

Tystysgrif Lefel 3, Diploma Atodol, Diploma 90-Credyd, Diploma, Diploma Estynedig mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth (0077-03)

Llawlyfr cymwysterau i Ganolfannau

500/8719/8

500/8724/1

600/5946/1

500/8564/5

500/8720/4

COEDWIGAETH

A CHOEDYDDIAETH

Am City & Guilds

Fel prif sefydliad addysg alwedigaethol y DU, mae City & Guilds yn arwain y chwyldro doniau drwy ysbrydoli pobl i ddatgloi eu potensial a datblygu eu sgiliau. Rydym yn cynnig dros 500 o gymwysterau ar draws 28 diwydiant drwy 8500 o ganolfannau ledled y byd ac yn dyfarnu tua dwy filiwn o dystysgrifau bob blwyddyn. Mae City & Guilds yn cael ei gydnabod a'i barchu gan gyflogwyr ledled y byd fel arwydd o ansawdd a hyfforddiant eithriadol.

Awst 2017

Grŵp City & Guilds

Mae Grŵp City & Guilds yn gweithredu o dri phrif hwb: Llundain (yn gwasanaethu Ewrop, y Caribî a De a Gogledd America), Johannesburg (yn gwasanaethu Affrica), a Singapore (yn gwasanaethu Asia, Awstralia a Seland Newydd). Mae'r Grŵp hefyd yn cynnwys y Institute of Leadership & Management (cymwysterau rheolaeth ac arweinyddiaeth) City & Guilds Land Based Services (cymwysterau tir) y Centre for Skills Development (mae CSD yn gweithio i wella polisiau ac ymarfer addysg a hyfforddiant galwedigaethol ledled y byd) a Chynorthwydd Dysgu (Learning Assistant) (e-bortffolio ar-lein).

Hawlfraint

Mae cynnwys y ddogfen hon, oni bai y nodir fel arall, yn hawlfraint © City & Guilds of London Institute ac ni ellir ei chopïo, ei hatgynhyrchu na'i dosbarthu heb ganiatâd ysgrifenedig o flaen llaw. Fodd bynnag, caiff canolfannau cymeradwy City & Guilds ac ymgeiswyr sy'n astudio ar gyfer cymwysterau City & Guilds lungopïo'r ddogfen hon yn rhad ac am ddim a/neu gynnwys fersiwn PDF wedi'i gloi ohoni ar fewnrwydi canolfannau ar yr amodau canlynol:

- caiff staff canolfannau gopïo'r deunydd yn unig ar gyfer dibenion addysgu ymgeiswyr sy'n gweithio tuag at gymhwyster City & Guilds, neu at ddibenion gweinyddol mewnol
- caiff ymgeiswyr gopïo'r deunydd yn unig at eu dibenion eu hunain wrth weithio tuag at gymhwyster City & Guilds

Mae'r *Amodau Copïo Safonol* (gweler gwefan City & Guilds) hefyd yn berthnasol.

Noder: Nid yw'r Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol yn hawlfraint © City & Guilds of London Institute. Gwiriwch yr amodau copïo gyda'r Cyngor Sgiliau Sector perthnasol. Cyhoeddwyd gan City & Guilds, elusen gofrestrdig a sefydlwyd i hyrwyddo addysg a hyfforddiant.

Cyhoeddiadau

Gwnaed pob ymdrech i sicrhau bod yr wybodaeth sydd yn y cyhoeddiad hwn yn wir ac yn gywir ar adeg cyhoeddi. Fodd bynnag, caiff cynhyrchion a gwasanaethau City & Guilds eu datblygu a'u gwella'n barhaus a chedwir yr hawl i newid cynhyrchion a gwasanaethau o bryd i'w gilydd. Ni all City & Guilds dderbyn cyfrifoldeb am golled neu niwed sy'n deillio o ddefnyddio gwybodaeth yn y cyhoeddiad hwn.

Os oes gennych gŵyn neu unrhyw awgrym i wella unrhyw un o wasanaethau rydym yn eu darparu, e-bostiwch: feedbackandcomplaints@cityandguilds.com.

Mae'r cyhoeddiadau ar gael o www.cityandguilds.com dan y tab 'Cymwysterau' ac yna cliciwch ar 'Ddiwydiannau tir'.

Tystysgrif Lefel 3, Diploma Atodol, Diploma 90-Credyd, Diploma, Diploma Estynedig mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth (0077-03)

Teitl y cymhwyster	Rhif	QAN
Tystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	0077-03	500/8719/8
Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	0077-03	500/8724/1
Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	0077-03	600/5946/1
Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	0077-03	500/8564/5
Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	0077-03	500/8720/4

Fersiwn a dyddiad	Newid manylion	Adran
V2.1 Awst 2017	<ul style="list-style-type: none"> • Manylion CAC ac ODDA ychwanegol. • FfCCh wedi'i ddileu 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyflwyniad • Crynodeb o unedau ac Atodiad 2

City & Guilds

Sgiliau ar gyfer dyfodol mwy disglair

Awst 2017

www.cityandguilds.com

Cynnwys

1	Cyflwyniad i'r cymwysterau	5
2	Gofynion y ganolfan	21
3	Cynllunio a chyflwyno'r cwrs	23
4	Asesu	24
5	Unedau	25
6	Cofrestru ac Ardystio	29
Uned 301	Cynnal ac Adolygu Profiad Perthnasol i waith yn y Diwydiannau Tir	33
Uned 302	Cynnal Prosiect Ymchwilio yn y Sector Tir	40
Uned 303	Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion	47
Uned 304	Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd	53
Uned 305	Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	59
Uned 306	Deall a Chyflawni Plannu, Ôl-ofal a Gwarchodaeth Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	66
Uned 307	Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir	73
Uned 308	Cyflawni Arferion Coedyddiaeth Uwch	80
Uned 309	Deall Rheolaeth Coetiroedd	88
Uned 310	Deall a Chyflawni Sgiliau Fforest a Choetir	95
Uned 311	Mesur Coed a Chynnal Samplu Coetiroedd	104
Uned 312	Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed	110
Uned 313	Cyflawni Tocio a Chynnal a Chadw Coed a Llwyni	118
Uned 314	Cynnal Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data	125
Uned 315	Deall y Ddeddfwriaeth sy'n Ymwneud â Choed yn y DU	131
Uned 316	Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd	136
Uned 317	Deall Egwyddorion Coedwriaeth	142
Uned 318	Deall Egwyddorion Gwyddor Coed	150
Uned 319	Gweithredu, Cynnal a Chadw a Deall Egwyddorion Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth	157
Uned 320	Cynnal a Chadw a Deall Offer sy'n cael eu defnyddio ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren	164
Uned 321	Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Trefol a Chymunedol	172
Uned 322	Rheoli Gerddi a Choederddi Treftadaeth	179
Uned 323	Cyflawni Rheoli Cynefinoedd Coetiroedd	185
Uned 324	Rheoli Busnes yn y Sector Tir	192
Uned 325	Cyflawni Sgiliau Ystâd	199
Uned 326	Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth	206
Uned 327	Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn	216
Uned 328	Deall Egwyddorion Peiriannau Tir	224
Atodiad 1	Perthynas â chymwysterau eraill	231

Cynnwys

Atodiad 2 Ffynonellau gwybodaeth gyffredinol

232

1 Cyflwyniad i'r cymwysterau

Teitl a lefel y cymwysterau	ODDA	CAC	Rhif Cymhwyster City & Guilds	Rhif Achrediad y cymhwyster
Lefel 3 Tystysgrif mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	180	300	0077-03	500/8719/8
Lefel 3 Diploma Atodol mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	360	600	0077-03	500/8724/1
Lefel 3 Diploma 90-Credyd mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	540	900	0077-03	600/5946/1
Lefel 3 Diploma mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	720	1200	0077-03	500/8564/5
Lefel 3 Diploma Estynedig mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	1080	1800	0077-03	500/8720/4

Crynodeb o'r cymhwyster

Teitl a lefel y cymwysterau	Credydau	Oriau Dysgu dan Arweiniad (ODDA)
Lefel 3 Tystysgrif mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	30	180
Lefel 3 Diploma Atodol mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	60	360
Lefel 3 Diploma 90-Credyd mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	90	540
Lefel 3 Diploma mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	120	720
Lefel 3 Diploma Estynedig mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	180	1080

Mae'r cymwysterau hyn yn cwrdd ag anghenion dysgwyr mewn amgylchedd canolfan a allai fod eisiau gweithio yn y diwydiant coedwigaeth neu goedyddiaeth neu symud ymlaen at ddysgu a/neu hyfforddiant pellach. Mae'r cymwysterau hyn yn caniatáu i ddysgwyr ddatblygu gwybodaeth sylfaenol tra'n ymarfer sgiliau y gellid eu defnyddio mewn cyflogaeth yn y diwydiant coedwigaeth neu goedyddiaeth. Mae'r cymwysterau hyn yn disodli'r Dystysgrif Genedlaethol Uwch Lefel 3 mewn Garddwriaeth (Coedyddiaeth) (0345-31) a Diploma Cenedlaethol Uwch Lefel 3 mewn Garddwriaeth (Coedyddiaeth) (0345-37) a ddaeth i ben ar 31 Gorffennaf 2010 (QAN 500/4341/9 a 500/4342).

Datblygwyd y cymwysterau hyn ar y cyd â Lantra SSC, Landex a'r diwydiant.

Dysgu Arbenigol (DA)

Mae Dysgu Arbenigol (DA) yn cynnig cyfle i bobl ifanc astudio pwnc penodol yn fanylach neu ehangu eu hastudiaethau drwy ddysgu cyflenwol. Mae'r Dystysgrif Lefel 3 a'r Diploma Atodol mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth wedi'u cymeradwyo fel DA gan y DPP Diploma Amgylcheddol a Thir ac Ofqual ar gyfer y Diploma Uwch mewn Astudiaethau Amgylcheddol a Thir. Fe'u cynlluniwyd i:

- ategu prif ddysgu o fewn y Diploma Uwch mewn Astudiaethau Amgylcheddol a Thir
- darparu dealltwriaeth eang o'r sector Coedwigaeth a Choedyddiaeth a chyflwyniad i'r sgiliau a'r wybodaeth ymarferol sydd eu hangen
- darparu ymwybyddiaeth o'r ystod o swyddi a lleoliadau gwaith yn y sector Coedwigaeth a Choedyddiaeth
- galluogi dysgwyr i wneud asesiad gwybodus o'u haddasrwydd eu hunain ar gyfer gwaith yn y sector hwn ac i wneud penderfyniadau gwybodus am yrfaeod
- annog dysgwyr i gyrraedd lefel o wybodaeth a sgiliau a fydd yn hwyluso cynnydd i ddysgu galwedigaethol pellach neu i gyflogaeth bosibl yn y sector
- cyflwyno dysgwyr i ddisgyblaeth yr amgylchedd gwaith ac i annog agweddau aeddfed tuag at y gymuned yn gyffredinol
- annog dysgwyr i werthfawrogi dysgu parhaus ac aros yn y broses ddysgu
- caniatáu i ddysgwyr ddysgu, datblygu ac ymarfer sgiliau dethol sydd eu hangen ar gyfer symud ymlaen yn y sector
- darparu cyfleoedd ar gyfer symud ymlaen i'r Diploma Uwch mewn cymwysterau Amgylcheddol a Thir a chymwysterau cysylltiedig eraill yn y sector

1.1 Strwythur y cymhwyster

Tystysgrif Lefel 3

Er mwyn cyflawni'r Dystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth mae gofyn i ddysgwyr gyflawni 30 credyd o unrhyw gyfuniad o'r unedau.

Rhif achredu'r uned	Rhif uned City & Guilds	Enw'r uned	Gwerth credydau	Cyfuniad gwaharddedig o unedau (os o gwbl)
Grŵp dewisol				
A6011379	305	Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
R6011405	306	Deall a Chyflawni Plannu, Coed a Llwyni, Ôl-ofal a Gwarchodaeth Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
A6009843	308	Cyflawni Arferion Coedyddiaeth Uwch	10	
L6010107	309	Deall Rheolaeth Coetiroedd	10	
L6011810	310	Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir	10	
D6011813	311	Mesur Coed a Chynnal Samplu Coetiroedd	10	
K6009921	312	Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed	10	
F6009911	313	Cyflawni Tocio a Chynnal a Chadw Coed a Llwyni	10	
T6010408	314	Cynnal Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data	10	
K6009837	327	Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif gadwyn	10	

Diploma Atodol Lefel 3

Er mwyn cyflawni'r Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth mae gofyn i ddysgwyr gyflawni 60 credyd o unrhyw rai o'r unedau o fewn y grŵp Dewisol.

Uned rhif achredu	Rhif uned City & Guilds	Enw'r uned	Gwerth credydau	Cyfuniad gwaharddedig o unedau (os o gwbl)
Grŵp dewisol				
L6009149	303	Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion	5	
T6009579	304	Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd	5	
A6011379	305	Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
R6011405	306	Deall a Chyflawni Plannu, Coed a Llwyni, Ôl-ofal a Gwarchodaeth Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
H6009805	307	Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir	10	
A6009843	308	Cyflawni Arferion Coedyddiaeth Uwch	10	
L6010107	309	Deall Rheolaeth Coetiroedd	10	
L6011810	310	Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir	10	
D6011813	311	Mesur Coed a Chynnal Samplo Coetiroedd	10	
K6009921	312	Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed	10	
F6009911	313	Cyflawni Tocio a Chynnal a Chadw Coed a Llwyni	10	

T6010408	314	Cynnal Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data	10
L6010382	315	Deall y Ddeddfwriaeth sy'n Ymwneud â Choed yn y DU	5
F6009827	316	Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd	10
A6011818	317	Deall Egwyddorion Coedwriaeth	5
M6010407	318	Deall Egwyddorion Gwyddor Coed	10
H6010372	319	Gweithredu, Cynnal a Chadw a Deall Egwyddorion Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10
A6010376	320	Cynnal a Chadw a Deall Cyfarpar sy'n cael ei ddefnyddio ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren	10
A6010409	321	Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Trefol a Chymunedol	10
M6009841	322	Rheoli Gerddi a Choederddi Treftadaeth	10
M6009709	324	Rheoli Busnes yn y Sector Tir	10
K6009837	327	Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn	10
H6009643	328	Deall Egwyddorion Peiriannau Tir	10

Diploma 90-Credyd Lefel 3

Er mwyn cyflawni'r Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth mae gofyn i ddysgwyr gyflawni 90 credyd o unrhyw rai o'r unedau o fewn y grŵp Dewisol.

Rhif achredu'r uned	Rhif uned City & Guilds	Enw'r uned	Gwerth credydau	Cyfuniad gwaharddedig o unedau (os o gwbl)
Grŵp dewisol				
R6009394	301	Cynnal ac Adolygu Profiad perthnasol i waith yn y Diwydiannau Tir	10	
M6010021	302	Cynnal Prosiect Ymchwilio yn y Sector Tir	10	
L6009149	303	Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion	5	
T6009579	304	Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd	5	
A6011379	305	Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
R6011405	306	Deall a Chyflawni Plannu Coed a Llwyni, Ôl-ofal a Gwarchodaeth Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
H6009805	307	Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir	10	
A6009843	308	Cyflawni Arferion Coedyddiaeth Uwch	10	
L6010107	309	Deall Rheolaeth Coetiroedd	10	
L6011810	310	Deall a Chyflawni Sgiliau Fforest a Choetir	10	
D6011813	311	Mesur Coed a Chynnal Samplo Coetiroedd	10	
K6009921	312	Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed	10	

F6009911	313	Cyflawni Tocio a Chynnal a Chadw Coed a Llwyni	10
T6010408	314	Cynnal Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data	10
L6010382	315	Deall y Ddeddfwriaeth sy'n Ymwneud â Choed yn y DU	5
F6009827	316	Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd	10
A6011818	317	Deall Egwyddorion Coedwriaeth	5
M6010407	318	Deall Egwyddorion Gwyddor Coed	10
H6010372	319	Gweithredu, Cynnal a Chadw a Deall Egwyddorion Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10
A6010376	320	Cynnal a Chadw a Deall Cyfarpar sy'n cael ei ddefnyddio ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren	10
A6010409	321	Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Trefol a Chymunedol	10
M6009841	322	Rheoli Gerddi a Choederddi Treftadaeth	10
M6009709	324	Rheoli Busnes yn y Sector Tir	10
K6009837	327	Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn	10
H6009643	328	Deall Egwyddorion Peiriannau Tir	10

Diploma Lefel 3

Er mwyn cyflawni'r Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth mae gofyn i ddysgwyr gyflawni 120 credyd gyda 30 ohonynt yn unedau o grŵp Gorfodol 1, 10 credyd o grŵp Gorfodol 2 ac 80 credyd arall o unrhyw rai o'r unedau o fewn y grŵp Dewisol.

Uned rhif achredu	Rhif uned City & Guilds	Enw'r uned	Gwerth credydau	Cyfuniad gwaharddedig o unedau (os o gwbl)
Grŵp gorfodol 1				
R6009394	301	Cyflawni ac Adolygu Profiad perthnasol i waith yn y Diwydiannau Tir	10	
M6010021	302	Gwneud Ymchwiliad Prosiect yn y Sector Tir	10	
L6009149	303	Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion	5	
T6009579	304	Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd	5	
Grŵp gorfodol 2				
A6011379	305	Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
R6011405	306	Deall a Chyflawni Plannu, Ôl-ofal a Gwarchodaeth Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
Grŵp dewisol				
H6009805	307	Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir	10	
A6009843	308	Cyflawni Arferion Coedyddiaeth Uwch	10	
L6010107	309	Deall Rheolaeth Coetiroedd	10	
L6011810	310	Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir	10	

D6011813	311	Mesur Coed a Chynnal Samplo Coetiroedd	10
K6009921	312	Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed	10
F6009911	313	Cyflawni Tocio a Chynnal a Chadw Coed a Llwyni	10
T6010408	314	Cynnal Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data	10
L6010382	315	Deall y Ddeddfwriaeth sy'n Ymwneud â Choed yn y DU	5
F6009827	316	Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd	10
A6011818	317	Deall Egwyddorion Coedwriaeth	5
M6010407	318	Deall Egwyddorion Gwyddor Coed	10
H6010372	319	Gweithredu, Cynnal a Chadw a Deall Egwyddorion Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10
A6010376	320	Cynnal a Chadw a Deall Cyfarpar sy'n cael ei ddefnyddio ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren	10
A6010409	321	Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Trefol a Chymunedol	10
M6009841	322	Rheoli Gerddi a Cchoederddi Treftadaeth	10
Y6009204	323	Cyflawni Rheoli Cynefinoedd Coetiroedd	10
M6009709	324	Rheoli Busnes yn y Sector Tir	10

Y6009610	325	Cyflawni Sgiliau Ystâd	10
J6011823	326	Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth	10
K6009837	327	Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn	10
H6009643	328	Deall Egwyddorion Peiriannau Tir	10

Diploma Estynedig Lefel 3

Er mwyn cyflawni'r Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth mae gofyn i ddysgwyr gyflawni 180 credyd gyda 50 ohonynt yn dod o'r grŵp gorfodol a gweddill y credydau o'r grŵp dewisol.

Rhif achredu'r uned	Rhif uned City & Guilds	Enw'r uned	Gwerth credydau	Cyfuniad gwaharddedig o unedau (os o gwbl)
Grŵp gorfodol				
R6009394	301	Cynnal ac Adolygu Profiad perthnasol i waith yn y Diwydiannau ar y Tir	10	
M6010021	302	Cynnal Prosiect Ymchwilio yn y Project yn y Sector Tir	10	
L6009149	303	Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion	5	
T6009579	304	Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd	5	
A6011379	305	Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
R6011405	306	Deall a Chyflawni Plannu Coed a Llwyni, Ôl-ofal a Gwarchodaeth ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10	
Grŵp dewisol				
H6009805	307	Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir	10	
A6009843	308	Cyflawni Gweithgaredd Peiriannau Uwch	10	
L6010107	309	Deall Rheolaeth Coetiroedd	10	
L6011810	310	Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir	10	

D6011813	311	Mesur Coed a Chynnal Samplo Coetiroedd	10
K6009921	312	Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed	10
F6009911	313	Cyflawni Tocio a Chynnal a Chadw Coed a Llwyni	10
T6010408	314	Cynnal Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data	10
L6010382	315	Deall y Ddeddfwriaeth sy'n Ymwneud â Choed yn y DU	5
F6009827	316	Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd	10
A6011818	317	Deall Egwyddorion Coedwriaeth	5
M6010407	318	Deall Egwyddorion Gwyddor Coed	10
H6010372	319	Gweithredu, Cynnal a Chadw a Deall Egwyddorion Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth	10
A6010376	320	Cynnal a Chadw a Deall Cyfarpar sy'n cael ei ddefnyddio ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren	10
A6010409	321	Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Trefol a Chymunedol	10
M6009841	322	Rheoli Gerddi a choederddi Treftadaeth	10
Y6009204	323	Cyflawni Rheoli Cynefinoedd Coetiroedd	10
M6009709	324	Rheoli Busnes yn y Sector Tir	10

Y6009610	325	Cyflawni Sgiliau Ystâd	10
J6011823	326	Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth	10
K6009837	327	Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn	10
H6009643	328	Deall Egwyddorion Peiriannau Tir	10

Cyfanswm Amser y Cymhwyster

Cyfanswm Amser y Cymhwyster (CAC) yw cyfanswm yr amser, mewn oriau, y disgwylir i Ddysgwr ei dreulio i ennill cymhwyster. Mae'n cynnwys oriau dysgu dan arweiniad (sydd wedi'u rhestru ar wahân) ac oriau a dreulir yn paratoi, astudio ac asesu.

Enw a lefel	ODDA	CAC
Lefel 3 Diploma 90-Credyd City & Guilds mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	540	900
Lefel 3 Tystysgrif City & Guilds mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	180	300
Lefel 3 Diploma Estynedig City & Guilds mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	1080	1800
Lefel 3 Diploma Atodol City & Guilds mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	360	600
Lefel 3 Diploma City & Guilds mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth	720	1200

1.2 Cyfleoedd am gynnydd

Ar ôl cwblhau'r cymwysterau hyn, gall dysgwyr symud ymlaen i gyflogaeth neu i'r cymwysterau City & Guilds canlynol:

- Cymwysterau lefel 4 ac uwch mewn canolfan mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth e.e. Gradd Sylfaen, Diploma Cenedlaethol Uwch
- Cymwysterau Lefel 3 neu 4 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth yn y Gwaith
- Cymwysterau cysylltiedig eraill

1.3 Deunyddiau cefnogi cymwysterau

Mae City & Guilds hefyd yn darparu'r cyhoeddiadau a'r adnoddau canlynol yn benodol ar gyfer y cymhwyster hwn:

Disgrifiad	Sut i gael gafael
Canllaw aseiniadau	www.cityandguilds.com
Canllaw marcio	information@cityandguilds.com
Taflenni gwybodaeth	www.cityandguilds.com
ffurflenni cymeradwyo llwybr carlam/ffurflen gymeradwyo generig llwybr carlam	www.cityandguilds.com

2 Gofynion y ganolfan

Mae'r adran hon yn amlinellu'r prosesau cymeradwyo i Ganolfannau gynnig y cymwysterau hyn ac unrhyw adnoddau y bydd eu hangen ar Ganolfannau i gynnig y cymwysterau gan gynnwys gofynion penodol i'r cymhwyster ar gyfer staff Canolfannau.

Canolfannau sydd eisoes yn cynnig Tystysgrif Genedlaethol Uwch Lefel 3 mewn Garddwriaeth (Coedyddiaeth) (0345-31) (QAN 500/4341/9) a/neu Ddiploma Cenedlaethol Uwch Lefel 3 mewn Garddwriaeth (Coedyddiaeth) (0345-37) (QAN 500/4342/0)

Gall canolfannau sydd wedi'u cymeradwyo i gynnig Tystysgrif Genedlaethol Uwch Lefel 3 mewn Garddwriaeth (Coedyddiaeth) (0345-31) a/neu'r Diploma Cenedlaethol Uwch Lefel 3 mewn Garddwriaeth (Coedyddiaeth) (0345-37) wneud cais i gael cymeradwyaeth ar gyfer y cymwysterau newydd Tystysgrif, Diploma Atodol, Diploma a Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth gan ddefnyddio'r ffurflen cymeradwyo llwybr carlam sydd ar gael o wefan City & Guilds.

Gall canolfannau wneud cais i gynnig y cymwysterau newydd gan ddefnyddio'r ffurflen llwybr carlam

- ar yr amod na fu unrhyw newidiadau i'r ffordd y caiff y cymwysterau eu cyflwyno, ac
- os ydynt yn bodloni'r holl feini prawf cymeradwyo a nodir yn nodiadau canllaw'r ffurflen llwybr carlam.

Mae cymeradwyo llwybr carlam ar gael am 12 mis o ddyddiad lansio'r cymhwyster. Ar ôl y cyfnod hwn, mae'r cymhwyster yn ddarostyngedig i'r Broses Cymeradwyo Cymhwyster safonol. Cyfrifoldeb y ganolfan yw sicrhau bod cymeradwyaeth llwybr carlam yn dal yn gyfredol ar adeg y cais.

Rhaid i ganolfannau newydd wneud cais am gymeradwyaeth canolfan a chymhwyster. Mae rhagor o wybodaeth am y broses hon ar gael ar wefan City & Guilds.

Bydd angen i ganolfannau presennol City & Guilds nad ydynt yn cynnig Tystysgrif/Diploma Cenedlaethol Uwch Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth (0345-31/0345-37) gael cymeradwyaeth cymhwyster penodol i redeg y cymwysterau hyn (cysylltwch â'ch Swyddfa City & Guilds Leol).

2.1 Gofynion o ran adnoddau

Adnoddau dynol

Rhaid i staff sy'n darparu'r cymwysterau hyn allu dangos eu bod yn bodloni'r gofynion arbenigedd galwedigaethol canlynol. Dylen nhw:

- fod yn gymwys yn dechnegol yn y meysydd y maen nhw'n darparu hyfforddiant ar eu cyfer a/neu fod â phrofiad o ddarparu hyfforddiant. Rhaid i'r wybodaeth hon fod yn yr un lefel o leiaf â'r hyfforddiant sy'n cael ei ddarparu
- meddu ar brofiad perthnasol diweddar yn y maes penodol y byddan nhw'n ei asesu
- bod yn wybodus yn alwedigaethol ym meysydd coedwigaeth neu goedyddiaeth y maent yn darparu hyfforddiant ar eu cyfer. Rhaid i'r wybodaeth hon fod yn yr un lefel o leiaf â'r hyfforddiant sy'n cael ei ddarparu
- bod â phrofiad credadwy o ddarparu hyfforddiant.

Gall staff y ganolfan ymgymryd â mwy nag un rôl, e.e. tiwtor ac aseswr neu wiriwr mewnol, ond ni ddylent fyth wirio eu hasesiadau eu hunain yn fewnol.

Aseswyr a gwirwyr mewnol

Rhaid i'r ganolfan ddarparu Asesydd personél y mae'n rhaid iddo/i fod yn gymwys yn alwedigaethol yn y diwydiant naill ai'n gymwys i lefel 3 o leiaf a/neu sydd â phrofiad cyfredol o weithio yn y diwydiant ar y lefel hon.

Rhaid i'r ganolfan ddarparu personél Sicrhau Ansawdd Mewnol (SAM) y mae'n rhaid iddo/i fod yn gymwys yn alwedigaethol yn y sector tir naill ai'n gymwys i lefel 3 o leiaf a/neu sydd â phrofiad cyfredol o weithio yn y diwydiant ar y lefel hon.

Gall Aseswyr/personél Sicrhau Ansawdd Mewnol fod â chymwysterau perthnasol fel D32/33/34 neu A1/V1 neu TAQA, ond nid ydynt yn ofyniad gorfodol ar gyfer y cymhwyster hwn. Dylent fod wedi cael hyfforddiant ffurfiol mewn asesu/SAM, a all fod y cymwysterau uchod, neu hyfforddiant arall sy'n caniatáu i'r asesydd ddangos cymhwysedd yn yr arfer o asesu/SAM. Gellir cynnal yr hyfforddiant hwn yn fewnol neu gydag asiantaeth allanol.

Ystyrir bod cymwysterau TAQA yn briodol iawn fel Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP) neu fel safonau arfer gorau i staff newydd mewn canolfannau weithio tuag atynt.

Datblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP)

Disgwylir i ganolfannau gefnogi eu staff i sicrhau bod eu gwybodaeth yn parhau i fod yn gyfredol am y maes galwedigaethol ac o arfer gorau o ran darparu, mentora, hyfforddi, asesu a dilysu, a'i fod yn ystyried unrhyw ddatblygiadau cenedlaethol neu ddeddfwriaethol.

2.2 Gofynion mynediad i ddysgwyr

Nid oes unrhyw ofynion mynediad ffurfiol i ddysgwyr sy'n dilyn y cymwysterau hyn. Fodd bynnag, rhaid i ganolfannau sicrhau fod gan ddysgwyr y potensial a'r cyfle i ennill y cymwysterau yn llwyddiannus.

Fel rhan o'r asesiad ar gyfer cymwysterau Diploma Lefel 3 sy'n cynnwys profiad gwaith fel uned orfodol, rhaid i ddysgwyr gael mynediad i leoliad/lleoliad gwaith.

Cyfyngiadau oed

Mae'r cymwysterau hyn wedi'u cymeradwyo/achredu ar gyfer dysgwyr 16-18, 18+ a 19+. Nid oes terfynau oedran ynghlwm wrth ddysgwyr sy'n ymgymryd â'r cymwysterau oni bai bod hyn yn un o ofynion cyfreithiol y broses neu'r amgylchedd.

3 Cynllunio a Chyflwyno'r Cwrs

3.1 Asesu a chyflwyno cychwynnol

Bydd angen i ganolfannau wneud asesiad cychwynnol o'r holl ddysgwyr cyn dechrau eu rhaglen er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu cofrestru ar gyfer math a lefel briodol o gymhwyster.

Dylai'r asesiad cychwynnol nodi:

- unrhyw anghenion hyfforddiant penodol sydd gan y dysgwyr, a'r cymorth a'r arweiniad y gallai fod eu hangen arnynt wrth weithio tuag at eu cymwysterau. Cyfeirir at hyn weithiau fel profi diagnostig.
- unrhyw unedau y mae'r dysgwr eisoes wedi'u cwblhau, neu gredyd y mae wedi'i gronni sy'n berthnasol i'r cymwysterau y mae ar fin eu dechrau.

Mae City & Guilds yn argymhell bod canolfannau'n darparu rhaglen sefydlu i sicrhau bod y dysgwr yn deall yn llawn ofynion y cymwysterau y bydd yn gweithio tuag atynt, ei gyfrifoldebau fel dysgwr, a chyfrifoldebau'r ganolfan. Efallai y byddai'n ddefnyddiol cofnodi'r wybodaeth ar gontract dysgu.

3.2 Strategaethau cyflwyno a argymhellir

Dylai staff y ganolfan ymgyswrtu gyda gofynion strwythur, cynnwys ac asesu'r cymwysterau cyn cynllunio rhaglen cwrs.

Gall canolfannau ddylunio rhaglenni astudio cyrsiau mewn unrhyw ffordd sydd:

- yn diwallu anghenion a galluoedd eu dysgwyr orau
- yn bodloni gofynion y cymwysterau.

Wrth gynllunio a chyflwyno rhaglen y cwrs, efallai y bydd canolfannau am ymgorffori addysgu a dysgu arall nad yw'n cael ei asesu fel rhan o'r cymwysterau. Gallai hyn gynnwys y canlynol:

- Sgiliau Gweithredol
- Sgiliau personol, dysgu a meddwl (PLTS)

Lle bo hynny'n berthnasol, gallai hyn olygu galluogi'r dysgwr i fanteisio ar gymwysterau perthnasol sy'n cwmpasu'r sgiliau hyn.

4 Aesu

4.1 Crynodeb o ddulliau asesu

Ar gyfer y cymwysterau hyn, bydd yn ofynnol i ddysgwyr gwblhau'r asesiadau canlynol:

- un aseiniad ar gyfer pob uned

Mae City & Guilds yn darparu'r asesiadau canlynol:

- Canllaw aseiniadau sy'n cynnwys aseiniadau ar gyfer pob uned

Cyfyngiadau amser

Rhaid i'r cyfyngiadau amser canlynol gael eu defnyddio i asesu'r cymwysterau hyn:

- Rhaid cwblhau ac asesu pob aseiniad o fewn cyfnod cofrestru'r dysgwr. Dylai canolfannau roi gywybod i ddysgwyr am unrhyw amserlenni mewnol ar gyfer cwblhau a marcio aseiniadau unigol.

4.2 Aseiniadau

Mae'r canllaw aseiniadau ar gyfer y cymwysterau hyn ar gael i'w lawrlwytho o www.cityandguilds.com.

4.3 Cydnabod Dysgu Blaenorol (CDB/RPL)

Mae Cydnabod Dysgu Blaenorol (CDB) yn cydnabod y cyfraniad y gallai profiad blaenorol unigolyn ei gyfrannu at gymhwyster. Caniateir CDB ac mae hefyd yn benodol i'r sector.

4.4 Ailgyflwyno Aseiniadau

Cynghorir canolfannau i fabwysiadu'r polisi canlynol ar ail-gyflwyno gwaith:

Gall dysgwyr sy'n methu aseiniad ar y cyflwyniad ffurfiol (crynodol), neu a hoffai gael y cyfle i wella eu gradd, ailgyflwyno unwaith yn unig ac yna gallant gyflawni naill ai Llwyddo, Teilyngdod neu Ragoriaeth fel y bo'n briodol. Dylai'r ganolfan bennu cyfnod priodol o amser rhwng cyflwyno ffurfiol ac ail-gyflwyno. Ni chaniateir ail-gyflwyniadau lluosog. Dylai dysgwyr sy'n methu â chyflwyno gwaith ar y dyddiad cyflwyno ffurfiol, lle nad oes rheswm dilys, gael eu capio i uchafswm gradd Llwyddo yn unig yn ystod y cam ail-gyflwyno. Mater i'r ganolfan yn ôl disgresiwn yw pennu dyddiadau cyflwyno anffurfiol (ffurfiannol), os yw'n briodol, a dyddiad cyflwyno ffurfiol.

5 Unedau

Crynodeb o unedau

Rhif uned City & Guilds	Teitl	Rhifau Uned	Credydau
301	Cynnal ac Adolygu Profiad Perthnasol i Waith yn y Diwydiannau Tir	R6009394	10
302	Cynnal Prosiect Ymchwilio yn y Sector Tir	M6010021	10
303	Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion	L6009149	5
304	Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd	T6009579	5
305	Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	A6011379	10
306	Deall a Chyflawni Plannu, Ôl-ofal a Gwarchodaeth Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth	R6011405	10
307	Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir	H6009805	10
308	Cyflawni Arferion Coedyddiaeth Uwch	A6009843	10
309	Deall Rheolaeth Coetiroedd	L6010107	10
310	Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir	L6011810	10
311	Mesur Coed a Chynnal Samplo Coetiroedd	D6011813	10
312	Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed	K6009921	10
313	Cyflawni Tocio a Chynnal a Chadw Coed a Llwyni	F6009911	10
314	Cynnal Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data	T6010408	10
315	Deall y Ddeddfwriaeth sy'n Ymwneud â Choed yn y DU	L6010382	5
316	Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd	F6009827	10
317	Deall Egwyddorion Coedwriaeth	A6011818	5
318	Deall Egwyddorion Gwyddor Coed	M6010407	10
319	Gweithredu, Cynnal a Chadw a Deall Egwyddorion Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth	H6010372	10
320	Cynnal a Chadw a Deall Cyfarpar sy'n cael ei ddefnyddio ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren	A6010376	10
321	Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Trefol a Chymunedol	A6010409	10
322	Rheoli Gerddi a Choederddi Treftadaeth	M6009841	10

323	Cyflawni Rheoli Cynefinoedd Coetiroedd	Y6009204	10
324	Rheoli Busnes yn y Sector Tir	M6009709	10
325	Cyflawni Sgiliau Ystâd	Y6009610	10
326	Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth	J6011823	10
327	Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn	K6009837	10
328	Deall Egwyddorion Peiriannau Tir	H6009643	10

Modiwlau ardystio/graddio

Rhif uned City & Guilds	Teitl
910	Modiwl Ardystio ar gyfer Tystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd llwyddo
911	Modiwl Ardystio ar gyfer Tystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd teilyngdod
912	Modiwl Ardystio ar gyfer Tystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth
913	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd llwyddo
914	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd teilyngdod
915	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth
916	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd llwyddo
917	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd teilyngdod
918	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth
919	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd llwyddo
920	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd teilyngdod
921	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth
925	Modiwl Ardystio ar gyfer Tystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth
926	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth
927	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth
928	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma Estynedig Lefel 3 mewn

932	Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd llwyddo
933	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd teilyngdod
934	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth
935	Modiwl Ardystio ar gyfer Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth - gradd rhagoriaeth

6 Cofrestru ac Ardystio

Mae'r Dystysgrif Lefel 3, Diploma Atodol, Diploma 90 Credyd, Diploma a Diploma Estynedig mewn cymwysterau Coedwigaeth a Choedyddiaeth wedi'u grwpio'n un rhaglen ar gyfer cofrestru.

Dylai Tiwtoriaid a Swyddogion Arholiadau sicrhau bod dysgwyr wedi eu cofrestru ar 0077-03 a bod yr holl ddogfennaeth 0077-03 gyda City & Guilds ar gyfer addysgu a gweinyddu yn cael ei ddefnyddio.

Pan gyflwynir canlyniadau dysgwyr i City & Guilds, dylai canolfannau hefyd gyflwyno'r Dystysgrif berthnasol, y Diploma Atodol, y Diploma a'r elfen ardystio/graddio Diploma Estynedig, yn ôl pa unedau y mae'r dysgwr wedi'u cyflawni, fel bod y dystysgrif briodol yn cael ei chynhyrchu. Gellir cyfrifo'r radd gyffredinol gan ddefnyddio'r fformiwla yn y canllaw aseinio.

Noder: Mae pedwar modiwl ardystio/graddio ar gyfer pob un o'r cymwysterau sy'n gwahaniaethu'r pedair gradd - llwyddo, teilyngdod, rhagoriaeth a rhagoriaeth*. Unwaith y bydd y radd gyffredinol ar gyfer yr aseiniadau wedi'i chyfrifo, mae angen nodi'r modiwl ardystio/graddio cywir ar y cofnod canlyniadau.

Er enghraifft, os yw dysgwr yn cyflawni'r Dystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth ar radd teilyngdod gyffredinol, yna mae angen cyflwyno'r modiwl ardystio 911. Gweler y Rheolau Cyfuno isod neu gatalog City & Guilds.

Tystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8719/8	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	30 credyd o (305 - 306), (308 - 314), 327 Plws 910 ar gyfer ardystio ar radd

Tystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8719/8	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	30 credyd o (305 - 306), (308 - 314), 327 Plws 911 ar gyfer ardystio ar radd

Tystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8719/8	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	30 credyd o (305 - 306), (308 - 314), 327 Plws 912 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth

Tystysgrif Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8719/8	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	30 credyd o (305 - 306), (308 - 314), 327 Plws 925 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth*

Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth
QAN 500/8724/1

Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster 60 credyd o (303 - 322), 324, (327 - 328)
Plws 913 ar gyfer ardystio ar radd llwyddo

Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth
QAN 500/8724/1

Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster 60 credyd o (303 - 322), 324, (327 - 328)
Plws 914 ar gyfer ardystio ar radd teilyngdod

Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth
QAN 500/8724/1

Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster 60 credyd o (303 - 322), 324, (327 - 328)
Plws 915 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth

Diploma Atodol Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth
QAN 500/8724/1

Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster 60 credyd o (303 - 322), 324, (327 - 328)
Plws 926 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth*

Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth
QAN 600/5946/1

Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster 90 credyd o (301 - 322), 324, (327 - 328)
Plws 932 ar gyfer ardystio ar radd llwyddo

Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth
QAN 600/5946/1

Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster 90 credyd o (301 - 322), 324, (327 - 328)
Plws 933 ar gyfer ardystio ar radd teilyngdod

Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth
QAN 600/5946/1

Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster 90 credyd o (301 - 322), 324, (327 - 328)
Plws 934 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth

Diploma 90-Credyd Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 600/5946/1	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	90 credyd o (301 - 322), 324, (327 - 328) Plws 935 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth*

Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8564/5	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	30 credyd o (301 - 304), 10 credyd o 305 neu 306, plws isafswm o 80 credyd o (307 -328) Plws 916 ar gyfer ardystio ar radd llwyddo

Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8564/5	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	30 credyd o (301 - 304), 10 credyd o 305 neu 306, plws isafswm o 80 credyd o (307 -328) Plws 917 ar gyfer ardystio ar radd teilyngdod

Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8564/5	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	30 credyd o (301 - 304), 10 credyd o 305 neu 306, plws isafswm o 80 credyd o (307 -328) Plws 918 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth

Diploma Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8564/5	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	30 credyd o (301 - 304), 10 credyd o 305 neu 306, plws isafswm o 80 credyd o (307 -328) Plws 927 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth

Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8720/4	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	50 credyd o (301 - 306) plws isafswm o 130 credyd o (307 -328) Plws 919 ar gyfer ardystio ar radd llwyddo

Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8720/4	
--	--

Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	50 credyd o (301 - 306) plws isafswm o 130 credyd o (307 -328) Plws 920 ar gyfer ardystio ar radd teilyngdod
--------------------------------------	--

Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8720/4	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	50 credyd o (301 - 306) plws isafswm o 130 credyd o (307 -328) Plws 921 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth

Diploma Estynedig Lefel 3 mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth QAN 500/8720/4	
Rheolau ar gyfer cyflawni cymhwyster	50 credyd o (301 - 306) plws isafswm o 130 credyd o (307 -328) Plws 928 ar gyfer ardystio ar radd rhagoriaeth

- Rhaid cofrestru dysgwyr ar gychwyn eu cwrs. Dylai canolfannau gyflwyno cofrestrïadau gan ddefnyddio Walled Garden neu Ffurflen S (Cofrestru), dan gynllun/cyfres 0077-03.
- Pan fydd aseiniadau wedi'u cwblhau'n llwyddiannus, dylid cyflwyno canlyniadau ar Walled Garden neu Ffurflen S (Cyflwyniad canlyniadau). Mae angen cyflwyno un o'r modiwlau ardystio/graddio 910 i 921 neu 925 i 928 neu 932 i 935 i gynhyrchu'r dystysgrif a gradd briodol. Dylai canolfannau nodi na fydd y canlyniadau'n cael eu prosesu gan City & Guilds hyd nes y bydd y cofnodion dilysu wedi'u cwblhau
- Bydd dysgwyr sy'n cyflawni un neu ragor o gydrannau asesu yn derbyn Tystysgrif Credyd Uned yn rhestru'r cydrannau asesu a gyflawnwyd. Bydd dysgwyr sy'n cyflawni'r nifer a'r cyfuniad o gydrannau asesu sydd eu hangen i fodloni Rheol Cyfuno ddiffiniedig, yn ogystal, yn cael tystysgrif. Rhaid i ganolfannau gyflwyno elfen ardystio/graddio i ganiatáu i hyn ddigwydd.

Mae manylion llawn am y gweithdrefnau ar gyfer holl gymwysterau City & Guilds sydd wedi'u cofrestru a'u tystysgrifau drwy City & Guilds i'w gweld ar gatalog ar-lein City & Guilds.

Uned 301

Cynnal ac Adolygu Profiad Perthnasol i Waith yn y Diwydiannau Tir

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned:

Nod yr uned hon yw rhoi'r sgiliau sydd eu hangen ar ddysgwyr i nodi, cymryd rhan ac adolygu profiad gwaith yn y sector amgylcheddol a thir. Mae'r uned wedi'i hanelu'n bennaf at ddysgwyr mewn canolfan sy'n ceisio symud ymlaen i'r sector neu addysg bellach a hyfforddiant.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall y cyfleoedd yn y diwydiannau amgylcheddol a'r diwydiannau tir
2. Gallu paratoi ar gyfer profiad yn y gweithle yn y diwydiant amgylcheddol ac ar y tir
3. Gallu cyflawni profiad yn y gweithle yn y diwydiant amgylcheddol ac ar y tir
4. Gallu adolygu profiad yn y gweithle yn y diwydiant amgylcheddol ac ar y tir

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

Amh.

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol

Canlyniad 1 Deall y cyfleoedd yn y diwydiannau amgylcheddol a'r diwydiannau tir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso cyfleoedd gyrfa a dilyniant o fewn diwydiant amgylcheddol a diwydiant tir

Cynnwys yr uned

Cyfleoedd gyrfa a dilyniant

Rolau swyddi sy'n berthnasol i'r sector: rheolaethol, goruchwylio, gweithiwr tîm, hyfforddai, gwirfoddolwr, teitlau swyddi cyffredin o fewn y sector perthnasol, prif ddyletswyddau a chyfrifoldebau

Sgiliau sydd eu hangen i gyflawni dyletswyddau a chyfrifoldebau swyddi priodol: penodol i'r swydd, galwedigaethol a phersonol

Llwybrau dilyniant o swyddi hyfforddeion neu weithwyr tîm i swyddi goruchwylio a rheoli. Y sgiliau, y cymwysterau a'r profiad sydd eu hangen i gyflawni dilyniant gyrfa

Gwerthuso cyfleoedd gyrfa a dilyniant: manteision ac anfanteision llwybrau a nodwyd, addasrwydd i ddiddordebau, sgiliau a chymwysterau personol, rôl profiad gwaith wrth baratoi ar gyfer gyrfa ddewisol

Canlyniad 2 Gallu paratoi ar gyfer profiad yn y gweithle yn y diwydiant amgylcheddol ac ar y tir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Dewis profiad priodol seiliedig ar waith a chwblhau'r broses ymgeisio
2. Dangos sgiliau cyfweld fel cyfwelai
3. Paratoi ar gyfer profiad seiliedig ar waith, gan nodi targedau, nodau ac amcanion

Cynnwys yr uned

Dethol

Safle profiad gwaith addas yn seiliedig ar sgiliau, profiad, cymwysterau, datblygu sgiliau a phrofiad sy'n bodoli eisoes i gyflawni nodau cyflogaeth yn y dyfodol

Y broses ymgeisio

Dod o hyd i gyfleoedd gwaith addas o e.e. cylchgronau masnach, gwefannau, dulliau cyflogwyr o ymdrin â'r ganolfan, cwblhau ffurflen gais, curriculum vitae a llythyr cais

Sgiliau mewn cyfweliad

Paratoi ar gyfer cyfweliad: Ymchwilio i rôl y busnes a'r swydd, gwisg addas a chyflwyniad personol, gwybodaeth i'w chanfod a chwestiynau addas i'w gofyn. Perfformiad mewn cyfweliad: mynychu'n brydlon a gwisgo'n briodol, ateb cwestiynau, cwblhau profion eraill (e.e. ymarferol, addasrwydd), a myfyrio ar berfformiad cyfweliadau

Nodau: effaith gyffredinol profiad gwaith ar sgiliau, profiad, cyflogadwyedd yn y dyfodol, targedau / amcanion, datblygiad penodol sgiliau a gwybodaeth yn y gweithle (e.e. technegol, galwedigaethol, busnes, gweithio mewn tîm, cyfathrebu a chyflogadwyedd)

Canlyniad 3 Gallu cyflawni profiad yn y gweithle yn y diwydiant amgylcheddol ac ar y tir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cyflawni profiad dethol priodol yn y gweithle
2. Cadw cofnod o weithgareddau a chyflawniadau yn ystod profiad mewn gwaith.

Cynnwys yr uned

Cyflawni

Cwblhau 300 awr o brofiad gwaith priodol, mynychu'n brydlon ac yn ddibynadwy, gweithio'n fedrus ac yn unol â gofynion rôl swyddi, iechyd a diogelwch, diogelwch, cyfrinachedd, perthynas waith effeithiol gyda chydweithwyr, goruchwylwyr a chwsmeriaid.

Cofnod o weithgareddau a chyflawniadau

Disgrifiad swydd ar gyfer rôl gwaith, prif ddyletswyddau a chyfrifoldebau, trefn waith ddyddiol reolaidd, dyddiadur tasgau ychwanegol, dyletswyddau, portffolio profiadau dysgu o brofiad gwaith (e.e. ffotograffau, datganiadau tyst, adroddiadau darparwr profiad gwaith neu asesydd, adolygiadau cynnydd)

Canlyniad 4 Gallu adolygu profiad yn y gweithle yn y diwydiant amgylcheddol ac ar y tir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. **Cyflwyno tystiolaeth** o weithgareddau a chyflawniadau yn ystod profiad gwaith
2. **Adolygu** profiad gwaith, gan nodi cryfderau a meysydd i'w gwella

Cynnwys yr uned

Cyflwyno tystiolaeth

Enw'r darparwr profiad gwaith, natur y sefydliad (math o fusnes, cynhyrchion neu wasanaethau, cwsmeriaid), siart strwythur y sefydliad, disgrifiad swydd ar gyfer rôl gwaith, prif ddyletswyddau a chyfrifoldebau, trefn waith ddyddiol reolaidd, iechyd, diogelwch a lles cyflogeion, cwsmeriaid, anifeiliaid, dyddiadur tasgau ychwanegol, dyletswyddau, profiadau dysgu, portffolio o brofiad gwaith (e.e. ffotograffau, datganiadau tyst, adroddiadau darparwyr profiad gwaith neu aseswyr ac adolygiadau cynnydd

Adolygu

Effeithiolrwydd busnes: cynhyrchion a gwasanaethau, adnoddau ffisegol (e.e. adeiladau, peiriannau, offer), gweithdrefnau busnes, rheoli a goruchwyllo staff, sgiliau a datblygiad cyflogeion, marchnata a chysylltiadau cwsmeriaid, effeithiolrwydd personol yn y gweithle: cyflymder gwaith, ansawdd gwaith, prydoldeb, presenoldeb, dibynadwyedd, gwisg a chyflwyniad personol, perthynas waith â chyfoedion, perthynas waith â goruchwylwr, nodau profiad gwaith, amcanion a thargedau, effaith profiad gwaith ar uchelgeisiau gyrfa yn y dyfodol

Nodiadau canllaw

Dylai dysgwyr ar gyrsiau galwedigaethol gael profiad o'r math o waith y maent yn gobeithio ei wneud, ac o ddisgwyliadau darpar gyflogwyr yn y dyfodol. Mae llawer o ddysgwyr Lefel 3 yn debygol o fod wedi cael profiad eisoes o weithio yn y diwydiannau tir ac amgylcheddol, felly mae'r uned hon yn ceisio darparu cyfleoedd profiad newydd i'r dysgwyr hyn.

Yn ddelfrydol, dylid ymgymryd â'r uned hon mewn amgylchedd busnes go iawn sy'n berthnasol i ddi-ddordeb pwnc y dysgwr, ond gall nifer o lwybrau ennill profiad gwaith gwirioneddol, e.e. fel rhan o leoliad diwydiannol tra o fewn y rhaglen, tra'n gweithio'n ddyddiol neu'n wythnosol wedi'i gynllunio ar gyfleusterau masnachol a/neu addysgol y ganolfan, tra'n ymgymryd â gwaith gwirfoddol o fewn y diwydiant, fel profiad gwaith perthnasol cyfredol a blaenorol yn y diwydiant neu fel aelod o grŵp o ddysgwyr a wahoddyd i wneud gwaith ymarferol busnes addas.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo.

Dylai dysgwyr gwblhau'r hyn sy'n cyfateb i 8 wythnos (neu 300 awr) o brofiad gwaith i gyflawni'r uned hon. Os yw'r profiad gwaith yn y diwydiant, dylai canolfannau fod yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau dros sicrhau bod gan leoliadau gwaith bolisiau goruchwyllo, yswiriant ac iechyd a diogelwch priodol ar waith.

Yng Nghanlyniad 1, bydd dysgwyr yn archwilio'r gwahanol rolau a chyfrifoldebau swyddi, a theitlau'r swyddi sy'n gyffredin yn gysylltiedig â hwy yn eu sector arbenigol. Mae'n debygol y bydd angen rhywfaint o addysgu ffurfiol yn yr ystafell ddosbarth ar y ddealltwriaeth gefndir hon, a gall fod cysylltiad agos rhyngddi a deunydd yn yr uned "Rheoli Busnes". Dylid annog dysgwyr i archwilio'r ystod o gyfleoedd cyflogaeth a llwybrau gyrfa yn eu sector arbenigol. Byddai'n briodol gwahodd cyflogwyr i amlinellu eu disgwyliadau yn y gweithle i ddysgwyr. Yna bydd dysgwyr yn ystyried y sgiliau a'r cymwysterau sy'n ofynnol ar gyfer swyddi priodol iddyn nhw eu hunain a dylid eu hannog i feddwl am sgiliau a chymwysterau y gallai fod angen iddyn nhw eu caffael er mwyn cyflawni eu huchelgeisiau cyflogaeth a gyrfaoedd. Dylai gwerthuso cyfleoedd gyrfa a dilyniant gynnwys manteision ac anfanteision o 3 llwybr gyrfa posibl o leiaf yn eu sector arbenigol. Dylai hyn eu helpu i adnabod profiad gwaith addas.

Mae Canlyniad 2 yn golygu bod dysgwyr yn mynd drwy'r broses o wneud cais am brofiad gwaith. Bydd angen iddynt ddod o hyd i hysbysebion swyddi neu gyfleoedd profiad gwaith addas, ond gallant gael eu cefnogi gan ganolfannau yn awgrymu lleoliadau addas. Wrth wneud cais am brofiad gwaith dylai dysgwyr gynhyrchu, o leiaf, curriculum vitae manwl a llythyr cais gan ddefnyddio cyfrifiadur. Efallai y bydd angen rhoi amser gweithdy â chymorth i ddysgwyr ar gyfrifiaduron i ddatblygu'r dogfennau hyn. Cyn mynychu am gyfweiliad profiad gwaith byddai'n briodol i ddysgwyr chwarae rhan mewn cyfweiliad a derbyn adborth ar eu techneg gyfweld. Ar ôl mynd am gyfweiliad dylent fyfyrwyr ar eu perfformiad a sut y gallent wella eu heffeithiolrwydd. Cyn dechrau profiad gwaith dylent bennu nodau cyffredinol i'w cyflawni yn ystod y cyfnod a thargedau neu amcanion CAMPUS (cyraeddadwy, amserol, mesuradwy, perthnasol, uchelgeisiol, synhwyrol) ar gyfer dysgu a gwella mewn perthynas â nodau gyrfa yn y dyfodol.

Mae Canlyniad 3 yn ei gwneud yn ofynnol i ddysgwyr gwblhau eu cyfnod o brofiad gwaith yn effeithiol, gan fodloni gofynion y gweithle sy'n briodol ar gyfer eu sefyllfa. Byddai'n ddoeth adolygu eu cynnydd o leiaf unwaith yn ystod y cyfnod a dylent gael mynediad at gymorth tiwtor rhag ofn y bydd anawsterau'n codi. Yn ystod eu lleoliad gwaith rhaid i'r dysgwyr gynhyrchu manylion eu rôl swydd a'u trefn weithio, cynnal dyddiadur o leiaf yn wythnosol a choladu gwybodaeth berthnasol arall am eu lleoliad gwaith, eu perfformiad a'u cyflawniadau. Byddai'n briodol i diwtoriaid gwblhau adroddiad mewn ymgynghoriad â'r darparwr profiad gwaith hanner ffordd ac ar ddiwedd y lleoliad.

Yng Nghanlyniad 4, bydd dysgwyr yn defnyddio tystiolaeth o Ganlyniad 3 i gyflwyno adroddiad, llafar a/neu ysgrifenedig, ar fusnes eu profiad gwaith, eu rôl swydd, eu dysgu a'u cyflawniadau. Yna byddant yn adolygu effeithiolrwydd y gweithle, gan wneud awgrymiadau realistig ac wedi'u cyfiawnhau ar gyfer gwella. Dylai adolygiad o'u perfformiad a'u cyflawniadau eu hunain yn y gweithle gynnwys yr holl gynnwys a nodwyd, gan gyfeirio at dystiolaeth berthnasol, e.e. adroddiadau, adolygiadau cynnydd, ac i ba raddau y cyflawnwyd eu nodau, eu hamcanion/targedau. Dylai dysgwyr ystyried hyfforddiant a phrofiad pellach a fydd yn eu helpu i gyflawni eu huchelgeisiau gyrfaol.

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion ymgymryd â phrosiect ymchwiliol a sut y gellir rhoi hyn ar waith. Mae'r uned hon wedi'i hanelu'n bennaf at ddysgwyr mewn canolfan sy'n ceisio symud ymlaen i'r sector neu i addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn datblygu gwybodaeth a sgiliau prosiect drwy ymchwilio i faes pwnc a ddewisir drwy brosiect. Byddant yn archwilio meysydd pwnc sydd o ddiddordeb iddynt ac yn dewis un pwnc ar gyfer eu prosiect ymchwilio. Byddant yn cynllunio ac yn cynnal eu prosiect ymchwiliol gan weithio i gwrdd â therfynau amser a monitro perfformiad. Bydd y dysgwr yn paratoi adroddiad gwerthuso sy'n edrych ar sut y perfformiodd y prosiect, os oedd cynllun yr amserlen yn bodloni nodau ac amcanion y prosiect a sut y gellid gwneud gwelliannau yn y dyfodol.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gallu nodi ac ymchwilio i bwnc addas ar gyfer prosiect ymchwiliol yn y sector amgylcheddol a thir
2. Gallu cynllunio ar gyfer prosiect ymchwilio yn y sector amgylcheddol a thir
3. Gallu cynnal prosiect ymchwiliol yn y sector amgylcheddol a thir
4. Gallu adrodd ar brosiect ymchwilio yn y sector amgylcheddol a thir

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

Amh.

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol

Uned 302 Cynnal Prosiect Ymchwiliol yn y Sector Tir

Canlyniad 1 Gallu nodi ac ymchwilio i bwnc addas ar gyfer prosiect ymchwilio yn y sector amgylcheddol a thir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Rhestru ffynonellau gwybodaeth sy'n berthnasol i'r pwnc i'w ymchwilio
2. Cynnal ymchwil i bynciau posibl
3. Dewis a disgrifio pwnc prosiect ymchwiliol perthnasol yn y sector amgylcheddol a thir
4. Paratoi cynnig ar gyfer prosiect ymchwiliol

Cwmpas

Dylai'r pynciau ar gyfer y prosiect ymchwil adlewyrchu diddordeb y dysgwr a'r cymhwyster sy'n cael ei ddilyn

Cynnwys yr uned

Ffynonellau gwybodaeth

Er enghraifft gwerslyfrau, cyfnodolion, cylchgronau, y rhyngrwyd, llenyddiaeth fasnachol, teledu a radio, arbenigwyr pwnc, dilysrwydd a dibynadwyedd

Ymchwil

Dulliau sy'n briodol i'r prosiect, e.e. adolygu llenyddiaeth, treialon, arbrofion, gweithgareddau ymarferol, holiaduron, cyfweliadau, arolygon

Dewis a disgrifio

Pwnc prosiect addas (e.e. treial neu arbrawf, ymchwilio i fater sy'n bwysig i'r sector, paratoi cynllun, cynhyrchu strwythur neu arteffact, rhaglen hyfforddi, paratoi ar gyfer cystadleuaeth a chymryd rhan mewn cystadleuaeth, gwella proses, ymchwilio i gynnyrch neu wasanaeth newydd). Cyfiawnhau dewis pwnc y prosiect mewn perthynas ag e.e. rhaglen astudio, diddordebau a phrofiad, uchelgeisiau cyflogaeth yn y dyfodol, cymharu â phynciau amgen

Paratoi cynnig

Teitl, nodau/amcanion, methodoleg, ffynonellau gwybodaeth, adnoddau (e.e. pobl, cyfrifiaduron, deunyddiau ac ati sy'n ofynnol ar gyfer cwblhau'r prosiect), cyfiawnhad dros y prosiect arfaethedig.

Uned 302 Cynnal Prosiect Ymchwiliol yn y Sector Tir

Canlyniad 2 Gallu cynllunio ar gyfer prosiect ymchwilio yn y sector amgylcheddol ac ar y tir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cynllunio gweithrediadau ac adnoddau sydd eu hangen i gynnal prosiect ymchwilio dethol yn y sector amgylcheddol a thir
2. Esbonio'r rhesymau dros yr adnoddau a ddewiswyd

Cwmpas

Dylai'r pynciau ar gyfer y prosiect ymchwil adlewyrchu diddordeb y dysgwr a'r cymhwyster sy'n cael ei ddilyn

Cynnwys yr uned

Cynllunio gweithrediadau

Technegau cynllunio prosiect (e.e. dadansoddiad llwybr critigol, siartiau Gantt), dilyniannu gweithgareddau, gweithio i derfynau amser, gan ganiatáu ar gyfer ymrwymadau eraill, cynllun gweithredu prosiect: nodau, amcanion, gweithrediadau penodol/ tasgau, dyddiadau dechrau a chwblhau, yr amser sydd ei angen, yr adnoddau sydd eu hangen, tarfu posibl ar y cynllun (e.e. salwch, ymrwymadau eraill, problemau adnoddau, problemau TG, problemau ymchwil, diffyg cydweithredu, cost), cyfyngau a chatau adferol

Adnoddau

Pobl, amser, adeiladau, offer, anifeiliaid, deunyddiau, llenyddiaeth a'r cyfryngau (rhyngrwyd, cylchgrawn masnach), rhaglenni TG a chyllideb

Rhesymau

Addasrwydd, argaeledd a chost

Uned 302 Cynnal Prosiect Ymchwiliol yn y Sector Tir

Canlyniad 3 Gallu cynnal prosiect ymchwiliol yn y sector amgylcheddol a thir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cynnal prosiect ymchwiliol dethol yn y sector amgylcheddol a thir
2. Monitro cynnydd, gweithio i derfynau amser
3. Trafod goblygiadau iechyd a diogelwch y prosiect ymchwiliol

Cwmpas

Dylai'r pynciau ar gyfer y prosiect ymchwil adlewyrchu diddordeb y dysgwr a'r cymhwyster sy'n cael ei ddilyn

Cynnwys yr uned

Cynnal prosiect ymchwiliol dethol

Prosiect addas fel y'i cynigir yng nghanlyniad 1 (treial neu arbrawf, ymchwilio i fater sy'n bwysig i'r sector, paratoi cynllun, cynhyrchu strwythur neu arteffact, rhaglen hyfforddi, paratoi ar gyfer cystadleuaeth a chymryd rhan mewn cystadleuaeth, gwella proses, ymchwilio i gynnyrch neu wasanaeth newydd). Gweithredu (sefydlu, dechrau), gweithrediadau (tasgau, dyletswyddau), tystiolaeth o gamau gweithredu e.e. adolygu llenyddiaeth, arteffactau, cynlluniau, cyflwyniadau, datganiadau tyst, ffotograffau neu fideos

Monitro cynnydd

Dyddiadur neu log o gamau gweithredu, monitro perfformiad yn erbyn cynllun amserlen e.e. cynnydd dyddiol, wythnosol, misol, cyllideb, mesurau priodol eraill ar gyfer pob adnodd neu dasg, rhesymau a champau adferol os ydynt yn mynd ar ei hôl hi yn yr amserlen

Terfynau amser

Interim, cerrig milltir allweddol, terfynol, i gyd i'w hadolygu'n rheolaidd gan diwtor

Goblygiadau iechyd a diogelwch

Iechyd a diogelwch, asesu risg, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE), rheoliadau a deddfwriaeth berthnasol, lles anifeiliaid, codau ymarfer

Uned 302 Cynnal Prosiect Ymchwiliol yn y Sector Tir

Canlyniad 4 Gallu adrodd ar brosiect ymchwilio yn y sector amgylcheddol ac ar y tir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adrodd ar brosiect ymchwiliol dethol yn y sector amgylcheddol a thir.
2. Gwerthuso cyflawniadau a meysydd i'w gwella o brosiect ymchwiliol dethol

Cwmpas

Dylai'r pynciau ar gyfer y prosiect ymchwil adlewyrchu diddordeb y dysgwr a'r cymhwyster sy'n cael ei ddilyn

Cynnwys yr uned

Adroddiad

Adroddiad ar y prosiect a ddewiswyd ac a gwblhawyd yng nghanlyniadau 1-3. Fformat adroddiad ysgrifenedig, cyflwyniad adroddiad llafar, teitl, nodau/amcanion, adolygu llenyddiaeth/gwybodaeth sy'n bodoli eisoes, methodoleg, canlyniadau/canfyddiadau (gyda thystiolaeth briodol, e.e. siartiau a graffiau, diagramau, ffotograffau), casgliadau, cyfeirnoddi Harvard

Gwerthuso cyflawniadau

Cynnal a rheoli'r prosiect, y cynllun gweithredu, cadw at derfynau amser, problemau a chamau adferol, canlyniadau/canfyddiadau prosiectau, cryfderau a gwendidau

Meysydd ar gyfer gwella

Cynllunio, gweithredu, methodoleg, canlyniadau/canfyddiadau, adroddiad, pynciau i ymchwilio ymhellach

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i annog a datblygu sgiliau ymchwil annibynnol mewn dysgwyr sy'n darparu datblygiad sgiliau gwerthfawr i bob dysgwr lefel 3 ac yn enwedig y rhai sy'n awyddus i symud ymlaen i Addysg Uwch. Mae cysyniad y prosiect yn berthnasol ar draws yr holl feysydd galwedigaethol yn y sector amgylcheddol a thir, a dylid arwain ac annog dysgwyr i ddewis pwnc prosiect sy'n arbennig o berthnasol i'w buddiannau. Gallai hyn integreiddio ag unedau eraill yn eu rhaglen astudio. Dylai pwyslais yr uned fod ar reoli prosiectau a gweithio i derfynau amser, yn ogystal â chynhyrchu prosiect ymchwiliol ystyrlon. Bydd llawer o'r gwaith yn cael ei wneud yn annibynnol gan ddysgwyr ond mae'n rhaid iddynt allu cael arweiniad a chymorth priodol gan diwtoriaid.

Yng Nghanlyniad 1, bydd angen i ddysgwyr nodi pwnc addas ar gyfer eu prosiect ymchwiliol. Dylai hyn fod yn berthnasol i'w rhaglen astudio a dylai fod o ddi-ddordeb arbennig iddynt, er enghraifft mewn perthynas â maes diddordeb arbennig, profiad neu gyflogaeth uchelgeisiau astudio yn y dyfodol. Gallai pynciau prosiect delfrydol fod â ffocws ymarferol neu ddamcaniaethol, ond dylai pob prosiect gynnwys potensial ar gyfer ymchwil i lenyddiaeth a ffynonellau gwybodaeth sy'n bodoli eisoes yn ogystal ag ymchwiliad neu gais ymarferol, felly dylid eu dewis mewn cytundeb â'r tiwtor. Mae'n debygol y bydd angen arweiniad ar ddysgwyr ar bynciau prosiect addas a chefnogaeth gan diwtoriaid er mwyn sicrhau bod modd cyflawni pynciau dethol o fewn yr amserlen a gyda'r adnoddau sydd ar gael. Dylai'r cynnig amlinellu nodau ac amcanion, ffynonellau gwybodaeth, gofynion adnoddau, a'r fethodoleg y mae'r dysgwr yn bwriadu'i defnyddio i gwblhau'r prosiect, yn ogystal â chyfiawnhad dros ddedd y pwnc. Os yw'n briodol i'r ymchwiliad, dylid cynnwys rhagdybiaeth fel rhan o'r fethodoleg.

Yng Nghanlyniad 2, bydd angen i ddysgwyr gwblhau cynllun gweithredu manwl ar gyfer cwblhau'r prosiect ymchwiliol o fewn yr amserlen a bennwyd. Dylai hyn gynnwys, o leiaf:

- dadansoddiad manwl o'r holl gamau gweithredu o ddechrau'r prosiect hyd at gyflwyno'r adroddiad prosiect terfynol
- adnoddau sydd eu hangen ar bob cam (a'r rhesymau dros eu dewis)
- amser a ddisgwyllir ar gyfer cwblhau a dyddiadau cwblhau targed interim.

Dylent hefyd ystyried anfanteision posibl i'w hamserlen arfaethedig a'u cynlluniau wrth gefn er mwyn sicrhau bod y prosiect yn cael ei gwblhau'n brydlon. Mae dysgwyr yn debygol o ofyn am arweiniad ar dechnegau cynllunio prosiect a sut i lunio cynllun gweithredu priodol manwl. Gellid rhoi templed addas iddynt.

Yng Nghanlyniad 3, bydd dysgwyr yn cynnal ac yn cwblhau eu prosiect ymchwiliol, gan gasglu tystiolaeth ategol fel y bo'n briodol, er enghraifft adolygu llenyddiaeth, arteffactau, datganiadau tyst, ffotograffau neu fideos, ac ati. Wrth wneud hyn, dylent gadw cofnod neu ddyddiadur o'r holl gamau gweithredu, a monitro eu cynnydd yn rheolaidd yn erbyn eu cynllun gweithredu. Byddai'n briodol i diwtoriaid gynnal adolygiadau cynnydd yng nghyfnodau allweddol y prosiect. Fel rhan o gynnal y prosiect, dylai dysgwyr drafod unrhyw oblygiadau iechyd a diogelwch o'u gwaith i bobl ac, os yw'n briodol, anifeiliaid, a nodi unrhyw ddeddfwriaeth neu godau ymarfer perthnasol. Gall asesiadau risg gyfrannu at dystiolaeth o hyn.

Yng Nghanlyniad 4, bydd dysgwyr yn llunio adroddiad cryno o'u prosiect a'r broses o'i gwblhau. Dylai hyn gynnwys, o leiaf:

- teitl
- nodau / amcanion
- adolygiad o lenyddiaeth / gwybodaeth sy'n bodoli eisoes
- methodoleg
- canlyniadau / canfyddiadau
- casgliadau
- cyfeiriadau

Dylai pob cyfeirnod gydymffurfio â chonfensiynau academiaidd, a dylid rhoi arweiniad priodol i'r dysgwyr ar hyn.

Dylai gwerthusiad y prosiect ystyried cryfderau a gwendidau'r prosiect gorffenedig a'r broses o'i gwblhau, defnyddioldeb a phwysigrwydd cynllunio prosiect, a ffyrdd y gellid bod wedi gwella'r prosiect.

Gellid cyflwyno rhai rhannau o adroddiad y prosiect ar lafar yn hytrach nag ar ffurf adroddiad ysgrifenedig. Cyfeiriadau

Llyfrau

Applegarth, M. 1998. *The Project Management Pocketbook*. Alresford: Management Pocketbooks.
Nokes, S., Kelly, S. 2007. *The Definitive Guide to Project Management: The Fast Track to Getting the Job Done on Time and on Budget*. 2il arg. Harlow: Financial Times Prentice Hall.
Portney, S.E. 2001. *Project Management for Dummies*. Sussex: Wiley Publishing.

Uned 303 Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion

Lefel: 3

Gwerth credydau: 5

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw darparu dealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion gwyddor planhigion a sut y gellir cymhwyso'r rhain yn ymarferol. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr wedi datblygu dealltwriaeth o sut mae planhigion yn tyfu ac yn datblygu drwy wybodaeth am eu strwythur a'u ffisioleg.

Canlyniadau dysgu

Mae tri chanlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall swyddogaeth strwythurau planhigion
2. Deall prif brosesau ffisioleg planhigion
3. Deall twf a datblygiad planhigion

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 30 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol Amh

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 303 Canlyniad 1

Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion Deall swyddogaeth strwythurau planhigion

Meini prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adnabod prif strwythurau mewnol ac allanol planhigion
2. Esbonio swyddogaeth prif strwythurau planhigion

Cynnwys yr uned

Prif strwythurau mewnol

Strwythur celloedd (cytoplasm, organelau), parencyma, colencyma, sglerencyma, meinwe sylem, meinwe ffloem, cambiwm, epidermis, celloedd gwarchod, a stomata

Prif strwythurau allanol

Gwraidd, egin, coesyn, dail, blagur, blodau, ffrwythau a hadau

Strwythurau mewnol ac allanol arbenigol, er enghraifft periseicl, endodermis, lenticelau, cotyledonau, stolonau, rhisomau, organau storio

Swyddogaeth

Ffotosynthesis, atgynhyrchu, cefnogaeth, trafnidiaeth, angorfa, amsugno, storio, amddiffyn, atyniad, awyru, resbiradaeth, rhannu

Uned 303 Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion

Canlyniad 2 Deall prif brosesau ffisioleg planhigion

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio prif brosesau ffisioleg planhigion
2. Adnabod y ffactorau sy'n gallu cyfyngu ar gyfradd ffotosynthesis

Cynnwys yr uned

Prosesau

Ffotosynthesis: proses (hafaliad) ar gyfer ffotosynthesis, swyddogaeth cloroffyl, nodweddion celloedd gwarchod a stomata, ffactorau sydd eu hangen i ffotosynthesis ddigwydd (golau, cloroffyl, carbon deuocsid, dŵr)

Resbiradaeth: diffiniad o resbiradaeth aerobig ac anaerobig, hafaliad ar gyfer resbiradaeth aerobig, strwythur a swyddogaeth mitochondria, trylediad, pwynt digolled, ffactorau sy'n dylanwadu ar gyfradd resbiradaeth (tymheredd, argaeledd dŵr, twf tymhorol)

Defnyddio, cludo a cholli dŵr a maetholion: osmosis, trylediad, plasmolysis, chwydd-dyndra, trawsleoli, trydarthiad, ffactorau sy'n dylanwadu ar drydarthiad (tymheredd, lleithder, symudiad aer, cyflenwad dŵr, golau, stomata)

Ffactorau ffotosynthesis sy'n cyfyngu

Tymheredd, carbon deuocsid, lliw dail, golau, argaeledd dŵr

Uned 303 Deall Egwyddorion Gwyddor Planhigion Canlyniad 3 Deall twf a datblygiad planhigion

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio cylch bywyd planhigion dethol

Cynnwys yr uned

Cylch bywyd

Mathau o gylch bywyd (darfodedig, unflwydd, eilflwydd, lluosflwydd), prosesau a chamau eginiaid mathau o eginiaid (epigeal, tanddaearol (hypogeal)), mathau o atgenhedliad (atgenhedlu rhywiol, er enghraifft strwythurau blodau, peillio a ffrwythloniad, cynhyrchu hadau, gwasgariad), (atgenhedlu anrhywiol, er enghraifft lledaeniad llystyfol, parthenogenesis), prif dyfiant blagur a gwreiddiau (cellraniad, ehangiad celloedd, gwahaniaethiad celloedd, meristemmau apigol, meristemmau ochrol)

Nodiadau canllaw

Ar ôl cwblhau'r uned hon bydd y dysgwr wedi datblygu dealltwriaeth o sut mae planhigion yn tyfu ac yn datblygu drwy wybodaeth am eu strwythur a'u ffisioleg. Bydd yn bwysig bod y ddarpariaeth yn ymwneud â phlanhigion sy'n berthnasol yn alwedigaethol i'r dysgwyr - e.e. cnydau cynhyrchu ar gyfer amaethyddiaeth. Gallai sesiynau ymarferol mewn labordy helpu dysgwyr i archwilio ffisioleg a strwythur planhigion, a gallai cyfres o ymweliadau â chnydau sy'n tyfu helpu dysgwyr i ddeall twf a datblygiad planhigion yn well. Mae'n ofynnol i ddysgwyr astudio amrywiaeth o blanhigion monocotyledon a dicotyledon ar gyfer yr uned hon.

Mae Canlyniad 1 yn ei gwneud yn ofynnol i'r dysgwr nodi prif strwythurau mewnol ac allanol mathau monocotyledon a dicotyledon o blanhigion ac esbonio swyddogaeth prif strwythurau planhigion. Mae'r canlyniad yn seiliedig ar ddamcaniaeth yn bennaf a gellir ei gyflwyno drwy ddarlithoedd ffurfiol, trafodaeth, ymchwil ar y rhyngwyd ac astudio dan gyfarwyddyd.

Mae cysylltiad uniongyrchol rhwng Canlyniad 1 a 2 gan fod Canlyniad 2 yn nodi'r angen i ddysgwyr esbonio prif brosesau ffisioleg planhigion a nodi ffactorau sy'n effeithio ar ffotosynthesis. Efallai y bydd dysgwyr yn ei chael hi'n ddefnyddiol cynnal sesiynau ymarferol, arolygon cynefinoedd neu ymweliadau safle i amrywiaeth o gynefinoedd i ddysgu mwy am ffisioleg planhigion a ffactorau sy'n effeithio ar ffotosynthesis.

Mae Canlyniad 3 yn ei gwneud yn ofynnol i'r dysgwr esbonio cylch bywyd planhigion y gellir eu cysylltu eto â Chanlyniadau 1 a 2 gyda chynllunio gofalus. Dylai dysgwyr ymweld â safleoedd lle gellir astudio planhigion ar gamau datblygu priodol h.y. ar wahanol adegau o'r flwyddyn. Bydd angen darlithoedd ffurfiol, astudio dan gyfarwyddyd ac ymchwil er mwyn gwella dealltwriaeth y dysgwyr o gymhlethdodau ffisioleg planhigion a chylchoedd bywyd. Mae'n bwysig cynnal asesiad risg cyn unrhyw weithgaredd ymarferol a bod Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) addas yn cael ei ddarparu.

Gallai siaradwyr sy'n ymweld e.e. agronomegwyr, ceidwaid neu fridwyr planhigion wella perthnasedd y pwnc i ddysgwyr. Gall profiad gwaith fod o fudd i ddysgwyr sy'n dymuno datblygu gyrfaedd yn y maes. Gall datblygu ardaloedd o fewn amgylchedd Coleg lle gall dysgwyr addasu a thrin amgylcheddau planhigion wella dealltwriaeth o gymhlethdodau planhigion a'u cylchoedd bywyd

Cyfeiriadau

Llyfrau

Adams, C.R. 2008. Principles of Horticulture. 5^{ed} *argraffiad*. Rhydychen: Butterworth-Heinmann. ISBN 978-0750686945.

Allaby, M. 2006. *A Dictionary of Plant Science*. 2^{il} arg. Rhydychen: Gwasg Prifysgol Rhydychen. ISBN 978-01986081912. Cutler D.F. et al. 2007. *Plant Anatomy: An Applied Approach*. Sussex: Wiley Publishing. ISBN 978-1105126793.

Gunning, B.E.S. 1996. *Plant Cell Biology: Structure and Function*. Llundain: Jones a Bartlett. ISBN 978-0867205046.

Jones, R.L. et al. 2000. *Biochemistry & Molecular Biology of Plants*. Sussex: Wiley Publishing. ISBN 978-

0943088396.

Lack, A., Evans, D. 2005. *Instant Notes in Plant Biology*. 2^{il} arg. Rhydychen: Taylor a Francis. ISBN 978-1859961971.

Mauseth, J.D. 2008. *Botany: An Introduction to Plant Biology*. 4^{ydd} arg. Llundain: Jones & Bartlett Publishers. ISBN 978-0763753450

Roberts, M., Reiss, M., Monger, G. 2000. *Biology: Principles and Processes*. Cheltenham: Nelson Thornes. ISBN 978- 01744881768.

Smith, A. et al. 2009. *Plant Biology*. Rhydychen: Garland Science. ISBN 978-0815340256.

Raven, P.H. et al. 2005. *Biology of Plants*. 7^{fed} arg. New York: WH Freeman & Co Ltd. ISBN- 978-0716762843.

Taiz, L., Zeiger, E. 2006. *Plant Physiology*. 4^{ydd} arg. Hampshire: Sinauer Associates. ISBN 978-0878938568.

Wayne, R. 2009. *Plant Cell Biology*. Oxford: Academic Press. ISBN 978-0867205046.

Uned 304 Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd

Lefel: 3

Gwerth credydau: 5

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth o egwyddorion gwyddor pridd i ddysgwyr. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n edrych ar symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Nod yr uned yw datblygu dealltwriaeth y dysgwyr o nodweddion pridd, a'u perthynas â thwf a datblygiad cnydau.

Canlyniadau dysgu

Mae tri chanlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gallu ymchwilio i nodweddion pridd
2. Deall sut mae nodweddion pridd yn effeithio ar dwf a datblygiad planhigion
3. Deall sut mae nodweddion pridd yn effeithio ar y dewis o blanhigion

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 30 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol Amh

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol

Uned 304 Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd

Canlyniad 1 Gallu ymchwilio i nodweddion pridd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cymharu nodweddion gwahanol fathau o bridd
2. Cynnal arbrofion i bennu nodweddion sampl o bridd Cwmpas

Mathau o bridd

Lom, clai, silt, tywod, pridd organig

Cynnwys yr uned

Nodweddion

Nodweddion gronynnau pridd (clai, silt, tywod), y gallu i ddal dŵr, awyriad, sefydlogrwydd, mater organig, pH, strwythur pridd (strwythur briwsion, meintiau agreg)

Arbrofion

Profion yn y labordy (capasiti dal dŵr, pH pridd, cyfrannedd clai, silt a thywod, cynnwys maethol)

Uned 304 Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd

Canlyniad 2 Deall sut mae nodweddion pridd yn effeithio ar dwf a datblygiad planhigion

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio sut mae math a chyflwr pridd yn effeithio ar dwf a datblygiad planhigion
2. Esbonio sut gall strwythur a draeniad pridd effeithio ar dwf a datblygiad planhigion.

Cwmpas

Mathau o bridd

Lom, clai, silt, tywod, pridd organig

Cynnwys yr uned

Cyflwr pridd

Sefydlogrwydd, argaeledd macrofaetholion (nitrogen, ffosfforws, potasiwm), microfaetholion (er enghraifft haearn, copr, mangaîs), cadw maetholion, cadw ac argaeledd dŵr, effeithiau defnyddio gwrtaithe organig ac anorganig, pH a mater organig

Effeithiau strwythur a draeniad pridd ar dwf a datblygiad planhigion

Dyfnnder gwreiddio, argaeledd maetholion planhigion, draeniad, dyfrlenwi, cywasgu, effeithiau cynnwys dŵr pridd uchel (llai o ocsigen ar gael, twf gwael mewn planhigion), effeithiau argaeledd dŵr i blanhigion, effeithiau ar y gallu i dyfu

Uned 304 Deall Egwyddorion Gwyddor Pridd

Canlyniad 3 Deall sut mae nodweddion pridd yn effeithio ar y dewis o blanhigion

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio sut mae technegau meithrin yn effeithio ar nodweddion pridd

Cwmpas

Mathau o bridd

Lom, clai, silt, tywod, pridd organig

Cynnwys yr uned

Technegau meithrin

Cylchdroi cnydau/planhigion a dewis cnydau/planhigion, sefydlogiad nitrogen

Amaethu: aredig, technegau amaethu minimal, dim amaethu, isbriddo

Sefydliad: darlledu, trawsblannu, hau manwl gywir, drilio uniongyrchol, defnyddio tail gwyrdd a chynhwysiant dom

Cynnal a chadw cnydau: chwistrellu a defnyddio gwrtaith, difrod gan beiriant a'i leihau Cynaeafu a thymoroldeb: difrod wrth gynaeafu

Nodweddion pridd

Cyfrannedd tywod, silt, clai, cynnwys deunydd organig, capasiti dal dŵr, aer, athreiddedd, pH, mandylledd

Poblogaethau bywyd planhigion a phryfed genwair

Capio cywasgiad ac iro

Nodiadau canllaw

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o'r gydberthynas rhwng nodweddion pridd a thwf a datblygiad cnydau, ac mae'n archwilio nodweddion pridd drwy arbrofion ymchwiliol. Gan y bydd dysgwyr yn cymryd rhan mewn gweithgarwch ymarferol, dylid rhoi pwyslais ar arferion gweithio diogel, gan gynnwys defnyddio Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) priodol, a dylid cynnal asesiadau risg priodol. Ar Lefel 3 disgwylir y bydd dysgwyr yn cymryd rhan weithredol yn y gwaith o gwblhau asesiadau risg, fel bod hyn yn dod yn rhan annatod o'r holl weithgarwch ymarferol.

Bydd cyflawni'r uned hon yn cynnwys gweithgarwch yn yr ystafell ddosbarth, arbrofion labordy ac ymweliadau â safleoedd sydd â nodweddion pridd gwahanol, gydag amrywiaeth o fathau o gnydau yn ddefnyddiol hefyd. Mae'n debygol y bydd angen i ddysgwyr hefyd astudio ac ymchwilio'n annibynnol.

Yng Nghanlyniad 1, bydd angen i ddysgwyr ymchwilio i amrywiaeth o fathau o bridd a chynnal arbrofion pridd sylfaenol dan oruchwyliaeth i nodi gwahanol nodweddion pridd. Gallai'r rhain gynnwys ymchwilio i gyfran y tywod, y silt a'r clai drwy grogiannu mewn dŵr, ymchwilio i gapasiti dal dŵr gwahanol fathau o bridd, a phennu pH pridd.

Ar gyfer Canlyniad 2, bydd angen i ddysgwyr ddatblygu dealltwriaeth o effeithiau nodweddion pridd ar dwf a datblygiad cnydau. Gallai hyn gael ei gefnogi gan rai arbrofion rheoledig, lle mae dysgwyr yn tyfu planhigion mewn gwahanol fathau o bridd. Gellid gwella'r broses o gyflawni'r canlyniad hwn hefyd drwy ymweliadau i weld gwahanol fathau o gnydau'n tyfu mewn gwahanol fathau o bridd. Gallai siaradwyr gwadd arbenigol, megis gwyddonwyr pridd neu agronomegwyr, fod yn ddefnyddiol, a gallent ddisgrifio agweddau ymarferol ar reoli strwythur pridd a maeth planhigion.

Mae Canlyniad 3 yn ymdrin â'r effaith y mae dewis o gnwd yn ei chael ar nodweddion pridd, sy'n sail i egwyddorion cylchdroi cnydau. Bydd y ddarpariaeth yn cynnwys ystyried yr ystod o effeithiau canlyniadol dewis cnydau h.y. dulliau plannu a chynaeafu, defnyddio peiriannau, gofynion cnydau o ran maetholion atodol. Mae'r ddarpariaeth yn debygol o gynnwys gweithgarwch yn yr ystafell ddosbarth ac ymweliadau safle, a gellid ei chysylltu â lleoliadau gwaith dysgwyr. Byddai siaradwr gwadd, yn enwedig un sy'n gallu trafod rhinweddau cymharol cylchdroi cnydau, yn ychwanegu diddordeb galwedigaethol pellach.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Ashman, M., Puri, G. 2008. *Essential Soil Science: A clear and concise introduction to soil science*. Sussex: Wiley Publishing. ISBN 0632048859.

Davies D.B, Eagle, D. Finney, B. 2002. *Soil (Resource Management Series)*. Ipswich: Farming Press. ISBN 0852365594.

Green, N.P.O. et al. 1997. *Biological Science 1. Organisms, Energy and Environment*. 3ydd arg. Cambridge: Cambridge University Press. ISBN 0521561787.

Roberts, M, Ingram, N. 2001. *Nelson Science - Biology*. Cheltenham: Nelson Thornes. ISBN 0748762388.

Reiss, M, Monger, G. 2000. *Advanced Biology*. Cheltenham: Nelson Thornes. ISBN 9780174387329.

Soffe, R. 2003. *The Agricultural Notebook*. 20^{fed} arg. Sussex: Wiley Publishing. ISBN 0632058293.
White, R.E. 2005. *Principles and Practice of Soil Science: The Soil as a Natural Resource*. 4^{ydd} arg. Sussex: Wiley Publishing. ISBN 0632064552.

Cyfnodolion

Arable Farming
Crops
Farmers Guardian
Farmers Weekly
Landwards

Gwefannau

www.bbsrc.ac.uk

www.defra.gov.uk

www.wales.gov.uk

www.scotland.gov.uk

www.dardni.gov.uk

www.hse.gov.uk

www.lantra.co.uk

www.pda.org.uk

www.rothamsted.ac.uk

www-saps.plantsci.cam.ac.uk

www.soils.org.uk

Biotechnology and Biological Sciences Research Council
Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig
Llywodraeth Cynulliad Cymru
Scottish Executive Environment and Rural Affairs
Department
Department of Agriculture and Rural Affairs
(Northern Ireland)
Y Gweithgor Iechyd a Diogelwch
Lantra SSC
Potash Development Association
Rothamsted Research
The Science and Plants for Schools Website
British Society of Soil Science

Uned 305 Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o adnabod, plannu a gofalu am goed a sut y gellir rhoi hyn ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn gallu adnabod coed a llwyni yn ôl enw botaneg a nodi planhigion coediog sy'n addas ar gyfer y sefyllfa a'r safle. Yn ogystal, bydd dysgwyr yn gallu plannu amrywiaeth o fathau o goed a darparu ôl-ofal ar unwaith. Byddant hefyd yn gallu nodi'r angen am gynnal a chadw yn y dyfodol.

Canlyniadau dysgu

Mae tri chanlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gallu adnabod coed a llwyni
2. Deall gofynion safle a sefydlu coed a llwyni
3. Deall plannu coed a llwyni

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

TW6 Plannu a sefydlu coed

TW7 Cynnal gwaith gwarchod a chynnal a chadw ar ôl plannu

TW8 Rheoli llystyfiant digroeso o gwmpas coed

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 305 Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth

Canlyniad 1 Gallu adnabod coed a llwyni

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adnabod amrywiaeth o goed a llwyni yn ôl eu henwau botanegol
2. Esbonio dull enwi a dosbarthiad coed a llwyni
3. Disgrifio nodweddion sy'n helpu i adnabod coed a llwyni ym mhob tymor
4. Defnyddio allweddi a gwybodaeth arall i adnabod planhigion yn ôl nodweddion botanegol

Cwmpas

80 coeden a 40 llwyn

Cynnwys yr uned

Enwau botanegol

Enwau gwyddonol binomaidd: Genws ac epithed penodol

Dull enwi a thacsonomeg

Confensiynau tasconomeg a dull enwi: Carl Linnaeus, enwau cyffredin, enwau gwyddonol binomaidd, awdurdodau, teyrnas, is-adran, dosbarth, trefn, teulu, genws, rhywogaeth, amrywiaeth a chyltifar, hybridiau impio rhyng-benodol a rhyng-rywogaethol, epithedau

Nodweddion sy'n cynorthwyo adnabod

Nodweddion: dail, blagur, brigau, rhisgl, blodau, ffrwythau, petiolau, siâp, ffurf, uchder, ymddangosiad haf a gaeaf

Nodweddion botanegol

Dail: ffurf, siâp, trefniant, bôn, blaen, ymyl,

Blagur, brigau, rhisgl, blodau, ffrwythau, petiolau

Uned 305 Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a
Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth
Canlyniad 2 Deall gofynion safle a sefydlu coed a llwyni

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso addasrwydd coed a llwyni ar gyfer amrywiaeth o amodau
2. Esbonio dylanwad seilwaith ar ddethol coed a llwyni
3. Disgrifio ffactorau'r planhigion sy'n dylanwadu ar ddethol

Cynnwys yr uned

Addasrwydd coed a llwyni ar gyfer amrywiaeth o amodau

Amodau: safleoedd agored, safleoedd cyfyngedig, safleoedd llawn chwyn, priddoedd cywasgedig, safleoedd draenio gwael/gwlyb, dyfnder pridd bas, priddoedd asid sych, priddoedd clai a thywodlyd

Dylanwad seilwaith ar ddethol coed a llwyni

Isadeiledd: gwasanaethau tanddaearol a uwch ben, priffyrdd, llwybrau troed, hawliau tramwy, hawliau tramwyfa, sylfeini adeiladu

Ffactorau planhigion sy'n dylanwadu ar ddethol

Ffactorau: maint, siâp, lliw tymhorol, cyfnod blodeuo, gwydnwch, y gallu i ymdopi â chyflyrau sy'n benodol i'r safle, gwerth esthetig, lledaeniad gwraidd, cynhyrchu ffrwythau, niwsans tymhorol posibl, teilyngdod coedyddol neu goedwriaethol

Uned 305 Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a
Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth
Canlyniad 3 Deall plannu coed a llwyni

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adolygu'r dewis o stoc plannu
2. Gwerthuso'r offer sydd ar gael ar gyfer plannu coed
3. Gwerthuso'r defnydd o gyflyrwyr a gwelleyddion wrth blannu coed

Cynnwys yr uned

Dewis o stoc plannu

Mathau o stoc: trawsblaniadau, tandoriad, toriadau, plygiau, chwipiaid, coed plufiog, safon golau, safonol, safon trwm, lled aeddfed.

Categoriâu o stoc: gwraidd moel, peli gwraidd, mewn cynhwysydd

Offer ar gael ar gyfer plannu coed

Mathau o rofiau llaw ar gyfer gwahanol amodau: Safonol, Schlick, Mansfield, impio, sbigo,

Peiriannau plannu coed: rhawiau coed hydrologig, planwyr rotari, ac ebillion

Cyflyryddion a gwelleyddion mewn plannu coed

Cyflyrwyr a gwellhawyr: gwrteithiau, deunyddiau organig, mycorhisau, deunyddiau cadw dŵr

Uned 305 Deall a Chyflawni Adnabod, Plannu a Sefydlu Coed a Llwyni ar gyfer Coedwigaeth a Choedyddiaeth

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen ar y dysgwyr i fod yn llwyddiannus wrth adnabod planhigion a gofalu am goed sy'n briodol i'r maes astudio. Dylai'r uned gwmpasu ystod mor eang â phosibl o dechnegau plannu ac ôl-ofal, sy'n briodol i'r maes astudio yn ogystal â'r rhai sy'n arwyddocaol i'r dysgwyr yn lleol neu'n rhanbarthol.

Drwy'r uned, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel ac arferion amgylcheddol cadarn. Disgwylir y bydd y dysgwr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Nid yw'n ofynnol i'r dysgwr weithredu peiriannau i glirio a pharatoi safleoedd ar gyfer plannu neu ddefnyddio rhawiau coed hydrologig, ond os defnyddir peiriannau, rhaid iddynt gydymffurfio â gofynion perthnasol Rheoliadau Darparu a Defnyddio Cyfarpar Gwaith (PUWER) 1998. Rhaid pwysleisio ac atgyfnerthu yn rheolaidd faterion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i unrhyw beiriannau ac offer a ddefnyddir. Dylai'r dysgwr gymryd rhan ymarferol mewn asesu risg cynhwysfawr. Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwr, yr offer a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr. Nid yw'n ofynnol i'r dysgwr ddefnyddio gwrteithiau, plaladdwyr na dulliau eraill o ddiogelu coed y mae angen eu cymeradwyo'n gyfreithiol. Gellid defnyddio efelychu ac arddangos i ddangos dulliau ac offer priodol sy'n cael eu defnyddio'n gyffredin, ond nad ydynt ar gael i'r dysgwr.

Yng Nghanlyniad 1 bydd gofyn i'r dysgwr adnabod coed a llwyni. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Dylid rhoi digon o gyfle i'r dysgwyr adnabod ystod eang o goed coetir ac amwynder yn eu cyfnodau twf a chwsg. Dylid annog dysgwyr i gasglu a chadw sbesimenau fel ffordd o wella eu sgiliau adnabod.

Yng Nghanlyniad 2, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall gofynion safle a sefydlu coed sy'n briodol i'w faes astudio. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Dylid rhoi cyfle i'r dysgwr astudio'r rhyngweithio rhwng coed a seilwaith, yn ogystal â chyfuniadau plannu llwyddiannus ac aflwyddiannus. Dylai'r dysgwr hefyd ystyried gwerth esthetig cyfuniadau coed a llwyni a sut mae hyn yn dylanwadu ar sefydlu safleoedd.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall plannu coed a llwyni. Derbynnir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Dylai'r dysgwr allu astudio ystod eang o amodau safle a gofynion plannu a fydd yn hysbysu'r dewis o rywogaethau coed, yn ogystal â'r dewis o ddulliau plannu a stoc.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o weithgareddau coedwigaeth ymarferol. Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwyr sy'n ymwneud â sicrhau plannu ac ôl-ofal coed a llwyni iach yn llwyddiannus. Dylid rhoi pwyslais nid yn unig ar 'wneud', ond hefyd ar bwysigrwydd cynllunio a strategaethau i sicrhau gweithrediadau diogel, effeithlon ac effeithiol. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o'r ddeddfwriaeth bresennol a'r Codau Ymarfer mewn perthynas â phlannu a gwaith ôl-ofal.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiannau coedwigaeth a choedyddiaeth, megis contractwyr plannu a phenseiri tirwedd, i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd gwaith, megis meithrinfeydd coed, yn ogystal â sioeau masnach i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr. Yn ogystal, dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol ynghylch plannu coed ac ôl-ofal wrth iddynt yn codi.

Rhagwelir y bydd yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth a bydd y dysgwr yn gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Dylid cyflwyno'r uned drwy gydol y flwyddyn, gan ystyried agweddau tymhorol priodol ar blannu coed ac effaith eithafion tywydd ar weithrediadau.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi ymarferol rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i'r dysgwr weithio gydag ystod o stoc plannu mewn gwahanol sefyllfaoedd sy'n adlewyrchu arfer presennol y diwydiant.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Anon. 2006. *Field Guide to the Trees and Shrubs of Britain*. Reader's Digest. ISBN 0276425073
- Agate E. 2000. *Toolcare: A Maintenance and Workshop Manual*. BTCV, ISBN 0946752249
- Agate E. 2001. *Fencing: A Practical Handbook* BTCV, ISBN 094675229X
- Agate E. 2001. *Tree Planting and Aftercare: A Practical Handbook* BTCV, ISBN 0946752257
- Agate E. 2002. *Woodlands: A Practical Handbook* BTCV, ISBN 0946752338
- Coombes A 2000. *Trees* Dorling Kindersley, ISBN 0751327468
- Hibberd B. 1991. *Forestry Practice* The Stationery Office Books, ISBN 0117102814
- Johnson O a More D. 2006. *Collins Tree Guide* Harper Collins, ISBN 0007207719
- Kerr G. 1993. *Growing Broadleaves for Timber* Forestry Commission ISBN 0117103144
- Mason WL. 1999. *Cultivation of Soils for Forestry*. Forestry Commission ISBN 085538400X
- May A a Panter J. 2000. *Guide to the ID of Broad-leaved Trees and Shrubs in Winter*. Field Studies Council.
- Mitchell A. 1992. *Collins Field Guide: Trees of Britain and Northern Europe*. Harper Collins. ISBN 0002192136
- Morgan JL. 1999. *Forest Tree Seedlings*. Forestry Commission ISBN 0855384042
- Pepper HW. 1992. *Forest Fencing*. Forestry Commission ISBN 0855386886
- Pepper HW. 1998. *The Prevention of Rabbit Damage to Trees in Woodland*. Forestry Commission ISBN 0855383720
- Pepper HW. 1999. *Recommendations for Fallow, Roe and Muntjac Deer Fencing: New Proposals for Temporary and Reusable Fencing*. Forestry Commission ISBN 0855385057
- Potter MJ. 1991. *Treeshelters*. Forestry Commission ISBN 0117102881
- Trout RC. 2006. *Forest Fencing*. Forestry Commission ISBN 0855386886

Canllawiau Diogelwch Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

(AFAG) Cyfnodolion

Llythyr Newyddion y Gymdeithas Goedyddiaeth
Forestry and British Timber
Quarterly Journal of Forestry

Tystysgrif Lefel 3, Diploma Atodol, Diploma 90-Credyd, Diploma, Diploma Estynedig mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth (0077-03)

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o sefydlu a gwarchod coed a llwyni a sut y gellir rhoi'r rhain ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn deall pwysigrwydd sefydlu coed i gymdeithas ac i'r amgylchedd. Bydd amcanion sefydlu coed, cymorth ariannol posibl ac ystyriaethau cyfreithiol hefyd yn cael eu harchwilio. Bydd y dysgwr hefyd yn datblygu ei ddealltwriaeth o gyfyngiadau dulliau sefydlu ac amddiffyn cyffredin ac yn gallu datblygu ei sgiliau ymarferol i sefydlu a diogelu naill ai coed amwynder neu goed coedwig.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall yr ystyriaethau amgylcheddol a chyfreithiol sy'n berthnasol i sefydlu a diogelu coed
2. Gallu cynllunio a pharatoi ar gyfer sefydliad amwynder neu goedwigol llwyddiannus
3. Gallu plannu coed a llwyni
4. Gwybod am ofynion ôl-ofal coed a llwyni

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

TW4 Clirio safleoedd i blannu coed

TW5 Trin safleoedd i blannu coed

TW6 Plannu a sefydlu coed

TW7 Cynnal gwaith gwarchod a chynnal a chadw ar ôl plannu

TW8 Rheoli llystyfiant digroeso o gwmpas coed

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 306	Deall a Chyflawni Gwaith Plannu, Ôl-ofal a Gwarchod Coed a Llwyni
Canlyniad 1	Deall yr ystyriaethau amgylcheddol a chyfreithiol sy'n berthnasol i sefydlu a diogelu coed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio manteision sefydlu coed i gymdeithas
2. Cymharu ffynonellau cymorth ariannol sydd ar gael ar gyfer sefydlu a diogelu coed
3. Gwerthuso'r ystyriaethau amgylcheddol sy'n gysylltiedig â sefydlu a diogelu coed
4. Crynhoi'r ystyriaethau cyfreithiol sy'n gysylltiedig â sefydlu a diogelu coed

Cynnwys yr uned

Manteision i gymdeithas

Llai o lygredd, gwell ansawdd aer, gwell rhagolygon cyflogaeth, mwy o ymwelwyr, cynnydd mewn gwerth eiddo, mwy o fynediad i gefn gwlad, ffyrdd iachach o fyw, llai o ddefnydd o ynni, manteision ariannol, adfywio tir diffaith a diwydiannol, tirweddau wedi'u gwella, cynnydd mewn cynefinoedd bywyd gwyllt ac amrywiaeth

Cefnogaeth ariannol

Benthyciadau masnachol, nawdd, grantiau (e.e. cynlluniau a weinyddir gan y Comisiwn Coedwigaeth)

Ystyriaethau amgylcheddol

Ymwybyddiaeth o ofynion sy'n rheoli deddfwriaeth llygredd, gollyngiadau a storio olew a thanwydd, sefydlogrwydd ac erydiad pridd, cywasgu pridd, tymhorau nythu a bridio, rhywogaethau a warchodir, gwaredu gwastraff, cyrsiau dŵr, archaeoleg, matrin coediach

Ystyriaethau cyfreithiol

Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974, Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1992 (fel y'i diwygiwyd 1999), Rheoli Sylweddau sy'n Beryglus i Iechyd (2002) (COSHH), Deddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 (fel y'i diwygiwyd 1995), Deddf Diogelu Bwyd a'r Amgylchedd 1990 (fel y'i diwygiwyd 1995), Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981, 1981 (fel y'i diwygiwyd 1991), Ddeddf Iechyd Planhigion 1967, Deddf Coedwigaeth 1967 (fel y'i diwygiwyd 1991)

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Symbolau rhybuddio, asesu risg, hyfforddiant gweithredwyr, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE), dyfeisiau diogelwch, gwiriadau cyn cychwyn, ardystiad ffytolanweithdra (phytosanitary) a gofynion mewnforio

Uned 306 Deall a Chyflawni Gwaith Plannu, Ôl-ofal a Gwarchod Coed a Llwyni

Canlyniad 2 Gallu cynllunio a pharatoi ar gyfer sefydliad coedwigol neu amwynder llwyddiannus

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Dewis stoc plannu a deunyddiau
2. Gwerthuso dulliau o baratoi safleoedd
3. Cynhyrchu manylebau plannu
4. Gwneud gwaith clirio a pharatoi safleoedd

Cynnwys yr uned

Stoc plannu a deunyddiau

Mathau o stoc: gwraidd moel, trawsblaniadau, tandoriad, wedi tyfu mewn cynhwysydd, toriadau, chwipiaid, coed plufiog, coed hanner tal, coed tal

Dulliau o baratoi safleoedd

Paratoi'r wyneb: torri gwair, defnyddio chwynladdwr, defnyddio peiriant palu (rotafator) (ar droed ac ar dractor)

Paratoi mecanyddol a phridd: aredig a thrin gan gynnwys isbriddio, defnyddio tyllwyr (llaw ac ar dractor), defnyddio rhawiau coed, holltwyr, rotafatorau, peiriannau rhawio

Paratoi pridd â llaw: palu gyda rhawiau, hollti

Manylebau plannu

Stoc plannu: rhywogaethau, maint, ansawdd a math

Dull plannu: plannu twmpath, rhicio, plannu pwll, rhawiau coed

Gwarchod plannu: llochesi coed, ffensys, gwarchodwyr, taenu tomwellt

Offer, storio a chludo, dwysedd plannu, gwrteithiau, dyfrhau

Gwaith clirio a pharatoi safleoedd

Gweithredu dulliau llaw, modur-llaw neu fecaneiddiol priodol yn gywir (cloddio, aredig, palu â pheiriant, digroeni, asglodi)

Cynnal a chadw offer yn briodol: archwilio ac addasu, gwasanaethu, glanhau a storio

Technegau gweithio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau'r effaith amgylcheddol

Uned 306 Deall a Chyflawni Gwaith Plannu, Ôl-ofal a Gwarchod Coed a Llwyni

Canlyniad 3 Gallu plannu coed a llwyni

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Plannu stoc â gwraidd moel a stoc o gynhwysyddion yn ddiogel
2. Darparu cymorth priodol ac ôl-ofal uniongyrchol i goed yn ddiogel

Cynnwys yr uned

Plannu stoc â gwraidd moel a stoc o gynhwysyddion yn ddiogel

Ymgymryd â gwaith clirio a pharatoi safleoedd: gweithredu dulliau llaw, modur-llaw neu fecaneiddiol priodol yn gywir (cloddio, aredig, palu â pheiriant, digroeni, asglodi)

Cynnal a chadw offer plannu: archwilio ac addasu, gwasanaethu, glanhau a storio

Dull plannu priodol: plannu twmpath, rhicio, plannu pwll, rhawiau coed

Plannu coed: gweithio i fanylebau plannu, gwirio stoc yn erbyn archeb, cludo a storio cywir, dosbarthu i sicrhau plannu effeithlon, dwysedd a dyfnder plannu priodol (mae plannu'n rhy ddwfn yn arwain at blanhigyn yn cwmpo mewn twll plannu), technegau gweithio cywir, arferion gweithio diogel, gwaredu gwastraff yn briodol, gadael gweithle mewn cyflwr taclus, atal llygredd, lleihau'r effaith amgylcheddol

Cymorth priodol ac ôl-ofal ar unwaith

Cefnogaeth: polion, fframiau, rhaffau, angorau daear, llochesi coed

Ôl-ofal: gwrteithiau, dyfrhau, tocio, plaladdwyr, tomwellt

Uned 306 Deall a Chyflawni Gwaith Plannu, Ôl-ofal a
Gwarchod Coed a Llwyni

Canlyniad 4 Gwybod am ofynion ôl-ofal coed a llwyni

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio dulliau o ddiogelu coed
2. Adolygu'r defnydd o gynhalwyr coed
3. Disgrifio gofynion ôl-ofal coed

Cynnwys yr uned

Dulliau o ddiogelu coed

Dulliau amddiffyn: llochesi coed, ffensys, sgriniau, taenu tomwellt, cewyll coed

Defnyddio cynhalwyr coed

Yn cefnogi: rhaffau, angorau, polion, sgriniau

Gofynion ôl-ofal coed

Ôl-ofal: archwilio, disodli coed marw, maeth, gofynion tocio ffurfiannol, dyfrhau, taenu tomwellt, addasu/dileu cefnogaeth, chwynnu/rheoli cystadleuaeth, defnyddio plaladdwyr

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth a'r sgiliau cadarn sydd eu hangen ar y dysgwr i sefydlu a diogelu coed sy'n briodol i'r maes astudio yn llwyddiannus. Dylai'r uned gwmpasu ystod mor eang â phosibl o dechnegau sefydlu ac amddiffyn, sy'n briodol i'r maes astudio yn ogystal â'r rhai sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol i'r dysgwr.

Drwy'r uned, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel ac arferion amgylcheddol cadarn. Disgwylir y bydd y dysgwr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Mae'n ofynnol i ddysgwyr weithredu peiriannau i glirio a pharatoi safleoedd ar gyfer plannu felly rhaid pwysleisio materion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i'r peiriannau a ddefnyddir a'u hatgyfnerthu'n rheolaidd. Dylai'r dysgwr gymryd rhan ymarferol mewn asesu risg cynhwysfawr. Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwr, y peiriannau a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr. Nid oes angen i'r dysgwr ddefnyddio gwrteithiau, plaladdwyr na dulliau eraill o ddiogelu coed y mae angen cymeradwyaeth gyfreithiol arnynt. Gellid defnyddio efelychu ac arddangos i ddangos dulliau ac offer priodol sy'n cael eu defnyddio'n gyffredin, ond nad ydynt ar gael i'r dysgwr.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall yr ystyriaethau amgylcheddol a chyfreithiol sy'n briodol i sefydlu a diogelu coed. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylid ei gyflawni'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol a'i gysylltu â chyflawni'r deilliannau dysgu eraill yn yr uned hon.

Yng Nghanlyniad 2, bydd yn ofynnol i'r dysgwr blannu a sefydlu naill ai coed amwynder neu goed coedwig yn llwyddiannus. Gall yr amrywiaeth o stoc plannu amrywio yn ôl y safleoedd plannu a'r manylebau cysylltiedig, ond dylai dysgwyr blannu o leiaf ddau fath o stoc plannu, gan ddefnyddio dau ddull plannu a dau fath o ddiogelwch coed, sy'n briodol i'w maes astudio. Dylid gwneud y gwaith hwn ar o leiaf ddau safle gwahanol.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr blannu coed a llwyni yn llwyddiannus. Gall yr amrywiaeth o stoc plannu amrywio yn ôl y safle plannu a'r fanyleb gysylltiedig, ond dylid gwneud y gwaith hwn ar o leiaf ddau safle gwahanol. Dylai'r dysgwr gael digon o stoc ac offer plannu mewn sefyllfa ddiwydiannol realistig.

Yng Nghanlyniad 4, bydd yn ofynnol i'r dysgwr wybod beth yw gofynion ôl-ofal coed a llwyni. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Dylid rhoi cyfle i'r dysgwr ymweld â chynlluniau plannu sefydledig ac adolygu'r amrywiaeth o ddulliau a thechnegau ôl-ofal, cymorth ac amddiffyn sydd ar gael.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o weithgareddau coedwigaeth neu goedyddiaeth ymarferol. Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n ymwneud â sicrhau bod coed a choedwigoedd iach yn cael eu sefydlu a'u diogelu'n llwyddiannus. Dylid rhoi pwyslais nid yn unig ar 'wneud', ond hefyd ar bwysigrwydd cynllunio a strategaethau i sicrhau gweithrediadau diogel, effeithlon ac effeithiol. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o'r ddeddfwriaeth bresennol a'r Codau Ymarfer mewn perthynas â gwaith sefydlu a gwarchod.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiannau coedwigaeth a choedyddiaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd gwaith a sioeau masnach i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr. Yn ogystal, dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol ynghylch sefydlu a diogelu coed pan fyddant yn codi.

Rhagwelir y bydd yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth ac y bydd y dysgwr yn gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Dylid cyflwyno'r uned drwy gydol y flwyddyn, gan ystyried agweddau tymhorol priodol ar blannu coed ac effaith eithafion tywydd ar weithrediadau.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi ymarferol rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i'r dysgwr weithio gydag ystod o offer a pheiriannau mewn gwahanol sefyllfaoedd sefydliadol sy'n adlewyrchu arfer presennol y diwydiant.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Agate E. 2000. *Toolcare: A Maintenance and Workshop Manual*. BTCV, ISBN 0946752249
- Agate E. 2001. *Fencing: A Practical Handbook* BTCV, ISBN 094675229X
- Agate E. 2001. *Tree Planting and Aftercare: A Practical Handbook* BTCV, ISBN 0946752257
- Agate E. 2002. *Woodlands: A Practical Handbook* BTCV, ISBN 0946752338
- Hibberd B. 1991. *Forestry Practice* The Stationery Office Books, ISBN 0117102814
- Kerr G. 1993. *Growing Broadleaves for Timber* Forestry Commission, ISBN 0117103144
- Mason WL. 1999. *Cultivation of Soils for Forestry*. Forestry Commission ISBN 085538400X
- Pepper HW. 1992. *Forest Fencing* Forestry Commission ISBN 0855386886
- Pepper HW. 1998. *The Prevention of Rabbit Damage to Trees in Woodland*. Comisiwn Coedwigaeth ISBN 0855383720
- Trout RC. 2006. *Forest Fencing*. Forestry Commission ISBN 0855386886
- Potter MJ. 1991. *Treeshelters*. Forestry Commission ISBN 0117102881
- Pepper HW. 1999. *Recommendations for Fallow, Roe and Muntjac Deer Fencing: New Proposals for Temporary and Reusable Fencing*. Comisiwn Coedwigaeth ISBN 0855385057

Arboriculture and Forestry Advisory Group (AFAG) Safety Guides.

Cyfnodolion

Llythyr Newyddion y Gymdeithas Goedyddiaeth /Arboricultural Association
Forestry and British Timber
Quarterly Journal of Forestry

Uned 307

Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw darparu dealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion gweithrediadau peiriannau tir a sut y gellir cymhwyso'r rhain yn ymarferol. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwyr yn astudio pwrpas a gweithrediad peiriannau tir gan gynnwys cynllun peirianyddol, systemau ac offer rheoli. Byddant yn archwilio gwiriadau ac addasiadau dyddiol yn ogystal ag Cyfarpar diogelu personol priodol a'r gofynion cyfreithiol ac argymelledig ar gyfer peiriannau tir. Byddant yn dysgu sut i weithredu a chynnal a chadw peiriannau'n ddiogel ac yn ystyried y gwahanol amodau y gallai fod angen i beiriannau weithredu ynddynt.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall diben a gweithrediad peiriannau tir
2. Gallu paratoi peiriannau tir i fod yn barod i weithio
3. Gallu gweithredu peiriannau tir yn ddiogel
4. Gallu cynnal gwaith cynnal a chadw a thrwsio syml gan weithredwyr

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol
CU28 Paratoi a chynnal a chadw offer a pheiriannau

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall
Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol

Uned 307 Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir

Canlyniad 1 Deall diben a gweithrediad peiriannau tir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio pwrpas a gweithrediad diogel peiriannau tir a ddewiswyd
2. Trafod y gwahaniaethau rhwng peiriannau tir a ddewiswyd

Cwmpas

Amrywiaeth o beiriannau tir modern a gynlluniwyd ar gyfer cynhyrchu gwely hadau, torri neu drin gwanafau glaswellt, defnyddio deunyddiau, cynaeafu cnydau

Cynnwys yr uned

Gweithredu diogel

Yr angen am hyfforddiant i weithredwyr, proses ardystio, Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974, Rheoliadau Darparu a Defnyddio Offer Gwaith 1998 (PUWER), Deddf yr Amgylchedd 1995, Rheoli Sylweddau sy'n Beryglus i Iechyd (2002) (COSHH), Offer Gwarchod Personol (PPE), symud â llaw, asesiadau risg, codau ymarfer

Gwahaniaethau rhwng peiriannau ar y tir

Yn cael ei lusgo neu ei osod, ei bweru neu heb ei bweru, mecanyddol, trydan neu hydrologig, olwynion, llithrynnau (skids) neu groniad pwysedd hydrologig, torri, casglu, cludo; gwregysau, cadwyni, gyriannau siafft; gwactod, pwysedd, disgyrchiant; lled yr ystod, lled y bowt (bout), lled rhes, rheolaeth dyfnder

Uned 307 Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir

Canlyniad 2 Gallu paratoi peiriannau tir i fod yn barod i weithio

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Paratoi peiriannau tir a ddewiswyd yn barod i weithio'n ddiogel
2. Adolygu'r gwiriadau cyn cychwyn a'r gofynion diogelwch ar gyfer peiriannau tir penodol

Cwmpas

Amrywiaeth o beiriannau tir modern a gynlluniwyd ar gyfer cynhyrchu gwely hadau, torri neu drin gwanafau glaswellt, defnyddio deunyddiau, cynaeafu cnydau

Cynnwys yr uned

Paratoi peiriannau tir a ddewiswyd

Addasrwydd unedau pŵer, tynnu allan ar ôl storio, glanhau, archwilio am ddifrod, bachu'n gywir, symud cydrannau/offer llywio yn rhydd, cysylltiad ag uned bŵer, cynnal a chadw olwynion a theiars, gofynion brecio a goleuo, iro, calibro, deunyddiau clymu/lapio, gosodiadau maes cychwynnol

Gwiriadau cyn cychwyn

Cyflwr siafft gyriant pŵer, dadlygru, dyfeisiau diogelwch rhag gorlwytho, gofynion tanwydd/olew, pwysedd a chyflwr teiars, goleuo, offer llywio gan gynnwys brêcs, tensiwn gwregysau

Gofynion diogelwch

Gwarchodwyr, rheiliau diogelwch, grisiau, cysylltiad diogel i uned bŵer, diogelwch cydrannau, decalau gwybodaeth

Uned 307 Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir

Canlyniad 3 Gallu gweithredu peiriannau tir yn ddiogel

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gweithredu peiriannau tir dethol i fodloni amcanion penodol yn ddiogel
2. Esbonio gweithrediad diogel peiriannau tir dethol

Cwmpas

Amrywiaeth o beiriannau tir modern a gynlluniwyd ar gyfer cynhyrchu gwely hadau, torri neu drin gwanafau glaswellt, defnyddio deunyddiau, cynaeafu cnydau

Cynnwys yr uned

Gweithredu

Asesiadau risg safle, PPE, llawlyfr cyfarwyddiadau gweithredwyr, taflenni data, gosodiadau trafndiaeth/maes, gwirio calibro, ymgysylltu â phŵer cywir, cyflymderau peirianyddol cywir, llwytho deunyddiau'n ddiogel/yn gywir, gwiriadau allbwn peirianyddol/ansawdd gwaith, gweithdrefnau maes, tirwedd, amodau tir/ymdoniadau, mynediad i'r cyhoedd

Gweithredu diogel

Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati (1974), dilyn argymhellion gweithgynhyrchwyr, proses gosod deliwr, llawlyfrau cyfarwyddiadau gweithredwyr, gwefannau gweithgynhyrchwyr

Uned 307 Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir

Canlyniad 4 Gallu cynnal gwaith cynnal a chadw a thrwsio syml gan weithredwyr

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwneud gwaith cynnal a chadw gweithredwyr ac atgyweiriadau priodol ar gyfer peiriannau tir penodol
2. Asesu diffygion posibl a/neu rannau diffygiol ar beiriant tir penodol

Cwmpas

Amrywiaeth o beiriannau tir modern a gynlluniwyd ar gyfer cynhyrchu gwely hadau, torri neu drin gwanafau glaswellt, defnyddio deunyddiau, cynaeafu cnydau

Cynnwys yr uned

Cynnal a chadw gan weithredwyr

Amserlenni/cyfarwyddiadau gwasanaeth gweithgynhyrchwyr, iro, glanhau, asesu goddefiannau traul, cydrannau newydd, gwaredu gwastraff

Atgyweiriadau

Weldiau fframwaith, cymalau, ystumio, toriadau, pibellau sy'n gollwng, cysylltiadau

Diffygion posibl

Gwaith tir anwastad, difrod i gnydau, allbynnau anghywir, gosodiadau cysylltedd anghywir, gosodiadau bariau cyplu (drawbar) anghywir, pwysau teiars anwastad, lledau trac anghywir, uned bŵer yn anaddas, rhwystrau

Rhannau diffygiol

Gwregysau, cadwyni, berynnau, sbleiniau rhydd, cyfrannau/canghennau, cyllyll heb fin/coll, cydbwysedd rotor, ffroenellau/hidlyddion, a seliau

Uned 307 Cyflawni Gweithrediadau Peiriannau Tir

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau ymarferol i ddysgwyr i'w galluogi i adnabod a deall egwyddorion gwaith peiriannau tir a ddefnyddir fel arfer yn eu maes astudio.

Bydd dysgwyr yn gallu dangos gwiriadau cyn cychwyn, gosodiadau cychwynnol a thechnegau cychwyn diogel ar gyfer amrywiaeth o beiriannau dethol cyn cysylltu'r peiriant ag uned bŵer addas a pharatoi peiriant ac uned bŵer ar gyfer gwaith. Rhoddir pwyslais ar y defnydd cywir o weithdrefnau a argymhellir gan weithgynhyrchwyr a pharch at faterion iechyd a diogelwch a chydymffurfio ag arferion gwaith diogel perthnasol.

Rhagwelir y bydd pob dysgwr, cyn astudio'r uned hon, wedi derbyn hyfforddiant ar ddefnyddio tractorau ac wedi cael eu hasesu i ddangos eu bod wedi cyrraedd lefel o gymhwysedd i ganiatáu i dasgau ymarferol gael eu dangos yn ddiogel. Rhaid i ddysgwyr ddangos ymwybyddiaeth ac ystyriaeth o beryglon a risgiau bob amser, yn enwedig yn ystod sefyllfaoedd gwaith maes lle gall lefelau risg amrywio ar unrhyw amser penodol.

Lle mae'n bosibl, dylid rhaglennu gwaith maes heb ei efelychu yn y cyfnod dysgu er mwyn ystyried cyfleoedd tymhorol. Yn dilyn gweithrediadau maes, bydd dysgwyr yn dangos tasgau cynnal a chadw a chyn-storio syml i leihau dirywiad y peiriant ac i sicrhau bod y peiriant mewn cyflwr i'w ddefnyddio ar gyfer gwaith dilynol.

Dylai'r amrywiaeth o beiriannau a gwmpesir gynnwys cerbydau a pheiriannau trydan os yw'n briodol.

Yng Nghanlyniad 1, rhaid i ddysgwyr ddangos gwybodaeth a dealltwriaeth o egwyddorion adeiladu a gweithio detholiad o beiriannau tir a ddefnyddir yn gyffredin yn eu maes astudio a dangos gwybodaeth am bamedrau gwaith a pherfformiad peiriannau o'r fath.

Yng Nghanlyniad 2, bydd dysgwyr yn dangos y gallu i baratoi'r peiriant ar gyfer gweithrediadau maes ac yn sicrhau bod y peiriant yn cael ei baru a'i gysylltu'n gywir ag uned bŵer addas. Dylid dewis peiriannau o'r rhestr 'ystod/cwmpas' a amlinellir yng nghynnwys yr uned. Mae'n hanfodol bod argymhellion gweithgynhyrchwyr yn cael eu dilyn er mwyn gallu gosod peiriannau ac y cychwyn i gyflawni meini prawf gwaith maes penodol.

Yng Nghanlyniad 3, bydd angen i ddysgwyr esbonio gweithdrefnau gweithredol diogel a chynnal asesiad risg cyn cymryd rhan mewn gwaith maes. Dylid dangos gweithdrefnau maes addas, gwneud gwiriadau rheolaidd ar berfformiad peiriannau a gwneud addasiadau angenrheidiol i'r peiriant a'r uned bŵer i fodloni meini prawf gwaith maes penodol yn economaidd ac yn effeithlon.

Yng Nghanlyniad 4, yn dilyn gwaith maes, rhaid i ddysgwyr wneud gwaith cynnal a chadw cyn storio, cynnal archwiliad i adnabod ac yna i unioni unrhyw ddiffygion. Bydd angen asesu cydrannau sy'n treulio a gosod rhai newydd os cyrhaeddir terfynau traul. Drwy gydol yr uned bydd y pwyslais ar arferion diogel, cyfreithiol, gan weithio i weithdrefnau a argymhellir gan weithgynhyrchwyr a rhoi sylw i fanylion wrth gofnodi gwybodaeth.

Yn dibynnu ar y maes astudio y mae'r dysgwr yn ei astudio, gall cyflwyno darlithoedd ffurfiol fod yn gyffredinol i bob maes ond dylai profiadau ymarferol a dysgu fod yn briodol i'r maes astudio.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Balls, R. 1985. Horticultural Engineering Technology: Field Machinery. Hampshire: Palgrave Macmillan. ISBN 0333364341

Bell, B. 2008. *Farm Machinery*. Ipswich: Old Pond Publishing. ISBN 1903366682.

Culpin, C. 1992. *Farm Machinery* 12^{fed} arg. Sussex: Wiley Publishing. ISBN 063203159X

Cyfnodolion

Farmers Weekly

Amenity Machinery and Equipment

Profi International

Gwefannau

www.hse.gov.uk

Y Gweithgor Iechyd a Diogelwch
Gwefannau gweithgynhyrchwyr

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o arferion coedyddiaeth uwch a sut y gellir rhoi'r rhain ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn dringo coed yn ddiogel ac yn dewis ac yn defnyddio offer priodol i archwilio coed yn ogystal â chynnal amrywiaeth o weithrediadau ataliol ac adferol. Bydd yr amrywiaeth o doriadau a thechnegau tocio yn cael eu harchwilio ar y cyd ag ymatebion coed i glwyfo, gyda phwyslais ar sut i gysylltu hyn â'r broses o wneud penderfyniadau ar ofal coed. Yn ogystal, bydd y dysgwr yn ymgymryd â thechnegau cwmpo coed uwch ac yn datgymalu coed.

Canlyniadau dysgu

Mae tri chanlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gallu cynnal archwiliad o'r awyr o goed
2. Gallu cynnal gweithrediadau tocio o fewn canopïau coed
3. Deall sut i ddatgymalu coed

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol
TW26 Cefnogi cydweithwyr sy'n ymgymryd â gweithrediadau coedyddol oddi ar y ddaear
TW30 Cynnal tocio coeden o'r awyr gyda rhaff a harneisiau
TW41 Arolygu ac archwilio coed

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 308

Cyflawni Arferion Coedyddiaeth Uwch

Canlyniad 1

Gallu cynnal archwiliad o'r awyr o goed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Trafod ffactorau sy'n berthnasol i archwilio coed o'r ddaear
2. Cynnal asesiad cyn-dringo o goeden
3. Adolygu'r dulliau a'r offer a ddefnyddir yn gyffredin i gael mynediad, lleoli a symud yn ddiogel o fewn canopi coeden
4. Dewis ac arolygu offer arbenigol priodol a dulliau gweithio i fynd at goed yn ddiogel a symud yn effeithiol o fewn y canopi
5. Cael mynediad i ganopi'r goeden yn ddiogel a symud yn effeithiol o fewn y canopi i archwilio coed
6. Asesu coed sydd angen gwaith ataliol neu adferol a chynhyrchu amserlen waith i gwrdd â'r gofynion ar gyfer y coed hynny

Cynnwys yr uned

Asesiad cyn dringo o goeden

Nodi peryglon a lefelau risg: amodau safle a thir, amodau tywydd, cyflwr coed, tasg, mynediad cyhoeddus a hawliau tramwy/priffyrdd, llinellau pŵer, lefelau sŵn

Rheoli a lleihau risg: sefydlu parthau diogelwch, gweithdrefnau brys, offer achub, darpariaeth cymorth cyntaf, safle llenwi tanwydd, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE)

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth (AFAG)

Dulliau ac offer a ddefnyddir yn gyffredin i gael mynediad, lleoli a symud yn ddiogel o fewn canopi coeden

Dulliau mynediad diogel: ysgolion, Llwyfannau Gwaith Uwch Symudol (MEWPs), rhaff a harneisiau, rhaffau taflu (throwlines), heyrn dringo

Dringo a gostwng rhaffau: clymau dringo statig, lled-statig, deinamig:

Clymau dringo: prwsig, hwytraff, ffigur-wyth

Harneisiau, dolenni cyswllt, stropiau, slingiau, rhaffau taflu, dyfeisiau ffrithiant, rhaff craffu, arbedwyr cambiwm, pwlïau

Dewis ac arolygu offer arbenigol priodol a dulliau gweithio i fynd at goed yn ddiogel a symud yn effeithiol o fewn y canopi

Dewis dulliau gweithio: dulliau mynediad, systemau lleoli gwaith

Dewis ac archwilio offer: offer sy'n briodol i ddulliau gweithio dethol, diffiniad a statws 'person cymwys', gofynion ar gyfer annibyniaeth

Tystysgrifau Cydymffurfio, categorïau offer, cynnodau priodol rhwng archwiliadau, marcio eitemau unigol o offer, patrymau traul a mathau o ddifrod, terfynau a goddefiannau traul

Cael mynediad i ganopi'r goeden yn ddiogel a symud yn effeithiol o fewn y canopi i archwilio coed

Cael mynediad i'r canopi a symud oddi mewn iddo: dewis pwyntiau angori priodol a phwyntiau angori atodol, newid pwyntiau angori, trefnu rhaffau, cerdded canghennau, dod i lawr dan reolaeth, adalw a storio cyfarpar yn gywir

Archwilio coed: iechyd a chyflwr coed, canfod pydredd, arwyddion a symptomau plâu a phathogenau, dimensiynau coed, diffygion mecanyddol

Cynhyrchu amserlen waith

Datganiad dull a manylebau gwaith coed: tocio neu dynnu coed, monitro plâu neu bathogenau, rheoli neu atal, blaenoriaethu gwaith

Uned 308 Canlyniad 2

Cyflawni Arferion Coedyddiaeth Uwch Gallu cynnal gweithrediadau tocio o fewn canopiau coed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Crynhoi codau ymarfer a deddfwriaeth gyfredol sy'n briodol i waith coed o'r awyr
2. Esbonio amrywiaeth a phriodoldeb tocio toriadau
3. Esbonio sut mae'r ddamcaniaeth bresennol ar ymatebion clwyfau mewn coed yn hysbysu ac yn cyfarwyddo dulliau a thechnegau tocio
4. Adolygu offer a thechnegau arbenigol sydd ar gael ar gyfer gwaith coed o'r awyr
5. Dewis ac arolygu offer arbenigol priodol a dulliau gweithio i fynd at goed yn ddiogel a symud yn effeithiol i wneud gwaith tocio ataliol ac adferol mewn canopiau coed
6. Cael mynediad i ganopi'r goeden yn ddiogel a symud yn effeithiol o fewn y canopi i wneud gwaith tocio ataliol ac adferol mewn canopiau coed

Cynnwys yr uned

Codau ymarfer a deddfwriaeth gyfredol sy'n briodol i waith coed o'r awyr

Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1961 (fel y'i diwygiwyd 1990), Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Coed) 1999, Rheoliadau Darparu a Defnyddio Offer Gwaith 1998 (PUWER), Rheoliadau Gweithrediadau Codi ac Offer Codi 1998 (LOLER), Rheoliadau Gweithio ar Uchder 2005, Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974, Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1992 (fel y'i diwygiwyd 1999), Deddf Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad (1981) (fel y'i diwygiwyd 1991, Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000 Gofynion ar gyfer archwilio offer, asesiadau risg, Offer Gwarchod Personol (PPE), sefydlu parthau diogelwch, gweithdrefnau argyfwng, offer achub, darpariaeth cymorth cyntaf, gwaredu gwastraff yn briodol, rhywogaethau a warchodir, diffiniad o 'byrbwyll', atal llygredd, lleihau'r effaith amgylcheddol Safon Prydeinig 3998, Canllawiau Diogelwch AFAG

Amrywiaeth a phriodoldeb tocio toriadau

Amseru gweithrediadau, tocio targedau naturiol, coleri cangen, cribyn rhisgl cangen, offer ac theclynnau priodol, Safon Brydeinig 3998, teneuo'r goron, lleihau'r goron, codi'r goron, malurio, bôn-docio, prysgoedio, torri brigau marw

Offer a thechnegau arbenigol

Mynediad: offer dringo (rhaffau, clymau, dyfeisiau ffrithiant a harneisiau), ysgolion a'r defnydd o Blatfformau Gwaith Uwch Symudol (MEWPs)

Offer tocio: siswrn tocio, brigdocwyr, llifiau llaw, llifiau polyn, llifiau cadwyn, llifiau cadwyn polyn
Priodoldeb, rhwyddineb defnydd a mynediad, gofynion deddfwriaethol

Symud o fewn y goeden: newid pwyntiau angori, ail-gyfeirio, cymhorthion ychwanegol (slingiau, stropiau)
Cyfathrebu â staff ar y llaw
Gostwng ceinciau a thociadau

Gwaith coed o'r awyr

Tocio: ataliol ac adferol

Tocio ataliol ac adferol

Codi'r goron, teneuo'r goron, lleihau'r goron, glanhau'r goron, bôn-docio, ail-lunio

Uned 308 Canlyniad 3

Cyflawni Arferion Coedyddiaeth Uwch Deall sut i ddatgymalu coed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio'r offer a'r teclynnau sydd ar gael ar gyfer datgymalu coed, mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd
2. Dewis ac archwilio offer arbenigol priodol i ddatgymalu coed
3. Cael mynediad i ganopi coed yn ddiogel a symud yn effeithiol o fewn y canopïau i gael gwared ar bob cangen
4. Esbonio sut i dynnu canghennau a chwympo'r prif goesynnau

Cynnwys yr uned

Offer a theclynnau sydd ar gael ar gyfer datgymalu coed, mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd :

Offer torri: llif gadwyn, siswrn tocio, llifiau llaw, brigdocwyr, llifiau polyn

Offer mynediad a gostwng: harneisiau, rhaffau gostwng a dringo, clymau, dolenni cyswllt, ysgolion, craeniau, heyrn dringo, stropiau, slingiau, rhaffau taflu, dyfeisiau ffrithiant, rhaff crafangu, arbedwyr cambiwm, pwlïau

Dewis ac archwilio offer arbenigol priodol

Dewis offer arbenigol: llifiau cadwyn, siswrn tocio, llifiau llaw, brigdocwyr, llifiau polyn, rhaffau gostwng a dringo, dyfeisiau ffrithiant, heyrn dringo, harneisiau, dolenni cyswllt, stropiau, slingiau, rhaffau taflu, dyfeisiau ffrithiant, pwlïau

Archwilio offer: offer sy'n briodol i ddulliau gweithio dethol, diffiniad a statws 'person cymwys', gofynion ar gyfer annibyniaeth, Tystysgrifau Cydymffurfio, categorïau o offer, cyfnodau priodol rhwng archwiliadau, marcio eitemau unigol o offer, patrymau traul a mathau o ddifrod, terfynau a goddefiannau traul

Cael mynediad i'r canopi o goed yn ddiogel a symud yn effeithiol o fewn y canopïau i gael gwared ar bob cangen

Cael mynediad a lleoli gwaith o fewn y canopi: mynd i fyny'n ddiogel, dewis pwyntiau angori priodol a phwyntiau angori atodol, newid pwyntiau angori, trefnu rhaffau, cerdded canghennau, dod i lawr dan reolaeth, casglu a storio cyfarpar yn gywir

Tynnu cangen: dewis offer priodol, technegau gweithio cywir, technegau torri cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel, gostwng deunydd wedi'i dorri yn ddiogel, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau effaith amgylcheddol

Cwympo'r prif goesynnau

Dewis cyfeiriad cwympo coed a gostwng lle y bo'n briodol, gweithredu llif gadwyn yn ddiogel ac effeithlon, Cyfarpar diogelu personol (PPE) priodol wedi'i wisgo, lleoli gwaith yn briodol, monitro perfformiad gyda llif gadwyn, cyfres briodol o doriadau, colfach digonol, cyfathrebu effeithiol, ymwybyddiaeth o beryglon a llwybrau dianc, pellteroedd gwaith diogel, defnyddio cymhorthion cwympo coed, safle gwaith wedi'i adael mewn cyflwr diogel a thaclus

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth i'r dysgwyr a'r sgiliau sydd eu hangen i ymgymryd â gweithrediadau coedyddol uwch yn ddiogel. Dylid ystyried natur dymhorol ac amseriad archwiliadau coed, o ran pryd y gellir dod o hyd i arwyddion a symptomau yn fwyaf hawdd.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd y dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel sylfaenol mewn defnyddio llif gadwyn a gwaith coed o'r awyr, yn ogystal â bod yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Mae'n ofynnol i'r dysgwyr weithredu peiriannau a dringo coed, felly rhaid pwysleisio materion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i weithrediad y peiriannau a ddefnyddir a gwaith coed o'r awyr, a'u hatgyfnerthu'n rheolaidd. Dylai'r dysgwyr gymryd rhan ymarferol mewn asesiadau risg cynhwysfawr. Rhaid i ddysgwyr feddu ar y Dystysgrif Cymhwysedd berthnasol yn y Defnydd Diogel o Lif Gadwyn os ydynt yn defnyddio un.

Rhaid cael unrhyw ganiatâd cyfreithiol sydd ei angen i docio neu gwmpo coed a rhaid i offer/peiriannau sy'n cael eu defnyddio gydymffurfio â gofynion perthnasol Rheoliadau Darparu a Defnyddio Cyfarpar Gwaith (PUWER) 1998 a Rheoliadau Gweithrediadau Codi ac Offer Codi 1998 (LOLER). Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwyr, yr offer a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwyr gynnal archwiliadau o'r awyr o goed. Rhagwelir y bydd y broses o gyflawni'r canlyniad hwn yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth a'r dysgwyr sy'n gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Disgwylir y bydd y dysgwyr yn cael mynediad i offer dringo a mynediad priodol i ymgymryd â'r canlyniad hwn a'i fod wedi cael digon o hyfforddiant paratoadol mewn technegau dringo coed diogel a thechnegau lleoli gwaith. Dylid annog y dysgwyr i archwilio coed o fewn amrywiaeth o sefyllfaoedd rheoli a chyfarfod â swyddogion coed Awdurdodau Cynllunio Lleol ac ymgymerydd statudol i drafod astudiaethau achos go iawn o'r angen am archwiliadau coed.

Yng Nghanlyniad 2, bydd yn ofynnol i'r dysgwyr gynnal gwaith tocio o fewn canopiâu coed. Rhagwelir y bydd y broses o gyflawni'r canlyniad hwn yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth a'r dysgwyr sy'n gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Mae angen i'r dysgwyr gael mynediad i offer dringo a mynediad priodol i ymgymryd â'r canlyniad hwn a chael digon o hyfforddiant paratoadol ar ddefnyddio technegau dringo coed yn ddiogel, offer tocio a lleoli gwaith. Mae hefyd angen rhoi cyfle i'r dysgwyr ymgymryd ag amrywiaeth o fathau o waith tocio mewn amgylcheddau gwaith realistig.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwyr ddatgymalu coed. Rhagwelir y bydd y broses o gyflawni'r canlyniad hwn yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth a'r dysgwyr sy'n gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Mae angen i'r dysgwyr gael mynediad at offer dringo a mynediad priodol i ymgymryd â'r canlyniad hwn a chael digon o hyfforddiant paratoadol mewn dringo coed yn ddiogel, defnyddio llif gadwyn a thechnegau lleoli gwaith. Mae hefyd angen rhoi cyfle i'r dysgwyr ddatgymalu amrywiaeth o goed mewn amgylcheddau gwaith realistig.

Yng Nghanlyniadau 1, 2 a 3 ni ddylai fod yn ofynnol i'r dysgwyr weithio ar goed neu safleoedd gwaith peryglus lle bernir bod lefel y risg yn annerbyniol.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o weithgareddau coedyddiaeth ymarferol. Nod yr uned hon yw datblygu gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n ymwneud â defnyddio llif gadwyn yn ddiogel, dringo coed a gweithrediadau cysylltiedig.

Ni fydd yr uned hon yn arwain yn uniongyrchol at ardystio cymhwysedd yn y Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig. Gellid defnyddio'r uned hon i gyfrannu at hyfforddiant paratoi ar gyfer Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig neu Dystysgrif Cymhwysedd Lefel 3.

Os yw dysgwyr am ennill Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig bydd angen iddynt gofrestru a chymryd yr asesiad ar wahân drwy City & Guilds.

Dylid rhoi pwyslais ar 'wneud' a datblygu profiad ymarferol, dylid rhoi amser priodol i'r dysgwr ddatblygu ei sgiliau. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o'r ddeddfwriaeth bresennol a'r Codau Ymarfer mewn perthynas â dringo coed a gweithrediadau perthynol.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o'r diwydiant coedyddiaeth, megis contractwyr ac ymgynghorwyr, i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd gwaith a sioeau masnach i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr. Dylid cyflwyno'r uned drwy gydol y flwyddyn, gan ystyried agweddau tymhorol priodol ar waith coed o'r awyr a'r cyfyngiadau a osodir gan dywydd gwael.

Derbynnir bod angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi ymarferol rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Dylid rhoi cyfle i'r dysgwr ymgymryd ag amrywiaeth o weithrediadau coedyddol ar wahanol safleoedd a sefyllfaoedd sy'n adlewyrchu arfer cyfredol y diwydiant.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Anon. 1989. *BS 3998: Recommendations for Tree Work*. British Standards Institute. ISBN 0580171701
- Anon. 1994. *A Guide to Tree Pruning*. Arboricultural Association. ISBN 090097821X
- Anon. 2005. *A Guide to Good Climbing Practice*. Arboricultural Association. ISBN 0900978392
- Anon. 1995. *Health and Safety Package for Commercial Arboriculture*. Arboricultural Association. ISBN 0900978406
- Anon. 2008. *A Guide to the Use of MEWPs in Arboriculture*. Arboricultural Association. ISBN 0900978449
- Brown G a Kirkham T. 2004. *The Pruning of Trees, Shrubs and Conifers*. Timber Press. ISBN 0881926132
- Cowan A. 2003. *Trees and Bats*. Arboricultural Association. ISBN 0900978376
- Donzelli PS a Lilly SJ. 2001. *The Art and Science of Practical Rigging*. International Society of Arborists.
- Fay N, Dowson D a Helliwell R. 2005. *Tree Surveys: A Guide to Good Practice*. Arboricultural Association. ISBN 0900978388
- Ireland D. 2004. *Winching Operations in Forestry*. The Stationary Office Books. ISBN 085538638X
- Jepson J. 2000. *The Tree Climber's Companion*. Access publishing Inc. ISBN 0615112900
- Kestel B. 2005. *Chainsaw Operator's Manual: The Safe Use of Chainsaws*. Landlinks Press. ISBN 0643090282
- Lingens D. 2006. *Tree Climber's Knotbook*. Schlauberlag.

Mattheck C. 2007. *Field Guide for Visual Tree Assessment*. Karlsruhe Research Centre. ISBN 9783923704590

Mynors C. 2002. *The Law of Trees, Forests and Hedgerows*. Sweet and Maxwell. ISBN 0421590408

Shigo AL. 1989. *Tree Pruning: A Worldwide Photo Guide*. Shigo and Trees Associates. ISBN 0943563089

Cyfnodolion

Cyhoeddiadau'r Arboricultural Advisory Information Service

Arboricultural Association newsletter

Journal of Arboriculture

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw darparu dealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion gwyddor planhigion a sut y gellir cymhwyso'r rhain yn ymarferol. Fe'i cynlluniwyd ar gyfer dysgwyr mewn canolfannau sy'n ceisio symud ymlaen i'r sector neu addysg bellach a hyfforddiant.

Nod yr uned hon yw rhoi digon o sgiliau i ddysgwyr i greu eu cynlluniau rheoli coetiroedd eu hunain a gwerthuso'r ffordd bresennol o reoli coetiroedd ar gyfer amcanion amlbwrpas.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

Gallu caffael data a gwybodaeth ar goetiroedd

1. Gallu cynhyrchu cynlluniau rheoli coetiroedd modern
2. Deall amcanion rheoli coetiroedd
3. Deall cynllunio rheoli coetiroedd

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol EC24 Llunio cynlluniau rheoli safleoedd

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 309

Deall Rheolaeth Coetiroedd

Canlyniad 1

Gallu caffael data a gwybodaeth ar goetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Casglu a chofnodi data a gwybodaeth sy'n berthnasol i goetiroedd
2. Dehongli data a gwybodaeth a gasglwyd

Cynnwys yr uned

Casglu a chofnodi data

Data ffisegol (ffyrdd, reidiau, hawliau tramwy cyhoeddus, defnydd tir cyfagos, topograffeg, cyfeiriadedd, ffiniau, draeniad, cyrsiau dŵr, pyllau, strwythurau), data biolegol (rhywogaethau sy'n bresennol, strwythur y canopi, anifeiliaid, plâu, clefydau), data coed (diamedr ar uchder y fron (DBH), dwysedd stocio, cymysgedd rhywogaethau, uchder, arwynebedd gwaelodol, cyfaint, ffurf, uchder canopi, gwerth posibl), data meteorolegol (eithafion tymheredd, cyflymder y gwynt, cyfeiriad y gwynt, oriau golau haul, glawiad), data pridd (math, gwead, strwythur, pH)

Dehongli data

Data wedi'i gasglu a'i gofnodi, mapiau'r Arolwg Ordnans, mapiau priddoedd, arolygon safleoedd, rhestri eiddo, data'r Swyddfa Dywydd, cofnodion cyhoeddus, cofnodion hanesyddol

Uned 309 Deall Rheolaeth Coetiroedd

Canlyniad 2 Gallu cynhyrchu cynlluniau rheoli coetiroedd modern

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Llunio cynllun rheoli ar gyfer safle coetir penodol gan gynnwys gofynion gweithredol ac iechyd a diogelwch
2. Cyflwyno cynllun rheoli coetir yn briodol i gynulleidfa benodol

Cynnwys yr uned

Cynllun rheoli

Cyflwyniad, disgrifiad safle, rhestr, mapiau, data a gasglwyd, amcanion rheoli priodol, amcanion a argymhellir, rhestr o weithgareddau, gofynion gweithredol, gofynion iechyd a diogelwch, arddull broffesiynol

Cyflwyno

Arddull, cywirdeb, rhesymegol, tablau, graffiau, mapiau, ysgrifenedig

Uned 309 Deall Rheolaeth Coetiroedd

Canlyniad 3 Deall amcanion rheoli coetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Trafod defnyddiau coetiroedd
2. Esbonio gwrthdaro posibl a allai fodoli mewn perthynas â'r defnydd o goetiroedd
3. Esbonio amcanion dethol rheoli coetiroedd

Cynnwys yr uned

Defnyddiau

Cynhyrchu pren, amwynder, cadwraeth, tirwedd, defnydd cymunedol, hamdden, bywyd gwyllt, helwriaeth, chwaraeon

Gwrthdaro posibl

Perchnogion tir, iechyd a diogelwch, Awdurdod Cynllunio Lleol, rheolaeth safleoedd, gofynion gwahanol ddefnyddwyr, poblogaeth leol, cyfleusterau, mynediad, cynnal a chadw

Amcanion

Cynhyrchu pren, amwynder, cadwraeth, tirwedd, defnydd cymunedol, hamdden, bywyd gwyllt, helwriaeth, chwaraeon

Uned 309 Deall Rheolaeth Coetiroedd

Canlyniad 4 Deall cynllunio rheoli coetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio strwythur, cynnwys a chyflwyniad cynllun rheoli coetir
2. Esbonio sut i sicrhau'r cydbwysedd gorau rhwng y defnydd presennol o goetiroedd a'r defnydd potensial gan gwmpasu:
 - Cyfreithiol
 - Amgylcheddol
 - Gofynion defnyddwyr coetiroedd
 - Economaidd/ariannol
 - Ffisegol
3. Esbonio technegau a ddefnyddir i asesu coetiroedd

Cynnwys yr uned

Strwythur, cynnwys a chyflwyniad

Cyflwyniad, disgrifiad safle, rhestr, mapiau, data a gasglwyd, amcanion rheoli priodol, amcanion a argymhellir, rhestr o weithgareddau, gofynion gweithredol, gofynion iechyd a diogelwch, arddull broffesiynol, cywirdeb, rhesymegol, tablau, graffiau, mapiau, ysgrifenedig

Cyfreithiol

Trwyddedau cwmpo coed, Gorchmynion Cadwraeth Coed, Awdurdod Cynllunio Lleol, Iechyd a Diogelwch, Hawliau Tramwy, Deddf Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad 1981

Amgylcheddol

Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol, Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig, Gwarchodfa Natur Genedlaethol, Gwarchodfa Natur Leol, Parc Cenedlaethol

Gofynion defnyddwyr coetiroedd

Mynediad, defnydd cymunedol, hamdden, cynhyrchu pren, cadwraeth, bywyd gwylt, helwriaeth, chwaraeon

Economaidd/ariannol

Grantiau sydd ar gael ar gyfer plannu coed, mentrau ariannu lleol, coedwigoedd cymunedol, cyllid cenedlaethol, y Comisiwn Coedwigaeth (eWGS), gwerthu cynnyrch, gwerthu gwasanaethau

Ffisegol

Topograffeg, math o bridd, cyrsiau dŵr, bywyd gwylt, planhigion, rhywogaethau cnydau, oedran cnydau, dwysedd cnydau, cynlluniau rheoli cyfredol, ffyrdd cyhoeddus, mynediad mewnol, parcio ceir

Technegau asesu

Arolygon, defnydd, bioamrywiaeth, arolygon ecoleg, asesiadau Cyflwr, Cyfle a Bygythiad (COT), cymeriad tirwedd, cnwd gorchudd, dalgyrch dŵr

Uned 309 Deall Rheolaeth Coetiroedd

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen ar y dysgwr i adnabod nodweddion coetiroedd a chreu cynlluniau rheoli coetiroedd ymarferol. Bydd dysgwyr yn lleoli, casglu, crynhoi a chyflwyno amrywiaeth eang o ddata rhestr eiddo a gwybodaeth berthnasol am goetiroedd ac yn defnyddio hyn i lywio penderfyniadau rheoli. Byddant yn ystyried gwerthoedd a phriodoleddau cymharol gwahanol safleoedd coetiroedd, ac amcanion rheoli priodol ar gyfer y safleoedd hyn. Dylai'r uned gwmpasu amrywiaeth o weithgareddau posibl a safleoedd posibl.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel ac yn gynaliadwy. Disgwylir y bydd dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Dylid plethu pwysigrwydd arferion cynaliadwy i'r ddarpariaeth drwyddi draw.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall a chasglu gwahanol ddata a gwybodaeth sy'n berthnasol i goetir a gallu dehongli'r gwahanol ddata a gesglir. Dylai dysgwyr edrych ar amrywiaeth eang o ddata posibl ar safleoedd ac sydd ar gael o wahanol adnoddau. Rhagwelir y bydd yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy rai darlithoedd ffurfiol, ond bydd yn cael ei chyflwyno'n bennaf drwy ymchwil annibynnol gan ddysgwyr ac ymweliadau safle â choetiroedd priodol.

Mae Canlyniad 2 yn caniatáu i'r dysgwr roi ar waith wybodaeth sydd wedi ei hennill o ganlyniadau dysgu eraill. Rhagwelir y bydd cyflwyno'r uned hon yn cynnwys rhai darlithoedd ffurfiol a thrafodaeth, ond mae'n gofyn am ymweliadau safle â choetiroedd a gweithgareddau ystafell ddosbarth dan oruchwyliaeth. Efallai y byddai'n fuddiol cael siaradwyr arbenigol sy'n ymweld i ychwanegu perthnasedd i'r pwnc, yn enwedig y rhai sydd wedi cymryd rhan mewn cynlluniau rheoli coetiroedd. Bydd dysgwyr yn datblygu eu sgiliau cyflwyno ac ysgrifennu a gwerthfawrogiad o bwysigrwydd arddull broffesiynol.

Yng Nghanlyniad 3, bydd y dysgwr yn datblygu dealltwriaeth o'r amcanion rheoli sy'n berthnasol i wahanol goetiroedd. Bydd dysgwyr hefyd yn datblygu gwerthfawrogiad o'r gwrthdaro a all fodoli mewn perthynas â'r defnydd o goetiroedd. Rhagwelir y bydd y canlyniad hwn yn cael ei gyflawni'n bennaf drwy ddarlith ffurfiol a thrafodaeth ond byddai ychwanegu ymweliadau tywys â choetiroedd a reolir ar gyfer gwahanol amcanion yn ychwanegu cyd-destun.

Yng Nghanlyniad 4, bydd y dysgwr yn datblygu ei ddealltwriaeth o'r broses cynllunio rheoli coetiroedd. Rhagwelir y bydd y canlyniad hwn yn cael ei gyflwyno'n bennaf drwy ddarlithoedd ffurfiol, ond bydd yn elwa o weithgareddau rhyngweithiol dysgwyr a gwaith ystafell ddosbarth dan oruchwyliaeth. Bydd dealltwriaeth drylwyr o'r hyn sy'n ffurfio cynllun rheoli coetiroedd a sut y caiff cynllun rheoli coetiroedd ei lunio yn elfen allweddol o'r canlyniad hwn.

Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwyr sy'n ymwneud â rheoli coetiroedd. Dylid rhoi pwyslais ar bwysigrwydd cynlluniau rheoli ac iechyd a diogelwch. Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiant i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o goetiroedd i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr a rhoi arferion yn eu cyd-destun.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn gan gynnwys sesiynau adnabod yn y maes.

Rhaid rhoi cyfle i ddysgwyr ddelio gydag ystod o weithgareddau mewn gwahanol sefyllfaoedd sy'n adlewyrchu tueddiadau cyfredol y diwydiant.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Bedoyere C. 2004. *Portrait of a Woodland: Biodiversity in 40 Acres*. Search Press. ISBN 1844480135
- Buckley G. 1992. *Ecology and Management of Coppiced Woodlands*. Kluwer Academic Publishers. ISBN 0412431106
- Forestry Commission 1997. *The Management of Semi-Natural Woodlands*. Forestry Commission ISBN 0855382600
- Forestry Commission 1990. *Forest Nature Conservation Guidelines*. The Stationary Office Books. ISBN 011710292X
- HSE. 2003. *Managing Health and Safety in Forestry* (Taflen). Health and Safety Executive. ISBN 0717627179
- Kennedy F. 2002. *The Identification of Soils for Forest Management*. Forestry Commission ISBN 0855385596
- Lane A a Tait J. 1990. *Woodlands*. Hodder Arnold. ISBN 0340533668
- Peterken G. 2006. *Natural woodland: Ecology and Conservation in Northern Temperate Region*. Cambridge University Press. ISBN 0521367921
- Peterken G. 1993. *Woodland Conservation and Management, 2nd Edition*. Springer. ISBN 0412557304
- Watkins C. 1990. *Woodland Management and Conservation*. David a Charles PLC. ISBN 0715393294

Gwefannau

www.forestry.gov.uk

www.naturalengland.org.uk

www.rfs.org.uk

www.woodlandtrust.org.uk

Forestry Commission
Natural England
Royal Forestry Society
The Woodland Trust

Uned 310 Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o sgiliau coedwigaeth a choedyddiaeth a sut y gellir rhoi'r rhain ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn gallu datblygu ac ymgymryd â sgiliau ymarferol cyffredin mewn amrywiaeth o leoliadau coedwig a choetiroedd. Yn benodol, gallu plannu coed a rheoli llystyfiant sy'n cystadlu, cynnal systemau draenio yn ogystal â chodi a chynnal ffensys. Bydd y dysgwr hefyd yn datblygu dealltwriaeth o'r angen i ymgymryd â'r gweithgareddau cyffredin hyn a'u pwysigrwydd ar gyfer rheoli coedwigoedd a choetiroedd yn llwyddiannus.

Canlyniadau dysgu

Mae pum canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall sgiliau coedwigoedd a choetiroedd
2. Gallu rheoli twf a llystyfiant digroeso mewn coedwigoedd a choetiroedd
3. Gallu cynnal system draenio agored o fewn coedwig neu goetir
4. Gallu adeiladu, cynnal a thrwsio ffensys coedwigoedd a choetiroedd
5. Gallu gosod a phlannu coed coedwigoedd a choetiroedd

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

TW2 Sefydlu a chynnal system ddraenio agored

TW5 Trin safleoedd i blannu coed

TW6 Plannu a sefydlu coed

TW8 Rheoli llystyfiant digroeso o gwmpas coed

CU22 Llunio, cynnal a thrwsio ffiniau a phwyntiau mynediad

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 310 Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir

Canlyniad 1 Deall sgiliau coedwigoedd a choetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso dulliau plannu coed a chategoriâu o blannu stoc
2. Esbonio'r angen i ddileu a rheoli twf a llystyfiant diangen a chystadleuol
3. Esbonio'r angen i sefydlu a chynnal systemau draenio agored
4. Esbonio'r angen am ffensys coedwig a choetiroedd
5. Gwerthuso mathau o ffensio coedwigoedd

Cynnwys yr uned

Dulliau plannu a stoc plannu

Dulliau plannu: plannu rhicio a phwl

Mathau o stoc: gwraidd moel, trawsblaniadau, tandoriad, wedi tyfu mewn cynhwysydd, toriadau, chwipiaid, coed plufiog

Angen dileu a rheoli

Lleihau cystadleuaeth (gofod, maetholion, golau), dylanwadu ar nodweddion y cnwd terfynol, ystyriaethau ariannol

Angen sefydlu a chynnal

Pwysigrwydd draenio da: isafswm erydiad pridd, awyru pridd da, sefydlu a thwf coed da, atal dyfrlenwi

Yr angen am ffensys coedwig a choetiroedd

Cysgod, diogelwch, eithrio mynediad i'r cyhoedd a rheoli mynediad, diogelu rhag pori a difrod da byw, gwerth amwynder, gwerth tirwedd, llinell derfyn ffiniau, cynnwys da byw

Mathau o ffensys coedwig

Mathau o ffens: ffensys ceirw, ffensys cwningod, post a rheiliau, ffensys stoc

Uned 310 Canlyniad 2

Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir Gallu rheoli twf a llystyfiant digroeso mewn coedwigoedd a choetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Rheoli llystyfiant digroeso o gwmpas coed
2. Malurio a thocio coed
3. Teneuo safleoedd coed

Cynnwys yr uned

Rheoli llystyfiant digroeso

Llystyfiant sy'n cystadlu (llystyfiant coediog, llystyfiant llysieuol, glaswellt), dewis dulliau priodol (chwynladdwr, dulliau â llaw, dulliau modur-llaw, mecanyddol), technegau gweithio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gwaith diogel a defnyddio Cyfarpar Diogelu Personol (PPE), gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau effaith amgylcheddol

Malurio a thocio

Rhesymau (mynediad, rheoli tân, ffurfiannol, ariannol, amwynder, ansawdd pren), dewis dulliau priodol (e.e. llaw, modur-llaw) technegau gweithio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau'r effaith amgylcheddol

Teneuo

Rhesymau (mynediad, ariannol, amwynder, ansawdd pren), mathau teneuo (systematig, detholus), dewis dulliau priodol (â llaw, modur-llaw, mecanyddol), technegau gweithio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau effaith amgylcheddol

Uned 310 Canlyniad 3

Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir Gallu cynnal system draenio agored o fewn coedwig neu goetir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adnabod problemau draenio
2. Cynnal system ddraenio agored

Cynnwys yr uned

Problemau draenio

Draeniad wedi'i flocio neu ei rwystro, dyfrlenwi, erydiad pridd, awyru pridd gwael, llai o dwf coed, llwybr amhriodol, proffil amhriodol, dyfnder amhriodol, gradd amhriodol a chyfradd llif amhriodol

Cynnal

Ail-dorri bonciau, clirio sbwriel, gweithio i fanyleb (llwybr, proffil, dyfnder, gradd, cyfradd llif), dewis dulliau priodol (â llaw, mecanyddol), technegau gweithio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel a defnyddio Cyfarpar Diogelu Personol, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau'r effaith amgylcheddol.

Uned 310
Canlyniad 4

Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir
Gallu adeiladu, cynnal a thrwsio ffensys
coedwigoedd a choetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adeiladu a chodi ffensys coedwigoedd
2. Cynnal a thrwsio ffensio coedwigoedd sy'n bodoli

Cynnwys yr uned

Adeiladu a chodi

Gweithio i fanyleb (llwybr, deunyddiau, pwyntiau mynediad), cynllunio ac amcangyfrif faint o ddeunyddiau, dewis offer priodol (e.e. tensynwyr gwifren, morthwylion, tyllwyr tyllau pyst, torwyr gwifren, PPE), technegau gweithio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau effaith amgylcheddol

Cynnal a thrwsio

Gweithio i fanyleb, cynllunio ac amcangyfrif faint o ddeunyddiau, dewis offer priodol (e.e. tensynwyr gwifren, morthwylion, borwyr tyllau pyst, torwyr gwifren, PPE), technegau gweithio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau effaith amgylcheddol

Uned 310 Canlyniad 5

Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir Gallu gosod a phlannu coed coedwigoedd a choetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Paratoi a thrin safleoedd ar gyfer plannu coed
2. Trin, storio, cludo a dosbarthu stoc plannu yn gywir
3. Plannu coed yn ôl manylebau

Cynnwys yr uned

Paratoi a thrin safleoedd

Gweithredu'n gywir ddulliau llaw, modur-llaw neu fecaneiddiol priodol: cloddio, aredig, palu, digroeni, asglodi

Cynnal a chadw offer yn briodol: archwilio ac addasu, gwasanaethu, glanhau a storio

Trin, storio, cludo a dosbarthu

Gwirio stoc yn erbyn manyleb archeb, canlyniadau triniaeth wael, cludo a storio cywir (gosod i mewn, storio oer, clampiau gwellt, haenu, a bagiau du a gwyn), dosbarthu i sicrhau plannu effeithlon yn unol â'r cynllun plannu

Plannu coed yn ôl manylebau

Stoc cywir (rhywogaethau, maint, ansawdd a math), dwysedd plannu, dull plannu, sioc trawsblannu, diogelu plannu (llochesi a gwarchodwyr coed), taenu tomwellt, dewis dulliau ac offer priodol, technegau gweithio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau'r effaith amgylcheddol

Uned 310 Deall a Chyflawni Sgiliau Coedwig a Choetir Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen ar y dysgwr i ymgymryd ag amrywiaeth o weithgareddau coedwigaeth craidd. Dylai'r uned gwmpasu amrywiaeth mor eang â phosibl gan gynnwys ffensys, plannu, gweithrediadau cynnal a chadw llystyfiant a draeniad, er mwyn galluogi'r dysgwr i addasu a chymhwyso ei sgiliau a'i wybodaeth i'r amrywiaeth o fathau o goedwigoedd a choetiroedd y gall ddod ar eu traws, ond canolbwyntio ar dulliau sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol i'r dysgwr.

Drwy'r uned, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel ac arferion amgylcheddol da. Disgwylir y bydd y dysgwr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Mae'n ofynnol i ddysgwyr weithredu peiriannau felly rhaid pwysleisio ac atgyfnerthu materion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i'r peiriannau a ddefnyddir yn rheolaidd. Dylai'r dysgwr gymryd rhan ymarferol mewn asesu risg cynhwysfawr.

Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwr, y peiriannau a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr. Nid yw'n ofynnol i'r dysgwr ddefnyddio plaladdwyr na dulliau cemegol cymeradwy eraill o reoli llystyfiant. Gellid defnyddio efelychu ac arddangos i ddangos dulliau ac offer priodol sy'n cael eu defnyddio'n gyffredin, ond nad ydynt ar gael i'r dysgwr.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddatblygu dealltwriaeth ac ymwybyddiaeth o sgiliau coedwig a choetir cyffredin. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol a dylai gysylltu â'r canlyniadau dysgu eraill yn yr uned hon.

Yng Nghanlyniad 2, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddileu a rheoli twf a llystyfiant digroeso. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Bydd y math o llystyfiant a thwf yn amrywio yn ôl y safleoedd coedwig sydd ar gael, ond dylai'r dysgwr dynnu a rheoli o leiaf ddau fath gwahanol o llystyfiant, gan ddefnyddio dau ddull. Yn ddelfrydol, dylid dewis safle addas i ganiatáu i'r dysgwr gwmpasu'r canlyniad hwn yn gyfan.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr gynnal system ddraenio agored. Rhagwelir mai ychydig iawn o ddarpariaeth ffurfiol fydd ei hangen i gyflawni'r canlyniad hwn ac y dylid ei gyflawni'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Bydd y math o waith cynnal a chadw draenio sydd ei angen yn amrywio yn ôl y safleoedd coedwig sydd ar gael. Disgwylir y bydd y dysgwr yn defnyddio dulliau â llaw i gynnal y system ddraenio.

Yng Nghanlyniad 4, bydd y dysgwr yn gallu adeiladu, cynnal a thrwsio ffensys coedwig. Rhagwelir mai ychydig iawn o ddarpariaeth ffurfiol fydd ei hangen i gyflawni'r canlyniad hwn ac y dylid ei gyflawni'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Gall yr amrywiaeth o opsiynau ffensio wahaniaethu yn ôl y safleoedd coedwig sydd ar gael a manylebau cysylltiedig, ond dylai'r dysgwr adeiladu, cynnal a thrwsio o leiaf ddau fath o ffens.

Yng Nghanlyniad 5, bydd yn ofynnol i'r dysgwr osod a phlannu coed. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Gall yr amrywiaeth o stoc plannu amrywio yn ôl y safle plannu a'r fanyleb gysylltiedig, ond dylai'r dysgwr blannu o leiaf ddau fath o stoc plannu, gan ddefnyddio dau ddull plannu a gosod dau fath o ddiogelu coed.

Byddai'n fanteisiol cynnwys dysgu o fewn y cyd-destun ehangach o blannu coed. Er enghraifft, byddai cyfeiriadau a dolenni at blannu a sefydlu coed sbesimen yn gwella profiad y dysgwr. Yn ogystal, dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol ynghylch pryd y maent yn codi.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o weithgareddau coedwigaeth ymarferol. Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n ymwneud â sicrhau bod coedwigoedd a choetiroedd iach yn cael eu sefydlu a'u cynnal a'u cadw'n llwyddiannus. Dylid rhoi pwyslais nid yn unig ar 'wneud', ond hefyd ar bwysigrwydd cynllunio a strategaethau i sicrhau gweithrediadau diogel, effeithlon ac effeithiol. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o'r ddeddfwriaeth bresennol a'r Codau Ymarfer mewn perthynas â gwaith coedwig.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o'r diwydiant coedwigaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd gwaith a sioeau masnach i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr drwy astudio peiriannau ar waith.

Rhagwelir y bydd yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth ac y bydd y dysgwr yn gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Dylid cyflwyno'r uned drwy gydol y flwyddyn, gan ystyried agweddau tymhorol priodol ar waith coedwigaeth ac effaith eithafion tywydd ar weithrediadau coedwigaeth.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi ymarferol rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i'r dysgwr weithio gydag ystod o offer a pheiriannau mewn gwahanol sefyllfaoedd coedwigol sy'n adlewyrchu arfer presennol y diwydiant. Rhagwelir y gall yr ystod o beiriannau gynnwys yr hyn a addaswyd o'r diwydiannau adeiladu neu amaethyddol yn ogystal ag offer pwrpasol.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Agate E. 2000. *Toolcare: A Maintenance and Workshop Manual*. BTCV, ISBN 0946752249
- Agate E. 2001. *Fencing: A Practical Handbook* BTCV, ISBN 094675229X
- Agate E. 2001. *Tree Planting and Aftercare: A Practical Handbook* BTCV, ISBN 0946752257
- Agate E. 2002. *Woodlands: A Practical Handbook* BTCV, ISBN 0946752338
- Hibberd B. 1991. *Forestry Practice* The Stationery Office Books, ISBN 0117102814
- Kerr G. 1993. *Growing Broadleaves for Timber* Forestry Commission, ISBN 0117103144
- Mason WL. 1999. *Cultivation of Soils for Forestry* Forestry Commission ISBN 085538400X
- Pepper HW. 1998. *The Prevention of Rabbit Damage to Trees in Woodland*. Forestry Commission ISBN 0855383720
- Trout RC. 2006. *Forest Fencing*. Forestry Commission ISBN 0855386886
- Potter MJ. 1991. *Treeshelters*. Forestry Commission ISBN 0117102881
- Pepper HW. 1999. *Recommendations for Fallow, Roe and Muntjac Deer Fencing: New Proposals for Temporary and Reusable Fencing*. Forestry Commission ISBN 0855385057
- Morgan JL. 1999. *Forest Tree Seedlings*. Forestry Commission ISBN 0855384042
- Pepper HW. 1992. *Forest Fencing*. Forestry Commission ISBN 0855386886

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Tystysgrif Lefel 3, Diploma Atodol, Diploma 90-Credyd, Diploma, Diploma Estynedig mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth (0077-03)

Cyfnodolion

Llythyr Newyddion y Gymdeithas Goedyddiaeth /Arboricultural Association
Forestry and British Timber

Quarterly Journal of Forestry

Uned 311 Mesur Coed a Chynnal Samplo Coetiroedd

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o fesur coed a choetiroedd a sut y gellir rhoi'r rhain ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn deall confensiynau mesuriad cyffredin ac yn gallu mesur paramedrau coed a choetiroedd allweddol. Bydd dulliau a ddefnyddir yn gyffredin i fesur cyfaint y pren sydd wedi'i gwmpo a phren sy'n sefyll hefyd yn cael eu harchwilio. Bydd y dysgwr hefyd yn deall confensiynau samplu ac yn gallu cynhyrchu cynlluniau samplu, yn ogystal â gwneud arolwg a mapio coetiroedd.

Canlyniadau dysgu

Mae tri chanlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gallu mesur coed
2. Gallu mesur cyfaint pren wedi'i gwmpo a choed sy'n sefyll
3. Gallu samplo coetiroedd

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol TW9 Dewis, marcio a mesur coed

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 311 Mesur Coed a Chynnal Samplo Coetiroedd

Canlyniad 1 Gallu mesur coed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio pam mae coed yn cael eu mesur
2. Esbonio arferion mesureg
3. Mesur paramedrau coed unigol
4. Mesur paramedrau clystyrau

Cynnwys yr uned

Cael eu Mesur

Rhesymau: mynediad at gyfaint i'w gynaeafu, prisio i lunio a chynnal rhestr eiddo

Rhestr eiddo i ddisgrifio: dosbarthiad yr ardal yn ôl rhywogaethau, dosbarth oedran, dosbarth stocio a dosbarth cynnyrch, math o ddefnydd tir, unrhyw systemau dethol ar gyfer cynnyrch cynaliadwy parhaus

Confensiynau mesureg

Cadw cofnodion, mesuriadau dros risgl a than risgl, Diamedr ar Uchder y Fron (DBH), dosbarthiadau diamedr, terfynau diamedr, coed wedi'u fforchio, coed sy'n goleddu, coed ar lethrau, coed wedi'u hanffurfio, bonion wedi'u prysgoedio, cywirdeb a manylder, talgrynnu i lawr

Paramedrau coeden unigol

Diamedr cyff (DBH), arwynebedd gwaelodol, uchder (cyfanswm uchder, uchder y ffurf ac uchder pren), cywirdeb mesur a chofnodi, dewis offer mesur (tapiau cylchfesur, caliperau, tapiau mesur, clinomedrau, relasgopau, ymwybyddiaeth o ystyriaethau diogelwch (llithro, baglu, gweithio ar eich pen eich hun)

Paramedrau celli

Dwysedd stocio, arwynebedd gwaelodol celli, uchder uchaf, cywirdeb mesur a chofnodi, dewis offer mesur (tapiau cylchfesur, caliperau, tapiau mesur, clinomedrau, relasgopau), ymwybyddiaeth o ystyriaethau diogelwch (llithro, baglu, gweithio ar eich pen eich hun)

.

Uned 311 Mesur Coed a Chynnal Samplo Coetiroedd

Canlyniad 2 Gallu mesur cyfaint pren wedi'i gwmpo a choed sy'n sefyll

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Mesur cyfaint pren wedi'i gwmpo
2. Mesur cyfaint coed unigol
3. Mesur cyfaint cellioedd coedwig

Cynnwys yr uned

Cyfaint y pren sydd wedi'i gwmpo

Cyfaint log (fformiwla Huber), cyfaint pentwr pren, tablau sicrwydd cyfaint, cywirdeb mesur a chofnodi, dewis offer mesur (tapiau cylchfesur, caliperau, tapiau mesur, clinomedrau), ymwybyddiaeth o ystyriaethau diogelwch (llithro, baglu, gweithio unigol), mesuriadau metrig, defnyddio 'troedfedd ciwbig Hoppus' yn y fasnach bren caled

Cyfaint y coed unigol

Cyfaint yn ôl mesur adrannol, siartiau tariff coeden sengl, cywirdeb mesur a chofnodi, dewis offer mesur (tapiau cylchfesur, caliperau, tapiau mesur, clinomedrau), ymwybyddiaeth o ystyriaethau diogelwch (llithro, baglu, gweithio unigol), mesuriadau metrig, defnyddio 'troedfedd ciwbig Hoppus' yn y fasnach bren caled

Cyfaint cellioedd coedwigoedd

System tariff, cywirdeb mesur a chofnodi, mesuriadau metrig, dewis offer mesur (tapiau cylchfesur, caliperau, tapiau mesur, clinomedrau), ymwybyddiaeth o ystyriaethau diogelwch (llithro, baglu, gweithio ar eich pen eich hun)

Uned 311 Mesur Coed a Chynnal Samplo Coetiroedd

Canlyniad 3 Gallu samplo coetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso dulliau ac unedau samplu
2. Gwerthuso dylanwad strwythur coetiroedd ar y cynllun samplu
3. Llunio cynllun samplu
4. Cynnal samplo coetiroedd
5. Dewis a marcio coed i'w cwmpo

Cynnwys yr uned

Dulliau ac unedau samplu

Dulliau samplu (samplu systematig, samplu syml ar hap, samplu haen ar hap), unedau samplu (pwynt, trawslun a phlot), maint lleiniau, siâp lleiniau, lleiniau ar ffiniau, ffynonellau gogwydd

Dylanwad ar strwythur coetiroedd

Dull samplu, uned a dwyster

Cynllun samplu

Dull samplu, uned samplu, dwysedd samplu, lleoliad unedau samplu

Cynnal samplo coetiroedd

Glynu wrth y cynllun samplu, cywirdeb mesur a chofnodi, dewis offer mesur (tapiau cylchfesur, caliperau, tapiau mesur, clinomedrau), ymwybyddiaeth o ystyriaethau diogelwch (llithro, baglu, gweithio ar eich pen eich hun)

Dewis a marcio

Dethol: coed marw, coed sy'n marw, coed wedi'u heintio, coed wedi'u hanffurfio, coed annormal/'blaidd', lleihau cystadleuaeth

Marcio: tâp bioddiraddiadwy, paent, sgrifellu pren, llosgi gyda slaeswyr

Uned 311 Mesur Coed a Samplo Coetiroedd

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen ar y dysgwr i fesur a mapio coed a choetiroedd yn gywir. Bydd yr uned hefyd yn caniatáu i'r dysgwr ddeall manteision a chyfyngiadau'r dulliau a ddefnyddir yn gyffredin gan y diwydiant a dewis y dulliau mwyaf priodol yn unol â'r amcanion.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd y dysgwr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Disgwylir y bydd y dysgwr yn cael y cyfle i ymarfer amrywiaeth mor eang â phosibl o dechnegau mesur ar amrywiaeth o wahanol goed a sefyllfaoedd coetir. Oherwydd amrywioldeb naturiol safleoedd coetir, dylai'r dysgwr ddatblygu ei sgiliau ar gelloedd cyffiniol rhywogaethau sengl i ddechrau, cyn ceisio samplu cellioedd cymysg neu anwastad.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall y confensiynau a'r paramedrau mesureg presennol a ddefnyddir ym maes coedwigaeth Prydain. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylid ei gyflwyno hefyd mewn sefyllfaoedd ymarferol lle gall y dysgwr fesur amrywiaeth o goed yn sefyll (conwydd a llydanddail) o wahanol faint a ffurf. I ddechrau, dylai'r dysgwr ddatblygu ei sgiliau ar goed unigol mewn safle agored a gwastad cyn delio â sefyllfaoedd mwy cymhleth. Byddai'n fuddiol cynnwys dysgu o fewn y cyd-destun ehangach, megis pwysigrwydd cael mesuriadau cywir at ddibenion rheoli, megis astudiaethau rheoli teneuo a thwf.

Yng Nghanlyniad 2, bydd yn ofynnol i'r dysgwr fesur pren wedi'i gwmpo a chyfaint coed sy'n sefyll. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar yr uned hon, ond dylid ei chyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Disgwylir y bydd y dysgwr yn cael ei gyflwyno i amrywiaeth o ddulliau ac yn cael cyfle i ystyried eu manteision a'u cyfyngiadau. Nid oes disgwyl i'r dysgwr gofio amrediad o fformiwlâu. Byddai'n fuddiol cynnwys dysgu o fewn cyd-destun ehangach o fesur pren, er enghraifft cymharu prynu a gwerthu pren yn seiliedig ar amcangyfrifon cyfaint yn erbyn gwerthu pwysau. Nid yw'n ofynnol i'r dysgwr ddefnyddio Troedfedd Giwbig Hoppus fel mesur cyfaint, ond dylai fod yn ymwybodol o'i defnydd.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall confensiynau samplu a ddefnyddir a samplu safle coetir. Rhagwelir y bydd yr uned hon yn cael ei chyflwyno'n ffurfiol i ddechrau, ond dylid ymarfer y theori a'r sgiliau wedyn mewn sefyllfaoedd coetir. Dylid cyflwyno'r dysgwr i'r nodweddion a ddefnyddir i ddewis coed i'w symud. Gall marcio gynnwys defnyddio paent a sgrifellu pren. Fodd bynnag, ni ddylid ymgymryd â dulliau marcio ymledol sy'n ymwneud ag anafu coed sy'n sefyll oni bai bod y coed yn cael eu cwmpo wedyn.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o amrywiaeth eang o goed a choetiroedd. Dylid rhoi pwyslais nid yn unig ar 'wneud', ond hefyd ar bwysigrwydd cael gwybodaeth gywir at amrywiaeth o ddibenion rheoli coetiroedd. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn gallu cael gafael ar amrywiaeth o offer mesureg, arolygu a mapio.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o'r diwydiant coedwigaeth a choedyddiaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o sefyllfaoedd coedwigaeth i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i'r dysgwyr ddelio ag amrywiaeth o goed a choetiroedd.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Avery T. a Burkhart H. 2001. *Forest Measurements*. McGraw-Hill Publishing. ISBN 0071130055
- Burrough PA a McDonnell RA. 1998. *Principles of Geographic Information Systems*. Oxford University Press. ISBN 0198233655
- Husch B, Beers TW a Kershaw JA. 2003. *Forest Mensuration*. Wiley Blackwell. ISBN 0471018503
- Lillesand T, Kiefer R a Chipman J. 2003. *Remote Sensing and Image Interpretation* John Wiley and Sons. ISBN 0471451525
- Mackie ED a Matthews RW. 2006. *Forest Mensuration: A Handbook for Practitioners*. Forestry Commission ISBN 0855386215
- Mackie ED a Matthews RW. 2008. *Timber Measurement*. Forestry Commission ISBN 97800855387495
- Philip M. 1994. *Measuring Trees and Forests*. CABI Publishing. ISBN 0851988830
- Rollinson T. 1988. *Thinning Control* Forestry Commission ISBN 0117102563
- Shiver BD a Borders BE. 1996. *Sampling techniques for Forest Resource Inventory*. John Wiley and Sons. ISBN 0471109401
- West P. 2003. *Tree and Forest measurement*. Springer Verlag. ISBN 3540403906

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Cyfnodolion

Llythyr Newyddion y Gymdeithas Goedyddiaeth / Arboricultural Association
Forestry and British Timber
Quarterly Journal of Forestry

Uned 312

Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o blâu a chlefydau coed a sut y gellir rhoi hyn ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn datblygu persbectif eang o batholeg planhigion ac yn deall yr amrywiaeth o bathogenau biotig a anfiotig cyffredin sy'n achosi clefydau. Bydd arwyddion a symptomau pathogenau biotig ac anfiotig cyffredin yn cael eu disgrifio a bydd cylchoedd bywyd pathogenau biotig yn cael eu harchwilio. Yn ogystal, bydd y dysgwr yn gwerthuso mesurau monitro, atal a rheoli priodol ar gyfer pathogenau biotig cyffredin.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall egwyddorion patholeg ac achosion cyffredin clefydau
2. Gallu adnabod arwyddion a symptomau pathogenau biotig ac anfiotig cyffredin
3. Deall pathogenau biotig cyffredin
4. Deall mesurau monitro, atal a rheoli pathogenau biotig cyffredin

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol CU80 Cynllunio a rheoli'r gwaith o reoli plâu, clefydau ac anhwylderau

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall
Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 312 Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed

Canlyniad 1 Deall egwyddorion patholeg ac achosion cyffredin clefydau

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Crynhoi egwyddorion patholeg
2. Nodi canlyniadau plâu a chlefydau ar gyfer coed
3. Adolygu achosion cyffredin clefydau coed

Cynnwys yr uned

Egwyddorion patholeg

Gofynion ar gyfer twf iach coed, adnabod coed afiach, rhwystro, monitro, adnabod arwyddion a symptomau, diagnosis, triniaeth, rheolaeth

Plâu a chlefydau coed

Canlyniadau: pydredd, ymosodiad ffwngaid, difrod, lleihau twf, llai o egni (bod yn fwy agored i haint pellach), colli gwerth, marwolaeth gynamserol, coed peryglus ac asesu risg, colli gwerth esthetig ac amwynder, lledaeniad plâu a chlefydau, gofynion deddfwriaethol neu blâu a chlefydau hysbysadwy

Achosion cyffredin

Pathogenau biotig: bacteria, ffwng, plâu fertebraidd (gan gynnwys pobl), plâu infertebrat, planhigion

Pathogenau anfiotig: mell, rhew, sychder, diffygion maetholion, chwynladdwyr, llygredd aer, gwynt, methiant plannu

Uned 312 Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed

Canlyniad 2 Gallu adnabod arwyddion a symptomau pathogenau biotig ac anfiotig cyffredin

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio arwyddion a symptomau pathogenau biotig cyffredin
2. Disgrifio arwyddion a symptomau pathogenau anfiotig cyffredin
3. Diagnosis o ddifrod pathogenau i goed

Cynnwys yr uned

Pathogenau biotig cyffredin

Bacteria

Ffyngau: enghreifftiau o Ascomycetau, Basidiomycetau, Oomycetau

Plâu infertebrat: enghreifftiau o blâu Fertebrat Hemiptera, Hymenoptera, Lepidoptera a

Coleoptera:

Plâu fertebrat: cwingod, gwiwerod llwyd, ceirw

Pathogenau anfiotig cyffredin

Goleuo, sychder, rhew, chwynladdwyr, awyru pridd gwael, diffygion maetholion, halen ar y ffyrdd, llygredd aer

Dadansoddi

Offer a samplu, defnyddio allweddi adnabod

Uned 312 Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed

Canlyniad 3 Deall pathogenau biotig cyffredin

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Trafod cylchoedd bywyd pathogenau cyffredin infertebrat, fertibrat, ffwngaid a bacteriol
2. Esbonio arwyddocâd y cylch bywyd ar gyfer adnabod pathogenau'n gywir
3. Disgrifio perthnasoedd lletywyr a phathogen

Cwmpas

Bacteria

Yn dibynnu ar ba gymhwyster sy'n cael ei gyflwyno, mae angen ymdrin ag un o'r categorïau canlynol:

Ffyngau: enghreifftiau o Ascomycetau, Basidiomycetau, Oomycetau

Plâu infertebrat: enghreifftiau o blâu Fertebrat Hemiptera, Hymenoptera, Lepidoptera a

Coleoptera:

Plâu fertebrat: cwningod, gwiwerod llwyd, ceirw

Cynnwys yr uned

Cylchoedd bywyd

Dulliau a chyfraddau atgynhyrchu, tymhorau bridio, nodweddion ymddygiadol, twf a datblygiad, strwythur cymdeithasol, dewis o gynefin, cyflenwad a dewisiadau bwyd, rheolaethau naturiol poblogaethau, dull symud (fectorau pryfed, sborau gwynt, tiriogaeth)

Arwyddocâd y cylch bywyd ar gyfer adnabod pathogenau'n gywir

Arwyddocâd: natur dymhorol ac amseriad arwyddion a symptomau gwelededd a digwyddiad (ffrwythloniadau) difrod pori)

Canlyniadau camadnabod: ariannol, cyfreithiol, amgylcheddol, enw da

Perthnasoedd

Strategaethau cytrefu ac ymledu, ffactorau sy'n hyrwyddo haint, mecanweithiau ymateb lletywyr

Uned 312 Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed

Canlyniad 4 Deall mesurau monitro, atal a rheoli pathogenau biotig cyffredin

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso mesurau monitro priodol sy'n gysylltiedig â phathogenau biotig cyffredin
2. Gwerthuso mesurau atal priodol sy'n gysylltiedig â phathogenau biotig cyffredin
3. Gwerthuso mesurau rheoli priodol sy'n gysylltiedig â phathogenau biotig cyffredin
4. Llundio cynllun addas i reoli pathogenau biotig penodedig
5. Amlinellu'r ystyriaethau cyfreithiol ac amgylcheddol sy'n gysylltiedig â rheoli pathogenau biotig cyffredin

Cwmpas

Bacteria

Yn dibynnu ar ba gymhwyster sy'n cael ei gyflwyno mae angen ymdrin ag un o'r categorïau canlynol:

Ffyngau: enghreifftiau o Ascomycetau, Basidiomycetau, Oomycetau

Plâu infertebrat: enghreifftiau o blâu Fertebrat Hemiptera, Hymenoptera, Lepidoptera a Coleoptera

Plâu fertebrat: cwingod, gwiwerod llwyd, ceirw

Cynnwys yr uned

Dulliau monitro

Arolygon ac Archwilio: ysgarthion, difrod, amseriad, dosbarthiad ac amllder, asesiad gweledol, offer canfod pydredd, trapiau, trapiau cymeradwy, defnyddio fferomonau

Mesurau atal

Mesurau a ddefnyddir i hyrwyddo twf coed iach: dyfrhau, bwydo, ymlusgiaid cymeradwy, rhwystrau ffisegol, ffensys, llochesi coed, bridio ar gyfer ymwrthedd naturiol, dewis rhywogaethau, pasbortau planhigion a deddfwriaeth mewnforio

Mesurau rheoli

Trapiau cymeradwy, rheolaeth fiolegol: ysglyfaethwyr a pharasitiaid, saethu a difa, plaladdwyr, ffwngleiddiadau, pryfladdwyr, lladdwyr cnofilod, gwenwynau, mygdarthwyr, Tocio a chwympto iachusol, anadlol a Chyfarpar Diogelu Personol(PPE)

Cynllun addas

Cynllun i gynnwys: dulliau monitro, atal a rheoli

Pathogenau biotig penodedig

Un enghraifft o bob un o'r rhywogaethau pathogen ffwngaid, infertebrat a fertebrat sy'n effeithio'n negyddol ar goed

Ystyriaethau cyfreithiol ac amgylcheddol

Tystysgrif Lefel 3, Diploma Atodol, Diploma 90-Credyd, Diploma, Diploma Estynedig mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth (0077-03)

Deddfwriaeth gyfredol: rhywogaethau nad ydynt yn dargedau, effeithiau amgylcheddol dulliau rheoli, cynhyrchion cymeradwy, cyfrifoldebau meddianwyr tuag at ymwelwyr, asesu risg
Deddf Plâu 1954, Ddeddf Iechyd Planhigion 1967, Deddf Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad 1981, 1981 (fel y'i diwygiwyd 1991), Deddf Diogelu Bwyd a'r Amgylchedd 1990 (fel y'i diwygiwyd 1995), Cod Ymarfer Cymeradwy ar gyfer Defnyddio Cynhyrchion Diogelu Planhigion, Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974, Rheoli Sylweddau sy'n Beryglus i Iechyd (2002) (COSHH)

Uned 312 Deall Egwyddorion ac Adnabod Arwyddion o Blâu a Chlefydau Coed

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth a'r sgiliau sydd eu hangen ar y dysgwr i reoli plâu a chlefydau sy'n gysylltiedig ag amrywiaeth o goed sy'n briodol i'r maes astudio. Dylai'r uned gwmpasu amrywiaeth o bathogenau fel y bo'n briodol i'r maes astudio yn ogystal â'r rhai sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol i'r dysgwr.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd y dysgwr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Nid yw'n ofynnol i'r dysgwr ddefnyddio plaladdwyr na dulliau rheoli cymeradwy eraill. Rhaid i ddysgwyr feddu ar y Dystysgrif Cymhwysedd (PA) briodol neu'r hyn sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith i ddefnyddio plaladdwyr os ydynt yn gwneud hynny. Gellid defnyddio efelychu ac arddangos i ddangos dulliau rheoli priodol a sy'n cael eu defnyddio'n gyffredin.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall egwyddorion patholeg ac achosion cyffredin clefydau. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylid ei gyflwyno hefyd mewn sefyllfaoedd ymarferol lle mae dysgwyr yn asesu coed ar gyfer iechyd yn weledol ac yn adnabod coed afiach. Dylid annog y dysgwr i asesu amrywiaeth o rywogaethau coed sy'n briodol i'w maes astudio, gyda'r pwyslais ar weithio'n ddiogel.

Yng Nghanlyniad 2 bydd yn ofynnol i'r dysgwr nodi arwyddion a symptomau pathogenau biotig a anfiotig cyffredin. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar yr uned hon, ond dylid ei chyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Disgwylir y bydd y dysgwr yn cael y cyfle i astudio pathogenau drwy gydol y flwyddyn, o ran pryd y gellir dod o hyd i arwyddion a symptomau yn hawdd iawn. Dylai'r pathogenau penodol a astudir ymwneud â maes astudio'r dysgwr a rhoi'r cyfle i ymgyswrtu â'r rhai sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall pathogenau biotig cyffredin. Rhagwelir y bydd angen cyflwyno'r uned hon yn ffurfiol a'i bod yn ymwneud yn bennaf â'r pathogenau y mae'r dysgwr wedi dod yn gyfarwydd â hwy yng Nghanlyniad 2.

Yng Nghanlyniad 4 bydd y dysgwr yn gallu deall mesurau monitro, atal a rheoli pathogenau biotig cyffredin a archwiliwyd yng Nghanlyniadau 2 a 3. Dylid rhoi pwyslais ar ddeddfwriaeth a Chodau Ymarfer cyfredol, a byddai'n fuddiol cynnwys dysgu o fewn cyd-destun ehangach iechyd coed. Gellid archwilio cyfeiriad a dolenni at nodweddion anatomegol pren ac ymateb clwyfau mewn coed. Dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol ynghylch iechyd coed wrth iddynt godi.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o hyrwyddo sefydlu a thyfu cychwynnol coed yn llwyddiannus. Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n ymwneud â sicrhau iechyd hirdymor coed. Dylid rhoi pwyslais nid yn unig ar 'wneud', ond hefyd ar bwysigrwydd cynllunio a strategaethau i hyrwyddo iechyd coed o dan eu gofal. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o'r ddeddfwriaeth bresennol a'r Codau Ymarfer mewn perthynas ag iechyd coed a rheoli clefydau.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o'r diwydiant garddwriaeth neu goedwigaeth neu goedyddiaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwyr. Byddai'r addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau drwy gydol y flwyddyn i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwyr.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i ddysgwyr ddelio ag amrywiaeth o goed a phathogenau mewn gwahanol sefyllfaoedd sy'n adlewyrchu arfer presennol y diwydiant.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Bevan D. 1987. *Forest Insects*. The Stationery Office Books. ISBN 0117102008
- Butin H, Lonsdale D a Strouts RG. 1995. *Tree Diseases and Disorders: Causes, Biology and Control in Forest and Amenity Trees*. Oxford University Press. ISBN 0198549326
- Fay N, Dowson D a Helliwell R. 2005. *Tree Surveys: A Guide to Good Practice*. Arboricultural Association. ISBN 0900978388
- Gregory S a Redfern D. 1998. *Diseases and Disorders of Forest Trees: A Guide to Identifying Causes of Ill-health in Woods and Plantations*. The Stationery Office Books. ISBN 0117103381
- Lonsdale D. 1999. *Principles of Tree Hazard Assessment and Management*. The Stationery Office Books. ISBN 0117533556
- Mattheck C. 2007. *Field Guide for Visual Tree Assessment*. Karlsruhe Research Centre. ISBN 9783923704590
- Peace T. 2001. *Pathology of Tree and Shrubs*. Trollius Publications. ISBN 0953971813
- Phillips DH a Burdekin DA. 1992. *Diseases of Forest and Ornamental Trees*. The Macmillan Press Ltd. ISBN 0333494938
- Prior R. 1994. *Trees and Deer: How to Cope with Deer in Forest, Field and Garden*. Swan Hill Press. ISBN 1853104329
- Schwarze F, Engels J, Mattheck C a Linnard W. 2000. *Fungal Strategies of Wood Decay in Trees*. Springer-Verlag. ISBN 3540672052
- Schwarze F. 2008. *Diagnosis and Prognosis of the Development of Wood Decay in Urban Trees*. ENSPEC.
- Strouts B a Winter T. 2000. *Diagnosis of Ill-Health in Trees, 2nd Edition*. The Stationery Office Books. ISBN 0117535451
- Weber K a Mattheck C. 2003. *Manual of Wood Decays in Trees*. Arboricultural Association. ISBN 090097835X

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Cyfnodolion

Llythyr Newyddion y Gymdeithas Goedyddiaeth / Arboricultural Association
Forestry and British Timber
Horticultural Week
Quarterly Journal of Forestry

Uned 313 Cyflawni Tocio a Chynnal Coed a Llwyni

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o docio a chynnal a chadw coed a llwyni a sut y gellir rhoi'r rhain ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn deall y rhesymau dros fynd ati i docio coed a llwyni a'u gofynion amrywiol, yn ogystal â'r gyfraith sy'n berthnasol i'r gwaith. Bydd offer cyffredin a ddefnyddir i ymgymryd â'r gwaith hwn yn cael ei archwilio, yn ogystal â phrosesau biolegol coed a llwyni a'u heffaith ar waith tocio a chynnal a chadw. Bydd y dysgwr yn gallu asesu coed a llwyni am fethiant a gwneud camau tocio priodol a chamau adferol eraill.

Canlyniadau dysgu

Mae tri chanlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall tocio fel ffordd o gynnal coed a llwyni
2. Gallu tocio a chynnal coed a llwyni
3. Gallu asesu coed a llwyni ar gyfer methiant potensial

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol
TW25 Cefnogi gweithrediadau coedyddiaeth
TW26 Cefnogi cydweithwyr sy'n ymgymryd â gweithrediadau coedyddol oddi ar y ddaear
TW38 Gosod cymorth strwythurol ar gyfer coed

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 313 Canlyniad 1

Cyflawni Tocio a Chynnal Coed a Llwyni Deall tocio fel ffordd o gynnal coed a llwyni

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio nodau ac ystyriaethau tocio coed a llwyni
2. Gwerthuso technegau tocio
3. Esbonio prosesau biolegol uniongyrchol a hirdymor coed a llwyni mewn ymateb i docio a chanlyniadau posibl peidio â thocio
4. Crynhoi'r deddfwriaeth sy'n ymwneud â thocio a chynnal a chadw

Cynnwys yr uned

Nodau ac ystyriaethau

Rheoli clefydau, gwella ymddangosiad ffurfiannol, adfer, torri pren marw, mynediad corfforol, iechyd a diogelwch, lleihau neu ddileu cystadleuaeth (gofod, maetholion, golau), ansawdd pren, ystyriaethau ariannol, gofynion cleientiaid, deddfwriaeth

Technegau tocio

Amseru gweithrediadau, tocio targedau naturiol, coleri cangen, cribyn rhisgl cangen, offer ac theclynnau priodol, Safon Brydeinig 3998, teneuo'r goron, lleihau'r goron, codi'r goron, ail-lunio'r goron a thocio ffurfiannol, codi'r goron, torri brigau marw, malurio, bôn-docio, prysgoedio

Prosesau biolegol

Cysyniadau tocio mewn perthynas â defnyddio ynni, ymateb clwyfau a chau, storio ac ysgogi cronfeydd ynni wrth gefn, effaith oedran coeden, Adrannu Dadfeilio mewn Coed (CODIT), twf clwyfau a chaledennau

Deddfwriaeth sy'n ymwneud â thocio a cynnal a chadw

Enghreiffitiau o gyfraith statud: trwyddedau cwmpo coed, prosesau cynllunio, Ardaloedd cadwraeth, Gorchmynion Cadwraeth Coed (TPO), Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1961 (fel y'i diwygiwyd 1990), Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Coed) 1999, Deddf Coedwigaeth 1967 (fel y'i diwygiwyd 1991)
Enghreiffitiau o gyfraith statud: niwsans, atebolrwydd, cloddiau uchel, coed y ffordd fawr, Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974, Deddf Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad 1981, 1981 (fel y'i diwygiwyd 1991)

Uned 313 Cyflawni Tocio a Chynnal Coed a Llwyni

Canlyniad 2 Gallu tocio a chynnal coed a llwyni

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cynhyrchu cynllun tocio a chynnal a chadw ar gyfer coed a llwyni
2. Gwneud gwaith tocio a chynnal a chadw priodol ar goed a llwyni

Cynnwys yr uned

Cynllun tocio a chynnal a chadw

Arolwg o gyflwr coed a llwyni, dosbarthiadau categori coed, gwaith cynnal a chadw sydd ei angen, blaenoriaethu gwaith, mesurau amddiffyn, amserlen y gwaith

Tocio a Chynnal a Chadw

Dewis dulliau priodol (â llaw, modur-llaw) ac offer, technegau gweithio cywir, technegau tocio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau effaith amgylcheddol

Uned 313 Canlyniad 3

Cyflawni Tocio a Chynnal Coed a Llwyni Gallu asesu coed a llwyni ar gyfer methiant potensial

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio potensial coed a llwyni ar gyfer methiant
2. Cynnal asesiad o goed a llwyni ar gyfer methiant posibl
3. Gwerthuso camau adferol ar gyfer methiant potensial
4. Cymryd camau adferol priodol ar goed a llwyni

Cynnwys yr uned

Potensial coed a llwyni i fethu

Dadfeiliad, gwendidau strwythurol, nodweddion rhywogaethau, anafiadau, arferion twf, dylanwadau a ffactorau safle ac amgylcheddol

Asesu

Dulliau mewnwthiol ac anfewnwthiol, archwiliad gweledol, Asesiad Gweledol o Goed (VTA), cydnabod diffygion, seinio ac acwsteg, digreiddiwr cynyddrannau, ffractomedr, gwrthgraff (resistograph) ac ymwrthedd trydanol

Camau adfer

Dulliau mewnwthiol ac anfewnwthiol, angori cebl, angori hyblyg, angori rhoden, ategu, rhaffu, cwmpo, tocio

Cymryd camau adferol priodol

Archwilio safleoedd, dewis dulliau ac offer priodol, dewis techneg briodol, technegau gweithio cywir, gweithredu cyfarpar yn gywir, arferion gweithio diogel (Cyfarpar Diogelu Personol (PPE), cyfathrebu brys, arwyddion, rhwystrau), gweithio yn ôl manylebau, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau effaith amgylcheddol

Uned 313 Cyflawni Tocio a Chynnal Coed a Llwyni Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth gadarn a sgiliau ymarferol i'r dysgwyr sy'n gysylltiedig â'r gofyniad i gynnal coed a llwyni drwy docio. Dylid addasu cynnwys a chyd-destun yr uned lle bo hynny'n bosibl i faes astudio'r dysgwyr. Dylai'r uned gynnwys amrywiaeth o goed a llwyni, yn ogystal â thechnegau ac offer, sy'n briodol i'r maes astudio a'r rhai sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol i'r dysgwyr. Dylid ystyried natur dymhorol ac amseriad tocio mewn perthynas â rhywogaethau coed a llwyni, yn ogystal â phryd y gellir arsylwi'n hawdd ar arwyddion a symptomau sy'n gysylltiedig ag achosion methiant posibl (e.e. pathogenau).

Rhagwelir y gallai cyflwyno'r uned hon ganolbwyntio'n bennaf ar ddarlithoedd ffurfiol i ddechrau ond argymhellir, cyn belled ag y bo modd, eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Lle mae dysgu ymarferol yn cael ei wneud, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo.

Rhaid cael unrhyw ganiatâd cyfreithiol sydd ei angen i docio coed a rhaid i'r offer/peiriannau a ddefnyddir gydymffurfio â gofynion perthnasol Rheoliadau Darparu a Defnyddio Cyfarpar Gwaith (PUWER) 1998. Os defnyddir llif gadwyn, rhaid i'r dysgwyr gynnal Tystysgrif Cymhwysedd mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig (unedau CS30 a CS31) neu unedau cyfatebol (CS0960 a CS0961) cyn gweithio tuag at gyflawni'r uned hon.

Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwyr, y peiriannau a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr. Mae'n ofynnol i'r dysgwyr ddefnyddio offer tocio ac felly rhaid pwysleisio materion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i'r offer a ddefnyddir a'u hatgyfnerthu'n rheolaidd. Yn ogystal, dylai'r dysgwyr gymryd rhan ymarferol mewn asesu risg cynhwysfawr. Gellid defnyddio efelychu ac arddangos i ddangos offer a thechnegau priodol, megis canfod pydredd, a ddefnyddir yn gyffredin, ond nad ydynt ar gael i'r dysgwyr.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwyr ddeall sut y defnyddir tocio i gynnal coed a llwyni. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylid ei gyflwyno hefyd mewn sefyllfaoedd ymarferol lle gall y dysgwyr weld sut mae gwahanol amodau amgylcheddol yn dylanwadu ar dwf a datblygiad coed. Dylid annog y dysgwyr i asesu amrywiaeth o goed a llwyni sy'n briodol i'w maes astudio. Bydd y dysgwyr yn gallu deall deddfwriaeth y DU sy'n ymwneud â thocio a chynnal a chadw coed. Dylid archwilio enghreifftiau o achosion go iawn er mwyn dangos y ddeddfwriaeth a pharatoi neu gwblhau dogfennau priodol, megis gwrthwynebiadau i orchmynion cadw coed (TPO) neu geisiadau i wneud gwaith tocio. Dylai dysgwyr ganolbwyntio ar ddeddfwriaeth sy'n benodol i'w lleoliad yn y DU a deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o ddeddfwriaeth a Chodau Ymarfer cyfredol a allai fod yn gysylltiedig â thocio coed.

Yng Nghanlyniad 2 bydd yn ofynnol i'r dysgwyr gynllunio a thocio coed a llwyni. Rhagwelir y bydd y canlyniad hwn yn cael ei gyflawni mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Nid yw'n ofynnol i'r dysgwyr ddringo na defnyddio mecanweithiau eraill i gael mynediad i goronau coed er mwyn tocio ar gyfer y canlyniad hwn.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr asesu coed a llwyni ar gyfer methiant posibl. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Mae'n ofynnol i'r dysgwr godi cymorth strwythurol yn ogystal â thocio fel camau adferol. Bydd y potensial i godi cymorth strwythurol yn amrywio yn ôl y coed sydd ar gael a'r gofynion cysylltiedig, ond dylai'r dysgwr osod o leiaf ddau fath o gymorth. Gellir defnyddio efelychu o fewn amgylcheddau gwaith realistig os nad oes cyfleoedd gwaith go iawn ar gael. Byddai'n fuddiol cynnwys dysgu yng nghyd-destun ehangach methiant posibl. Byddai cyfeiriadau a dolenni at ddamcaniaethau biomecanyddol cyfredol sy'n esbonio strwythur a datblygiad coed yn gwella dealltwriaeth y dysgwr.

Ni fydd yr uned hon yn arwain yn uniongyrchol at ardystio cymhwysedd yn y Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig. Gellid defnyddio'r uned hon i gyfrannu at hyfforddiant paratoi ar gyfer Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig neu'r Dystysgrif Cymhwysedd Lefel 3 mewn Archwiliad Trylwyr o Offer Coedwriaeth.

Os yw dysgwyr am ennill Gwobr Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig bydd angen iddynt gofrestru a chymryd yr asesiad ar wahân drwy City & Guilds.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o hyrwyddo sefydlu a thyfu coed yn iach. Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n ymwneud â sicrhau iechyd a rheolaeth hirdymor coed a llwyni. Dylid rhoi pwyslais ar bwysigrwydd cynllunio a gweithredu strategaethau i hybu iechyd coed dan eu gofal a chymhwyso gwybodaeth gyfredol yn ymarferol. Dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol ynghylch tocio wrth iddynt godi.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiannau garddwriaeth, coedwigaeth neu goedyddiaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o sefydliadau i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwyr a'u galluogi i archwilio coed sydd wedi eu tocio a rhai heb eu tocio drwy gydol y flwyddyn.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Arboricultural Association. 1994. *A Guide to Tree Pruning*. Cheltenham: Arboricultural Association. ISBN 090097821X.

Arboricultural Association. 2005. *Arboricultural Association Health and Safety Package*. Cheltenham: Arboricultural Association. ISBN 0900978406

Cymdeithas Safonau Prydeinig. 1966. *Recommendations for tree work (British standard 3938:1966)*. London: British Standards Institution.

Cymdeithas Safonau Prydeinig. 2005. BS 5837:2005 Trees in Relation to Construction Guidelines: Recommendations. London: British Standards Institution. ISBN 0580464180

Brown G.E., Kirkham T. 2009. *The Pruning of Trees, Shrubs and Conifers*. Portland: Timber Press. ISBN 0881926132.

Lonsdale, D. 1999. *Principles of Tree Hazard Assessment and Management*. Norwich: Stationery Office Books. ISBN 0117533556.

Mynors C. 2010. *The Law of Trees, Forests and Hedgerow*. London: Sweet and Maxwell. ISBN 0421590408.

Shigo A.L. 1989. *Tree Pruning: A Worldwide Photo Guide*. Snohomish: Shigo and Trees Associates. ISBN 0943563089.

Strouts, R.G., Winter, T.G. 2000. *Diagnosis of Ill-Health in Trees*. 2il arg. Norwich: The Stationery Office Books. ISBN 0117535451.

Cyfnodolion

Cyhoeddiadau'r Arboricultural Advisory Information Service Llythyr
Newyddion yr Arboricultural Association
Forestry and British Timber
Journal of Arboriculture
Quarterly Journal of Forestry
Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Uned 314

Cyflawni Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o arolygon ac archwiliadau coed a sut y gellir rhoi'r rhain ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Nod yr uned hon yw datblygu gwybodaeth a sgiliau dysgwyr wrth arolygu ac archwilio coed drwy gymhwyso a chynhyrchu adroddiadau'n ymarferol yn gyffredinol ar ôl casglu data. Bydd dysgwyr yn datblygu ac yn integreiddio pob agwedd ar wybodaeth am goed gan gynnwys adnabod rhywogaethau coed, clefydau ac anhwylderau, biomecaneg coed ac agweddau cyfreithiol rheoli coed. Bydd dysgwyr yn datblygu sgiliau ysgrifennu adroddiadau i fodloni amcanion gwahanol.

Canlyniadau dysgu

Mae tri chanlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gallu gwneud arolwg o goed
2. Gallu archwilio coed unigol
3. Deall canlyniadau arolygon ac archwiliadau coed

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol TW32 Lleihau'r goron o'r awyr a theneuo gan ddefnyddio rhaff a harnais

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 314 Cyflawni Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data

Canlyniad 1 Gallu archwilio coed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio pam mae arolygon o goed yn cael eu cynnal
2. Cynnal arolygon coed i gasglu data i gwrdd ag amcanion penodol
3. Cymharu ystod o ddulliau ar gyfer casglu a chofnodi data

Cynnwys yr uned

Pam mae arolygon o goed yn cael eu cynnal

Rhesymau posibl: caffael data, monitro anifeiliaid, dosbarthiad llystyfiant, rhestri, cyflwr coed, cynllunio cymorth, gwerthu neu brynu eiddo, cytundebau mynediad

Casglu data i gwrdd ag amcanion penodol

Gall data gynnwys: rhywogaethau, mesuriadau ffisegol, dosbarthiadau oedran, cyflwr strwythurol, cyflwr ffisiolegol, arwyddion a symptomau plâu a chlefydau

Amcanion posibl: lleoliad rhywogaethau coed, disgwyliad oes defnyddiol diogel, asesu peryglon, presenoldeb clwydi ystlumod, presenoldeb plâu neu bathogenau, coed i'w symud, gwerth tirwedd ac amwynder, rheoli hen goed

Ystod o ddulliau ar gyfer casglu a chofnodi data

Technegau maes: cerdded maes, trawslunio, lleiniau sampl parhaol, logwyr data.

Technolegau gwybodaeth ddaearyddol: System Leoli Fyd-eang (GPS), Systemau Gwybodaeth Ddaearyddol (GIS), synhwyro o bell (systemau synhwyro awyrennau a lloeren).

Technegau arolwg maes: offer, Rangefinder, cwmpawd, tâp llusgo, tâp mesur, planimedrau, clinomedrau, llyfr nodiadau maes, pren mesur, offer graddio

Technegau: Cerdded caeau, pellter a chodiad

Uned 314 Cyflawni Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data

Canlyniad 2 Gallu archwilio coed unigol

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio pam y cynhelir archwiliadau coed unigol
2. Archwilio coed unigol i gasglu data priodol
3. Casglu data gan ddefnyddio technegau priodol
4. Cofnodi data'n gywir gan ddefnyddio dull priodol
5. Cynnal archwiliadau yn unol â deddfwriaeth gyfredol ac ystyriaethau iechyd a diogelwch

Cynnwys yr uned

Pam y cynhelir archwiliadau coed unigol

Rhesymau posibl: asesu risg, prisio amwynderau, cynigion a cheisiadau cynllunio, dibenion yswiriant, presenoldeb rhywogaethau a warchodir, effaith tirwedd, cyflwr coed, asesu peryglon, diogelu statudol, gwerthu coed, rhaglenni gwaith blynyddol

Casglu data priodol

Gall data gynnwys: rhywogaethau, uchder, diamedr, ffurf, addasrwydd ar gyfer y lleoliad, radiws y goron, dosbarth oedran, disgwyliad oes defnyddiol diogel, cyflwr strwythurol, a chyflwr ffisiolegol

Technegau priodol

Amrywiaeth i gynnwys technegau anfewnwthiol, lled-ymlledol ac ymlledol, digreiddiwr cynyddrannau, graff ymwrthedd, Shigometer, tomograffeg sonig Picus, logiau data, arolygiad gweledol, Asesiad o Goed Gweledol (VTA), System Helliwell

Cofnodi data gan ddefnyddio dull priodol

Gall y dulliau gynnwys: logwyr data, cofnodi papur, a chyfrifiadur cludadwy

Deddfwriaeth gyfredol ac iechyd a diogelwch

Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974, Deddf Atebolrwydd Meddianwyr 1957 (fel y'i diwygiwyd 1984), Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1992 (fel y'i diwygiwyd 1999)

Uned 314 Cyflawni Arolygon ac Archwiliadau o Goed a
 Dadansoddi'r Data
Canlyniad 3 Deall canlyniadau arolygon ac archwiliadau o goed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Dadansoddi a dehongli data o arolygon ac archwiliadau o goed
2. Paratoi argymhellion sy'n briodol i amcanion yr archwiliad
3. Rhoi adroddiad ar y goed a archwiliwyd a chyflwyno gwybodaeth

Cynnwys yr uned

Data o arolygon ac archwiliadau o goed

Gall data gynnwys: rhywogaethau, stocio, mesuriadau ffisegol, ffurf, addasrwydd ar gyfer y lleoliad, disgwyliad oes defnyddiol diogel, cyflwr strwythurol, cyflwr ffisiolegol

Argymhellion sy'n briodol i amcanion yr archwiliad

Gall argymhellion gynnwys: tocio neu dynnu coed, rheoli neu atal plâu neu bathogenau, arwyddion neu gyfyngu ar fynediad, lliniaru cywasgu tir, prisio amwynder e.e. System Helliwell, gwarchodaeth statudol, hawliad yswiriant

Adroddiad ar goed a archwiliwyd

Adroddiad ysgrifenedig i gynnwys: dulliau a ddefnyddir i gaffael data a gwybodaeth berthnasol, dulliau gwerthuso a ddefnyddir, argymhellion ar gyfer coed a archwiliwyd, gwybodaeth ategol a ddefnyddir i helpu i bennu casgliadau ac argymhellion

Cyflwyno gwybodaeth

Adroddiad ysgrifenedig: enw, cyfeiriad, galwedigaeth, cymwysterau academiaidd a phroffesiynol perthnasol yr arbenigwr gan gynnwys aelodaeth o sefydliadau proffesiynol, hanes gyrfa, profiad perthnasol, amrywiaeth a graddau'r arbenigedd ac unrhyw gyfyngiadau ar yr arbenigedd, dulliau a ddefnyddir i gaffael data a gwybodaeth berthnasol, dulliau gwerthuso a ddefnyddir, barn, gwybodaeth ategol a ddefnyddir i helpu i benderfynu ar y farn, datganiad o wirionedd
Adroddiad llafar: 'Rheol yn erbyn tystiolaeth ail-law'

Uned 314 Cyflawni Arolygon ac Archwiliadau o Goed a Dadansoddi'r Data

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth ac ymwybyddiaeth eang i'r dysgwr o arolygon ac archwiliadau coed sy'n gysylltiedig ag amrywiaeth o goed sy'n briodol i faes astudio'r dysgwr. Dylai'r uned gwmpasu amrywiaeth o amcanion a dulliau arolygu ac archwilio fel y bo'n briodol i'r maes astudio yn ogystal â'r rhai sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol i'r dysgwr.

Rhagwelir y gallai cyflwyno'r uned hon ganolbwyntio'n bennaf ar ddarlithoedd ffurfiol i ddechrau ond argymhellir, cyn belled ag y bo modd, eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Lle mae dysgu ymarferol yn cael ei wneud, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr archwili coed. Derbynnir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol. Dylid annog y dysgwr i archwilio coed o fewn amrywiaeth o sefyllfaoedd rheoli a chyfarfod â rheolwyr coetiroedd a syrfewyr i drafod astudiaethau achos go iawn o'r angen am arolygon coed a ffactorau y gellir eu hystyried.

Yng Nghanlyniad 2 bydd yn ofynnol i'r dysgwr archwilio coed unigol. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Byddai'n fuddiol i gynnwys dysgu o fewn y cyd-destun ehangach o blannu coed. Er enghraifft, byddai cyfeiriadau a dolenni at hawliadau yswiriant ac asesu peryglon yn gwella dealltwriaeth y dysgwr. Dylid annog y dysgwr i archwilio coed o fewn amrywiaeth o sefyllfaoedd rheoli a chyfarfod â swyddogion coed Awdurdod Cynllunio Lleol ac ymgymerydd statudol i drafod astudiaethau achos go iawn o'r angen am archwiliadau coed, megis coed a allai fod angen eu diogelu'n statudol.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall, gwerthuso a chyflwyno canfyddiadau arolygon ac archwiliadau coed. Rhagwelir y bydd angen cyflawni'r canlyniad hwn yn ffurfiol, ond dylai fod yn gysylltiedig â'r gwaith a wneir yng nghanlyniadau 1 a 2. Byddai'n fuddiol cynnwys dysgu yng nghyd-destun ehangach rhoi adroddiadau ar archwiliadau coed. Er enghraifft, byddai cyfeirio a dolenni at sut mae tystion arbenigol yn cyflwyno tystiolaeth yn y llys yn gwella dealltwriaeth y dysgwr. Bydd y dysgwr yn gallu gwerthuso a chyflwyno canfyddiadau o archwiliadau safle. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio; coedwigaeth neu goedyddiaeth. Er nad yw'n hanfodol, byddai'n fuddiol cysylltu'r gwaith o gyflawni'r canlyniad hwn ag unrhyw waith arolygu neu archwilio presennol y gallai'r dysgwr fod yn ymgymryd ag ef.

Mae dysgwr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o reolaeth coed mewn perthynas ag arferion da mewn coedwigaeth a choedyddiaeth. Nod yr uned hon yw ymestyn galluoedd y dysgwr drwy sicrhau ei fod yn cael y cyfle i integreiddio ei wybodaeth am goed er mwyn paratoi a chyflwyno argymhellion ar gyfer rheoli coed yn y dyfodol. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall goblygiadau ymarferol deddfwriaeth a Chodau Ymarfer cyfredol a all ymwneud â gwaith arolygu ac archwilio coed a'r angen i gynnal ymwybyddiaeth gyfredol o ddeddfwriaeth wrth iddi newid. Yn ogystal, dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol perthnasol pan fyddant yn codi.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiannau garddwriaeth, coedwigaeth a choedyddiaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Anon. 2003. *Health and Safety Package for Commercial Arboriculture*. Arboricultural Association. ISBN 0900978406

Cowan A. 2003. *Trees and Bats*. Arboricultural Association. ISBN 0900978371

Fay N, Dowson D a Helliwell R. 2005. *Tree Surveys: A Guide to Good Practice* Arboricultural Association, 2005 ISBN 0900978388

Harris RW, Clark JR a Matheny N. 2003. *Arboriculture: Integrated Management of Landscape Trees, Shrubs and Vines*. Prentice Hall. ISBN 0130888822

Helliwell R. 2003. *Visual Amenity Valuation of Trees and Woodlands*. Arboricultural Association. ISBN 0900978340

Gregory S a Redfern D. 1998. *Diseases and Disorders of Forest Trees: A Guide to Identifying Causes of Ill-health in Woods and Plantations*. The Stationery Office Books. ISBN 0117103382

Keefer CA. 2004. *A Consultant's Guide to Writing Effective Reports*. American Society of Consulting Arborists

Lonsdale D. 1999. *Principles of Tree Hazard Assessment and Management*. The Stationery Office Books. ISBN 0117533554

Mattheck C 2007. *Field Guide for Visual Tree Assessment*. Karlsruhe Research Centre. ISBN 9783923704590

Mynors C. 2010. *The Law of Trees, Forests and Hedgerows*. Sweet and Maxwell. ISBN 1847039149

Shigo A. 1991. *Modern Arboriculture*. Shigo and Trees Associates. ISBN 0943563091

Schwarze F. 2008. *Diagnosis and Prognosis of the Development of Wood Decay in Urban Trees*. ENSPEC. ISBN 0646491448

Strouts B a Winter T. 2000. *Diagnosis of Ill-Health in Trees, 2nd Edition*. The Stationery Office Books. ISBN 0117535459

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Cyfnodolion

Cyhoeddiadau'r Arboricultural Advisory Information Service Llythyr

Newyddion y Arboricultural Association

Forestry and British Timber

Journal of Arboriculture

Quarterly Journal of Forestry

Lefel: 3

Gwerth credydau: 5

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion deddfwriaeth sy'n ymwneud â choed yn y DU a sut y gellir rhoi'r rhain ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn gallu dangos gwybodaeth a dealltwriaeth ymarferol o gyfraith gwlad a statud sy'n ymwneud â choed, coetiroedd a gwrychoedd.

Canlyniadau dysgu

Mae un canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall cyfraith statud y DU sy'n ymwneud â rheoli a diogelu coed, coetiroedd a gwrychoedd

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 30 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol
CU78 Nodi presenoldeb plâu, clefydau ac anhwylderau, a chynorthwyo gyda'u rheolaeth
CU88 Rheoli cynefinoedd
TW23 Echdynnu cynhyrchion pren gan ddefnyddio offer peiriannol bach

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 315 Deall y Ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â Choed yn y DU

Canlyniad 1 Deall y Ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â rheoli a diogelu coed, coetiroedd a gwrychoedd yn y DU

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Crynhoi sut mae coed yn cael eu gwarchod dan ddeddfwriaeth berthnasol gyfredol
2. Esbonio'r gweithdrefnau ar gyfer gwneud gwaith ar goed sydd wedi'u gwarchod
3. Amlinellu'r gyfraith mewn perthynas â choed ar briffyrdd
4. Esbonio'r gwahaniaeth rhwng statudau a chyfraith gwlad
5. Esbonio cyfrifoldebau cyfreithiol bod yn berchen ar goed, gwrychoedd a choetiroedd

Cynnwys yr uned

Wedi'u gwarchod dan ddeddfwriaeth berthnasol gyfredol

Trwydded cwmpo coed: Deddf Coedwigaeth 1967 (fel y'i diwygiwyd 1991), Deddf Coedwigaeth 1967 (fel y'i diwygiwyd 1991), gofynion ar gyfer trwydded cwmpo coed, eithriadau ac ymgymerywyr statudol, troseddau a chosbau am dorri'r ddeddfwriaeth

Coed mewn gwrychoedd: Deddf yr Amgylchedd 1995, Rheoliadau Gwrychoedd 1997, meini prawf ar gyfer bod yn 'bwysig', gofynion am ganiatâd i gael gwared ar wrychoedd, eithriadau ac ymgymerywyr statudol, troseddau a chosbau am dorri'r ddeddfwriaeth

Gorchmynion Cadwraeth Coed ac Ardaloedd Cadwraeth: Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (fel y'i diwygiwyd 1990) a Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Coed) 1999, sut y dylai Awdurdod Cynllunio Lleol benderfynu a ddylid cynnig gwarchodaeth statudol i goed, gweithdrefnau a sut y dylai gorchmynion statudol bennu'r coed sydd i'w gwarchod, gofynion am ganiatâd i wneud gwaith, eithriadau ac ymgymerywyr statudol, troseddau a chosbau am dorri'r ddeddfwriaeth

Ymgymryd â gwaith ar goed a warchodir

Trwydded cwmpo coed: cais i'r Comisiwn Coedwigaeth, y broses hysbysu ac ymgynghori, amodau sydd fel arfer yn gysylltiedig â thrwyddedau

Coed mewn gwrychoedd: cais i'r Awdurdod Cynllunio Lleol am ganiatâd i gael gwared ar wrychoedd pwysig, proses apelio

Gorchmynion Cadwraeth Coed ac Ardaloedd Cadwraeth: cais i'r Awdurdod Cynllunio Lleol am ganiatâd neu gydsyniad i wneud gwaith, proses hysbysu ac ymgynghori, proses apelio, iawndal

Cyfraith sy'n ymwneud â choed priffyrdd

Deddf Priffyrdd 1980, perchnogaeth a chyfrifoldeb dros goed ar dir priffyrdd, plannu coed ar dir priffyrdd, coed sy'n rhwystro priffyrdd, rhesymau y gall awdurdodau priffyrdd ofyn am waith ar goed ar dir cyfagos, sut y dylai awdurdod priffyrdd gyflwyno hysbysiad i wneud gwaith, ymgymerywyr statudol, gwaith stryd ac arwyddion

Gwahaniaeth rhwng cyfraith statudol a chyfraith gwlad

Cyfraith Statudol: Deddfau Seneddol ac is-ddeddfwriaeth (Offerynnau Statudol, Is-ddeddfau a Gorchmynion yn y Cyfrin Gyngor)

Cyfraith Gwlad: Cyfraith achos, dehongliad statudol barnwrol, cyfraith sylwedd a chyfraith weithdrefnol Gwahaniaeth rhwng cyfraith sifil a throseddol

Cyfrifoldebau cyfreithiol bod yn berchen ar goed, gwrychoedd a choetiroedd

Deddf Atebolrwydd Meddianwyr 1957 (fel y'i diwygiwyd 1984), Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974 Deddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949, Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000

Perchnogaeth coed a diffiniad cyfreithiol o goeden, dyletswydd gofal a rhwymedigaethau cyfraith gyffredin, niwsans cyfreithiol a lleihau niwsans, coed sy'n tyfu ar ffiniau neu'n agos a hynny, tresmasu, esgeulustod, niwed oherwydd nodweddion naturiol coeden iach, coed peryglus a gwenwynig, dim atebolrwydd mewn perthynas â risg a dderbynnir yn fodlon gan yr ymwelydd (*volens non fit injuria*), gweithwyr neu wybodaeth arbenigol, bodolaeth rhybudd hysbysiadau a rhwystrau, archwilio rheolaidd a digonol, hawliau a roddir gan hawl mynediad preifat, hawliau a roddir gan gytundeb mynediad, cyfrifoldebau am hawliau tramwy cyhoeddus, gall atebolrwydd ymestyn i ddifrod i eiddo ymwelwyr

Uned 315 Deall y Ddeddfwriaeth sy'n Ymwneud â Choed yn y DU

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth ac ymwybyddiaeth eang i'r dysgwr o Statud a Chyfraith Gwlad sy'n ymwneud â choed a gwaith coed yn y Deyrnas Unedig. Dylid addasu cynnwys a chyd-destun yr uned lle y bo'n bosibl i faes astudio daearyddol y dysgwr er mwyn sicrhau bod digon o ystyriaeth yn cael ei rhoi i ddeddfwriaeth ddatganoledig yn y DU.

Rhagwelir y gallai cyflwyno'r uned hon ganolbwyntio'n bennaf ar ddarlithoedd ffurfiol i ddechrau ond argymhellir, cyn belled ag y bo modd, eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Disgwylir y bydd dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall sut mae cyfraith statud yn ymwneud â rheoli coed, coetiroedd a gwrychoedd. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylid ei gyflwyno hefyd mewn sefyllfaoedd ymarferol lle gall y dysgwr weld coed sydd â gwarchodaeth statudol a deall y sail ar gyfer eu gwarchod. Dylid annog y dysgwr i asesu amrywiaeth o sefyllfaoedd rheoli coed a chyfarfod â swyddogion coed Awdurdod Cynllunio Lleol ac ymgwymerwyr statudol i drafod astudiaethau achos gwirioneddol o reoli a diogelu coed.

Bydd hefyd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall gofynion cyfraith gwlad sy'n ymwneud â choed, coetiroedd a gwrychoedd. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Byddai'n fuddiol i gynnwys dysgu o fewn y cyd-destun ehangach o blannu coed. Er enghraifft, byddai cyfeirio a chysylltiadau ag anghydfodau 'gwrychoedd uchel' a deddfwriaeth a phrosesau cysylltiedig yn gwella dealltwriaeth y dysgwr.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o reolaeth coed mewn perthynas ag arferion coedwigaeth a choedyddiaeth da. Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n ymwneud â sicrhau bod unrhyw waith coed yn cael ei wneud o fewn gofynion deddfwriaeth briodol. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall goblygiadau ymarferol deddfwriaeth a Chodau Ymarferol cyfredol a all ymwneud â gwaith coed a'r angen i gynnal ymwybyddiaeth o ddeddfwriaeth wrth iddi newid. Yn ogystal, dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol perthnasol pan fyddant yn codi.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiannau garddwriaeth, coedwigaeth a choedyddiaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Anon. 2001. *Safety at Street Works and Road Works*. The Stationary Office. ISBN 0115519580

Birmingham V. 2008. *Nutcases: Tort*. Sweet and Maxwell. ISBN 1847034397

Bond C, Solon M, Haper P a Davies G 2007. *The Expert Witness: A Practical Guide*. Shaw and Sons. ISBN 0721914428

Tystysgrif Lefel 3, Diploma Atodol, Diploma 90-Credyd, Diploma, Diploma Estynedig mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth (0077-03)

Cowan A. 2003. *Trees and Bats*. Arboricultural Association. ISBN 0900978371
Cullingworth B a Nadin V. 2006. *Town and Country Planning in the UK*. Routledge. ISBN 0415358101
Graham-Hall J a Smith G. 2007. *The Expert Witness*. Emis Professional Publications. ISBN 0721914428
Keefer CA. 2004. *A Consultant's Guide to Writing Effective Reports*. American Society of Consulting Arborists.
Mynors C. 2010. *The Law of Trees, Forests and Hedgerows*. Sweet and Maxwell. ISBN 1847039149
Short B. 2003. *Nutshells: Environmental Law*. Sweet and Maxwell. ISBN 0421797901

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth Cyfnodolion

Cyhoeddiadau'r Arboricultural Advisory Information Service
Llythyr Newyddion y Gymdeithas Goedyddiaeth /Arboricultural Association
Forestry and British Timber Journal of
Arboriculture Quarterly Journal of
Forestry

Uned 316 Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw darparu dealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion hamdden coedwigoedd a sut y gellir cymhwyso'r rhain yn ymarferol. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn datblygu gwerthfawrogiad o fanteision darpariaeth hamdden coedwigoedd i gymdeithas ac yn gallu gwerthuso'r ffactorau sy'n dylanwadu ar y ddarpariaeth hon. Bydd y problemau a'r cyfyngiadau posibl sy'n gysylltiedig â rheoli defnydd lluosog yn cael eu harchwilio, yn ogystal ag ystyriaethau datblygu.

Bydd y dysgwr hefyd yn gallu cynllunio a hyrwyddo gweithgareddau a darpariaeth hamdden.

Canlyniadau dysgu

Mae tri chanlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall gweithgareddau hamdden coedwigoedd
2. Deall cynllunio, datblygu a hyrwyddo gweithgareddau hamdden coedwigoedd
3. Gallu cynllunio gweithgareddau hamdden coedwigoedd

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

CU22 Llundio, cynnal a thrwsio ffiniau a phwyntiau mynediad

CU23 Adeiladu, cynnal a thrwsio llwybrau a strwythurau cysylltiedig

CU24 Gosod, cynnal a thrwsio dodrefn a strwythurau safle

CU96 Datblygu, negodi a chytuno ar gynigion i gynnig gwasanaethau a chynhyrchion

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 316
Canlyniad 1

Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd
Deall gweithgareddau hamdden coedwigoedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio effaith darpariaeth hamdden coedwigoedd ar gymdeithas
2. Gwerthuso gweithgareddau hamdden coedwigoedd
3. Trafod y ffactorau sy'n dylanwadu ar y defnydd o fforestydd ar gyfer hamdden
4. Trafod problemau a chyfyngiadau posibl mewn perthynas â darpariaeth hamdden coedwigoedd

Cynnwys yr uned

Effaith ar gymdeithas

Cymdeithasol (cyfleoedd hamdden, ymwybyddiaeth ecolegol, addysg), economaidd (er enghraifft buddsoddiad lleol, cyflogaeth, gwerth eiddo) amgylcheddol (er enghraifft rheoli cywir, mwy o blannu)

Gweithgareddau hamdden

Cerdded, beicio, picnics, marchogaeth ceffylau, gwyllo natur, chwaraeon modur, chwaraeon (gweithgareddau helwriaeth/bywyd gwyllt), addysg, cyfeiriannu, saethyddiaeth, gwersylla, pysgota, teithiau tywys, teithiau natur, sgysiau natur, gwaith cadwraeth, cyrsiau byr

Ffactorau sy'n dylanwadu

Ardal leol, poblogaeth leol, cyfleusterau, mynediad, cynnal a chadw, incwm gwario, hyrwyddo

Effaith perchenogaeth ac amcanion rheoli ar botensial hamdden

Problemau a chyfyngiadau

Argaeledd tir, perchenogion tir, iechyd a diogelwch, Awdurdod Cynllunio Lleol, rheolaeth arferol safleoedd, gofynion gwahanol ddefnyddwyr, mynediad a pharcio, difrod i ardaloedd coedwig, llygredd sbwriel, risg tân drwy fynediad cyhoeddus

Uned 316 Canlyniad 2

Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd Deall cynllunio, datblygu a hyrwyddo gweithgareddau hamdden coedwigoedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio ystyriaethau dylunio priodol i hyrwyddo'r defnydd o fforestydd ar gyfer hamdden
2. Trafod yr ystyriaethau ffisegol ac ariannol wrth gynllunio hamdden coedwigoedd
3. Crynhoi'r deddfwriaeth gyfredol sy'n berthnasol i hamdden coedwigoedd
4. Gwerthuso dulliau o hyrwyddo hamdden coedwigoedd

Cynnwys yr uned

Ystyriaethau dylunio

Defnydd cyfredol, cyfleusterau cyfredol, fflora a ffawna cyfredol, effaith ar reoli cyfredol, galw tebygol, mynediad cyhoeddus, poblogaeth leol, ymgynghori â'r cyhoedd, effaith amgylcheddol, mwy o fynediad i'r cyhoedd, ardaloedd sydd angen mesurau arbennig, ardaloedd peryglus

Ystyriaethau ffisegol

Topograffeg, math o bridd, cyrsiau dŵr, bywyd gwyllt, planhigion, rhywogaethau cnydau, oedran cnydau, dwysedd cnydau, cynlluniau rheoli cyfredol, ffyrdd cyhoeddus, mynediad mewnol, parcio ceir

Ystyriaethau ariannol

Hyfywedd ariannol, buddsoddiad, grantiau, incwm, costau

Deddfwriaeth

Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000, Deddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd 2005, Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981, Deddf Atebolrwydd Meddianwyr 1984, Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Asesiad Effaith Amgylcheddol) (Cymru a Lloegr) 1999, Rheoliadau Trwyddedu Gweithgareddau Antur 2004, Deddf Canolfannau Gweithgareddau (Diogelwch Pobl Ifanc) 1995, Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974, Rheoliadau Iechyd a Diogelwch (Cymorth Cyntaf) 1981, awdurdod cynllunio lleol

Hyrwyddo

Hysbysebu, digwyddiadau (e.e. teithiau cerdded, cystadlaethau), nawdd, ysgolion, gwefannau, cynnwys y cyfryngau, ymgysylltu lleol

Uned 316 Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd

Canlyniad 3 Gallu cynllunio gweithgareddau hamdden coedwigoedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Dewis gweithgareddau hamdden coedwigoedd priodol ar gyfer sefyllfa benodol
2. Paratoi cynllun i gyflwyno darpariaeth hamdden coedwigoedd
3. Cynhyrchu deunydd hyrwyddo ar gyfer darpariaeth hamdden coedwigoedd

Cynnwys yr uned

Gweithgareddau hamdden

Cerdded, beicio, picnics, marchogaeth ceffylau, gwyllo natur, chwaraeon modur, cyfeiriannu, saethyddiaeth, gwerysyla, pysgota, teithiau tywys, teithiau natur, sgysiau natur, gwaith cadwraeth, cyrsiau byr

Cynllunio

Nodau, amcanion, cynlluniau, rheoli yn y dyfodol, darparu cyfleusterau, strwythurau, staffio, ariannu

Deunydd hyrwyddo

Taflenni, poster, canllawiau, cyflwyniadau, gwefan, gwaith celf, bwrdd dehongli

Uned 316 Deall Egwyddorion Hamdden Coedwigoedd

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth a sgiliau sydd eu hangen ar y dysgwr i baratoi a chynllunio gweithgareddau hamdden coedwig. Bydd dysgwyr yn datblygu dealltwriaeth o'r dulliau o hyrwyddo a marchnata gweithgareddau hamdden ynghyd â mwy o werthfawrogiad o'r manteision y gall hamdden coedwigoedd eu cynnig i gymdeithas. Dylai'r uned gwmpasu amrywiaeth eang o weithgareddau posibl a safleoedd posibl.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel a chynaliadwyedd. Disgwylir y bydd dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Dylid plethu pwysigrwydd arferion cynaliadwy i'r ddarpariaeth drwyddi draw.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall a gwerthuso'r gwahanol weithgareddau sydd ar gael ar gyfer darpariaeth hamdden coedwigoedd. Bydd angen cyflwyno rhywfaint o ddarpariaeth ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno hefyd drwy ymweliadau safle (e.e. i gynlluniau hamdden coedwigoedd cyfredol) ac ymchwil dysgwyr i gynlluniau sydd ar waith ar hyn o bryd yn lleol, yn genedlaethol ac yn fyd-eang. Dylai dysgwyr ddatblygu dealltwriaeth o'r effaith y mae darpariaeth hamdden coedwigoedd yn ei chael ar gymdeithas a chynyddu eu gwerthfawrogiad o'r ffactorau sy'n dylanwadu ar y defnydd o gynlluniau. Bydd datblygu dealltwriaeth o'r problemau a'r cyfyngiadau y gellir eu hwynebu wrth sefydlu darpariaeth hamdden coedwigoedd, yn helpu i gyflawni canlyniad 2.

Mae Canlyniad 2 yn ymdrin ag agweddau sy'n berthnasol i baratoi ar gyfer gweithredu gweithgareddau hamdden coedwigoedd. Rhagwelir y bydd yr uned hon yn cael ei chyflwyno drwy ddarlithoedd a thrafodaeth ffurfiol, ond byddai'n fuddiol cael siaradwyr arbenigol sy'n ymweld i ychwanegu perthnasedd i'r pwnc, yn enwedig y rhai sydd wedi bod yn ymwneud â chynllunio a gweithredu gweithgareddau hamdden. Bydd dysgwyr yn datblygu eu gwybodaeth am ddeddfwriaeth sy'n berthnasol i hamdden coedwigoedd a chyfleoedd sydd ar gael i hyrwyddo gweithgareddau wedi'u cynllunio'n llwyddiannus. Bydd angen gwerthfawrogiad o hyfywedd ariannol gweithgareddau ynghyd â chyfleoedd ariannu lleol a chenedlaethol sydd ar gael yn genedlaethol hefyd.

Yng Nghanlyniad 3, bydd y dysgwr yn gallu rhoi gwybodaeth ar waith a gafwyd o'r canlyniadau dysgu eraill. Bydd angen cyflwyno rhywfaint o ddarpariaeth ffurfiol ar y canlyniad hwn ond disgwylir y bydd y rhan fwyaf yn cael ei ddarparu drwy weithgareddau ystafell ddosbarth dan oruchwyliaeth a gwaith dan gyfarwyddyd. Bydd dysgwyr yn asesu safleoedd ar gyfer cyfleoedd hamdden, yn cynllunio ar gyfer eu gweithredu ac yn cynhyrchu deunydd y gellid ei ddefnyddio i hyrwyddo gweithgareddau perthnasol.

Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwyr sy'n ymwneud â darparu hamdden coedwigoedd. Dylid rhoi pwyslais ar bwysigrwydd cynllunio a gwerthfawrogi anghenion a gofynion unrhyw ddarpar ddefnyddwyr o'r ddarpariaeth hamdden coedwigoedd. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall y ddeddfwriaeth bresennol a'r cyfleoedd ariannu mewn perthynas â darpariaeth hamdden coedwigoedd.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiant i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o sefydliadau i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr a rhoi arferion yn eu cyd-destun.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i ddysgwyr ddelio gydag ystod o weithgareddau mewn gwahanol sefyllfaoedd sy'n adlewyrchu tueddiadau cyfredol y diwydiant.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Asiantaeth Cefn Gwlad. 1997. *Community Forests and Town and Country Planning System*. Cheltenham. Cyhoeddiad CCP 518
- Asiantaeth Cefn Gwlad. 1997. *Guidelines for Countryside Recreational Project Appraisal*. Cheltenham. Cyhoeddiad CCWP 06
- Asiantaeth Cefn Gwlad. 1995. *Holiday Caravan Parks: Caring for the Environment a Guide to Good Practice*. Cheltenham. Cyhoeddiad CCX 35
- Asiantaeth Cefn Gwlad. 1994. *Managing Access: A Guide for Farmers and Landowners*. Cheltenham. Cyhoeddiad CCP 450
- Asiantaeth Cefn Gwlad. 1993. *Principles for Tourism in the Countryside*. Cheltenham. Cyhoeddiad CCP 429
- Douglass R W. 2000. *Forest Recreation 5^{ed} argraffiad*. Waveland Press. ISBN 1577661192
- Comisiwn Coedwigaeth 1992. *Forest Recreation Guidelines*. The Stationery Office Books. ISBN 9780117103115
- Hibberd B. 1989. *Urban Forestry Practice*. The Stationery Office Books. ISBN 0117102733
- McCool S a Moisey R. 2001. *Tourism, Recreation and Sustainability: Linking Culture and the Environment*. CABI Publishing. ISBN 0851995055

Cyfnodolion

Forestry and British Timber

Gwefannau

www.forestry.gov.uk

www.hse.gov.uk

Comisiwn Coedwigaeth

Yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch

Uned 317 Deall Egwyddorion Coedwriaeth

Lefel: 3

Gwerth credydau: 5

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw darparu dealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion coedwriaeth a sut y gellir rhoi'r rhain ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn deall systemau coedwriaeth cyffredin, yn ogystal â thechnegau ac arferion coedwriaeth a ddefnyddir i sefydlu a rheoli coetir neu goedwig yn llwyddiannus er budd masnachol. Bydd dulliau a ddefnyddir yn gyffredin i ddiogelu a gwella coedwigoedd a choetiroedd sefydledig hefyd yn cael eu harchwilio. Bydd y dysgwr hefyd yn archwilio'r systemau cynaeafu sy'n gysylltiedig â systemau coedwriaeth cyffredin.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall systemau coedwriaeth cyffredin
2. Deall y gofynion ar gyfer sefydlu coedwigoedd neu goetiroedd yn llwyddiannus
3. Deall sut i warchod a gwella coedwigoedd a choetiroedd
4. Deall systemau cynaeafu cyffredin

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 30 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

TW3 Cynnal arolygon safle a chyfathrebu ar eich canfyddiadau

TW4 Clirio safleoedd i blannu coed

TW5 Trin safleoedd i blannu coed

TW6 Plannu a sefydlu coed

TW7 Cynnal gwaith gwarchod a chynnal a chadw ar ôl plannu

TW8 Rheoli llystyfiant digroeso o gwmpas coed

TW21 Echdynnu cynhyrchion pren gan ddefnyddio ceffyl

TW35 Datgymalu coed o MEWP

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 317

Canlyniad 1

Deall Egwyddorion Coedwriaeth

Deall systemau coedwriaeth cyffredin

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso systemau coedwriaeth cyffredin

Cynnwys yr uned

Systemau coedwriaeth cyffredin

Coedlan, coedlan gyda chped tal, system llwyrdorri, system ddetholus, system grŵp, system sribedi, system coed cysgodol, system amaethgoedwigaeth

Uned 317

Canlyniad 2

Deall Egwyddorion Coedwriaeth

Deall y gofynion ar gyfer sefydlu coedwigoedd neu goetiroedd yn llwyddiannus

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cymharu gofynion systemau adfywio artiffisial a naturiol

Cynnwys yr uned

Systemau adfywio artiffisial a naturiol

Systemau coedwigoedd uchel, tebyg o ran oedran/unffurf/rheolaidd, annhebyg o ran oedran/afreolaidd, cymysgedd o rywogaethau, cnydau meithrin, tanblannu, hadu uniongyrchol, systemau coedlannau

Uned 317 Canlyniad 3

Deall Egwyddorion Coedwriaeth Deall sut i warchod a gwella coedwigoedd a choetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio technegau ac arferion i warchod coedwigoedd a choetiroedd rhag tân
2. Gwerthuso technegau ac arferion i warchod coedwigoedd a choetiroedd rhag plâu a phathogenau
3. Gwerthuso technegau ac arferion i warchod coedwigoedd a choetiroedd rhag chwyn
4. Gwerthuso amcanion rheolaeth ac arferion cynnal a chadw sy'n gysylltiedig â systemau coedwriaeth unigol

Cynnwys yr uned

Technegau ac arferion i warchod coedwigoedd a choetiroedd rhag tân

Achosion tân, ffynonellau cychwyn tân, cyfnodau o berygl, mathau o dân (tir, arwyneb, coron), ymddygiad tân, effaith ar gnwd, goblygiadau ariannol, yswiriant

Atal tân: gosodiad rhodfeydd, cael gwared ar ddeunydd hyllog

Ymladd tân: systemau cyfathrebu, cyflenwadau dŵr, gwasanaethau brys, darpariaeth a lleoliad cyfarpar

Technegau ac arferion i warchod coedwigoedd a choetiroedd rhag plâu a phathogenau

Plâu a phathogenau (bacteria, ffyngau, plâu fertebraidd (cwningod, ceirw, gwiwerod, pobl), plâu infertebrat), effaith ar gnydau, goblygiadau ariannol

Arolygon: ysgarthion, difrod, amseru, dosbarthiad ac amllder, cyfarpar canfod pydredd

Maglu: maglau cymeradwy, defnyddio fferomenau, plaleiddiaid ac ymlidyddion

Rhwystrau ffisegol: ffensys, cysgodion coed, gardiau

Magu ar gyfer ymwrthedd naturiol, dethol rhywogaethau, pasbortau planhigion a deddfwriaeth mewnforio, rheolaeth fiolegol (ysglyfaethwyr a pharasitiaid), saethu a difa, tocio a chwympo iachusol

Technegau ac arferion i warchod coedwigoedd a choetiroedd rhag chwyn

Effaith ar gnydau, goblygiadau ariannol

Llystyfiant sy'n cystadlu: llystyfiant prenaidd, llystyfiant llysieuol, glaswellt

Dulliau rheoli: chwynladdwyr cymeradwy, taenu tomwellt, cysgodion coed, â llaw, modur-â llaw, mecanyddol

Amcanion rheolaeth ac arferion cynnal a chadw

Amcanion: gwell ansawdd pren, mynediad, gwella ffurf, cynyddu gwelededd, lleihau'r risg o gwympto gan wynt (windthrow), rheoli cystadleuaeth, rheoli chwyn, dwysedd stocio optimaidd, ystyriaethau ariannol
Ail-wahanu: dulliau (â llaw, modur-â llaw, mecanyddol), amseru (e.e. cau coron)

Teneuo: dulliau teneuo (â llaw, modur-â llaw, mecanyddol), dwysedd teneuo, cylchoedd teneuo, amseru, trefn deneuo (systematig, detholus), cnwd teneuo, nodweddion celli weddilliol

Malurio a thocio: mathau (tocio ffurfiannol, tocio uchel), nodweddion celli weddilliol, amseru

Newid yn yr hinsawdd

Uned 317 Deall Egwyddorion Coedwriaeth

Canlyniad 4 Deall systemau cynaeafu cyffredin

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Archwilio gweithgareddau cynaeafu sy'n gysylltiedig â systemau coedwriaeth cyffredin

Cynnwys yr Uned

Gweithgareddau cynaeafu

Systemau cynaeafu (system hyd coeden, system pren byr, system coeden gyfan), dulliau cwmpo a dad-ganghennu (â llaw, modur-â llaw, mecanyddol), tynnu i ochr y ffordd (llithryn, anfonwr, craen cebl, ceffyl), cludiant i farchnad, systemau ffordd (cynllunio, dylunio, adeiladu, dwysedd), dosbarthiad tirwedd, perygl o gwmpo gan wynt, optimeiddio peiriannau, nodweddion cnydau, gofynion y farchnad

Uned 317 Deall Egwyddorion Coedwriaeth

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth i'r dysgwr am egwyddorion coedwriaeth sy'n gysylltiedig â chodi, gofalu am a chynaeafu cnydau coedwig yn llwyddiannus. Dylai'r uned gwmpasu ystod mor eang â phosibl o weithrediadau cyffredin er mwyn galluogi'r dysgwyr i addasu a chymhwysu eu gwybodaeth i'r ystod o fathau o goedwigoedd a choetiroedd y gallant ddod ar eu traws a chanolbwyntio ar dulliau sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol i'r dysgwyr.

Drwy'r uned, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel ac arferion amgylcheddol da. Disgwylir y bydd y dysgwr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Nid yw'n ofynnol i ddysgwyr weithredu neu ddefnyddio cyfarpar. Fodd bynnag, os rhoddir cyfle i'r dysgwr ymgymryd â thechnegau ac arferion coedwriaeth ymarferol, rhaid pwysleisio ac atgyfnerthu materion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i unrhyw offer a ddefnyddir yn rheolaidd. Dylai'r dysgwr gymryd rhan ymarferol mewn asesu risg cynhwysfawr. Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwr, yr offer a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr. Nid yw'n ofynnol i'r dysgwr ddefnyddio plaladdwyr na dulliau cemegol neu drapio cymeradwy eraill. Gellir defnyddio efelychu ac arddangos i ddangos dulliau ac offer priodol, yn enwedig y rhai sy'n cael eu defnyddio'n gyffredin, ond nad ydynt ar gael i'r dysgwr.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall systemau coedwriaeth cyffredin. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Byddai'n fuddiol cynnwys dysgu yng nghyd-destun ehangach systemau coedwriaeth. Er enghraifft, byddai cyfeirio a chysylltiadau â nodau ac amcanion rheoli coed yn gwella profiad y dysgwr. Yn ogystal, dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol perthnasol pan fyddant yn codi.

Yng Nghanlyniad 2, bydd y dysgwr yn deall y gofynion ar gyfer sefydlu coedwigoedd neu goetiroedd yn llwyddiannus. Derbynnir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Byddai'n fuddiol cynnwys dysgu yng nghyd-destun ehangach sefydlu coedwigoedd. Byddai cyfeirio a chysylltiadau ag arferion meithrin cyffredin yn gwella profiad y dysgwr. Yn ogystal, dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol perthnasol pan fyddant yn codi.

Yng Nghanlyniad 3, bydd y dysgwr yn deall sut i ddiogelu a gwella coedwigoedd a choetiroedd. Derbynnir y bydd angen rhai sesiynau ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Dylai'r dysgwr allu profi ystod mor eang o enghreifftiau go iawn o dechnegau a dulliau â phosibl; gall hyn amrywio yn ôl y safleoedd coedwig sydd ar gael.

Yng Nghanlyniad 4, bydd y dysgwr yn deall systemau cynaeafu coedwigoedd cyffredin. Derbynnir y bydd angen rhai sesiynau ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol. Dylai'r dysgwr allu profi ystod mor eang o enghreifftiau go iawn o systemau a dulliau â phosibl; gall hyn amrywio yn ôl y safleoedd coedwig sydd ar gael.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o weithgareddau coedwigaeth ymarferol. Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n ymwneud â sefydlu a chynnal a chadw ymarferol coedwigoedd a choetiroedd iach. Dylid rhoi pwyslais ar bwysigrwydd cynllunio a strategaethau hirdymor i sicrhau bod systemau rheoli coed yn cael eu gweithredu'n ddiogel, yn effeithlon, yn effeithiol ac yn llwyddiannus. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth a bod â dealltwriaeth o'r ddeddfwriaeth bresennol a'r Codau Ymarfer mewn perthynas â rheoli coedwigoedd a choetiroedd.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o'r diwydiant coedwigaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwyr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd gwaith a sioeau masnach i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwyr drwy astudio systemau rheoli a pheiriannau ar waith. Dylid cyflwyno'r uned drwy gydol y flwyddyn, gan ystyried agweddau tymhorol priodol ar waith coedwigoedd a choewigaeth ac effaith eithafion tywydd ar weithrediadau.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi ymarferol rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i'r dysgwyr i archwilio ystod eang o offer a pheiriannau cynaeafu ac echdynnu mewn gwahanol sefyllfaoedd coedwigoedd a choetiroedd sy'n adlewyrchu arferion presennol y diwydiant. Rhagwelir y gall yr ystod o beiriannau gynnwys yr hyn a addaswyd o'r diwydiannau adeiladu neu amaethyddol yn ogystal ag offer pwrpasol.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Agate E. 2001. *Tree Planting and Aftercare: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752256
- Agate E. 2002. *Woodlands: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752331
- Evans J. 1984. *Silviculture of Broadleaved Woodlands*. The Stationary Office Books. ISBN 0117101548
- Hart C. 1995. *Alternative Silvicultural Systems to Clear Cutting in Britain: A Review*. The Stationary Office Books. ISBN 0117103344
- Hibberd B. 1991. *Forestry Practice*. The Stationery Office Books. ISBN 0117102811
- Kerr G. 1993. *Growing Broadleaves for Timber*. Forestry Commission ISBN 0117103146
- Matthews JD. 1991. *Silvicultural Systems*. Oxford University Press. ISBN 0198546702
- Mason WL. 1999. *Cultivation of Soils for Forestry*. Forestry Commission ISBN 0855384005
- Potter MJ. 1991. *Treeshelters*. Forestry Commission ISBN 0117102880
- Savill P. 1991. *The Silviculture of Trees used in British Forestry*. CABI Publishing. ISBN 0851987392
- Savill P, Evans J, Auclair D a Falck J. 1997. *Plantation Silviculture in Europe*. Oxford University Press. ISBN 0198549086
- Trout RC. 1992. *Forest Fencing*. Forestry Commission ISBN 0117103047

Cyfnodolion

Forestry and British Timber
Quarterly Journal of Forestry

Uned 318 Deall Egwyddorion Gwyddor Coed

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o wyddor coed a sut y gellir rhoi hyn ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn datblygu dealltwriaeth o effaith amodau amgylcheddol ar goed. Yn ogystal, bydd y dysgwr yn deall prosesau twf strwythurol coed a sut y gall pydredd a chlwyfo effeithio ar goed a'u rheolaeth.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall sut mae coed yn ymateb i newidiadau mewn amodau amgylcheddol
2. Deall prosesau afiechyd a dadfeiliad mewn coed
3. Deall ymateb clwyfau mewn coed
4. Deall biomecaneg coed ac asesiad strwythurol

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol CU 80 Cynllunio a rheoli'r gwaith o reoli plâu, clefydau ac anhwylderau

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 318 Canlyniad 1

Deall Egwyddorion Gwyddor Coed Deall sut mae coed yn ymateb i newidiadau mewn amodau amgylcheddol

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio sut y gall coed addasu eu tyfiant a'u datblygiad i gyd-fynd â'u hamodau amgylcheddol
2. Esbonio sut y gall amodau amgylcheddol dethol gael eu newid i ddylanwadu ar dwf coed
3. Esbonio sut y gall amodau amgylcheddol gynyddu tuedddiad coed i bydredd a methiant mecanyddol

Cynnwys yr uned

Addasu eu tyfiant a'u datblygiad

Effeithiau cronig ac aciwt, strwythur dail a ffotosynthesis, storio a defnyddio ynni, rheolaeth a goruchafiaeth apigol, tyfiant cynradd ac eilaidd, resbiradaeth, datblygiad coron a gwreiddiau, osmosis a symudiad dŵr, cynhyrchu hadau, cysgiad, eginiad, arfer ceincio, siâp a maint coron, ffurf cyffion, datblygiad tapro a bwtresu, cyfraddau twf, goroesiad, amodau meteorolegol (tymheredd, gwynt, dyddodiad, lleithder), llygredd, amodau safle (awyriad pridd, dinoethiad, plaladdwyr, diffyg maetholion)

Amodau amgylcheddol dethol

pH pridd, lleithder pridd, awyriad pridd

Cynyddu rhagdueddiad

Straen (argaeledd golau cyfyngedig, awyriad pridd ac argaeledd lleithder gwael), llwyth gwynt ac eira, symud cefnogaeth

Uned 318 Deall Egwyddorion Gwyddor Coed

Canlyniad 2 Deall prosesau afiechyd a dadfeiliad mewn coed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio achosion potensial afiechyd mewn coed
2. Esbonio sut mae prosesau pydredd yn dylanwadu ar gryfder strwythurol coed
3. Esbonio sut y gellir defnyddio canfod pydredd i asesu methiant potensial mewn coed
4. Amlinellu gweithredoedd potensial i reoli dadfeiliad mewn coed

Cynnwys yr uned

Achosion potensial afiechyd mewn coed

Prosesau pydredd yn dylanwadu ar gryfder strwythurol

Pydredd brown, pydredd gwyn, pydredd meddal, diraddiant strwythur a chydrannau waliau celloedd

Canfod pydredd

Dulliau mewnwthiol ac anfewnwthiol

Camau i reoli pydredd

Arwyddion rhybuddio, rhwystrau ffisegol, tocio a chwympo, systemau atal a chefnogi

Uned 318 Deall Egwyddorion Gwyddor Coed

Canlyniad 3 Deall ymateb clwyfau mewn coed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adnabod nodweddion anatomegol mewn pren
2. Esbonio prosesau tyfiant a sgriniau mewn coed mewn ymateb i anafu a phydredd
3. Esbonio sut mae confensiynau tocio cyfredol yn ymwneud ag ymateb i glwyfau mewn coed

Cynnwys yr Uned

Nodweddion anatomegol

Sylem a ffloem, traceidiau pelydr, traceidiau ffibr, pibelli, parencyma, pelydrau, gwanwyngoed a phren haf, mandyllog tryledol a mandyllog cylch

Prosesau tyfiant a sgriniau

Storio a chyfnerthu cronfeydd ynni wrth gefn, effaith oedran coeden, amddiffynfeydd ffisegol, (drain, rhisgl, addasiadau dail ac ati), amddiffynfeydd cemegol (resinau, gymiau, taninau ac ati), Adrannu Dadfeilio mewn Coed (CODIT), twf clwyfau a chaledennau

Confensiynau tocio cyfredol

Cysyniadau tocio mewn perthynas â defnyddio ynni, cau clwyfau, amseru gweithrediadau, tocio targed naturiol, coleri cangen, cribyn rhisgl cangen, offer a chyfarpar priodol, Safon Brydeinig 3998

Uned 318 Deall Egwyddorion Gwyddor Coed

Canlyniad 4 Deall biomecaneg coed ac asesiad strwythurol

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio damcaniaethau biomecanyddol cyfredol sy'n esbonio cryfder mecanyddol a chyfanrwydd coed
2. Gwerthuso sut mae coed yn cael eu hasesu ar gyfer methiant mecanyddol potensial
3. Aminellu goblygiadau methiant mecanyddol mewn perthynas â rheoli coed
4. Disgrifio sut y gellir cynnal strwythurau coed gwan yn briodol

Cynnwys yr uned

Damcaniaethau biomecanyddol

Damcaniaethau cyfredol (acsiom straen unffurf, coeden heb ddifrod fel strwythur hunan optimeiddiedig, egwyddor y fraich lifer isaf)

Wedi'i asesu ar gyfer methiant mecanyddol potensial

Dulliau mewnwthiol ac anfewnwthiol, archwilio gweledol, Asesu Coed yn Weledol (VTA), adnabod diffygion, saindaro, ffractomedr, graff gwrthiant, gwrthiant trydanol, tynnu coed

Goblygiadau methiant mecanyddol

Hawliadau yswiriant, enw da a chysylltiadau cyhoeddus, hawliadau cyfreithiol ac erlyniadau, camau adferol. Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974

Deddf Atebolrwydd Meddianwyr 1957 (fel y'i diwygiwyd 1984)

Cefnogaeth briodol

Dulliau mewnwthiol ac anfewnwthiol, angori cebl, angori hyblyg, angori rhoden, ategu, rhaffu (guying)

Uned 318 Deall Egwyddorion Gwyddor Coed

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth gadarn i'r dysgwr am strwythur coed, sut mae coed yn tyfu ac yn addasu i'w hamgylchedd ac yn y pen draw ymateb i anafiadau, afiechyd a phydredd. Dylid addasu cynnwys a chyd-destun yr uned lle bo hynny'n bosibl i faes astudio'r dysgwr. Dylai'r uned gwmpasu amrywiaeth o ffyngau pydredd fel y bo'n briodol i'r maes astudio yn ogystal â'r rhai sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol i'r dysgwr.

Rhagwelir y gallai cyflwyno'r uned hon ganolbwyntio'n bennaf ar ddarlithoedd ffurfiol i ddechrau ond argymhellir, cyn belled ag y bo modd, eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Lle mae dysgu ymarferol yn cael ei wneud, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbynol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Gellid defnyddio efelychu ac arddangos i ddangos offer a thechnegau priodol, megis canfod pydredd, a ddefnyddir yn gyffredin, ond nad ydynt ar gael i'r dysgwr.

Yng Nghanlyniad 1 bydd gofyn i'r dysgwr ddeall sut mae coed yn ymateb i amodau amgylcheddol. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylid ei gyflwyno hefyd mewn sefyllfaoedd ymarferol lle gall y dysgwr weld sut mae gwahanol amodau amgylcheddol yn dylanwadu ar dwf a datblygiad coed. Dylid annog y dysgwr i asesu amrywiaeth o goed sy'n briodol i'w maes astudio.

Yng Nghanlyniad 2 bydd gofyn i'r dysgwr ddeall afiechyd a'r prosesau braenu mewn coed. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol yn briodol i'r maes astudio. Disgwylir y bydd y dysgwr yn cael y cyfle i astudio ffyngau pydredd drwy gydol y flwyddyn, o ran pryd y gellir dod o hyd i arwyddion a symptomau yn hawdd iawn.

Yng Nghanlyniad 3 bydd gofyn i'r dysgwr ddeall sut mae coed yn ymateb i anafiadau. Rhagwelir y bydd angen rhai sesiynau ffurfiol wrth gyflwyno'r canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Byddai'n fanteisiol cynnwys dysgu o fewn y cyd-destun ehangach o docio coed. Er enghraifft, byddai cyfeiriadau a dolenni at sut mae gwahanol rywogaethau coed yn ymateb i docio yn gwella dealltwriaeth y dysgwr.

Yng Nghanlyniad 4, bydd y dysgwr yn gallu deall damcaniaethau biomecanyddol sy'n esbonio strwythur coed ac asesiadau strwythurol. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Er nad yw'n hanfodol, byddai'n fuddiol caniatáu i'r dysgwr godi cynhaliaeth strwythurol a gwneud asesiadau strwythurol ar goed i wella eu dealltwriaeth.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o hyrwyddo sefydlu a thyfu coed yn iach. Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n ymwneud â sicrhau iechyd a rheolaeth hirdymor coed. Dylid rhoi pwyslais ar bwysigrwydd cynllunio a strategaethau i hybu iechyd coed dan eu gofal a chymhwysio damcaniaethau cyfredol yn ymarferol. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall deddfwriaeth gyfredol a Chodau Ymarfer allai fod yn berthnasol i reoli iechyd coed. Yn ogystal, dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol perthnasol pan fyddant yn codi.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiannau coedwigaeth a choedyddiaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwyr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o sefydliadau i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwyr.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Butin H, Lonsdale D a Strouts RG. 1995. *Tree Diseases and Disorders: Causes, Biology and Control in Forest and Amenity Trees*. Oxford University Press. ISBN 0198549321
- Gregory S a Redfern D. 1998. *Diseases and Disorders of Forest Trees: A Guide to Identifying Causes of Ill-health in Woods and Plantations*. The Stationery Office Books. ISBN 0117103382
- Lonsdale D. 1999. *Principles of Tree Hazard Assessment and Management*. The Stationery Office Books. ISBN 0117533554
- Mattheck C a Breloer H. 1995. *The Body Language of Trees: A Handbook for Failure Analysis*. The Stationary Office Books. ISBN 0117530676
- Phillips DH a Burdekin DA. 1992. *Diseases of Forest and Ornamental Trees, 2nd Edition*. The Macmillan Press Ltd. ISBN 0333494936
- Schwarze F, Engels J, Mattheck C a Linnard W. 2000. *Fungal Strategies of Wood Decay in Trees*. Springer-Verlag. ISBN 3540672050
- Strouts B a Winter T. 2000. *Diagnosis of Ill-Health in Trees, 2il argraffiad*. The Stationery Office Books. ISBN 0117535459
- Weber K a Mattheck C. 2003. *Manual of Wood Decays in Trees*. Arboricultural Association. ISBN 0900978357

Cyfnodolion

Cyhoeddiadau Arboricultural Advisory Information Service Llythyr
Newyddion yr Arboricultural Association
Forestry and British Timber
Journal of Arboriculture
Quarterly Journal of Forestry

Uned 319

Gweithredu, Cynnal a Deall Egwyddorion Peiriannau Coedwigaeth a Choedyddiaeth Arbenigol

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o goedwigaeth arbenigol a pheiriannau coedyddiaeth a sut y gellir rhoi hyn ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn datblygu dealltwriaeth o bwysigrwydd peiriannau coedwigaeth neu goedyddiaeth arbenigol a'u harwyddocâd o fewn y diwydiannau. Byddant yn gallu cynnal a chadw a gweithredu peiriannau coedwigaeth neu goedyddiaeth arbenigol i gwrdd ag amcanion penodol. Bydd y dysgwr hefyd yn gallu esbonio egwyddorion gweithredu peiriannau a sut mae'r peiriannau wedi datblygu i gwrdd â gofynion y diwydiant.

Canlyniadau dysgu

Mae tri chanlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall pwysigrwydd peiriannau arbenigol coedwigaeth neu goedyddiaeth
2. Gallu cynnal Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth
3. Gallu gweithredu Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

TW15 Cwmpo coed yn fecanyddol

TW16 Prosesu coed yn fecanyddol

TW17 Tynnu cynnyrch pren gan ddefnyddio anfonwr

TW18 Tynnu cynnyrch pren gan ddefnyddio llithryn

TW19 Tynnu cynnyrch pren gan ddefnyddio craen cebl,

TW23 Echdynnu cynhyrchion pren gan ddefnyddio offer bach â modur

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 319 Gweithredu, Cynnal a Deall Egwyddorion Peiriannau
Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth
Canlyniad 1 Deall pwysigrwydd peiriannau arbenigol
coedwigaeth neu goedyddiaeth

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso'r amrediad o beiriannau arbenigol ar gyfer defnydd coedwigaeth neu goedyddiaeth
2. Esbonio'r meini prawf ar gyfer dewis peiriannau priodol i wneud tasgau coedwigaeth neu goedyddiaeth
3. Esbonio pwysigrwydd peiriannau coedwigaeth neu goedyddiaeth arbenigol i'r diwydiannau
4. Esbonio'r angen i gadw cofnodion cywir a chyfredol

Cynnwys yr uned

Amrediad o gyfarpar arbenigol

Peiriannau wedi eu gosod, hunan-yriant a rhai sy'n cael eu gweithredu gan gerddwyr

Coedwigaeth: clirio a pharatoi tir (cloddwyr, ysgraffinwyr, taenwyr tomwellt (mulchers), peiriant agor ffosydd, peiriant plannu), cwmpo (llif gadwyn, winshis, cynaeafwyr), anfon (lithrynnau llinell, lithrynnau bachu, lithrynnau clambync, anfonwyr, craeniau cebl), prosesu (proseswyr strôc a gwely, pwyntwyr-pilwyr, meinciau llifiau) gwaredu gwastraff (sglodwyr prysgwydd)

Coedyddiaeth: clirio a pharatoi tir, gwaredu gwastraff (malwyr bonion, sglodwyr prysgwydd), plannu (rhawiau coed, peiriannau plannu), cwmpo (llifiau cadwyn, llifiau polyn, winshis), symud coed platfformau gwaith codi symudol, cyfarpar gostwng, craeniau)

Meini prawf ar gyfer dewis

Addasrwydd i'r pwrpas, effeithiolrwydd, cyfradd gwaith, hyfforddiant a phrofiad gweithredwyr, goblygiadau cyfreithiol, cynnal a chadw a gwasanaethu (argaeledd darnau sbâr, cefnogaeth gwerthwr), goblygiadau ariannol (cost pwrcasu, prydlesu, yswiriant, gwasanaethu a rhannau, dibrisiad), cytunedd â pheiriannau eraill

Pwysigrwydd peiriannau coedwigaeth neu goedyddiaeth arbenigol i'r diwydiannau

Lleihau cost talu am lafur, gwell effeithlonrwydd economaidd, rheolaeth beirianyddol fel rhan o asesiad risg

Angen cadw cofnodion cywir a chyfredol

Gofyniad dan ddeddfwriaeth bresennol, cofnodion stoc, cyfnodau rhwng gwasanaethu peiriannau, gofynion yswiriant, dadansoddiad busnes

Uned 319 Gweithredu, Cynnal a Deall Egwyddorion Peiriannau
Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth
Canlyniad 2 Gallu cynnal Peiriannau Arbenigol
Coedwigaeth a Choedyddiaeth

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio pwysigrwydd cynnal a chadw arferol a heb fod yn arferol,
2. Adnabod diffygion cyffredin ac awgrymu mesurau unioni priodol
3. Gwneud gwaith cynnal a chadw a gwasanaethu arferol

Cynnwys yr uned

Pwysigrwydd cynnal a chadw arferol a heb fod yn arferol,
Adnabod gweithredu anghywir, gofynion cyfreithiol, cynnal gweithrediad effeithiol, lleihau torri i lawr, goblygiadau cost, gwarchod.

Diffygion cyffredin ac awgrymu mesurau unioni priodol

Diffygion cyffredin priodol i'r cyfarpar: tanwydd anghywir neu wedi'i lygru neu ddiffyg tanwydd, hidlyddion wedi blocio, pwysedd olew gwael, Sbrocedi wedi'u difrodi a systemau gyriant wedi baeddu, torwyr wedi'u difrodi neu heb fin, plygiau tanio wedi baeddu, cysylltiad daearu gwael, mecanweithiau wedi'u blocio

Mesurau unioni yn unol â chanllawiau'r gwneuthurwr neu'r cyflenwr a llawlyfr y gweithredwr
Gwiriadau cyn cychwyn, cynnal a chadw arferol, cyfnodau rhwng gwasanaethu, cofnodi oriau defnydd, glanhau ac archwilio ar ôl defnyddio

Defnyddio rhifau rhannau gwneuthurwr

Cynnal a chadw a gwasanaethu arferol

Newid neu addasu cydrannau sy'n gallu cael eu gwasanaethu gan weithredwr yn unol â chanllawiau'r gwneuthurwr neu'r cyflenwr a llawlyfr y gweithredwr

Llafnau, eingonau, dannedd torri, berynnau, teiars, hidlyddion, iro, cymhorthion tyniant

Uned 319

Gweithredu, Cynnal a Deall Egwyddorion Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth

Canlyniad 3

Gallu gweithredu Peiriannau Arbenigol Coedwigaeth a Choedyddiaeth

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio arwyddocâd deddfwriaeth gyfredol berthnasol a chanllawiau diwydiant ar gyfer gweithredu peiriannau coedwigaeth neu goedyddiaeth
2. Esbonio sut i leihau effeithiau amgylcheddol posibl defnyddio peiriannau coedwigaeth neu goedyddiaeth arbenigol
3. Cynnal asesiadau risg
4. Cynnal gwiriadau ac addasiadau cyn cychwyn yn unol ag argymhellion y gwneuthurwr
5. Gweithredu peiriannau coedwigaeth neu goedyddiaeth arbenigol yn ddiogel ac yn effeithiol i gwrdd ag amcanion penodol

Cynnwys yr uned

Deddfwriaeth a chanllawiau perthnasol a chyfredol i'r diwydiant

Rheoliadau Darparu a Defnyddio Offer Gwaith 1998 (PUWER), Rheoliadau Gweithrediadau Codi ac Offer Codi 1998 (LOLER), Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974, Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1999, Rheoliadau Rheoli Sylweddau sy'n Beryglus i Iechyd (COSHH), Rheoliadau Trin â Llaw 1992, Rheoliadau Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) yn y Gwaith 1992, Deddf Amddiffyn yr Amgylchedd 1990, Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Taflenni Gwybodaeth y Gweithgor Iechyd a Diogelwch

marciau CE, Symbolau rhybuddio, asesiad risg, hyfforddiant i weithredwyr, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE), dyfeisiau diogelwch, gwiriadau cyn cychwyn.

Lleihau effeithiau amgylcheddol posibl

Ymwybyddiaeth o ofnion sy'n rheoli deddfwriaeth llygredd, gollyngiadau a storio olew a thanwydd, sefydlogrwydd ac erydiad pridd, tymhorau nythu a bridio, rhywogaethau a warchodir, gwaredu gwastraff, cyrsiau dŵr, archaeoleg, matin coediach

Asesiadau risg

Adnabod peryglon a risgiau priodol (i gynnwys, safle, amodau tywydd, gweithredwr, peiriant a thasg), rheoli a lleihau risg (sefydlu parthau diogelwch) gweithdrefnau mewn argyfwng, mynediad cyhoeddus a hawliau tramwy/priffyrdd, llinellau pŵer a gwasanaethau tanddaearol, lefelau sain, sefydlogrwydd peiriannau, rhannau symudol, arwyddion rhybuddio a rhwystrau, malurion yn hedfan

Gwiriadau a newidiadau cyn cychwyn

Yn unol â chanllawiau'r gwneuthurwyr a llawlyfr y gweithredwr

Gweithredu

Cadw at ganllawiau diogelwch y diwydiant a llawlyfr y gweithredwr, cychwyn a stopio'n ddiogel, monitro neu berfformiad ac allbwn peiriant, cyfathrebu effeithiol, ymwybyddiaeth o beryglon, clirio atalfeydd, ymwybyddiaeth o'r cyhoedd ac o gydweithwyr, trosi rhwng safleoedd gweithio a chludo, gweithgaredd economaidd, cadw at fanylebau, defnydd o gymhorthion tyniant, gweithredu diogel ac effeithiol, Pwysigrwydd cynnal a chadw, glanhau ac archwilio arferol a heb fod yn arferol i wirio nad oes diffygion ar beiriannau,

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth i'r dysgwr am yr amrywiaeth a'r ystod o beiriannau sydd ar gael a'r sgiliau sy'n ofynnol i gynnal a chadw peiriannau arbenigol sy'n briodol i'r maes astudio. Dylai'r uned gwmpasu ystod mor eang â phosibl o beiriannau, sy'n briodol i'r maes astudio yn ogystal â'r rhai sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol i'r dysgwr.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd y dysgwr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Mae'n ofynnol i'r dysgwr weithredu peiriannau felly rhaid pwysleisio ac atgyfnerthu materion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i'r peiriannau a ddefnyddir yn rheolaidd. Dylai'r dysgwr gymryd rhan ymarferol mewn asesu risg cynhwysfawr. Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwr, y peiriannau a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall amrywiaeth a phwysigrwydd peiriannau arbenigol sy'n briodol i'w faes astudio. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond gellid hefyd ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol lle gall y dysgwr weld a chymharu amrediad o beiriannau. Dylai'r dysgwr gael ei annog i gael gafael ar wybodaeth y gwneuthurwr a'i adolygu.

Yng Nghanlyniad 2 bydd yn ofynnol i'r dysgwr gynnal a gwasanaethu peiriannau arbenigol sy'n briodol i'w maes astudio. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol yn briodol i'r maes astudio. Mae disgwyl y bydd y dysgwr yn cael mynediad i gyfleusterau gweithdy ac offer priodol i gynnal a chadw a gwasanaethu'r peiriannau. Mae'n hanfodol bod llawlyfrau'r gwneuthurwr ar gael er mwyn gwneud y gwaith hwn. Mae disgwyl y bydd y dysgwr o leiaf yn gallu gwasanaethu a chynnal tri pheiriant arbenigol sy'n briodol i'w maes astudio mewn amgylchedd diwydiannol realistig lle bo hynny'n bosibl.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr weithredu peiriannau arbenigol sy'n briodol i'w maes astudio. Rhagwelir y bydd y broses o gyflawni'r canlyniad hwn yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliath a'r dysgwr yn gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Mae disgwyl y bydd y dysgwr o leiaf yn gallu gweithredu tri pheiriant arbenigol sy'n briodol i'w maes astudio mewn amgylchedd diwydiannol realistig lle bo hynny'n bosibl. Dylid rhoi amser priodol i'r dysgwr er mwyn datblygu sgiliau gweithredol cyn ei asesu. Nid oes gofyn i'r dysgwr symud peiriannau, ond dylai fod yn ymwybodol o ofynion symud.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o'r diwydiant coedwigaeth neu goedyddiaeth, megis cyflenwyr a delwyr offer arbenigol, neu weithredwyr peiriannau i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd gwaith a sioeau masnach i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr drwy astudio peiriannau ar waith.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi ymarferol rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i'r dysgwr i weithio gydag amrywiaeth o beiriannau mewn gwahanol sefyllfaoedd sy'n adlewyrchu arfer presennol y diwydiant. Rhagwelir y gall yr ystod o beiriannau gynnwys yr hyn a addaswyd o'r diwydiannau adeiladu neu amaethyddol yn ogystal ag offer pwrpasol.

Tystysgrif Lefel 3, Diploma Atodol, Diploma 90-Credyd, Diploma, Diploma Estynedig mewn Coedwigaeth a Choedyddiaeth (0077-03)

Cyfeiriadau

Llyfrau

Arboricultural Association. 2005. *Arboricultural Association Health and Safety Package*. Cheltenham: Arboricultural Association. ISBN 0900978406.

Ireland, D. 2004. *Winching Operations in Forestry: Tree Takedown and Vehicle Debogging*. Norwich: Stationary Office Books. ISBN 085538638X.

Hathaway, L. 1994. *Tractors Fundamentals of Machine Operation*. Davenport: John Deere Publishing. ISBN 0866912126.

Kestel, B. 2009. *Chainsaw Operator's Manual: The Safe Use of Chainsaws*. Awstralia: Landlinks Press. ISBN 0643090282.

Shetterly, R., Blair, D.F. 1995. *Arborist Equipment: A Guide to the Tools and Equipment of Tree Maintenance and Removal*. Canada: International Society of Arboriculture. ISBN 188195613X.

Southorn, N. 1999. *Tractor Operation and Maintenance*. Sydney: Inkata Press. ISBN 0750689145.

Williams, M. 2000. *Tractor Power*. Ipswich: Farming Press. ISBN 0852365144.

Cyfnodolion

Llythyr Newyddion y Gymdeithas Goedyddiaeth /Arboricultural Association

Forestry and British Timber

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o drosi a defnyddio pren a sut y gellir rhoi hyn ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn gallu cynnal a chadw a gweithredu'n ddiogel gyfarpar trosi a phrosesu pren i gynhyrchu cynnyrch pren. Bydd yr amrediad o gyfarpar trosi a phrosesu yn cael ei archwilio. Yn ogystal, bydd y meini prawf a ddefnyddir i ddewis cyfarpar priodol i gynhyrchu nwyddau penodol yn cael eu harchwilio. Bydd y dysgwr hefyd yn gwerthuso sut mae cynnyrch pren yn cael eu marchnata a'r ffactorau sy'n dylanwadu ar ddefnyddio nwyddau pren a'r angen am gadw pren.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall cyfarpar trosi a phrosesu
2. Gallu cynnal cyfarpar trosi a phrosesu pren
3. Gallu gweithredu cyfarpar trosi a phrosesu pren a chynhyrchu nwyddau y gellir eu marchnata
4. Deall defnyddio pren a'r broses gadw

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol
TW24 Prosesu pren ar y safle

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 320 Cynnal a Deall Cyfarpar a ddefnyddir ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren

Canlyniad 1 Deall cyfarpar trosi a phrosesu

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso'r amrediad o gyfarpar i drosi a phrosesu pren crwn yn gynnyrch terfynol
2. Esbonio'r meini prawf ar gyfer dewis cyfarpar priodol i gynhyrchu nwyddau penodol.

Cynnwys yr Uned

Amrediad o gyfarpar

Peiriannau wedi eu gosod, hunan-yriant a rhai sy'n cael eu gweithredu gan gerddwyr
Llifiau cadwyn, proseswyr coed tân, dadrisglwyr, odyrau golosg, holltwyr boncyffion, pwyntwyr-
pilwyr, meinciau llifiau crwn, melinau llifiau cadwyn, sglodwyr prysgwydd

Meini prawf ar gyfer dewis

Addasrwydd i'r pwrpas, effeithiolrwydd, cyfradd gwaith, hyfforddiant a phrofiad gweithredwyr,
goblygiau cyfreithiol, cynnal a chadw a gwasanaethu (argaeledd darnau sbâr, cefnogaeth gwerthwr),
goblygiadau ariannol (cost pwrcasu, hurio, yswiriant, gwasanaethu a rhannau, colli gwerth), cytunedd â
pheiriannau eraill

Uned 320 Cynnal a Deall Cyfarpar a ddefnyddir ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren

Canlyniad 2 Gallu cynnal cyfarpar trosi a phrosesu pren

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio pwysigrwydd cynnal a chadw arferol a heb fod yn arferol,
2. Adnabod diffygion cyffredin mewn peiriannau ac awgrymu mesurau unioni
3. Gwneud gwaith cynnal a chadw arferol

Cwmpas

Llifiau cadwyn, proseswyr coed tân, dadrisglwyr, odynau golosg, holltwyr boncyffion, pwyntwyr-piliwr, meinciau llifiau crwn, melinau llifiau cadwyn, sglodwyr prysgwydd

Cynnwys yr uned

Pwysigrwydd cynnal a chadw arferol a heb fod yn arferol, Adnabod gweithredu anghywir, gofynion cyfreithiol, cynnal gweithrediad effeithiol, lleihau torri i lawr, goblygiadau cost, gwarchod, effaith cynnal a chadw a gweithredu peiriannau yn wael ar ansawdd cynnyrch

Diffygion cyffredin mewn peiriannau ac awgrymu mesurau unioni
Diffygion priodol i'r cyfarpar: tanwydd anghywir neu wedi'i lygru neu ddiffyg tanwydd, hidlyddion wedi blocio, pwysedd olew gwael, sbrocedi wedi'u difrodi a systemau gyriant wedi baeddu, torwyr wedi'u difrodi neu heb fin, plygiau tanio wedi'u baeddu, cysylltiad daearu gwael, mecanweithiau wedi'u blocio

Mesurau unioni yn unol â chanllawiau'r gwneuthurwr neu'r cyflenwr a llawlyfr y gweithredwr
Gwiriadau cyn cychwyn, cynnal a chadw arferol, cyfnodau rhwng gwasanaethu, cofnodi oriau defnydd, glanhau ac archwilio ar ôl defnyddio

Trefn cynnal a chadw

Newid neu addasu cydrannau sy'n gallu cael eu gwasanaethu gan weithredwr yn unol â chanllawiau'r gwneuthurwr neu'r cyflenwr a llawlyfr y gweithredwr- llafnau, eingionau, dannedd torri, berynnau, teiars, hidlyddion, iro, cymhorthion tyniant

Uned 320 Cynnal a Deall Cyfarpar a ddefnyddir ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren

Canlyniad 3 Gallu gweithredu cyfarpar trosi a phrosesu pren a chynhyrchu cynnyrch y gellir eu marchnata

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio arwyddocâd deddfwriaeth gyfredol berthnasol a chanllawiau diwydiant
2. Cynnal asesiadau risg a gwiriadau ac addasiadau cyn cychwyn yn unol ag argymhellion y gwneuthurwr
3. Trosi a phentyrru cynnyrch pren yn ddiogel yn unol â manylebau penodol
4. Gweithredu cyfarpar prosesu yn ddiogel i gynhyrchu nwyddau pren i ateb manylebau penodol

Amrediad

Llifiau cadwyn, proseswyr coed tân, dadrisglwyr, odynau golosg, holltwyr boncyffion, pwyntwyr-piliwr, meinciau llifiau crwn, melinau llifiau cadwyn, sglodwyr prysgwydd

Cynnwys yr uned

Deddfwriaeth a chanllawiau perthnasol a chyfredol i'r diwydiant Rheoliadau Darparu a Defnyddio Offer Gwaith 1998 (PUWER), Rheoliadau Gweithrediadau Codi ac Offer Codi 1998 (LOLER), Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974, Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1999, Rheoliadau Rheoli Sylweddau sy'n Beryglus i Iechyd (COSHH), Rheoliadau Trin â Llaw 1992, Rheoliadau Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) yn y Gwaith 1992, Deddf Amddiffyn yr Amgylchedd 1990,

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Taflenni Gwybodaeth y Gweithgor Iechyd a Diogelwch

Symbolau rhybuddio, asesiad risg, hyfforddiant i weithredwyr, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE), dyfeisiau diogelwch, gwiriadau cyn cychwyn, gollyngiadau a storio olew a thanwydd, gwasanaethau gwarchod yr amgylchedd, gwaredu gwastraff

Asesiadau risg

Adnabod peryglon a risgiau priodol (i gynnwys, safle, amodau tywydd, gweithredwr, peiriant a thasg), rheoli a lleihau risg (sefydlu parthau diogelwch) gweithdrefnau mewn argyfwng, mynediad cyhoeddus a hawliau tramwy/priffyrdd, llinellau pŵer a gwasanaethau tanddaearol, lefelau sain, sefydlogrwydd peiriannau, rhannau symudol, arwyddion rhybuddio a rhwystrau, malurion yn hedfan

Gwiriadau a newidiadau cyn cychwyn

Yn unol â chanllawiau'r gwneuthurwyr a llawlyfr y gweithredwr

Trosi a phentyrru cynnyrch pren yn ddiogel

Trawstorri pren ar bwynt trosi i gwrdd â manylebau, pentyrru'n ddiogel i baratoi ar gyfer prosesu, sicrhau bod y pentwr pren yn sefydlog

Gweithredu cyfarpar prosesu yn ddiogel

Cadw at ganllawiau diogelwch y diwydiant a llawlyfr y gweithredwr, cychwyn a stopio'n ddiogel, monitro perfformiad ac allbwn peiriant, cyfathrebu effeithiol, ymwybyddiaeth o beryglon, clirio atalfeydd, ymwybyddiaeth o'r cyhoedd ac o gydweithwyr, trosi rhwng safleoedd gwaith a chludo

gweithgaredd economaidd, cadw at fanylebau, defnydd o gymhorthion tyniant, gweithredu diogel ac effeithiol, pwysigrwydd cynnal a chadw, glanhau ac archwilio arferol a heb fod yn arferol i wirio nad oes diffygion ar gyfarpar

Uned 320 Cynnal a Deall Cyfarpar a ddefnyddir ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren

Canlyniad 4 Deall defnyddio pren a'r broses gadw

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso'r ffactorau sy'n dylanwadu ar y defnydd o gynnyrch pren
2. Esbonio mathau a phrosesau cadw pren cyffredin
3. Gwerthuso sut mae cynnyrch pren yn cael eu marchnata

Cynnwys yr Uned

Ffactorau

Nodweddion pren: gwydnwch naturiol, cymhareb gwynnin/rhuddin rhwyddineb treiddiad cadwolyn, nodweddion acwstig, sefydlogrwydd dimensiynol, cryfder, cyfrannedd clymau, cyfansoddiad cemegol, patrwm torri (chwarteru, rheiddiol neu lifio plaen)

Ystyriaethau economaidd: nodweddion a galw'r farchnad, cludo i'r prynwr, prisiau cyfredol, cystadleuaeth

Mathau a phrosesau cadw pren

Mathau: hydoddydd organig, wedi'u cludo â dŵr, creosot)

Prosesau: brwsio, trochiad, chwistrellu, proses celloedd llawn, proses celloedd gwag, proses gwactod dwbl

Categoriâu bod yn agored i berygl amlygiad

Sut mae cynnyrch pren yn cael eu marchnata

Cyfyngau marchnata: marchnata ar y we, y wasg leol a chenedlaethol, y wasg arbenigol

Dulliau gwerthu: gwerthu uniongyrchol, ocsiwn, tendr,

Pwyntiau gwerthu unigryw, strategaeth brisio, cwsmeriaid targed

Uned 320

Cynnal a Chadw a Deall Cyfarpar sy'n cael ei ddefnyddio ar gyfer Trosi a Defnyddio Pren

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth a'r sgiliau i'r dysgwr sy'n gysylltiedig â throsi a phrosesu pren a'r wybodaeth ynghylch sut mae cynnyrch pren yn cael eu marchnata a'u defnyddio wedi hynny. Dylai'r uned drafod amrediad mor eang â phosibl o beiriannau prosesu a throsi, gyda phwyslais ar y rhai sydd ag arwyddocâd lleol neu ranbarthol i'r dysgwr.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd y dysgwr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Mae'n ofynnol i'r dysgwr weithredu peiriannau felly rhaid pwysleisio ac atgyfnerthu materion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i'r peiriannau a ddefnyddir yn rheolaidd. Dylai'r dysgwr gymryd rhan ymarferol mewn asesu risg cynhwysfawr. Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwr, y peiriannau a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ddeall yr amrywiaeth o gyfarpar trosi a phrosesu. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond gellid hefyd ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol lle gall dysgwyr weld a chymharu amrediad o beiriannau. Dylai'r dysgwr gael ei annog i gael gafael ar wybodaeth y gwneuthurwr a'i adolygu.

Yng Nghanlyniad 2, bydd yn ofynnol i'r dysgwr gynnal a phrosesu a throsi gwasanaethu. Derbynnir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn ond dylid ei gyflwyno'n bennaf mewn sefyllfaoedd ymarferol priodol. Mae disgwyl y bydd y dysgwr yn cael mynediad i gyfleusterau gweithdy ac offer priodol i gynnal a chadw a gwasanaethu'r peiriannau. Mae'n hanfodol bod llawlyfrau'r gwneuthurwr ar gael er mwyn gwneud y gwaith hwn. Mae disgwyl y bydd y dysgwr o leiaf yn gallu gwasanaethu a chynnal tri math gwahanol o beiriant sy'n briodol i'w maes astudio mewn amgylchedd diwydiannol realistig lle bo hynny'n bosibl. Dylai dysgwyr fod yn ymwybodol o effaith cynnal a chadw a gweithrediad gwael ar beiriannau ar ansawdd cynnyrch.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr weithredu offer prosesu a throsi yn ddiogel a chynhyrchu cynhyrchion y gellir eu marchnata. Rhagwelir y bydd y broses o gyflawni'r canlyniad hwn yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliath a'r dysgwr yn gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Mae disgwyl y bydd y dysgwr o leiaf yn gallu gweithredu tri math gwahanol o beiriant i gynhyrchu tri chynnyrch gwahanol mewn amgylchedd diwydiannol realistig lle bo hynny'n bosibl. Dylid rhoi amser priodol i'r dysgwr i ddatblygu sgiliau gweithredol cyn ei asesu. Nid oes gofyn i'r dysgwr symud peiriannau, ond dylai fod yn ymwybodol o ofynion symud. Rhaid i'r cynnyrch sy'n dilyn gwrdd â'r manylebau gosod (maint, ansawdd, unffurfiaeth) a sefydlwyd er mwyn i'r cynnyrch gael eu marchnata wedi hynny.

Yng Nghanlyniad 4, bydd y dysgwr yn gallu deall y ffactorau sy'n effeithio ar ddefnyddio pren a sut y gellir marchnata cynhyrchion pren yn effeithiol. Dylid rhoi pwyslais ar dechnoleg gadw gyfredol a phlaleiddiaid cymeradwy, ac mae'n hanfodol cynnwys datblygiadau a chymau arloesol newydd wrth iddyn nhw ymddangos yn y farchnad.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o hyrwyddo gweithredu peiriannau a strwythur coed a bywydeg. Mae'r uned hon yn anelu at ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n gysylltiedig â'r diwydiannau prosesu 'lawr y lein' a'r ffactorau sy'n dylanwadu ar sut mae pren yn cael ei ddefnyddio gan gymdeithas.

Dylid rhoi pwyslais nid yn unig ar 'wneud' ond hefyd ar bwysigrwydd deall y nodweddion cynnyrch sy'n ofynnol o fewn y farchnad. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o'r ddeddfwriaeth bresennol a'r Codau Ymarfer mewn perthynas â gweithredu offer.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o'r diwydiant coedwigaeth neu goedyddiaeth, megis cyflenwyr a delwyr offer arbenigol, neu weithredwyr peiriannau i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd gwaith a sioeau masnach i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr drwy astudio peiriannau ar waith.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi ymarferol rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i'r dysgwr i weithio gydag amrywiaeth o offer trosi a phrosesu mewn gwahanol sefyllfaoedd coedwigol sy'n adlewyrchu arfer presennol y diwydiant. Rhagwelir y gall yr ystod o beiriannau gynnwys cyfarpar a addaswyd o'r diwydiannau adeiladu neu amaethyddol yn ogystal ag offer pwrpasol.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Y Gweithgor Iechyd a Diogelwch. 1997. *Health and Safety in Sawmilling*. London: HSE Books. ISBN 0717614026.

Aaron, J., Richards, E.G. 1990. *British Woodland Produce*. Sir Gaerfyrddin: Stobart Davies Limited. ISBN 0854420479.

Bowyer, J.L., Shmulsky, R. et al. 2007. *Forest products and Wood Science: An Introduction*. Rhydychen: Iowa State University Press. ISBN 0813820367.

Desch, H.E., Dinwoodie, J.M. 1996. *Timber: Structure, Properties, Conversion and Use*. Hampshire: Palgrave Macmillan. ISBN 0333609050.

Hathaway, L. 2008. *Tractors: Fundamentals of Machine Operation*. Davenport: John Deere Publishing. ISBN 0866912126.

Hoadley, R.B. 2000. *Understanding Wood: A Craftsman's Guide to Wood Technology*. 2^{il} arg. Newtown: Taunton Press. ISBN 1561583588.

Morris, J. 1991. *Saws and Sawmills for Planters and Growers*. Bedford: Cranfield University Press. ISBN 1871315115.

Smithies, J.N. 1991. *Sawmilling Accuracy for Bandsaws Cutting British Softwoods*. Norwich: Stationary Office Books. ISBN 0117102954.

Walker, J.C.F. 2006. *Primary Wood Processing: principles and Practice*. 2^{il} arg. London: Springer Publishers. ISBN 1402043929.

Cyfnodolion

Forestry and British Timber

Timber Trades Journal

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Uned 321

Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Drefol a Chymunedol

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o brosiectau coedwigaeth drefol a chymunedol a sut y gellir rhoi'r rhain ar waith. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn datblygu gwerthfawrogiad o hanes ac arwyddocâd coedwigaeth drefol a'r materion sy'n ymwneud â rheoli mynediad i'r cyhoedd mewn prosiectau coedwigaeth drefol a chymunedol. Bydd dulliau a ddefnyddir yn gyffredin i hyrwyddo ymgysylltiad a chyfranogiad y cyhoedd, yn ogystal ag arwyddocâd ymgynghori â rhanddeiliaid, hefyd yn cael eu harchwilio. Bydd y dysgwr yn gallu cynhyrchu manylebau ar gyfer prosiect coedwigaeth drefol neu gymunedol sy'n cynnwys cyfranogiad y gymuned leol.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall pwysigrwydd prosiectau coedwigaeth trefol a chymunedol
2. Deall materion rheoli coetiroedd trefol a chymunedol
3. Deall cyfranogiad y cyhoedd mewn prosiectau coedwigaeth trefol a chymunedol
4. Gallu cynllunio prosiectau coedwigaeth drefol a chymunedol

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

CU92 Pennu polisiâu ar gyfer datblygu safleoedd tir

CU99 Asesu, negodi a sicrhau ffynonellau cyllido

CU142 Trefnu prosiect neu ddigwyddiad tir syml

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 321 Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Drefol a Chymunedol

Canlyniad 1 Deall pwysigrwydd prosiectau coedwigaeth trefol a chymunedol

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adolygu hanes coedwigaeth drefol a chymunedol
2. Gwerthuso'r manteision i gymdeithas o goedwigaeth drefol a chymunedol

Cynnwys yr Uned

Hanes coedwigaeth drefol a chymunedol

Deddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949, Deddfau Cefn Gwlad 1967 a 1968

Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990,

Trefi newydd, datblygiad deddfwriaeth cynllunio gwlad a thref, datblygiad mynediad cefn gwlad, rôl hanesyddol yr Uned Coedwigaeth Drefol Genedlaethol parciau gwledig, parciau cenedlaethol, mentrau coedwigoedd cymunedol, Coedwig Genedlaethol, Cynllun wardeniaid coed y Cyngor Coed, Agenda 21, rôl llywodraethau e.e.

Awdurdodau Cynllunio Lleol a'r Comisiwn Coedwigaeth, a Sefydliadau Anllywodraethol e.e. Tree Council

Manteision i gymdeithas

Mae enghreifftiau o fanteision yn cynnwys: llai o lygredd, gwell ansawdd aer, gwell rhagolygon cyflogaeth, mwy o ymwelwyr, cynnydd mewn gwerth eiddo, mwy o fynediad i gefn gwlad, ffyrdd iachach o fyw, llai o ddefnydd o ynni, manteision ariannol, adfywio tir diffaith a diwydiannol, tirweddau wedi'u gwella, cynnydd mewn cynefinoedd bywyd gwyllt ac amrywiaeth

Uned 321 Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Drefol a Chymunedol

Canlyniad 2 Deall materion rheoli coetiroedd trefol a chymunedol

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso'r mathau o fynediad i'r cyhoedd
2. Esbonio goblygiadau mynediad a chyfranogiad y cyhoedd
3. Gwerthuso ffyrdd y mae'r cyhoedd yn dylanwadu ar amcanion rheolaeth
4. Cymharu rheolaeth coed trefol gyda rheolaeth coed coedwigoedd
5. Adolygu ffynonellau cyllido a chefnogaeth potensial ar gyfer prosiectau coedwigaeth trefol a chymunedol

Cynnwys yr Uned

Mathau o fynediad cyhoeddus

Mecanweithiau cyfreithiol i gael mynediad i dir: Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000, cynlluniau amaeth-amgylcheddol, tir comin, mynediad arferol, tir un pwrpas, hawl tramwy cyhoeddus, mynediad goddefol

Mynediad anghyfreithlon i dir: tresmasu, tresmasu troseddol, tresmasu gwaethygedig

Goblygiadau cyfreithiol

Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1974, Deddf Atebolrwydd Meddianwyr 1957, Deddf Atebolrwydd Meddianwyr 1984, Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000, Deddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd 1995,

Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1999

Amcanion rheolaeth dylanwad y cyhoedd

Goblygiadau diogelwch, pwysau'r cyfryngau a'r cyhoedd, fandaliaeth, adfer safleoedd, hamdden, pryderon lleol,

Rheolaeth coed trefol gyda rheolaeth coed coedwigoedd

Graddfa rheolaeth, gweledd cyhoeddus, nifer ac amrediad rhywogaethau coed, trefniadau mynediad a chyfleusterau, gwerth tir, staffio, ystyriaethau logistaidd, gwerth coed unigol

Coed trefol: gwerth amwynder, amrywiaeth o rywogaethau, fandaliaeth, agosrwydd at adeiladau, Coed coedwigoedd: gwerth pren, amrywiaeth cyfyngedig o rywogaethau, gweithgareddau masnachol, difrod gan wynt a thân, systemau tyfu coed

Ffynonellau cyllido a chefnogaeth potensial

Benthyciadau masnachol, nawdd, grantiau

Uned 321 Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Drefol a Chymunedol

Canlyniad 3 Deall cyfranogiad y cyhoedd mewn prosiectau coedwigaeth trefol a chymunedol

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio pwysigrwydd a'r angen am ymgynghori a chyfathrebu gyda rhanddeiliaid allweddol
2. Archwilio sut y gall y cyhoedd gymryd rhan mewn prosiectau coedwigaeth trefol a chymunedol
3. Archwilio cyfleoedd a chyfyngiadau i ymgysylltiad a chyfranogiad ehangach gan y cyhoedd
4. Asesu adnoddau angenrheidiol i ymgysylltu â'r cyhoedd ehangach

Cynnwys yr Uned

Pwysigrwydd a'r angen am ymgynghori a chyfathrebu

Ariannol (grantiau, benthyciadau a nawdd), cysylltiadau cyhoeddus, gofynion cyfreithiol

Sut y gall y cyhoedd gymryd rhan

Cyfranogiad gwirfoddol, cyfranogiad gan unigolion, cyfranogiad y gymuned, cymdeithasau preswylwyr a thenantiaid, grwpiau eglwysig, ysgolion, grwpiau cadwraeth, busnesau lleol, tîrfeddiannwyr, sefydliadau ieuenctid,

Cyfleoedd a chyfyngiadau

Apathi, diffyg ymwybyddiaeth a gwybodaeth, ystyriaethau lleol, adnoddau (cyllid, llafur, cyfarpar), rhwydweithiau cymdeithasol, profiad hanesyddol, cyfyngiadau cyfreithiol, diogelwch y cyhoedd, arferion a defodau lleol

Adnoddau angenrheidiol

Lleoliadau, cyfleusterau, safleoedd, cyllid, cyfarpar, cyhoeddiadau, marchnata, llafur, hyfforddiant ac addysg

Uned 321 Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Drefol
a Chymunedol

Canlyniad 4 Gallu cynllunio prosiectau coedwigaeth drefol a
chymunedol

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Archwilio opsiynau ar gyfer cyfranogiad gan y cyhoedd
2. Cynhyrchu manylebau ar gyfer cyfranogiad y gymuned leol mewn prosiect coedwigaeth drefol neu gymunedol

Cynnwys yr Uned

Opsiynau ar gyfer cyfranogiad gan y cyhoedd

Cwrdd â chlerigwyr eglwysi, gweinidogion capeli, ysgolion, blociau swyddfa, preswylfannau,

Manylion

Dethol safle, amcanion priodol, dyluniad safle, cynllun rheoli, mecanweithiau i gyfathrebu gyda phrif randdeiliaid, cyfleoedd ar gyfer cyfranogiad gan y cyhoedd, gofynion marchnata a'r adnoddau sydd eu hangen

Uned 321 Deall a Chynllunio Prosiectau Coedwigaeth Drefol a Chymunedol

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth a'r sgiliau angenrheidiol i'r dysgwyr i ddeall hanes a datblygiad prosiectau coedwigaeth trefol a chymunedol, yn ogystal â'u harwyddocâd cyfredol a'u pwysigrwydd i gymdeithas. Dylai'r uned drafod amrywiaeth o brosiectau trefol a chymunedol, gan ddefnyddio astudiaethau achos go iawn, yn enwedig y rhai sy'n arwyddocaol yn lleol neu'n rhanbarthol i'r dysgwyr.

Rhagwelir y gallai cyflwyno'r uned hon ganolbwyntio'n bennaf ar ddarlithoedd ffurfiol i ddechrau ond argymhellir, cyn belled ag y bo modd, eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Lle mae dysgu ymarferol yn cael ei wneud, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd y dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo.

Yng Nghanlyniad 1 bydd gofyn i'r dysgwyr ddeall pwysigrwydd prosiectau coedwigaeth drefol a chymunedol. Derbynnir y bydd angen cyflwyno'r canlyniad hwn yn ffurfiol ond dylai hefyd gael ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol lle mae'r dysgwyr yn gallu cael profiad o brosiectau sy'n bodoli ar wahanol gamau eu datblygiad.

Yng Nghanlyniad 2 bydd gofyn i'r dysgwyr ddeall y materion rheoli sy'n gysylltiedig â choedwigaeth drefol a chymunedol. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Mae disgwyl y bydd y dysgwyr yn cael y cyfle i gwrdd ag unigolion sy'n gyfrifol am reoli prosiectau coedwigaeth drefol presennol, yn ogystal â'r rhai sy'n gyfrifol am reoli mentrau coedwigaeth mwy traddodiadol.

Yng Nghanlyniad 3 bydd gofyn i'r dysgwyr ddeall pwysigrwydd cyfranogiad y cyhoedd mewn prosiectau trefol a chymunedol. Rhagwelir y bydd angen peth cyflwyniad ffurfiol ar y canlyniad hwn, ond dylid ei gyflwyno mewn sefyllfaoedd ymarferol ac yn briodol i'r maes astudio. Mae disgwyl y bydd y dysgwyr yn cael y cyfle i gwrdd â rhanddeiliaid sy'n rhan o brosiectau presennol neu rai arfaethedig.

Yng Nghanlyniad 4, bydd y dysgwyr yn gallu cynllunio prosiectau coedwigaeth trefol a chymunedol. Yn ddefnyddol dylai dysgwyr ddod yn rhan o brosiect presennol neu arfaethedig, neu ddewis safle priodol gyda'r dysgwyr yn derbyn senario manwl i seilio'i gynllun arno os nad yw hyn yn bosibl.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn debygol o fod â phrofiad o hyrwyddo sefydlu a thyfu coed. Mae'r uned hon yn anelu at ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwyr mewn perthynas â sicrhau rheoli coed yn llwyddiannus o fewn cyd-destun trefol. Dylid rhoi pwyslais nid yn unig ar 'wneud', ond hefyd ar bwysigrwydd cynllunio a strategaethau i hyrwyddo iechyd coed o dan eu gofal. Mae'n bwysig bod y dysgwyr yn deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o faterion cyfredol megis deddfwriaeth a chyllido mewn perthynas â choedwigaeth trefol a chymunedol.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiannau coedwigaeth a choedyddiaeth i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwyr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o fannau gwyrdd trefol i gymharu rheoli coedwigaeth drefol a thraddodiadol i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwyr ac i ddangos beth yw manteision coed mewn lleoliadau trefol, yn ogystal â'r amrediad a'r amrywiaeth o faterion rheolaeth, megis fandaliaeth a diogelwch y cyhoedd. Dylid tynnu sylw at faterion cyfredol ac amserol sy'n cael eu hadrodd yn y cyfryngau wrth iddynt godi.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Agate, E. 1998. *The Urban handbook: A Practical Conservation Handbook*. Doncaster: BTCV. ISBN 094675215X.
- Bending N.A.D. 1997. *Tree Establishment on Landfill Sites: Research and Updated Guidance*. Caeredin: Forestry Commission ISBN 0855383518.
- Bradshaw, A., Hunt, B. et al. 1995. *Trees in the Urban Landscape: Principles and Practice*. Llundain: Spon Press. ISBN 0419201009.
- Britt, C., Johnston, M. 2008. *Trees in Towns II: A New Survey of Urban Trees in England and their Condition and Management*. 9^{fed} arg. London: Department for Communities and Local Government ISBN 1851128891.
- Forestry Commission 1992. *Community Woodland Design: Guidelines*. Norwich: The Stationary Office Books. ISBN 0117103004.
- Helliwell, D.R. 1994. *Planting and Managing Amenity Woodlands*. Cheltenham: Arboricultural Association. ISBN 0900978147.
- Hibberd, B.G. 1989. *Urban Forestry Practice*. London: HMSO. ISBN 0117102733.
- Hibberd, B.G. 1989. *Urban Forestry Practice*. Norwich: The Stationery Office Books. ISBN 0117102814.
- Hodge, S.J. 1995. *Creating and Managing Woodlands Around Town*. Norwich: The Stationary Office Books. ISBN 0117103284.
- Konijnendijk, C.C. 2008. *The Forest and the City: The Cultural Landscape of Urban Woodland*. New York: Springer. ISBN 140208370X.
- Lawrence, H.W. 2008. *City Trees: A Historical Geography from the Renaissance through the Nineteenth Century*. Charlottesville: University of Virginia Press. ISBN 0813928001.
- Trowbridge, P.J., Bassuk, N.L. 2004. *Trees in the Urban Landscape: Site Assesment, Design, and Installation*. Sussex: Wiley Publishing. ISBN 0471392464.
- Watkins, J., Wright, T. 2007. *The Management and Maintenance of Historic Parks, Gardens and Landscapes: The English Heritage Handbook*. Llundain: Francis Lincoln. ISBN 0711224390.

Cyfnodolion

Llythyr Newyddion y Gymdeithas Goedyddiaeth
Forestry and British Timber
Horticulture Week
Journal of Arboriculture
Quarterly Journal of Forestry
Tree News
Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth i ddysgwyr o sut i reoli gerddi treftadaeth a choederddi a sut y gellir gweithredu hyn yn ymarferol. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn deall y rhesymau dros ddatblygu coedardd neu ardd dreftadaeth. Bydd y dysgwr yn casglu a choladu data sy'n berthnasol i goedardd neu ardd dreftadaeth. Bydd gwaith hyrwyddo coedardd neu ardd dreftadaeth yn cael ei ymchwilio'n llawn. Bydd dysgwyr yn datblygu cynllun rheoli manwl ar gyfer coedardd neu ardd dreftadaeth.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn gallu:

1. Deall datblygiad gerddi treftadaeth neu goedardd
2. Gallu casglu a choladu data sy'n berthnasol i goedardd neu ardd dreftadaeth
3. Gallu hyrwyddo coederddi neu erddi treftadaeth
4. Gallu cynllunio rheoli coedardd neu ardd dreftadaeth

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

Amh

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 322 Canlyniad 1

Rheoli Gerddi Treftadaeth a Choederddi Deall datblygiad gerddi treftadaeth neu goederddi

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Crynhoi datblygiad coederddi neu erddi treftadaeth yn cynnwys tarddiad, sefydliadau
2. Adolygu a thrafod y tueddiadau mewn defnydd cyhoeddus
3. Gwerthuso manteision a rhwymedigaethau mynediad i'r cyhoedd i goederddi neu erddi treftadaeth.
4. Disgrifio nodweddion amlwg coedardd neu ardd dreftadaeth gyda mynediad i'r cyhoedd, yn cynnwys casgliadau o blanhigion, ffynonellau mewnol o incwm, mynediad a chludiant, cyfleusterau ymwelwyr.

Cynnwys yr uned

Datblygiad coederddi neu erddi treftadaeth

Ystyriaethau pridd a safle, meini prawf hanesyddol ar gyfer datblygu Gerddi Treftadaeth, materion cadwraeth ar gyfer datblygiad, meini prawf addysg ac ymchwil, casglu data i gynnwys asesiadau risg

Tueddiadau mewn defnydd cyhoeddus

Grŵp oedran ymwelwyr sy'n defnyddio'r cyfleusterau defnydd addysgol o'r cyfleusterau

Manteision a rhwymedigaethau mynediad i'r cyhoedd

Incwm o daliadau mynediad ac allfeydd masnachol atodol, deddfwriaeth iechyd a diogelwch gyda mynediad i'r cyhoedd, gofynion cyfleusterau ar gyfer mynediad i'r cyhoedd

Nodweddion amlwg

Dyluniad coedardd/gardd dreftadaeth ffynonellau incwm, darpariaeth meysydd parcio a chyfleusterau ymwelwyr

Casgliadau o Blanhigion

Adnabod ac arddangos planhigion, gwybodaeth ychwanegol ar blanhigion/grwpiau planhigion, planhigion ar gyfer gwahanol fathau o bridd, pH a hinsawdd

Ffynonellau mewnol o incwm, mynediad a chludiant a chyfleusterau ymwelwyr.

Grantiau lleol a chenedlaethol, cyllido gan y llywodraeth, incwm masnachol

Uned 322 Canlyniad 2

Rheoli Gerddi Treftadaeth a Choederddi Gallu casglu a choladu data sy'n berthnasol i goedardd neu ardd dreftadaeth

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Casglu a choladu data ar gyfer ardal benodol o goedardd neu ardd yn cynnwys mynediad, perimedrau, ffactorau biolegol, math o bridd, agwedd, ffynonellau cyfredol o incwm
2. Casglu a choladu data ar gyfer planhigion neu goed penodol, yn cynnwys rhywogaethau, rhif, uchder, lledaeniad, ffurf
3. Hygyrchu data perthnasol o fapiau, gwefannau, adarannau llywodraeth, data tywydd lleol, cynlluniau rheoli blaenorol
4. Esbonio sut y gellir defnyddio data a gasglwyd i ddatblygu'r goedardd neu ardd dreftadaeth

Cynnwys yr Uned

Data ar gyfer ardal benodol o goederddi neu erddi treftadaeth

Trefniant mynediad ar gyfer y cyhoedd, pH ansawdd/strwythur pridd, dadansoddiad proffil pridd

Data ar gyfer planhigion neu goed penodol

Poblogaethau, uchder, lledaeniad, ffurf planhigion, bythwyrdd/collddail a dewis o ran pH

Cyrchu data perthnasol

Swyddfa gynllunio awdurdod lleol Sefydliadau'r llywodraeth, cyfeiriadau hanesyddol ar gyfer gerddi treftadaeth i gynnwys casgliadau cyfeirio cyhoeddus a phreifat e.e. (Royal Horticultural Society (RHS))

Esbonio sut y gellir defnyddio data a gasglwyd

Rheoliadau cynllunio awdurdodau lleol, cynlluniau planu yn unol â chynlluniau gwreiddiol, y dewis o blanhigion ar gyfer gofynion y safle

Uned 322 Rheoli Gerddi Treftadaeth a Choederddi

Canlyniad 3 Gallu hyrwyddo coederddi neu erddi treftadaeth

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Caffael gwybodaeth gyfredol gan gwsmeriaid
2. Cynhyrchu calendr o weithgareddau addas ar gyfer pob oedran, pob lefel o ddiddordeb a phob gallu corfforol
3. Cynllunio gweithgaredd yn fanwl, yn cynnwys asesiad risg, costau, cyhoeddusrwydd ac adnoddau
4. Trafod ystyriaethau wrth gynllunio gweithgareddau, yn cynnwys hyfywedd masnachol, materion amddiffyn plant, effaith ymwelwyr, mynediad a diogelwch

Cynnwys yr uned

Gwybodaeth gan gwsmeriaid

Nod ymwelwyr wrth ymweld â sefydliad, disgwyliadau o ran cyfleusterau ymwelwyr, potensial ar gyfer ail-ymweld, profiad yr ymwelydd

Calendr o weithgareddau

Gweithgareddau ar themâu perthnasol i dymhorau, grŵp oedran cwsmeriaid sy'n mynychu digwyddiadau, cyfranogiad corfforol a chyflwyniad darlithoedd

Cynllunio gweithgaredd yn fanwl

Gwybodaeth cyn-gyhoeddusrwydd, amserlen digwyddiadau, goblygiadau cost/adnoddau, asesiadau risg/atebolrwydd, rheoliadau cynllunio, gofynion amddiffyn plant ar gyfer gweithgareddau corfforol, deddf iechyd a diogelwch yn y gwaith/cynlluniau wrth gefn, rheoli ymwelwyr/meysydd parcio a lluniaeth, effaith rhifau ymwelwyr ar isadeiledd lleol

Uned 322 Canlyniad 4

Rheoli Gerddi Treftadaeth a Choederddi Gallu cynllunio rheoli coedardd neu ardd dreftadaeth

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cynllunio cynllun rheoli pum mlynedd ar gyfer lleoliad penodol, gan gymryd i ystyriaeth effaith pwysau ariannol a phwysau cyhoeddus
2. Dadansoddi amcanion rheolaeth lleoliad penodol a gwneud argymhellion ar gyfer gwella
3. Cynhyrchu deunydd dehongli i addysgu'r cyhoedd am y lleoliad.

Cynnwys yr uned

Cynllun rheoli pum mlynedd

Rheoliadau cynllunio, goblygiadau adnoddau, gofynion isadeiledd staffio a hyfforddiant staff

Amcanion rheolaeth

Amcanion y safle, budd y cyhoedd, buddsoddiad ariannol

Deunydd dehongli

Deunydd gwybodaeth ar gyfer gwahanol grwpiau oedran a gwahanol ddiddordeb/gwybodaeth yn/am y pwnc

Deunydd cyfryngau i gynnwys cyhoeddiadau, fformatau gweledol a rhyngweithiol

Uned 322 Rheoli Gerddi Treftadaeth a Choederddi

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth i'r dysgwyr ar sut i reoli gerddi treftadaeth a choederddi. Mae'n bwysig bod dysgwyr yn adnabod gerddi treftadaeth a choederddi priodol fydd â data ar gael i ddysgwyr ei adolygu. Argymhellir yn gryf bod dysgwyr yn ymweld â'r ardd dreftadaeth neu'r goedardd er mwyn cynorthwyo eu hastudiaethau. Bydd angen i ddysgwyr fod yn rhagweithiol a gallu ymateb i'r data ar yr ardd dreftadaeth neu'r goedardd er mwyn datblygu dealltwriaeth lawn o nodau ac amcanion gerddi treftadaeth neu goederddi.

Yng Nghanlyniad 1, bydd dysgwyr yn deall pam mae coederddi neu erddi dreftadaeth wedi datblygu. Bydd y dysgwyr yn ymchwilio i nod sefydliadau sy'n gyfrifol am erddi treftadaeth neu goederddi. Bydd y dysgwyr yn cysylltu ymwybyddiaeth y cyhoedd o Erddi Treftadaeth neu goederddi i'r cyfleusterau a'r adnoddau sy'n cael eu gwneud ar gael i'r cyhoedd sy'n ymweld â'r safleoedd hyn. Bydd y dysgwyr yn ymchwilio i'r adnoddau angenrheidiol ar gyfer sefydlu a chynnal gardd dreftadaeth neu goedardd. Bydd y dysgwyr yn gwneud ymchwil llawn i oblygiadau ariannol gweithredu gerddi treftadaeth neu goedardd ar gyfer y cyhoedd.

Yng Nghanlyniad 2 bydd dysgwyr yn adnabod y data priodol sy'n angenrheidiol i werthuso hyfywedd ffisegol ac ariannol gardd dreftadaeth neu goedardd. Bydd dysgwyr yn perthnasu adnoddau ffisegol i'r amrediad o ddeunydd planhigion sydd ar gael ac yn cofnodi'n gywir y data ffisegol i gynnwys gwybodaeth dechnegol a botanegol. Bydd dysgwyr yn ymchwilio i sut y gellir defnyddio data wedi'i gasglu o'r ardd dreftadaeth neu'r goedardd yn adeiladol er mwyn datblygu ymhellach yr adnoddau a'r cyfleusterau a manteision yr ardd dreftadaeth neu goedardd.

Yng Nghanlyniad 3 bydd dysgwyr yn ymchwilio i anghenion cwsmeriaid ac yn perthnasu anghenion yr adnoddau ffisegol sydd ar gael yn yr ardd dreftadaeth neu'r goedardd. Bydd dysgwyr yn rhagweithiol wrth ddatblygu rhaglen o ddiwyddiadau fydd yn denu amrediad o gwsmeriaid wedi'u targedu er mwyn cefnogi nodau ac amcanion y gerddi treftadaeth neu goederddi.

Yng Nghanlyniad 4 bydd angen i ddysgwyr goladu'r holl ddata a gesglir er mwyn llunio cynllun rheoli pum mlynedd realistig sy'n cyfeirio'n glir at staffio/gwirfoddolwyr ac adnoddau ffisegol ac ariannol sydd eu hangen i gwblhau argymhellion. Bydd dysgwyr yn adolygu cynlluniau rheoli presennol er mwyn eu perthnasu i ffactorau ffisegol ac ariannol cyfredol. Bydd angen dulliau o wella cynlluniau rheoli presennol er lles yr ardd dreftadaeth neu'r goedardd. Bydd dysgwyr yn datblygu amrediad o ddeunydd cyhoedduswydd sydd wedi'i dargedu at wahanol grwpiau ymwelwyr er mwyn addysgu'r ymwelydd ar nodau ac amcanion y gerddi treftadaeth neu goederddi.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Goulty, S. 1993. *Heritage Gardens: Care, Conservation and Management*. Oxford: Routledge.

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw darparu dealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion rheoli cynefinoedd coetiroedd a sut y gellir cymhwyso'r rhain yn ymarferol. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Nod yr uned hon yw darparu'r gallu i ddysgwyr i adnabod nodweddion cynefinoedd coetiroedd a'r sgiliau sydd eu hangen ar gyfer eu rheoli.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Deall datblygiad hanesyddol coetiroedd
2. Gallu arolygu strwythurau a nodweddion o fewn ecosystem coetir
3. Deall rheolaeth cynefinoedd coetiroedd
4. Gallu rheoli cynefinoedd coetir.

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

CU88 Rheoli cynefinoedd

EC23 Paratoi, cynnal ac adrodd ar newid amgylcheddol

Cymeradwyo'r uned gan sector

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 323 Gweithredu Rheolaeth Cynefinoedd Coetiroedd Canlyniad 1 Deall datblygiad hanesyddol coetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Trafod y dylanwadau hanesyddol sydd wedi creu'r lefel gyfredol o orchudd coetiroedd yn y DU
2. Esbonio datblygiad mathau a systemau rheoli coetiroedd.
3. Cymharu nodweddion hanesyddol o fewn coetir.

Cynnwys yr uned

Dylanwadau hanesyddol

Oes yr îâ, coed gwyllt, Mesolithig, Neolithig, Oes Efydd, Oes Haearn, Rhufeinig, Llyfr Domesday, Canol Oesoedd, Chwyldro Diwydiannol, Rhyfel Byd Cyntaf, Comisiwn Coedwigaeth, Ail Ryfel Byd, dinistr ar ôl y rhyfel, gwyrddio yn y 1950au a'r 60au. Ehangu coedwigoedd, menter coedwig gymunedol

Mathau o goetiroedd

Olyniaeth, Dosbarthiad Llystyfiant Cenedlaethol (coetiroedd gwlyb, iseldir, uwchdir, cymunedau prysg), coetiroedd hynafol, hynafol lled-naturiol, cynradd, eilaidd

Systemau rheoli

Coedlannu, coedlan gyda choed tâl, porfeydd coedwigoedd, mesobr, tir comin coediog

Nodweddion hanesyddol

Enw, siâp ffiniau, cloddiau coed, perthi wedi gor-dyfu, ffosydd, pydewau, aelwydydd golosg, ffwrneisi siercol, pydewau llifiau, traciau, rhywogaethau dynodi coetiroedd

Uned 323 Canlyniad 2

Gweithredu Rheolaeth Cynefinoedd Coetiroedd Gallu arolygu strwythurau a nodweddion o fewn ecosystem coetir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adrodd ar strwythurau a nodweddion ecosystem coetir
2. Cynnal arolwg o goetir

Cynnwys yr uned

Strwythur

Tir, maes, llwyn, canopi

Nodweddion

Enw, siâp ffiniau, cloddiau coed, perthi wedi gor-dyfu, ffosydd, pydewau, ffwrneisi golosg, pydewau llifiau, traciau, rhywogaethau dynodi coetiroedd

Ecosystemau

coetir llydanddail, coetir cymysg, coetir coniferaidd, planhigfeydd coniferaidd, coedlan, coedlan gyda choed tal

Arolwg

Adnabod rhywogaethau (fflora and ffawna)

Ansoddol (er enghraifft cwadradau a thrawsliniau llinell syml) ac ansoddol (ansawdd cynefinoedd, dosbarthiad rhywogaethau), cydberthynas rhywogaethau ac effeithiau ffactorau anfiotig

Cofnodi, mapio cyflwyno gwybodaeth o arolygon mewn gwahanol ffurfiau (ysgrifenedig, data a darluniadol) graffiau, siart cylch, ystadegau sylfaenol

Asesiad Risg: adnabod risgiau a pheryglon potensial, difrifoldeb anaf potensial (perygl), tebygrwydd o niwed (risg), mesurau rheoli i leihau neu osgoi risg

Uned 323 Gweithredu Rheolaeth Cynefinoedd Coetiroedd

Canlyniad 3 Deall rheolaeth cynefinoedd coetiroedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso gwahanol fathau o gynefinoedd coetiroedd a thechnegau rheoli perthnasol
2. Paratoi cyfarpar ac adnoddau ar gyfer rheoli cynefinoedd coetiroedd yn ymarferol

Cynnwys yr Uned

Cynefinoedd coetiroedd

Llennyrch, rhodfeydd, ymylon coetiroedd, hen goed, pren marw, pyllau, nentydd, cors, dryslwyn, cysgod trwchus

Technegau rheoli coetiroedd

Cynllun rheoli, iechyd a diogelwch, plannu/hau (coed, llwyni a fflora daear), adfywio naturiol, teneuo, clirio, coedlan, amaethgoedwigaeth, systemau coedwriaeth

Cyfarpar ac adnoddau

Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) (e.e. bŵts, helmed diogelwch, dillad gwrth-ddŵr, menig, pecyn cymorth cyntaf, cyfarpar plannu, cyfarpar ffensio, offer tocio, llif, offer ar gyfer clirio llystyfiant, offer coedlannu, cynnal a chadw (e.e. glanhau, iro, hogi)

Uned 323 Gweithredu Rheolaeth Cynefinoedd Coetiroedd Canlyniad 4 Gallu rheoli cynefinoedd coetir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cynnal gwaith rheoli ymarferol cynefinoedd coetiroedd yn ddiogel
2. Argymhell gwelliannau i waith rheoli cynefinoedd coetiroedd

Cynnwys yr Uned

Rheolaeth ymarferol

Nodau, amcanion, cynllun rheoli, iechyd a diogelwch, plannu/hau (coed, llwyni a fflora daear), adfywio naturiol, teneuo, clirio, coedlan, creu risgiau, creu llennyrch, creu pyllau, cyflwyno prennau marw, blychau adar, blychau ystlumod

Gwelliannau

Mwy o amrywiaeth, rheoli rhywogaethau ymledol, rheolaeth gynaliadwy, creu cynefinoedd, rheoli gwastraff

Uned 323 Gweithredu Rheolaeth Cynefinoedd Coetiroedd

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth gadarn i'r dysgwyr a'r sgiliau angenrheidiol i adnabod nodweddion cynefinoedd coetiroedd ac i baratoi, cynllunio a chynnal gwaith rheoli ymarferol gyda chynefinoedd coetiroedd. Bydd dysgwyr yn datblygu dealltwriaeth o'r dylanwadau hanesyddol sydd wedi effeithio ar orchudd coetiroedd gan ddeall yr amrediad o gynefinoedd coetiroedd sy'n bresennol heddiw. Bydd dealltwriaeth o'r technegau rheoli sydd ar gael ar gyfer cynefinoedd coetiroedd yn cael eu datblygu ynghyd â'r cyfle i roi rhai technegau ar waith. Dylai'r uned gwmpasu amrywiaeth eang o weithgareddau a safleoedd posibl.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel ac yn gynaliadwy. Disgwylir y bydd dysgwyr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Dylid plethu pwysigrwydd arferion cynaliadwy i'r ddarpariaeth drwyddi draw.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwyr ddeall sut y mae dylanwad wedi bod ar orchudd coetiroedd yn hanesyddol gan arwain at ddatblygu gwahanol fathau o goetiroedd a systemau rheoli. Dylai dysgwyr ddatblygu gwerthfawrogiad o'r nodweddion hanesyddol potensial o fewn coetir. Rhagwelir y bydd y canlyniad hwn yn cael ei gyflawni drwy ddarlithoedd a thrafodaeth ffurfiol ond dylid ei gyflwyno hefyd drwy ymchwil annibynnol i ddysgwyr ac ymweliadau safle (e.e. i goetir hynafol).

Mae Canlyniad 2 yn trafod arolygu coetiroedd. Rhagwelir y bydd cyflwyno'r canlyniad hwn yn cynnwys rhai darlithoedd ffurfiol a thrafodaeth, ond mae'n gofyn am ymweliadau safle â choetiroedd a gweithgareddau ystafell ddothbarth dan oruchwyliaeth. Efallai y byddai'n fuddiol cael siaradwyr arbenigol sy'n ymweld i ychwanegu perthnasedd i'r pwnc, yn enwedig y rhai sydd wedi cymryd rhan mewn arolygon cynefinoedd coetiroedd. Bydd dysgwyr yn datblygu eu sgiliau adnabod a gwerthfawrogiad o'r strwythurau sy'n creu coetiroedd.

Yng Nghanlyniad 3, bydd y dysgwyr yn datblygu dealltwriaeth o'r technegau rheoli sy'n berthnasol i wahanol cynefinoedd coetiroedd. Dylid rhoi pwyslais ar gynllunio cywir ac ar iechyd a diogelwch. Rhagwelir y bydd y canlyniad hwn yn cael ei gyflawni'n bennaf drwy ddarlithoedd ffurfiol a thrafodaeth ond byddai ychwanegu ymweliadau tywys â chynefinoedd sy'n cael eu rheoli'n llwyddiannus yn ychwanegu cyd-destun.

Yng Nghanlyniad 4, bydd y dysgwyr yn gallu rhoi gwybodaeth ar waith a gafwyd o'r canlyniadau dysgu eraill. Bydd angen cyflwyno rhywfaint o ddarpariaeth ffurfiol ar y canlyniad hwn ond disgwylir y bydd y rhan fwyaf yn cael ei darparu drwy weithgareddau ymarferol. Bydd dysgwyr yn paratoi ar gyfer rheoli cynefinoedd coetiroedd ymarferol ac yn ei gyflawni. Dylid rhoi pwyslais mawr ar iechyd a diogelwch drwy gydol cyflwyno'r canlyniad hwn. Bydd dysgwyr hefyd yn cael y cyfle i drafod gwelliannau i'r gwaith o reoli cynefinoedd coetiroedd.

Nod yr uned hon yw ymestyn gwybodaeth a sgiliau'r dysgwyr sy'n ymwneud â rheoli cynefinoedd coetiroedd. Dylid rhoi pwyslais ar bwysigrwydd cynllunio ac ar iechyd a diogelwch. Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiant i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwyr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o goetiroedd i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwyr a rhoi arferion yn eu cyd-destun.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Rhaid rhoi cyfle i ddysgwyr ddelio gydag ystod o weithgareddau mewn gwahanol sefyllfaoedd sy'n adlewyrchu tueddiadau cyfredol y diwydiant.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Agate E. 2001. *Tree Planting and Aftercare: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752257
- Agate E. 2002. *Woodlands: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752338
- Agate E a Brooks A. 2001. *Waterways & Wetlands: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752303
- Bedoyere C. 2004. *A Handbook of Native Trees and Shrubs*. New Holland Publishers. ISBN 1843306069
- Bedoyere C. 2004. *Portrait of a Woodland: Biodiversity in 40 Acres*. Search Press. ISBN 1844480135
- Buckley G. 1992. *Ecology and Management of Coppiced Woodlands*. Kluwer Academic Publishers. ISBN 0412431106
- Forestry Commission 1997. *The Management of Semi-Natural Woodlands*. Forestry Commission ISBN 0855382600
- Harris E a Harris J. 2003. *Wildlife Conservation in Managed Woodlands and Forests*. 2il arg. Research Studies Press. ISBN 0863802060
- Kennedy F. 2002. *The Identification of Soils for Forest Management*. Forestry Commission ISBN 0855385596
- Peterken G. 1993. *Woodland Conservation and Management*. 2il arg. Springer. ISBN 0412557304
- Rackham O. 2001. *Trees and Woodlands in the British Landscape: The Complete History of Britain's Trees, Woods and Hedgerows*. Orion Publishing. ISBN 1842124692
- Read H a Frater M. 1999. *Woodland Habitats*. Routledge. ISBN 0415180902
- Springthorpe G a Myhill N. 1994. *Wildlife Rangers' Handbook*. The Stationery Office Books. ISBN 0117103268
- Warren M a Fuller R. 1993. *Woodland Rides and Glades: Their Management for Wildlife*, 2il argraffiad. Joint Nature Conservation Committee. ISBN 1873701330
- Watkins C. 1990. *Woodland Management and Conservation*. David a Charles PLC. ISBN 0715393294

Cyfnodolion

British Wildlife

Quarterly Journal of Forestry

Gwefannau

www.forestry.gov.uk

www.naturalengland.org.uk

www.rfs.org.uk

www.woodlandtrust.org.uk

Comisiwn Coedwigaeth

Natural England

The Royal Forestry Society

The Woodland Trust

Uned 324

Rheoli Busnes yn y Sector Tir

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Bydd y dysgwr yn edrych ar y busnes, rôl a chyfrifoldebau y rhai sy'n cael eu cyflogi mewn busnesau tir ac ar ofynion adnoddau. Byddant yn datblygu eu sgiliau mewn gweithrediadau busnes ac yn cynhyrchu cynllun busnes.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gwybod ehangder a phwysigrwydd diwydiant yn y sector amgylcheddol a thir
2. Deall adnoddau a strwythurau busnes
3. Deall y farchnad fusnes
4. Deall sut i ddefnyddio systemau cadw cofnodion ariannol a ffisegol

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

Amh

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol

Uned 324

Rheoli Busnes yn y Sector Tir

Canlyniad 1

Gwybod ehangder a phwysigrwydd diwydiant yn y sector amgylcheddol a thir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio pwysigrwydd busnesau o fewn y diwydiant i'r economi
2. Amlinellu'r amrediad o fusnesau sy'n gysylltiedig â'r diwydiant

Cynnwys yr Uned

Pwysigrwydd i'r economi

Defnyddio mesurau sydd ar gael i'r diwydiant, e.e. gwerth allbwn, cyfraniad i Gynnyrch Domestig Gros (GDP), cyflogaeth, defnydd tir, manteision economaidd a chymdeithasol, tueddiadau mewn pwysigrwydd

Amrediad o sefydliadau: mathau nodweddiadol o fusnesau a sefydliadau eraill (e.e. cynrychioliadol, rheolaethol, nid-er-elw) o fewn y sector, amrywiadau rhanbarthol, newidiadau a datblygiadau yn y 50 mlynedd diwethaf

Busnesau cysylltiedig

Diwydiannau perthnasol mewn sectorau diwydiannol cynradd, eilaidd a thrydyddol (e.e. cyflenwyr deunyddiau crai, proseswyr, dosbarthwyr, adwerthwyr, darparwyr gwasanaethau)

Sefydliadau cysylltiedig: cydberthnasoedd penodol rhwng un busnes a sefydliadau cysylltiedig eraill e.e. cyflenwyr nwyddau a gwasanaethau, cyrff cynrychioliadol a chyrff proffesiynol, cyrff rheoleiddio, cystadleuwyr, cwsmeriaid, amcanion a rolau sefydliadau pwysig yn y sector

Uned 324 Rheoli Busnes yn y Sector Tir

Canlyniad 2 Deall adnoddau a strwythurau busnes

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio strwythur cyfreithiol a threfniadaeth busnes tir
2. Esbonio gofynion adnoddau ffisegol busnes tir dethol
3. Disgrifio gwahanol rolau a chyfrifoldebau mewn busnes tir dethol

Cynnwys yr Uned

Strwythur a threfniadaeth cyfreithiol

Nodweddion o'r prif fathau busnes, e.e. unig fasnachwr, partneriaeth, cwmni cyfyngedig, sefydliad nid-er-elw, elusen, sefydliadau sector cyhoeddus, strwythur staffio sefydliad

Gofynion adnoddau ffisegol

Eiddo (mathau o ddaliadaeth, gwerthusiad o botensial busnes), cerbydau a pheiriannau, offer a chyfarpar, stoc (gweithdrefnau rheoli stoc), yswiriant dros adnoddau ffisegol

Rolau a chyfrifoldebau swydd

Rolau swyddi sy'n berthnasol i'r sector, e.e. cyfarwyddwr, rheolwr, goruchwyliwr, gweithiwr tîm, hyfforddai, gweinyddwr, gwirfoddolwr, is-gontractwr, teitl y swydd, disgrifiad swydd, cyfrifol am adnoddau ariannol, ffisegol a dynol, symbyliad staff a rheolaeth perfformiad, manyleb person (sgiliau nodweddiadol, cymwysterau a phrofiad sy'n angenrheidiol i gyflawni'r rôl), hawliau a chyfrifoldebau cyfreithiol yn y gwaith (e.e. tâl, oriau gwaith, gwyliau, cyfle cyfartal, iechyd a diogelwch, diogelu cyflogaeth), deddfwriaeth gyflogaeth berthnasol

Uned 324 Rheoli Busnes yn y Sector Tir

Canlyniad 3 Deall y farchnad fusnes

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Disgrifio'r farchnad, cwsmeriaid a chystadleuwyr ar gyfer busnesau tir
2. Esbonio nodweddion cadwyn gyflenwi effeithiol mewn cyd-destun tir
3. Adolygu systemau ac arferion rheoli ansawdd o fewn busnes tir

Cynnwys yr Uned

Marchnadfa, cwsmeriaid a chystadleuwyr

Maint y farchnad (e.e. gwerth gwerthiant, nifer cwsmeriaid), dylanwadau allanol ar y farchnad (gwleidyddol, economaidd, diwylliannol, technolegol), sail cwsmeriaid (nifer, math, nodweddion, segmentau'r farchnad), cystadleuwyr uniongyrchol ac anuniongyrchol, dadansoddi cystadleuwyr, cyfran y farchnad

Cadwyn gyflenwi

Cyflenwyr, dosbarthwyr, cwsmeriaid, dewis cyflenwyr, sicrhau cyflenwadau o fewnbynnau, sicrhau o'r gadwyn gyflenwi (e.e. amgylcheddol, lles anifeiliaid)

Rheoli ansawdd

Agweddau pwysig o ansawdd yn y sector, safonau neu gymeradwyaeth ansawdd ffurfiol (e.e. Gwarant Fferm, ISO 9000, cymeradwyaeth BHS), systemau ac arferion anffurfiol i sicrhau ansawdd, bydd problemau'n digwydd os nad yw'r ansawdd yn cael ei gyflawni

Uned 324 Rheoli Busnes yn y Sector Tir

Canlyniad 4 Deall sut i ddefnyddio systemau cadw cofnodion ariannol a ffisegol

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adolygu cofnodion ariannol ar gyfer busnes tir penodol
2. Archwilio cofnodion ffisegol ar gyfer busnes tir penodol
3. Archwilio'r defnydd o gofnodion ariannol a ffisegol wrth fonitro perfformiad a chynnydd busnesau

Cynnwys yr uned

Cofnodion ariannol

Pwysigrwydd cadw cofnodion cywir (gofynion cyfreithiol ac effeithiolrwydd rheolaeth), gweithdrefnau prynu ac archebu ffurflenni archebu ac archebion, danfoniadau a derbyniadau, anfonebau a chofnodion gwerthiant, rheolaeth credyd, dulliau talu, cadw cyfrifon (dadansoddiad ariannol, arian parod, llif arian, cyllidebau, rhaglenni cyfrifon cyfrifiadurol), cyfrifon sylfaenol (cyfrif masnachu, mantolen, dibrisiad), trethiant (TAW, treth incwm PAYE, cyfraniadau yswiriant gwladol, treth gorfforaethol), cyfrifiad cyflog

Cofnodion ffisegol

Cofnodion priodol i'r diwydiant yn ymwneud â e.e. cynhyrchu, mewnbynnau, staffio, cwsmeriaid, defnydd o adnoddau, gwarchod data, gofynion cyfreithiol i gadw cofnodion, e.e. y defnydd o bleiddiaid, meddyginiaethau milfeddygol, cludiant, symudiad anifeiliaid, pasbortau

Monitro perfformiad a chynnydd busnes

Defnyddio cofnodion ariannol a ffisegol i fonitro perfformiad busnes, e.e. lefelau cynhyrchu, costau cynhyrchu, effeithlonrwydd ariannol, monitro yn erbyn targedau, cyllidebau, cyfnodau blaenorol, cyfnodau adolygu perthnasol (e.e. bob wythnos, bob mis, yn flynyddol), camau adfer priodol, rolau staff yn cofnodi a dadansoddi gwybodaeth

Uned 324 Rheoli Busnes yn y Sector Tir

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi dealltwriaeth i ddysgwyr o agweddau busnes eu diwydiant. Mae'n berthnasol i'r holl sectorau amgylcheddol a thir a bydd dysgwyr yn canolbwyntio eu hastudio ar y sector sydd fwyaf perthnasol i'w diddordebau galwedigaethol.

Yng Nghanlyniad 1 byddant yn ymchwilio i faint, cwmpas a phwysigrwydd eu sector arbenigol o fewn yr amgylchedd a diwydiannau tir, a sut mae hyn wedi datblygu dros y 50 mlynedd diwethaf. I rai sectorau mae'r math yma o wybodaeth yn haws cael gafael arni nag eraill (e.e. amaethyddiaeth), felly dylai dysgwyr gael eu cefnogi i hygyrchu pa bynnag wybodaeth sydd ar gael yn berthnasol i'w sector. Byddant hefyd yn ymchwilio i'r amrediad o fathau busnes a sefydliadau eraill sy'n cael eu cynrychioli yn eu sector, yn cynnwys sefydliadau pwysig rheolaethol, proffesiynol neu gynrychioliadol. Lle mae'n bosibl dylai hyn gael ei berthnasu i fusnesau a sefydliadau penodol. Mae'n debygol y bydd angen addysgu ffurfiol ar y canlyniad hwn, a dylai gael ei gefnogi gan wybodaeth berthnasol ar fusnesau a sefydliadau o fewn y sector, a gallai gynnwys siaradwyr sy'n cynrychioli'r rhain. Dylid annog y dysgwr hefyd i astudio ac ymchwilio'n annibynnol.

Mae Canlyniad 2 yn canolbwyntio ar y goblygiadau cyfreithiol ac adnoddau wrth sefydlu busnes. Byddant yn dysgu am yr amrediad o sefydliadau busnes yn y sectorau preifat a chyhoeddus, a goblygiadau cyfreithiol ac ymarferol gwahanol fathau o fusnesau. Dylai hyn fod yn gysylltiedig â'r mathau o fusnesau sy'n bwysig yn eu sector. Bydd dysgwyr yn ymchwilio i ofynion adnoddau ffisegol busnesau, a sut y cânt eu rheoli. Byddai'n briodol i ddysgwyr wneud astudiaeth achos ar safle busnes yn eu sector gan werthuso ei gryfderau a'i wendidau mewn perthynas â defnydd busnes penodol. Mae gan y ddealltwriaeth y bydd dysgwyr yn ei hennill ar rolau a chyfrifoldebau swyddi gysylltiadau gyda'r gofynion am Brofiad Gwaith, a gellid gwahodd cyflogwyr i esbonio eu disgwyliadau yn y gweithle. Dylai ymchwiliadau'r dysgwyr ffocysu ar rolau swydd o fewn eu sector arbenigol.

Yng Nghanlyniad 3 bydd dysgwyr yn dadansoddi'r farchnad ar gyfer busnes tir penodol. Gallai hyn gynnwys prosiect astudiaeth achos a dylai adnabod, ar gyfer y busnes hwnnw, wybodaeth ar y cynnwys a restrir. Dylai dylanwadau allanol fod yn berthnasol ac yn gyfredol i'r busnes hwnnw. Dylai cystadleuwyr penodol gael eu hadnabod a'u dadansoddi er mwyn nodi cryfderau a gwendidau i fusnes yr astudiaeth achos. Wrth ymchwilio i'r gadwyn gyflenwi bydd angen i'r dysgwyr adnabod y llif adnoddau o gynhyrchu'r deunyddiau crai, drwy gynhyrchu a phrosesu perthnasol, i'r cwsmeriaid yn y pen draw. Bydd rheoli ansawdd yn cynnwys cyfeirio at unrhyw safonau neu gymerawdwyathau sy'n berthnasol. Dylai hefyd ystyried y safonau ansawdd sy'n ofynnol gan y diwydiant, unrhyw systemau ac arferion sy'n cael eu defnyddio i gyflawni ansawdd, a goblygiadau methu â chwrdd â lefelau ansawdd rhagnodedig neu dybiedig. Dylid cysylltu hyn â busnesau penodol a gallai addysgu eto gael ei gefnogi gan siaradwyr gwadd perthnasol o ddiwydiant.

Mae Canlyniad 4 yn canolbwyntio ar yr amrediad o gofnodion ariannol a ffisegol sy'n ofynnol i gwrdd â gofynion cyfreithiol yn ogystal ag i sicrhau gweithrediad busnes effeithiol. Bydd angen i ddysgwyr allu cwblhau enghreifftiau syml o'r amrediad o gofnodion ariannol sydd wedi eu rhestru. Dylent fod yn ymwybodol o systemau papur a chyfrifiadurol ar gyfer cofnodion ariannol ond nid oes disgwyl iddyn nhw ddod yn gymwys yn y defnydd o feddalwedd cyfrifon TG. Dylai'r amrediad o gofnodion ffisegol sy'n cael eu hymchwilio fod yn berthnasol i sector arbenigol y dysgwyr, a dylai gynnwys enghreifftiau cyfredol pwysig o gofnodion sy'n angenrheidiol yn gyfreithiol. Gallai'r cynnwys gysylltu gydag unedau galwedigaethol arbenigol eraill. Yn ogystal â chwblhau amrediad o gofnodion, bydd dysgwyr yn ymchwilio i sut y gellir defnyddio enghreifftiau penodol i helpu i wneud penderfyniadau, i fonitro ac i reoli perfformiad busnes.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o ddiwydiant i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o sefydliadau i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Gillespie A. 2002. *Business in Action*. Hodder Arnold.

Jones R, Raffo C a Hall D. 2004. *Business Studies, 3ydd Argraffiad*. Causeway Press.

Nix J. 2009 *Farm Management Pocketbook*, 40ydd Argraffiad Diwygiedig. The Anderson Centre.

Warren M. 1997. *Financial Management for Farmers and Rural Managers*.

Blackwell. Lewis R a Trevitt, R. 2007. *BTEC Busnes Cenedlaethol*. Nelson Thornes.

Dooley D, Dransfield R, Goymer J a Guy P. 2007. *BTEC Busnes Cenedlaethol*. Heinemann.

Uned 315 Cyflawni Sgiliau Ystâd

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw cyflwyno'r dysgwyr i sgiliau a gwybodaeth ystâd a sut y gellir defnyddio'r rhain yn ymarferol. Fe'i cynlluniwyd ar gyfer dysgwyr mewn canolfannau sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu addysg bellach/uwch.

Bydd y dysgwr yn edrych ar adeiladu, trwsio a chynnal a chadw ffiniau, strwythurau ac arwynebau. Byddant yn adeiladu eu profiad a'u hyder yn defnyddio sgiliau ymarferol mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd. Bydd dysgwyr yn gallu rhoi gwaith rheoli ymarferol yn ei gyd-destun mewn perthynas â chynefin penodol sy'n dod o fewn eu prif faes dysgu.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gallu adeiladu, trwsio neu gynnal ffiniau
2. Gallu adeiladu, trwsio neu gynnal strwythurau
3. Gallu adeiladu, trwsio neu gynnal arwynebau
4. Gallu gwneud gwaith ymarferol rheoli cynefinoedd

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

CU22.1 Adeiladu, cynnal a chadw a thrwsio ffiniau

CU20.1 Cynnal strwythurau ac arwynebau

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SCC

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol

Uned 315 Cyflawni Sgiliau Ystâd

Canlyniad 1 Gallu adeiladu, trwsio neu gynnal ffiniau

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Paratoi'r safle yn briodol
2. Dethol cyfarpar a deunyddiau addas
3. Gwneud gwaith adeiladu, trwsio neu gynnal a chadw ar ffiniau dethol i gwrdd â gofynion penodol

Cwmpas

Ffiniau

Ffiniau byw (gwrych, clawdd, ffos), ffiniau wedi'u hadeiladu: ffens (postyn a rheilen, postyn a gwifren, trydan, rhwyd), wal (carreg, brics)

Cynnwys yr uned

Paratoi'r safle

Cynllunio gweithgaredd, clirio malurion, sicrhau diogelwch da byw, lleoliad (cyflenwad pŵer, gwaredu gwastraff, storio cyfarpar a deunyddiau)

Offer a deunyddiau

Dewis deunyddiau perthnasol i'r dasg, iechyd a diogelwch, arfer cynaliadwy, goblygiadau cost

Adeiladu, trwsio a chynnal

Wedi'i wneud yn ddiogel (defnyddio asesiad risg, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) addas ac i'r safonau gofynnol

Uned 315 Canlyniad 2

Cyflawni Sgiliau Ystâd Gallu adeiladu, trwsio neu gynnal strwythurau

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Paratoi'r strwythur yn briodol
2. Paratoi a chael yn barod offer a deunyddiau priodol
3. Gwneud gwaith adeiladu, trwsio neu gynnal a chadw ar strwythurau dethol i gwrdd â gofynion penodol.

Amrediad

Strwythurau

Strwythurau pren (gât, camfa, naid ceffylau, blwch adar, bwrdd, mainc, drws), strwythurau eraill sydd angen trwsio neu gynnal a chadw (tŷ neu loc anifeiliaid, storfa peiriannau neu fwyd anifeiliaid)

Cynnwys yr Uned

Paratoi'r strwythur

Torri meintiau gofynnol, paratoi pren (sandio, plaenio, llenwi), gwirio manyleb y dyluniad, cynllunio gweithgaredd

Offer a deunyddiau

Offer a deunyddiau wedi'u paratoi yn seiliedig ar gyfarwyddiadau'r gwneuthurwr, iechyd a diogelwch, ymarfer cynaliadwy, goblygiadau cost

Adeiladu, trwsio a chynnal

Wedi'i wneud yn ddiogel (defnyddio asesiad risg, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) addas ac i'r safonau gofynnol

Uned 315 Canlyniad 3

Cyflawni Sgiliau Ystâd Gallu adeiladu, trwsio neu gynnal arwynebau

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Paratoi'r arwyneb yn briodol
2. Paratoi a chael yn barod offer a deunyddiau priodol
3. Gwneud gwaith adeiladu, trwsio neu gynnal a chadw ar arwyneb dethol i gwrdd â gofynion penodol.

Amrediad

Arwynebau

Caled (decin, concrit, pafin), Rhydd (graean, sglodion pren, tywod)

Cynnwys yr uned

Paratoi'r arwyneb

Cynllunio gweithgaredd, clirio malurion, sicrhau diogelwch da byw, lleoliad (cyflenwad pŵer, gwaredu gwastraff, cyfarpar a storio deunyddiau)

Offer a deunyddiau

Offer a deunyddiau wedi'u paratoi yn seiliedig ar ganllawiau'r gwneuthurwr, iechyd a diogelwch, ymarfer cynaliadwy, goblygiadau cost, amseroldeb er enghraifft paratoi concrit ar yr adeg iawn ar gyfer adeiladu

Adeiladu, trwsio a chynnal

Wedi'i wneud yn ddiogel (defnyddio asesiad risg, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) addas ac i'r safonau gofynnol

Uned 315 Canlyniad 4

Cyflawni Sgiliau Ystâd Gallu gwneud gwaith ymarferol rheoli cynefinoedd

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cynnal asesiadau risg priodol
2. Gwneud gwaith ymarferol rheoli cynefinoedd yn ddiogel yn unol â manylebau penodol
3. Awgrymu gwelliannau ar gyfer gwaith yn y dyfodol

Cynnwys yr Uned

Asesiadau risg

Asesiadau risg wedi'u cwblhau a'u defnyddio, defnydd o Gyfarpar Diogelu Personol (PPE) priodol ar gyfer y tasgau (bŵts diogelwch, oferôls, menig ac offer gwarchod llygaid), a dulliau gweithio diogel Deddfwriaeth a chodau ymarfer perthnasol: Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974, Rheoli Sylweddau sy'n Beryglus i Iechyd (COSHH) 2002, Rheoliadau Gwastraff (Cymru a Lloegr) 2006, Rheoliadau Adeiladu (Dylunio a Rheoli) 2007

Rheoli cynefinoedd yn ymarferol

Torri gwair, adnewyddu, plannu a stancio yn ôl y galw, glanhau (llwybr, llinell ffens), coedlannu, dadwreiddio, cynnal a chadw perthi, tocio, teneuo, torri neu dorri a thaenu tomwellt, clirio pyllau, nentydd a ffosydd

Arfer da: compostio, deunyddiau sy'n gallu cael eu compostio, eu hail-ddefnyddio a/neu eu hailgylchu, canfod defnyddiau amgen, dulliau ailgylchu, osgoi gwastraff

Lleihau difrod i'r amgylchedd - Llygredd (dyfrgyrsiau, drwy sbwriel neu falurion, sŵn), difrod i gynefinoedd, a gwastraff adnoddau

Gwaredu gwastraff: gwastraff organig (ailgylchu, compostio, sglodio, llosgi), gwastraff anorganig (ailgylchu, tirlenwi, gwaredu'n ddiogel)

Gwelliannau

Gosod amcanion rheoli cynefinoedd, gweithgareddau cynllunio ac adnoddau, gweithgareddau monitro ac adnoddau, adolygu canlyniadau yn erbyn amcanion, argymhellion a gwelliannau

Uned 315 Cyflawni Sgiliau Ystâd

Nodiadau canllaw

Mae gan yr uned hon ffocws ymarferol dros ben, ac mae'n anelu i alluogi dysgwyr i ddatblygu sgiliau ystâd sy'n gallu cael eu cymhwyso i amrediad o sefyllfaoedd ac amgylchiadau. Mae'r uned wedi cael ei hysgrifennu er mwyn i gyfleoedd sy'n digwydd yn naturiol ac yn lleol gael eu defnyddio wrth ddedhol safleoedd, strwythurau ac arwynebau i adeiladu, trwsio neu gynnal a chadw.

Gan y bydd dysgwyr yn cymryd rhan mewn gweithgarwch ymarferol, dylid rhoi pwyslais ar arferion gweithio diogel, gan gynnwys defnyddio cyfarpar diogelu personol (PPE) priodol, a dylid cynnal asesiadau risg priodol. Ar Lefel 3 disgwylir y bydd dysgwyr yn cymryd rhan weithredol yn y gwaith o gwblhau asesiadau risg, fel bod hyn yn dod yn rhan annatod o'r holl weithgarwch ymarferol. Dylai dysgwyr ddod yn ymwybodol o'r effaith ar yr amgylchedd, a dylai cysyniadau cynaliadwyedd hefyd gael eu dangos lle mae hynny'n bosibl.

Dylai dysgwyr gael y cyfle i wneud gweithgaredd sgiliau ystâd mewn lleoliad tir lle mae hynny'n bosibl i wneud y mwyaf o'r berthnasedd alwedigaethol. Fe fydd yn fwyaf manteisiol os yw'r strwythurau, y ffiniau a'r arwynebau sy'n cael eu dewis ar gyfer diben clir sydd y tu hwnt i gyflwyno'r uned hon. Cydnabyddir na fydd cyfleoedd i wneud gwaith adeiladu, trwsio a chynnal a chadw ym mhob un o'r categorïau, ond byddai'n briodol i bob un o'r sgiliau adeiladu, trwsio a chynnal a chadw gael eu datblygu mewn un agwedd o'r uned.

Yng Nghanlyniad 1, bydd dysgwyr yn datblygu'r sgiliau ymarferol sydd eu hangen i adeiladu, trwsio neu gynnal o leiaf ddwy ffin wahanol, gan gynnwys ffin fyw ac un adeiledig.

Yng Nghanlyniad 2, bydd dysgwyr yn adeiladu, trwsio neu gynnal o leiaf ddau strwythur gwahanol. Rhagwelir y bydd dysgwyr yn datblygu dealltwriaeth o sut i adeiladu strwythur pren, ond nid oes disgwyl iddyn nhw allu adeiladu strwythurau mwy megis adeilad ar gyfer anifeiliaid neu beiriannau. Rhagwelir y bydd y cyflwyno'n cynnwys trwsio a chynnal a chadw strwythurau mwy fel hyn fyddai'n cael eu gweld ar ystadau.

Yng Nghanlyniad 3, mae'n ofynnol i ddysgwyr adeiladu, trwsio neu gynnal un arwyneb o'r ystod a ddangosir. Gall cyflwyno'r uned gynnwys ymweliadau i weld amrywiaeth o arwynebau a'u nodweddion a'u gofynion o ran cynnal a chadw.

Yng Nghanlyniad 4 mae disgwyl y bydd cyflwyno'r canlyniad hwn yn cael ei fewnosod yn natblygiad y sgiliau ymarferol o fewn y tri chanlyniad arall. Gallai'r canlyniadau hefyd gael eu datblygu law yn llaw â phrofiad gwaith dysgwyr mewn lleoliad addas.

Rhagwelir y bydd y rhan fwyaf o gyflwyno'r uned hon yn digwydd mewn lleoliad ymarferol, gan oruchwylio ymarfer sgiliau. Bydd cyflwyno hefyd yn cynnwys peth gweithgaredd yn yr ystafell ddosbarth i sicrhau fod gan ddysgwyr ddealltwriaeth dda o gynllunio, dewis a pharatoi deunyddiau a gwybodaeth sylfaenol.

Cyfeiriadau

Llyfrau

- Agate E. 2001. *Fencing: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 094675229X
- Agate E. 2001. *Footpaths: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752311
- Agate E. 2000. *Toolcare: A Maintenance and Workshop Manual*. BTCV. ISBN 0946752249
- Agate E. 2001. *Tree Planting and Aftercare: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752257
- Agate E. 2002. *Woodlands: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752338
- Brooks A ac Agate E. 1998. *Hedging: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752176
- Brooks A ac Agate E. 2001. *Waterways and Wetlands: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752303
- Brooks A, Adcock S ac Agate E. 1999. *Dry Stone Walling: A Practical Handbook*. BTCV. ISBN 0946752192
- MacLean M. 1992. *New Hedges for the Countryside. Farming Press Books and Videos*. ISBN 0852362420
- Scottish Executive Rural Affairs Department. 2002. *Prevention of Environmental Pollution from Agricultural Activity: Code of Good Practice Dos and Don'ts Guide*. Scottish Executive. ISBN 0755905180
- Stokes A. 1999. *Health and Safety Overview for Practical Conservation Project: A Guide to Good Practice for Conservation Groups and Land Managers*. BTCV.

Cyfnodolion

Ecology

Environmental Management

Farmers Guardian

Farmers Weekly

Landwards

Organic Farming

Gwefannau

www.btcv.org.uk

British Trust for Conservation Volunteers

www.defra.gov.uk

Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig

www.wales.gov.uk

Llywodraeth Cynulliad Cymru

www.scotland.gov.uk

Scottish Executive Environment and Rural Affairs

Department

www.dardni.gov.uk

Department of Agriculture and Rural Affairs

(Gogledd Iwerddon)

www.fwag.org.uk

Farm Wildlife and Advisory Group

www.hse.gov.uk

Y Gweithgor Iechyd a Diogelwch

www.lantra.co.uk

Cyngor Sgiliau Sector Lantra

Uned 326 Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw darparu dealltwriaeth i ddysgwyr o sgiliau coedyddiaeth (awyr) a sut y gellir cymhwyso'r rhain yn ymarferol. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn gallu datblygu'r sgiliau a'r wybodaeth angenrheidiol i wneud gwaith coedyddiaeth o'r awyr, yn cynnwys symud canghennau, tocio syml a datgymalu coed bach i ganolig eu maint. Mae'r ddeddfwriaeth iechyd a diogelwch berthnasol a deddfwriaeth arall yn cael eu trafod. Bydd y dysgwr hefyd yn gallu cefnogi gweithwyr coedyddol yn yr awyr drwy helpu i ostwng canghennau a gwneud gwaith achub o'r awyr.

Ni fydd yr uned hon yn arwain yn uniongyrchol at ardystiad o gymhwysedd yn Nyfarniad Lefel 2 Dringo Coed a Gwneud Gwaith Achub o'r Awyr, na Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig, ond gall ddarparu hyfforddiant paratoadol tuag at y cymwysterau hyn.

Canlyniadau dysgu

Mae pum canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gallu defnyddio llif gadwyn mewn coeden er mwyn gwneud gwaith torri canghennau
2. Gallu tocio a datgymalu coed bach i ganolig eu maint
3. Gwybod y gofynion ar gyfer defnyddio llif gadwyn ar gyfer gwaith ar goed o'r awyr.
4. Deall y goblygiadau cyfreithiol a diogelwch
5. Gallu cefnogi gweithrediadau dringo coed

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol
TW26 Cefnogi cydweithwyr sy'n ymgymryd â gweithrediadau coedwriaethol oddi ar y ddaear
TW36 Gwneud gwaith achub o'r awyr o goeden

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 326

Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth

Canlyniad 1

Gallu defnyddio llif gadwyn mewn coeden er mwyn gwneud gwaith torri canghennau

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Cynnal asesiad risg
2. Dewis a defnyddio cyfarpar priodol yn ddiogel
3. Dringo'n ddiogel ac yn effeithiol i'r safleoedd gweithio priodol
4. Tynnu canghennau gan adael y goeden i gwrdd â'r fanyleb ofynnol
5. Gweithio gyda staff tir i gael amgylchedd gwaith diogel

Cynnwys yr Uned

Asesiad Risg

Nodi peryglon a lefelau risg priodol

Amodau safle a thir, amodau tywydd, cyflwr coed, gweithredwr, peiriant a thasg, mynediad cyhoeddus a hawliau tramwy/priffyrdd, llinellau pŵer, lefelau sŵn

Rheoli a lleihau risg, sefydlu parthau diogelwch, gweithdrefnau brys, offer achub, darpariaeth cymorth cyntaf, safle llenwi tanwydd, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE)

Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Offer priodol

Dringo a gostwng rhaffau: clymau dringo statig, lled-statig, deinamig:

Clymau dringo: Prwsig, hwytraff, ffigur-wyth

Harneisiau, dolenni cyswllt, stropiau, slingiau, llinellau taflu, dyfeisiau ffrithiant, rhaff crafangu, llifiau cadwyn, arbedwyr cambiwm, pwlliau

Dringo'n ddiogel ac yn effeithiol i'r safleoedd gweithio priodol

Gweithdrefnau mynediad diogel: ysgolion, Llwyfannau Gwaith Uwch Symudol (MEWPs), rhaff a harneisiau, heyrn dringo

Technegau lleoli gwaith diogel: dewis pwyntiau angori priodol a phwyntiau angori atodol, newid pwyntiau angori, ail-gyfeiriadau, trefnu rhaffau, cerdded canghennau

Tynnu canghennau gan adael y goeden i gwrdd â'r fanyleb ofynnol

Tynnu canghennau: lleoli gwaith yn briodol, gweithredu llif gadwyn yn ddiogel ac effeithiol, toriadau priodol, defnydd diogel ac effeithiol o gyfarpar gostwng,

Manyleb ofynnol: BS3998, gofynion y cleient, caniatâd gorchymyn cadwraeth coeden Disgyniad dan reolaeth, casglu cyfarpar a'i storio'n gywir, safle gwaith wedi'i adael mewn cyflwr diogel a thaclus, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau llygredd amgylcheddol

Amgylchedd gwaith diogel

Briffio a chyfarwyddo staff tir, cyfathrebu effeithiol, ymwybyddiaeth barhaus o beryglon, cyfarpar achub addas ar gael

Uned 326
Canlyniad 2

Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth
Gallu tocio a datgymalu coed bach i ganolig eu maint

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwneud gwaith tocio syml ar goed bach
2. Deall sut i ddatgymalu coed bach i ganolig eu maint

Cynnwys yr Uned

Gweithrediadau tocio syml

Offer tocio: llif gadwyn, siswrn tocio, llifiau llaw, brigdocwyr,

Gweithrediadau tocio: teneuo coron, lleihau coron, codi coron, ailffurfio coron a thocio ffurfiannol, codi coron, torri darnau marw, malurio, bôn-docio, coedlannu

Dewis y canghennau i'w tynnu yn gywir, cyfathrebu effeithiol, safle gweithio diogel a phriodol, cywirdeb toriadau, lleihau difrod i weddill y goeden, safle gwaith wedi'i adael mewn cyflwr diogel a thaclus, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau llygredd amgylcheddol

Datgymalu coed bach i ganolig eu maint

Trefn toriadau cywir, safle gweithio diogel a phriodol, cyfathrebu effeithiol, cywirdeb toriadau, safle gwaith wedi'i adael mewn cyflwr diogel a thaclus, gwaredu gwastraff yn briodol, atal llygredd, lleihau llygredd amgylcheddol

Uned 326
Canlyniad 3

Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth
Gwybod y gofynion ar gyfer defnyddio llif gadwyn ar
gyfer gwaith ar goed o'r awyr.

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Diffinio'r termau Tocio targed, Coler rhisgl cangen, Cribyn rhisgl cangen
2. Disgrifio technegau tocio a gostwng canghennau
3. Nodi'r cyfarpar sydd ar gael i docio a datgymalu

Cynnwys yr Uned

Diffinio'r termau Tocio targed, Coler rhisgl cangen, Cribyn rhisgl cangen
Diffiniadau yn unol â Safon Brydeinig 3998, Argymhellion ar gyfer Gwaith Coed

Technegau tocio a gostwng canghennau

Technegau tocio: teneuo coron, lleihau coron, ailffurfio coron a thocio ffurfiannol, codi coron, torri darnau marw, bôn-docio

Technegau gostwng canghennau: systemau gostwng a ffrithiant

Cyfarpar ar gael i docio a datgymalu

Offer torri: llif gadwyn, siswrn tocio, llif llaw, brigdocwyr, llif polyn

Rhaffau gostwng, dyfeisiau ffrithiant, pwlïau, craeniau, heyrn dringo

Uned 326 Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth

Canlyniad 4 Deall y goblygiadau cyfreithiol a diogelwch

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio'r goblygiadau cyfreithiol a diogelwch sy'n gysylltiedig â thocio a datgymalu coed

Cynnwys yr Uned

Goblygiadau cyfreithiol a diogelwch sy'n gysylltiedig â thocio a datgymalu coed

Engbreiffiau o gyfraith statud - trwyddedau cwmpo coed, prosesau cynllunio, Ardaloedd cadwraeth, Gorchmynion Cadwraeth Coed (TPO), Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, Rheoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Coed) 1999, Deddf Coedwigaeth 1967, Rheoliadau Darparu a Defnyddio Offer Gwaith 1998 (PUWER), Rheoliadau Gweithrediadau Codi ac Offer Codi 1998 (LOLER), Rheoliadau Gweithio ar Uchder 2005, Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974, Rheoliadau Rheoli Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith 1999, Deddf Bywyd Gwyllt a Chefn Gwlad 1981, Deddf Amddiffyn yr Amgylchedd 1990, Gofynion ar gyfer archwilio offer, asesiadau risg, Cyfarpar Diogelu Personol (PPE), sefydlu parthau diogelwch, gweithdrefnau mewn argyfwng, offer achub, darpariaeth cymorth cyntaf, gwaredu gwastraff yn briodol, rhywogaethau gwarchoddedig, atal llygredd, lleihau llygredd amgylcheddol Canllawiau Diogelwch y Grŵp Ymgynghorol Coedyddiaeth a Choedwigaeth

Uned 326 Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth

Canlyniad 5 Gallu cefnogi gweithrediadau dringo coed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Arddangos technegau dringo ac achub o'r awyr
2. Cynorthwyo o'r ddaear i docio coed a gwneud gweithrediadau symud
3. Gwaredu deilliannau yn unol ag arferion gwaith diogel ac ystyriaethau amgylcheddol

Cynnwys yr uned

Technegau dringo ac achub o'r awyr

Cynllunio'r achub, pwynt angori addas, symud y claf i'r adran frys yn ddiogel, gwneud y sefyllfa'n ddiogel, cysylltu'r claf gyda system ddringo'r achubwr, disgyniad dan reolaeth

Cymorth o'r ddaear

Systemau cyfathrebu effeithiol, ail-lenwi'r cyfarpar â thanwydd yn ddiogel, darparu cyfarpar i'r dringwr yn ddiogel, helpu gyda gostwng deunyddiau, ymwybyddiaeth o beryglon, pentyrru deunyddiau i'w gwaredu, atal llygredd, lleihau llygredd amgylcheddol

Gwaredu deilliannau yn unol ag arferion gwaith diogel ac ystyriaethau amgylcheddol Deddf Gwarchod yr Amgylchedd 1990, Rheoliadau Gwarchod yr Amgylchedd (Dyletswydd Gofal) 1991, Rheoliadau Trwyddedu Rheoli Gwastraff 1994, Rheoliadau Gwastraff a Reolir (Cofrestru Cludwyr ac Atafaelu Cerbydau) 1991 Casglwr proffesiynol cofrestredig a/neu ddeliwr gwastraff (gwastraff amaethyddol yn unig), cariwr neu frocer gwastraff cofrestredig, cofrestru gydag Asiantaeth yr Amgylchedd (neu gyfwerth), Nodiadau Trosglwyddo Gwastraff (WTNs) a chadw cofnodion

Uned 326

Cyflawni Sgiliau Coedyddiaeth

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth a sgiliau cadarn i'r dysgwr sydd eu hangen i ymgymryd â gweithrediadau coedwriaethol o'r awyr yn ddiogel. Dylid rhoi ystyriaeth i natur dymhorol ac amseru tocio mewn perthynas â rhywogaethau coed.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y dylai dysgwr fod yn ymwybodol o arferion gwaith diogel sylfaenol i ddefnyddio llif gadwyn ond mae'n annhebygol y bydd yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Mae'n ofynnol i'r dysgwr weithredu peiriannau a dringo coed, felly rhaid pwysleisio materion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i weithrediad y peiriannau a ddefnyddir a gwaith coed o'r awyr, a'u hatgyfnerthu'n rheolaidd. Dylai'r dysgwr gymryd rhan ymarferol mewn asesiadau risg cynhwysfawr.

Rhaid cael unrhyw ganiatâd cyfreithiol sydd ei angen i docio neu gwympo coed a rhaid i offer/peiriannau sy'n cael eu defnyddio gydymffurfio â gofynion perthnasol Rheoliadau Darparu a Defnyddio Cyfarpar Gwaith (PUWER) 1998 a Rheoliadau Gweithrediadau Codi ac Offer Codi 1998 (LOLER). Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwr, yr offer a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr.

Yng Nghanlyniad 1 bydd gofyn i'r dysgwr ddefnyddio llif gadwyn mewn coeden i dorri canghennau. Rhagwelir y bydd y broses o gyflawni'r canlyniad hwn yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth a'r dysgwr yn gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Mae angen i'r dysgwr gael derbyn offer dringo a mynediad priodol i ymgymryd â'r canlyniad hwn a chael digon o hyfforddiant paratoadol ar ddefnyddio llif gadwyn, dringo coed a lleoli gwaith yn ddiogel. Rhaid peidio â gofyn i'r dysgwr weithio ar goed neu safleoedd gwaith peryglus lle mae lefel y risg yn cael ei ystyried yn annerbyniol.

Yng Nghanlyniad 2, bydd yn ofynnol i'r dysgwr docio a datgymalu coed bach i ganolig eu maint. Rhagwelir y bydd y broses o gyflawni'r canlyniad hwn yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth a'r dysgwr yn gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig. Mae'n angenrheidiol i'r dysgwr gael y cyfle i ymgymryd ag amrywiaeth o fathau o waith tocio. Rhaid peidio â gofyn i'r dysgwr weithio ar goed neu safleoedd gwaith peryglus lle mae lefel y risg yn cael ei ystyried yn annerbyniol.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr wybod y gofynion ar gyfer defnyddio llif gadwyn i wneud gwaith o'r awyr ar goed. Rhagwelir y bydd y canlyniad hwn yn cael ei gyflawni ar y cyd â chanlyniadau 1, 2 a 5 drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth a'r dysgwr yn gallu atgyfnerthu gwybodaeth mewn amgylcheddau gwaith realistig. Dylid cyfeirio'n barhaus at ganllawiau a safonau arfer gorau cyfredol y diwydiant. Byddai'n fanteisiol i gynnwys dysgu o fewn y cyd-destun ehangach o fioleg a gwyddor coed. Byddai cyfeiriadau a dolenni at ddamcaniaethau cyfredol ymateb i glwyfau a mecanweithiau heintiau pathogenau yn gwella dealltwriaeth y dysgwr.

Yng Nghanlyniad 4 bydd gofyn i'r dysgwr ddeall goblygiadau cyfreithiol a diogelwch gwaith coedyddiaeth o'r awyr. Rhagwelir y bydd y canlyniad hwn yn cael ei gyflawni ar y cyd â chanlyniadau 1, 2 a 5 drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth a'r dysgwr yn gallu atgyfnerthu gwybodaeth mewn amgylcheddau gwaith realistig. Dylai dysgwyr ganolbwyntio ar ddeddfwriaeth sy'n benodol i'w lleoliad yn y DU a deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o ddeddfwriaeth a Chodau Ymarfer cyfredol a allai fod yn gysylltiedig â thocio a datgymalu coed.

Yng Nghanlyniad 5 bydd gofyn i'r dysgwr gefnogi gweithrediadau dringo coed. Rhagwelir y bydd y broses o gyflawni'r canlyniad hwn yn cael ei chyflwyno drwy hyfforddiant ymarferol dan oruchwyliaeth a'r dysgwr yn gallu atgyfnerthu sgiliau gweithredol mewn amgylcheddau gwaith realistig.

Ni fydd yr uned hon yn arwain yn uniongyrchol at ardystiad o gymhwysedd yn Nyfarniad Lefel 2 Dringo Coed a Gwneud Gwaith Achub o'r Awyr, na Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig, ond gall ddarparu hyfforddiant paratoadol tuag at y cymwysterau hyn.

Os yw dysgwyr eisiau ennill y cymwysterau uchod bydd angen iddynt gofrestru a chymryd yr asesiad ar wahân drwy City & Guilds.

Mae dysgwyr sy'n gweithio tuag at lefel 3 yn annhebygol o fod â phrofiad o weithgareddau coedyddiaeth ymarferol. Nod yr uned hon yw datblygu gwybodaeth a sgiliau'r dysgwr sy'n ymwneud â defnyddio llif gadwyn yn ddiogel, dringo coed a gweithrediadau cysylltiedig. Dylid rhoi pwyslais ar 'wneud' a datblygu profiad ymarferol, dylid rhoi amser priodol i'r dysgwr ddatblygu ei sgiliau. Mae'n bwysig bod y dysgwr yn deall pwysigrwydd cynnal ymwybyddiaeth o'r ddeddfwriaeth bresennol a'r Codau Ymarfer mewn perthynas â dringo coed a gweithrediadau perthynol.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o'r diwydiant coedwigaeth megis contractwyr ac ymgynghorwyr, i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau ag amrywiaeth o safleoedd gwaith a sioeau masnach i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwr. Dylid cyflwyno'r uned drwy gydol y flwyddyn, gan ystyried agweddau tymhorol priodol ar waith coed o'r awyr a'r cyfyngiadau a osodir gan dywydd gwael.

Derbynnir y bydd angen darlithoedd ffurfiol ar lefel 3 ond ar gyfer yr uned hon argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu'n uniongyrchol â gwersi ymarferol rhyngweithiol mewn amgylchedd go iawn. Dylid rhoi cyfle i'r dysgwr ymgymryd ag amrywiaeth o weithrediadau coedwriaethol ar wahanol safleoedd a sefyllfaoedd sy'n adlewyrchu arfer cyfredol y diwydiant.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Arboricultural Association. 1994. *A Guide to Tree Pruning*. Cheltenham: Arboricultural Association. ISBN 090097821X.

Arboricultural Association. 1995. *Arboricultural Association Health and Safety Package*. Cheltenham: Arboricultural Association. ISBN 0900978406.

Sefydliad Safonau Prydeinig. 1989. *BS 3998: Recommendations for Tree Work*. London: British Standards Institute. ISBN 0580171701.

Brown, G.E., Kirkham, T. 2009. *The Pruning of Trees, Shrubs and Conifers*. Portland: Timber Press. ISBN 0881926132.

Cottam, M., McKeown, L., White, C. 2006. *A Guide to Good Climbing Practice*. Cheltenham: Arboricultural Association. ISBN 0900978392.

Donzelli, P.S., Lilly, S.J. 2001. *The Art and Science of Practical Rigging*. Champaign: International Society of Arboriculture. ISBN 978-1881956280.

Jepson, J. 2000. *The Tree Climber's Companion*. Springfield: Access Publishing Inc. ISBN 0615112900.

Mynors C. 2002. *The Law of Trees, Forests and Hedgerows*. Llundain: Sweet and Maxwell. ISBN 0421590408.

Shigo, A.L. 1989. Tree Pruning: A Worldwide Photo Guide. Snohomish: Shigo and Trees Associates. ISBN 0943563089.

Arboriculture and Forestry Advisory Group (AFAG) Safety Guides

Cyfnodolion

Cyhoeddiadau'r Arboricultural Advisory Information Service Llythyr
Newyddion yr Arboricultural Association
Journal of Arboriculture

Uned 327

Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw rhoi dealltwriaeth o egwyddorion cynnal a chadw llifiau cadwyn i ddysgwyr, cwmpo coed bach (200- 300mm ar uchder cwmpo) a symud bonion a sut y gellir cymhwyso'r rhain yn ymarferol. Mae'r uned wedi ei hanelu at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Bydd y dysgwr yn adnabod a deall amrediad o lifiau cadwyn petrol a thechnegau cwmpo sy'n cael eu defnyddio ar hyn o bryd o fewn y diwydiant i ddatblygu sgiliau cynnal a chadw effeithiol ar gyfer llifiau cadwyn a gwneud gwaith trwsio sylfaenol a chywiro diffygion.

Ni fydd yr uned hon yn arwain yn uniongyrchol at ardystio cymhwysedd yn y Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig. Gellid defnyddio'r uned hon i gyfrannu at hyfforddiant paratoi ar gyfer Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig neu'r Dystysgrif Cymhwysedd Lefel 3 mewn Archwiliad Trylwyr o Offer Coedwriaeth.

Os yw dysgwyr am ennill Gwobr Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig bydd angen iddynt gofrestru a chymryd yr asesiad ar wahân drwy City & Guilds.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gallu cynnal llifiau cadwyn yn gywir yn unol ag argymhellion y gwneuthurwr
2. Gallu cwmpo a thrawstorri coed diamedr bychan
3. Gallu defnyddio dulliau symud bonion a sgoldion prysgoed (brushchipping)
4. Deall dulliau cyffredin a ddefnyddir i symud bonion a sgoldion prysgoed ac i gwmpo coed

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol

TW10 Cwmpo coed bach gan ddefnyddio llif gadwyn

TW12 Trawstorri pren diamedr bychan gan ddefnyddio llif gadwyn

TW14 Pentyrru pren wedi'u drawstorri â llaw

TW41 Arolygu ac archwilio coed

TW42 Gwellhad pridd ar gyfer iechyd coed

TW43 Cyflawni gweithrediadau coedyddiaeth brys

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Aseiniad sy'n cwmpasu sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 327 Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn

Canlyniad 1 Gallu cynnal llifiau cadwyn yn gywir yn unol ag argymhellion y gwneuthurwr

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwneud gwaith cynnal a chadw yn ddiogel ar lifiau cadwyn yn unol ag argymhellion gwneuthurwr a chanllawiau iechyd a diogelwch
2. Adnabod diffygion cyffredin mewn llifiau cadwyn

Cwmpas

Uchafswm hyd bar tywys o 380mm (15")

Cynnwys yr uned

Gweithrediadau cynnal a chadw

Archwilio gweledol

Gweithrediadau i gynnwys: tynnu a glanhau hidlydd aer, tynnu a gwirio plygiau tanio, gwirio a chynnal a chadw bar a chadwyn, hogi cadwyn, gwirio mowntiau gwrth-ddirgryniad, gwirio olew a thanwydd

Diffygion cyffredin

I gynnwys: hogi anwastad (i'r chwith/i'r dde), medryddion dyfnder anghywir, bar wedi plygu, hidlydd aer wedi blocio, switsh ymlaen/i ffwrdd, cymysgedd tanwydd gwael neu anghywir, diffyg olew llif gadwyn, bar wedi treulio, cadwyn wedi treulio, mowntiau gwrth-ddirgryniad wedi treulio, cadwyn lac, llif gadwyn yn frwnt

Uned 327 Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn

Canlyniad 2 Gallu cwmpo a thrawstorri coed diamedr bychan

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Asesu risgiau cyn gweithrediadau cwmpo a thrawstorri
2. Cwmpo a thrawstorri yn ddiogel coed diamedr bychan i gwrdd ag amcanion penodol
3. Gwaredu gwastraff yn briodol

Cwmpas

Coed bach hyd at 380mm mewn diamedr ar uchder cwmpo

Cynnwys yr uned

Asesu risgiau

Risgiau i gynnwys: amodau'r tir, prysgwydd, llwybrau dianc, amodau tywydd, gwifrau pŵer uwchben, canghennau rhydd neu beryglus uwchben, coed lleol sy'n beryglus yn cynnwys coed sy'n pwyso, wedi'i chwythu gan y gwynt, wedi marw ac wedi pydru, gwifrau ffensio, metel mewn coeden ar lefel torri

Cwmpo a thrawstorri yn ddiogel

Ffactorau diogelwch i'w cynnwys: asesiad risg wedi'i wneud, llwybrau dianc wedi'u sefydlu, cwmpo dim ond os yw hi'n ddiogel i wneud hynny, cyfeiriad y cwmp

Cwmpo: defnydd cywir o lif gadwyn, dewis a lleoliad toriadau, dyfnder colfach, safle/safiad y corff
Trawstorri: i gwrdd â gofynion, osgoi taro'r ddaear gyda bar a chadwyn, techneg waith, osgoi 'pinsio' 'r bar

Gwaredu gwastraff

Cwrdd â gofynion safle, torri i faint addas os oes angen, pentyrru yn ôl y galw, llosgi neu symud posibl, darparu cynnyrch y gellir ei werthu

Uned 327 Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn

Canlyniad 3 Gallu defnyddio dulliau symud bonion a sgoldion prysgoed (brushchipping)

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Dethol dulliau a chyfarpar priodol ar gyfer symud bonion a sgoldion prysgoed
2. Defnyddio dulliau symud bonion a sgoldion prysgoed yn ddiogel
3. Nodi effeithiau amgylcheddol y dulliau symud a ddefnyddir

Cynnwys yr Uned

Dulliau a chyfarpar priodol ar gyfer symud bonion a sgoldion prysgoed

Gwarchod, Cyfarpar Diogelu Personol, technegau trafod â llaw, cymhorthion mecanyddol, sefydlogwyr, bar tripio diogelwch

Defnyddio'n ddiogel

Arwyddion a rhwystrau fel sy'n briodol, Cyfarpar Diogelu Personol i gynnwys offer gwarchod llygaid a chlustiau, cadw at godau ymarfer, defnyddio yn unol â chyfarwyddiadau'r gwneuthurwr Adfer y pridd a'r tir ar ôl tynnu

Effaith amgylcheddol

I gynnwys: sŵn, cynnyrch gwastraff, llwch, graean, llygredd nwy egsôst, llygredd olew hydrologig posibl, difrod gweladwy, difrod i dir a phridd

Uned 327 Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn

Canlyniad 4 Deall dulliau cyffredin a ddefnyddir i symud bonion a sgoldion prysgoed ac i gwmpo coed

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwerthuso dulliau cyffredin a ddefnyddir i symud bonion a sgoldion prysgoed
2. Asesu gwahanol goed sy'n broblem
3. Gwerthuso dulliau ar gyfer cwmpo coed sy'n broblem
4. Esbonio'r defnydd o lifiau cadwyn
5. Asesu gweithgareddau cwmpo coed sydd wedi cael eu gwneud
6. Esbonio sut i gynnal a chadw llifiau cadwyn

Cwmpas

Coed bach hyd at 380mm mewn diamedr ar uchder cwmpo

Cynnwys yr Uned

Gwerthuso

Ffactorau yn cynnwys: argaeledd, pris (prynu a llogi), mynediad, gwastraff, gofynion cwsmeriaid, rhywogaethau coed

Coed sy'n broblem

I gynnwys: coed sy'n pwyso, coed gyda difrod, coed gyda phydredd, coed wedi marw, coed mewn lleoliad anodd, coed yn agos at wrthrychau eraill, coed sy'n pwyso, coed sy'n hongian

Dulliau ar gyfer cwmpo coed sy'n broblem

I gynnwys: datgymalu, defnydd o blatfformau, technegau torri arbenigol

Defnyddiau

Cwmpo, trawsbynciol, dad-ganghennu, tocio, logio, triniaeth

Asesu gweithgareddau cwmpo coed

Addasrwydd i'r pwrpas, cynnyrch yn y pen draw, gwaredu gwastraff, cyflwr y safle ar y diwedd, pris, llafur ynghlwm, effaith amgylcheddol, aflonyddwch i'r cyhoedd, risg ynghlwm

Cynnal a chadw

Glanhau, hogi, hidlydd aer, bar, plwg tanio, tanwydd ac olew, gwirio mowntiau gwrth-ddirgryniad

Uned 327 Deall Egwyddorion Cwmpo Coed a Defnyddio Llif Gadwyn

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi gwybodaeth gadarn o lifiau cadwyn i ddysgwyr, ac o'u defnydd a'r sgiliau sydd eu hangen i ddefnyddio llif gadwyn i gwmpo a thrawstorri coed bach. Mae hefyd yn eu galluogi i symud bonion ac i adnabod a gwerthuso coed sy'n broblem, ond nid i ddelio gyda nhw.

Drwy'r uned i gyd, dylai'r pwyslais fod ar weithio'n ddiogel. Disgwylir y bydd y dysgwr yn ymwybodol o arferion gwaith diogel ac yn gyfarwydd ag arferion ac ymddygiadau derbyniol o fewn y cyd-destun y maent yn gweithio ynddo. Mae'n ofynnol i'r dysgwr weithredu peiriannau, ac felly rhaid pwysleisio materion iechyd a diogelwch sy'n berthnasol i'r offer a'r tasgau perthnasol a'u hatgyfnerthu'n rheolaidd. Rhaid darparu a gwisgo Cyfarpar Diogelu Personol (PPE) digonol sy'n addas i'r dysgwr, yr offer a'r dasg yn unol ag asesiad risg cysylltiedig, canllawiau diwydiant a llawlyfr y gweithredwr.

Mae Canlyniad 1 yn galluogi'r dysgwr i wneud tasgau cynnal a chadw arferol ar lif gadwyn ac i adnabod diffygion cyffredin mewn llifiau cadwyn. Gall y diffygion fod yn gysylltiedig â'r injan, yn gysylltiedig â chydodod neu wedi eu hamlygu gan y defnydd o lif gadwyn a'u hadnabod yn sgil problemau torri. Mae'n bwysig yma fod arferion gwaith diogel yn cael eu cadw a bod PPE cywir yn cael eu gwisgo ar gyfer gweithio ar y llif gadwyn. Y ffordd orau i gyflwyno'r canlyniad hwn i ddechrau yw mewn cyd-destun gweithdy gan symud yn y pen draw i amgylchedd waith mewn coetir. Dylid rhoi pwyslais hefyd ar yr angen am lendid ym mhopeth. Dylid hefyd nodi'r gofyniad am gynnal a chadw a hogs rheolaidd a'r defnydd o lawlyfrau'r gwneuthurwyr.

Ni fydd yr uned hon yn arwain yn uniongyrchol at ardystio cymhwysedd yn y Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig. Gellid defnyddio'r uned hon i gyfrannu at hyfforddiant paratoi ar gyfer Dyfarniad Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig neu'r Dystysgrif Cymhwysedd Lefel 3 mewn Archwiliad Trylwyr o Offer Coedwriaeth.

Os yw dysgwyr am ennill Gwobr Lefel 2 mewn Gweithrediadau Llif Gadwyn a rhai Cysylltiedig bydd angen iddynt gofrestru a chymryd yr asesiad ar wahân drwy City & Guilds.

Yng Nghylanlyniad 2 mae gofyn i'r dysgwr asesu safle ac os yw'n ddiogel i wneud hynny i dorri coed diamedr bychan, eu trawstorri a gwaredu'r gwastraff. Argymhellir mai coed syml sy'n cael eu defnyddio i ddechrau ac wrth i'r dysgwr ennill hyder a phrofiad yna gall yr ardal waith fod yn fwy real. Awgrymir mai efelychiad o amgylchedd gwaith go iawn sy'n cael ei ddefnyddio yn y lle cyntaf. Rhaid i wiriadau cyn-cychwyn a thechnegau cychwyn diogel ffurfio rhan o'r canlyniad hwn.

Yng Nghylanlyniad 3 mae gofyn i'r dysgwr ddeall y dulliau a'r cyfarpar sydd ar gael ar gyfer symud bonion ac i ddewis a defnyddio dull addas ar gyfer sefyllfa benodol. Rhaid talu sylw arbennig ar arferion gwaith diogel a'r angen am PPE. Mae angen pwysleisio'r perygl posibl i'r cyhoedd ac i gydweithwyr. Lle mae winsio yn digwydd, mae angen i'r dysgwr fod yn ymwybodol o sut i wirio a chynnal a chadw ceblau ac o berygl penodol eu defnyddio.

Yng Nghylanlyniad 4 mae gofyn i'r dysgwr asesu nifer o ffactorau sy'n berthnasol i gwmpo coed a defnyddio llif gadwyn (mae'r rhain yn cynnwys coed sy'n broblem). Bydd y dysgwr yn dysgu adnabod coed sy'n broblem ond ni fydd yn gweithio arnyn nhw. Bydd y dysgwr yn cael gwybod am ddulliau o ddelio gyda choed sy'n broblem. Gall hyn gael ei addysgu mewn amgylchedd gwaith go iawn. Mae'n hanfodol bod asesiadau risg yn cael eu cynnal ac nad yw'r dysgwr yn cael ei roi mewn perygl wrth archwilio coed sy'n broblem.

Mae'n bosibl y gall peth o hyn gael ei addysgu i ddechrau yn yr ystafell ddosbarth gan ddefnyddio sleidiau neu gyflwyniadau PowerPoint. Bydd y defnydd o lif gadwyn a'r gwaith cynnal a chadw hefyd yn cael eu deall.

Yn olaf bydd y dysgwr yn cael yr wybodaeth sy'n angenrheidiol ar gyfer gallu asesu gweithrediad sy'n cynnwys cwmpo ac sydd eisoes wedi digwydd.

Anogir canolfannau i gyflwyno cyflogwyr a gweithwyr proffesiynol penodol o'r diwydiant coedwigaeth neu goedyddiaeth, megis delwyr neu weithredwyr llif gadwyn i ddarparu gwybodaeth ddiddorol a pherthnasol i'r dysgwr. Byddai addysgu hefyd yn elwa o ymweliadau i amrywiaeth o safleoedd gwaith i ychwanegu dyfnder at brofiad y dysgwyr drwy gynnig amrywiaeth o goed a senarios.

Derbynnir y bydd angen rhai darlithoedd ffurfiol. Fodd bynnag, argymhellir eu bod yn cael eu cysylltu gyda nifer o wersi ymarferol rhyngweithiol mewn amgylchedd gwaith go iawn.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Ireland D., 2004. *Winching Operations in Forestry*. The Stationary Office. ISBN 085538638X

Kestel B., 2005. *Chainsaw Operators Manual: The Safe Use of Chainsaws*. Landlinks Press. ISBN 0643090282

Shetterly R. a Blair D., 1995. *Arborist Equipment: A Guide to the Tools and Equipment of Tree Maintenance and Removal*. International Society of Arboriculture. ISBN 188195613X

Cyfnodolion

Llythyr Newyddion yr Arboricultural Association

Forestry and British Timber

Taflenni

Taflenni llif gadwyn FASTCO

Lefel: 3

Gwerth credydau: 10

Nod yr uned

Nod yr uned hon yw darparu dealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion peiriannau tir a sut y gellir cymhwyso'r rhain yn ymarferol. Mae'r uned wedi ei hanelu'n bennaf at ddysgwyr o fewn canolfan sy'n bwriadu symud ymlaen i'r sector neu at addysg bellach a hyfforddiant.

Nod yr uned hon yw rhoi'r sgiliau, yr wybodaeth a'r ddealltwriaeth i ddysgwyr i'w galluogi i ddewis, gwerthuso, cynnal a chadw a thrwsio amrywiaeth o beiriannau tir sy'n nodweddiadol i'w maes astudiaeth.

Canlyniadau dysgu

Mae pedwar canlyniad dysgu i'r uned hon. Bydd y dysgwr yn:

1. Gwybod am swyddogaeth prif gydrannau sydd i'w cael mewn peiriannau ac unedau pŵer tir
2. Deall egwyddorion gweithredu peiriannau tir ac unedau pŵer
3. Gallu gwneud gwaith cynnal a chadw arferol ar beiriannau tir ac unedau pŵer
4. Deall y defnyddiau ar gyfer peiriannau tir ac unedau pŵer

Oriau dysgu dan arweiniad

Argymhellir y dylai 60 awr gael eu neilltuo ar gyfer yr uned hon. Gall hyn fod yn llawn amser neu'n rhan amser.

Manylion y berthynas rhwng yr uned a safonau galwedigaethol cenedlaethol perthnasol
CU28 Paratoi a chynnal a chadw offer a pheiriannau

Cymeradwyo'r uned gan sector neu gorff priodol arall

Mae'r uned hon wedi'i chymeradwyo gan Lantra SSC.

Asesu a graddio

Asesir yr uned hon drwy:

- Amrediad o aseiniadau yn trafod sgiliau ymarferol a gwybodaeth sylfaenol.

Uned 328 Canlyniad 1

Deall Egwyddorion Peiriannau Tir

Gwybod am swyddogaeth prif gydrannau sydd i'w cael mewn peiriannau ac unedau pŵer tir

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Adnabod y prif gydrannau sy'n cael eu defnyddio mewn peiriannau tir ac unedau pŵer
2. Datgan pwrpas prif elfennau peiriannau tir ac unedau pŵer dethol
3. Disgrifio addasiadau gan weithredwyr a systemau rheoli ar beiriannau tir ac unedau pŵer dethol

Cynnwys yr uned

Prif elfennau

Unedau pŵer: cydrannau peiriannau, systemau oeri ac iriad, cyflenwad aer a hidliad, systemau trydanol

Trawsyrannau pŵer mecanyddol: gerau, siaffftiau, gwregysau a phwlliau, cadwynau a sbrocedi, berynnau, bwshys, cydwyr, systemau diogelwch gwarchod gorlwytho, cydrannau a systemau cymryd pŵer, Systemau hydrologig: cronfeydd, pypiau, moduron, hidlyddion, falfiau a systemau rheoli, oeri olew, pibau a ffitiadau, falfau gostwng pwysedd, croniaduron pwysedd

Systemau trydanol: batri, ffiwsys, generaduron, synwryddion, goleuo, moduron, ceblau a chysylltiadau, cyflenwad atodol

Addasiadau gan weithredwyr

Uned bŵer: cyflymder, pŵer, economi

Trawsyrant pŵer mecanyddol: cyflymderau ac aliniad cymryd pŵer, dewis gêr, tensiynu gwregys a chadwyn, addasu cydiwr, addasu diogelwch gorlwytho

System hydrologig: rheolaeth pwysedd a llif, lleoliad, rheolaeth drafft a chymysgedd, cysylltiadau a gwasanaethau atodol, cyflenwad gweithredol sengl a dwbl, systemau canol caeedig ac agored, systemau rheoli mecanyddol a thrydanol, croniad pwysedd

Systemau trydanol: Cerrynt eiledol ac union, synwryddion, switshis, rheostatau

Systemau rheoli

Ergonomeg gweithredwr, lleoliad rheolyddion, olwynion, traciau, sgidiau ac arnofiant, systemau llywio, systemau brecio, cloi gwahaniaethol, dethol â llaw, rheoli integreiddio pen talar awtomatig, lleoli bydeang

Uned 328 Canlyniad 2

Deall Egwyddorion Peiriannau Tir Deall egwyddorion gweithredu peiriannau tir ac unedau pŵer

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio egwyddorion gweithredu uned bŵer tir dethol a systemau trawsyrru pŵer
2. Cymharu egwyddorion gweithredu y systemau canlynol sydd i'w canfod ar beiriannau tir ac unedau pŵer
 - Unedau pŵer 2 strôc a 4 strôc
 - Systemau trydanol AC a DC
 - Systemau canol hydrologig caeedig ac agored
3. Disgrifio'r egwyddorion gweithredu a'r gofynion gwasanaeth ar gyfer system oeri hylif a system hidlo aer sydd i'w gweld ar uned pŵer peiriant tir

Cynnwys yr uned

Unedau pŵer

rpm injan, mathau o danwydd, pwysau, traul tanwydd, trorym pŵer, allyriadau egsôst

Systemau trawsyrru pŵer

Trawsyrannau cerbydau, llinellau gyriant, blwch gêr lleihau, sprocedi a phwliau ymgynwidiol, cydiwr llithro gyriannau amrywydd, cydiwr rhincian, boltau torri

Peiriannau dwy a phedair strôc

cylch 2 strôc, cylch pedair strôc, system tanwydd, system iriad (iriad pwysedd, porthiant sblash), tyrbochwythwr

Systemau trydanol

Cerrynt eiledol, cerrynt union, foltedd a llif cerrynt, cylchedau syml, cyfraddau ffiws, cymwysiadau i gerbydau tir a chyfarpar llaw wedi'u pweru gan drydan, system gwefru a generadu, solenoidau, actiwatwyr

Systemau hydrologig

Cylchedau hydrologig, cronfeydd, pypiau, moduron, systemau agored a chaeedig, oerydd olew, hidliad llif a dychwelyd

Systemau oeri hylifol

Systemau oeri hylifol ac aer, gwyntyllau, pypiau, thermostat, oerydd, capiau pwysedd, llif aer, cyflau (cowlings), gardiau,

Systemau hidlo aer

Cyn-lanhawyr, seiclona, baddon olew, hidlyddion, system rybuddio am gyfyngiadau, falfiau dadlwytho,

Uned 328 Canlyniad 3

Deall Egwyddorion Peiriannau Tir Gallu gwneud gwaith cynnal a chadw arferol ar beiriannau tir ac unedau pŵer

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Gwneud asesiadau risg i baratoi ar gyfer gwneud tasgau cynnal a chadw arferol ar beiriannau tir ac unedau pŵer dethol
2. Gwneud gwaith cynnal arferol, yn unol ag argymhellion gwneuthurwyr, ar beiriant tir dethol
3. Cwblhau gwaith papur i gofnodi tasgau cynnal a chadw sy'n cael eu gwneud ar beiriant tir dethol

Cynnwys yr uned

Asesiadau risg

lechyd a diogelwch a gwarchod yr amgylchedd, peryglon, risgiau, mesurau rheoli, defnyddio offer yn ddiogel, jacs, cyfarpar codi, ynysu pŵer, Deddf lechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974 (HASWA), Rheoli Sylweddau sy'n Beryglus i lechyd (2002) (COSHH), Rheoliadau Darparu a Defnyddio Offer Gwaith 1998 (PUWER), Rheoliadau Gweithrediadau Codi ac Offer Codi 1998 (LOLER)

Cynnal a chadw arferol

Gwiriadau cyn cychwyn, archwiliadau cyn gweithredu, cynnal a chadw arferol, gweithdrefnau gwasanaeth a argymhellir, defnydd cywir o siartiau gwasanaeth, llawlyfrau gweithredwr, taflenni data iriad

Argymhellion gwneuthurwyr

Cyfnodau amser, cyfnodau gwaith, ireidiau a argymhellir, hidlyddion cywir, gweithdrefn gwasanaeth, addasiadau, gosodiadau critigol, cyfyngiadau gwarant

Gwaith papur i gofnodi tasgau cynnal a chadw

Rhestr wirio, cerdyn gwaith, dyddiad gwasanaeth, math o wasanaeth, cydrannau newydd wedi'u defnyddio, adnabod cerbydau, rhifau cofrestru a chyfres, arwydd ar y peiriant yn dynodi bod amser gwasanaeth ar ddod

Uned 328 Canlyniad 4

Deall Egwyddorion Peiriannau Tir Deall y defnyddiau ar gyfer peiriannau tir ac unedau pŵer

Meini Prawf Asesu

Mae'r dysgwr yn gallu:

1. Esbonio defnyddiau'r systemau uned bŵer, trawsyriant a hydrolog ar beiriant tir penodol
2. Trafod y gosodiadau gweithredu sydd ar gael ar systemau uned bŵer, trawsyriant a hydrolog wrth weithredu peiriant tir
3. Asesu'r effeithiau ar berfformiad ar beiriannau tir penodol wrth newid gosodiadau gweithredu ar
 - Uned bŵer
 - System trawsyriant
 - System hydrolog
4. Gwerthuso dyluniadau amgen y systemau canlynol gan wneuthurwyr gwahanol
 - Uned bŵer,
 - System trawsyriant
 - System hydrolog

Cynnwys yr uned

Defnyddiau'r

Uned bŵer: pŵer, trorym, traul tanwydd, cymwysadau symudol a sefydlog, cerbydau, generaduron

Trawsyriannau: cyflymder, cymarebau, gofynion trorym, tyniant

System hydrolog: cysylltedd, brêcs, llywio, gweithredu trawsyriant pŵer, cyflenwad allanol

Gosodiadau gweithredwr

Uned bŵer: cyflymder (rpm)

Trawsyriant: dewis gêr

System hydrolog: lleoliad, drafft, gwasanaethau cymysg ac allanol

Perfformiad

Uned bŵer: pŵer, trorym, traul tanwydd, allyriadau egsôst

Trawsyriant: tyniant, cyflymder, cyfeiriad teithio, cyflymder cymryd pŵer

System hydrolog: pwysedd system, cyfradd llif, capasiti, cyfradd llif gwasanaethau allanol, cyflymder modur

Dyluniadau amgen

Uned bŵer: rhif a ffurfweddiad silindr, tyrbo-chwythu, capasiti, systemau taniad sbarc, math o system tanwydd/rheolaeth

System trawsyriant: dant cyson, cyd-ddant, symud pŵer, trawsyriadau cyson amrywiol, cydiwr trawsyriant mecanyddol, cydiwr gyriant hylifol, gweithrediad cydiwr gyriant pŵer

System hydrolog: canolog agored, canolog caeedig, rheolaeth fecanyddol, rheolaeth electro-hydrolog, falfiau sbŵl gweithredol allanol sengl/dwbl, rheolaeth llif hylif

Uned 328 Deall Egwyddorion Peiriannau Tir

Nodiadau canllaw

Mae'r uned hon wedi'i chynllunio i roi'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth i ddysgwyr o egwyddorion gweithio amrediad o unedau pŵer a chyfarpar tir sydd i'w canfod yn eu maes astudio eu hunain. Bydd hefyd yn caniatáu cyfle i ddysgwyr wneud tasgau cynnal a chadw arferol yn unol ag argymhellion a manylbau gwneuthurwyr. Bob tro y bydd tasgau ymarferol yn cael eu gwneud neu eu hasesu, rhaid rhoi pwyslais ar arferion gwaith diogel a deddfwriaethau cyfredol.

Dylai'r amrywiaeth o beiriannau a gwmpesir gynnwys cerbydau a pheiriannau trydan os yw'n briodol.

Yng Nghanlyniad 1, bydd yn ofynnol i'r dysgwr ymchwilio i egwyddorion gwaith yr ystod o fathau o beiriannau sy'n pweru cerbydau a pheiriannau tir. Mae'n hanfodol bod y dysgwr yn deall cyfyngiadau mathau o beiriant a pham mae gwneuthurwyr yn pennu eu defnyddio at wahanol bwrpasau. Dylai dysgwyr gael eu hannog i ddatblygu dealltwriaeth o faterion cyfredol ynghylch y mathau o danwydd sydd ar gael, llygredd amgylcheddol a chostau rhedeg.

Mae Canlyniad 2 yn paratoi'r dysgwr ar gyfer yr wybodaeth a'r sgiliau sy'n ofynnol cyn gwneud gwaith cynnal a chadw ymarferol ar beiriannau a pheiriannau wedi'u pweru. Dylid cyfeirio pwyslais at arferion gwaith diogel, gofal am beiriannau, offer ac ardaloedd gwaith. Dylid annog y dysgwr hefyd i ddatblygu blaengynllunio am yr angen am ofynion offer sylfaenol y gallai fod eu hangen ar y safle gwaith lle y gallai tasgau cynnal a chadw heb eu trefnu orfod gael eu gwneud, gan olygu bod angen offer sylfaenol i fod ar gael ar y cerbyd neu'r peiriant. Oherwydd cymhlethdod cerbydau a pheiriannau modern mae'n hanfodol bod dysgwyr yn deall bod rhaid gwneud gwaith cynnal a chadw ar foduron a cherbydau yn unol ag argymhellion gwneuthurwyr a dylai gwaith papur gwasanaethu fod ar gael a dylid ei ddilyn yn fanwl wrth berfformio tasgau.

Yng Nghanlyniad 3, bydd yn ofynnol i'r dysgwr asesu'r holl risgiau iddynt hwy eu hunain, eraill, yr amgylchedd a'r offer cyn dechrau tasgau ymarferol. Dylai'r risgiau hyn gael eu cofnodi i gyfeirio atynt yn y dyfodol a dylid rhoi camau rheoli priodol yn eu lle a'u cofnodi yn erbyn y risg.

Rhaid i'r dysgwr fod yn ymwybodol o ddeddfwriaethau cyfredol ac arferion gwaith diogel a dylid eu hannog i fabwysiadu agwedd lân, taclus a threfnus tuag at foesege gwaith a rhaid iddynt fod yn ymwybodol o ganlyniadau eu gweithredoedd pe byddai'r gwaith gafodd ei wneud yn gyfrifol am anaf neu ddifrod i drydydd parti. Rhaid amlygu pwysigrwydd cwblhau cofnodion cynnal a chadw a gwaith yn ogystal â'r angen am gael gafael ar y cofnodion hynny o ffeil i gyfeirio atynt yn y dyfodol yn enwedig wrth asesu hawliadau gwarant, methiannau sy'n digwydd dro ar ôl tro neu farnu wrth ddarparu eitem newydd.

Drwy gydol yr uned bydd y pwyslais ar arferion diogel, cyfreithiol, gan weithio i weithdrefnau a argymhellir gan wneuthurwyr a rhoi sylw i fanylion wrth gofnodi gwybodaeth.

Yn dibynnu ar faes yr astudiaethau tir y mae'r dysgwr yn ei astudio, gall cyflwyno darlithoedd ffurfiol fod yn gyffredinol i bob maes ond dylai profiadau ymarferol a dysgu fod yn briodol i'r maes astudio.

Yng Nghanlyniad 4, bydd y dysgwr yn gallu egluro sut y gall cyflymder unedau pŵer effeithio ar berfformiad ac effeithlonrwydd ac egluro sut mae gan wahanol fathau o beiriannau nodweddion perfformiad gwahanol.

Bydd y dysgwr yn gallu dangos dealltwriaeth o sut y gellir dosbarthu pŵer a gynhrychir o'r uned bŵer i system drawsyrro a system hydrolig i ddarparu gyriannau i yrru peiriant, a darparu gyriant mecanyddol a hydrolig i ganiatáu i beiriannau tir weithredu.

Dylai'r dysgwr allu disgrifio dulliau o ddefnyddio gosodiadau trawsyrro i reoli cyflymderau a chyfeiriad teithio a pha gyflymder hylif hydrolig a gosodiadau pwysedd sy'n effeithio ar berfformiad peiriannau a chyfarpar a yrrir yn hydrolig a rhai wedi'u haddasu.

Mae'r Canlyniad hwn yn gofyn i ddysgwyr allu cymharu amrediad o unedau pŵer a pheiriannau gan wahanol gynhrychwyr i werthuso dyluniadau a systemau amgen sy'n cynhyrchu canlyniadau tebyg. Fe fydd hi felly yn angenrheidiol bod dysgwyr yn cael mynediad i amrediad eang o gyfarpar modern er mwyn gallu gwneud y cymariaethau a'r gwerthusiadau hyn.

Cyfeiriadau

Llyfrau

Bell B. 2005. *Farm Machinery*. Old Pond Publishing. ISBN 1903366682

Culpin C. 1992. *Farm Machinery, 12^{fed} argraffiad*. Blackwell Scientific. ISBN 063203159X

Cyhoeddiadau a llawlyfrau gwneuthurwyr

Cyfnodolion

Horticultural Weekly

Profi International

Farmers Weekly

Gwefannau

www.bagma.com

www.defra.gov.uk

www.wales.gov.uk

www.scotland.gov.uk

www.dardni.gov.uk

www.hse.gov.uk

British Agricultural and Garden Machinery Association

Dept for Environment, Food and Rural Affairs

Llywodraeth Senedd Cymru

Scottish Executive Environment and Rural Affairs

Department

Department of Agriculture and Rural Affairs

(Northern Ireland)

Health and Safety Executive

Datblygu llythrennedd, iaith, rhifedd a sgiliau TGCh

Mae'r cymwysterau'n cynnwys cyfleoedd i ddatblygu ac ymarfer nifer o'r sgiliau a'r technegau sy'n ofynnol i lwyddo yn y cymwysterau canlynol:

- Sgiliau Ffwythiannol (Lloegr) - gweler www.cityandguilds.com/functionalskills
- Sgiliau Hanfodol (Gogledd Iwerddon) - gweler www.cityandguilds.com/essentialskillsni
- Sgiliau Hanfodol Cymru - www.cityandguilds.com/esw

Gall fod cyfleoedd hefyd i ddatblygu sgiliau a/neu thystiolaeth portffolio os yw dysgwyr yn cwblhau unrhyw Sgiliau Allweddol ochr yn ochr â'r cymwysterau hyn.

Atodiad 2 Ffynonellau gwybodaeth gyffredinol

Mae'r dogfennau canlynol yn cynnwys gwybodaeth hanfodol i ganolfannau sy'n darparu cymwysterau City & Guilds. Dylid cyfeirio atyn nhw ochr yn ochr â'r llawlyfr hwn. I lawrlwytho'r dogfennau ac i ddod o hyd i ddogfennau defnyddiol eraill, ewch i hafan Canolfannau a Darparwyr Hyfforddiant ar www.cityandguilds.com.

Mae *Providing City & Guilds qualifications - a guide to centre and qualification approval* yn cynnwys gwybodaeth fanwl am y prosesau y mae'n rhaid eu dilyn a gofynion y mae'n rhaid eu bodloni er mwyn i ganolfan ennill statws 'canolfan gymeradwy', neu gynnig cymhwyster penodol. Yn benodol, mae'r ddogfen yn cynnwys adrannau ar:

- Y broses a'r ffurflenni cymeradwyo canolfannau a chymwysterau
- Rolau asesu, dilysu ac arholi yn y ganolfan
- Cofrestru ac ardystio dysgwyr
- Diffyg cydymffurfio
- Cwynion ac apeliadau
- Cyfleoedd Cyfartal
- Gwarchod data
- Cwestiynau cyffredin.

Mae *Ensuring quality* yn cynnwys diweddariadau ac enghreifftiau o arfer da ar gyfer materion asesu a pholisi City & Guilds. Yn benodol, mae'r ddogfen yn cynnwys gwybodaeth ar:

- Systemau rheoli
- Cadw cofnodion
- Asesu
- Dilysu mewnol a sicrhau ansawdd
- Dilysu allanol.

Mae *Access to Assessment & Qualifications* yn darparu manylion llawn y trefniadau y gellir eu gwneud i hwyluso mynediad i asesiadau a chymwysterau ar gyfer ymgeiswyr sy'n gymwys i gael addasiadau gydag asesiadau.

Mae adran hafan canolfannau gwefan City & Guilds hefyd yn cynnwys gwybodaeth ddefnyddiol ar bethau fel:

- *Walled Garden*
Dysgu sut i gofrestru ac ardystio dysgwyr ar-lein
- *Digwyddiadau*
Yn cynnwys dyddiadau a gwybodaeth ar ddigwyddiadau diweddaraf y Ganolfan
- *Asesu ar-lein*
Mae'n cynnwys gwybodaeth ar sut i gofrestru ar gyfer asesiadau GOLLA.

City & Guilds
Sgiliau ar gyfer dyfodol mwy disglair

www.cityandguilds.com

Cysylltiadau defnyddiol

Math	Cysylltu	Ymholiad
Dysgwyr y DU	Ffôn: +44 (0)84 4543 0033 E-bost: learnersupport@cityandguilds.com	<ul style="list-style-type: none">• Gwybodaeth gyffredinol am y cymhwyster
Canolfannau	Ffôn: +44 (0)84 4543 0000 Ffacs: +44 (0)20 7294 2413 E-bost: centresupport@cityandguilds.com	<ul style="list-style-type: none">• Cofrestriadau arholiad• Cofrestriadau/ymrestriadau• Tystysgrifau• Anfonebau• Deunyddiau arholiad ar goll neu hwyr• Adroddiadau rholau enwol• Canlyniadau
Walled Garden	Ffôn: +44 (0)84 4543 0000 Ffacs: +44 (0)20 7294 2405 E-bost: walledgarden@cityandguilds.com	<ul style="list-style-type: none">• Rhoi cyfrinair neu enw defnyddiwr newydd• Problemau technegol• Cofrestriadau• Canlyniadau• GOLA• Gwe-lywio• Problemau opsiynau dewislen/defnyddiwr
Cyflogwr	Ffôn: +44 (0)121 503 8993 E-bost: business_unit@cityandguilds.com	<ul style="list-style-type: none">• Datrysiaidau cyflogwyr• Mapio• Achredu• Sgiliau Datblygu• Ymgynghoriaeth

Os oes gennych gŵyn neu unrhyw awgrym i wella unrhyw un o wasanaethau City & Guilds, e-bostiwch: feedbackandcomplaints@cityandguilds.com

Cyhoeddwyd gan
City & Guilds
1 Giltspur Street
Llundain / London
EC1A 9DD

Ffôn +44 (0)84 4543 0000
Ffacs +44 (0)20 7294 2413
www.cityandguilds.com

Mae City & Guilds yn elusen
gofrestredig a sefydlwyd i hyrwyddo
addysg a hyfforddiant